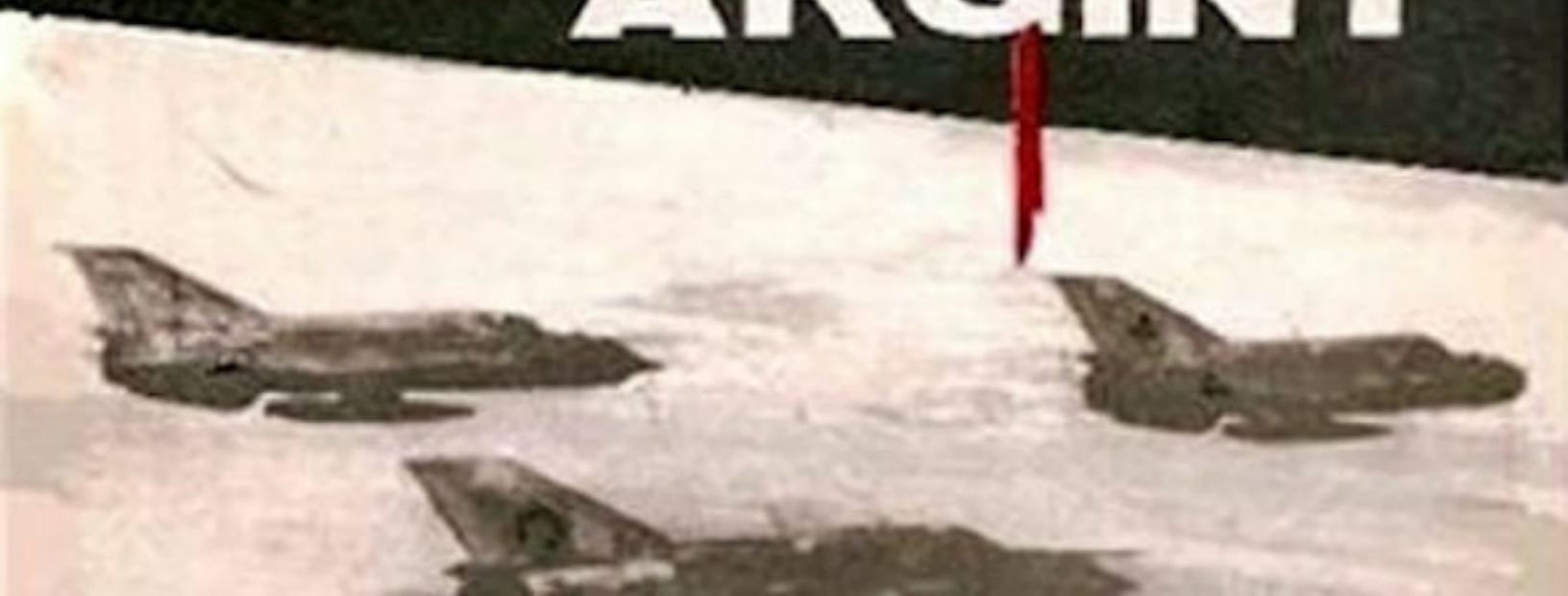

doru davidovici

ARIPI DE ARGINT

DORU DAVIDOVICI
ARIPI DE ARGINT

1983

Partea întâi.

Cursa de Atena a întârziat două ore, timp nefavorabil, m-am învățat prin aerogară fără să întâlnesc pe nimeni cunoscut, tabla de afișaj „SOSIRI” vântura aripioare negre care pentru mine nu însemnau mare lucru: Stockholm, Praga, Varșovia. Abou-Dhabi. M-am rezemat de un cântar imens la care veneau pasageri să se cântărească cu bagajele lor, am stat uitându-mă la salturile acului roșu până când diferențele între greutatea apreciată rapid din ochi și cea indicată pe cadran au scăzut sub două kilograme. Erau sub cristalul gros al cadranului cilindrii din aramă lustruită, tijele pistoanelor lunecau uns în cilindrii aceia, mișcau o cremalieră, învârteau o grămadă de roți dințate, totul se termina în șurubul fără sfârșit care rotea acul indicator. Am greșit o singură dată, la o englezoaică, păr alb-roșcat, pistrui, taior de tweed, niciodată n-am crezut că o femeie poate cântări atâta, cântărea, și pe urmă, când au pus lângă ea pe platforma din metal striat un sac de piele galbenă, acul a mișcat încă puțin și s-a oprit în limitator. M-am dezlipit de cântar, am urcat scara în spirală sus, la bar, am băut Pepsi, am mâncat sandvișuri cu șuncă și brânză, peste brânză puneau mărar tăiat mărunt, era grozav. Avionul lui Chioru a pus roțile când începea să se întunece, s-a aprins balizajul acela de paradă, IL-ul plutea dinspre radiofar pe un covor rulant de lumină, a trecut pragul pistei, redresa, cauciucurile au chelălăit pe beton, botul rotund a basculat, a coborât, motoarele urlau pe pas invers, gata, încă o aterizare reușită în carnetul de zbor al pilotului prim, al pilotului secund, o jumătate de aterizare reușită pentru fiecare pilot.

Chioru a traversat holul aerogării stârnind obișnuitul freamăt printre pasageri, pasagere, capul sus, privirea pierdută în depărtări sub cozorocul șepcii cu insigna TAROM în aur și email albastru pe fond negru, asta-i, la regie ne tăiau, cămașa albă strălucea pe bleumarinul uniformei, ținea spatele incredibil de drept; spatele prins în chingi, încovoiat pe comenzi în cabina blindată, înghesuită, ermetizată, prelins sub cupola de plexiglas.

— Salut, am spus.

Era lângă ușile automate, ușile se deschideau, i-a trebuit ceva timp să audă, să înregistreze, să decodifice, s-a oprit uitându-se la mine, ușile au glisat lin, s-au închis la loc.

— Cum e Atena? Am întrebat.

— O grămadă de motocicliști, a spus Chioru. Tipi cu Honde nichelate se vâra peste tot, urcă pe trotuar, ți-ar plăcea grozav acolo, printre mașini, case, oameni, nici nu le vezi ochii, poartă căști închise, de cosmonaut, cu vizoare fumurii. Restul – Acropole, Fidias, cafenele – astea vin mai târziu, și numai după ce te-ai obișnuit cu motocicliștii aceia. Vrei gumă de mestecat?

N-am vrut. Am închis ochii, încercam să văd orașul plin de motociclete nichelate.

— Sunt și trăsură, m-a informat Chioru, trase de cai care pe ploaie poartă pelerine străvezii din plastic. De la hotel la aeroport am mers cu trăsura, pentru că n-am reușit să prind nici un taxi, și la Atena plouă, de ieri plouă întruna. Am aterizat și am plecat pe ploaie.

— Și la noi a plouat azi, am spus. Cum se cheamă aeroportul din Atena?

— Athena Central, să mori de râs. Cu pista în serviciu pe nu mai știu câte grade, elevație 90, în picioare, evident, sistem ILS și așa mai departe. Ești cu mașina?

Eram. Am ieșit, luminile portocalii din vârful stâlpilor înalți au fulgerat scurt în tresele de pe mânecile uniformei TAROM; patru trese, patru fulgere mitite, comandant de aeronavă. Peste umărul lui Chioru, dincolo, de betonul balustradei, am văzut spinarea uriașă, ampenajul avionului. Vedeam și planul stâng, motorul exterior, nasul elicei, pale negre ieșeau din coiful de dural. Avionul, avea ceva incert așa cum stătea în fața aerogării și îl vedeam pe bucăți, ceva de lucru definitiv terminat. Ceva care, chiar luat de la capăt, n-o să mai fie niciodată la fel. Cred că ceva trist, tocmai pentru că se termina atât de definitiv. Așa cum numai un zbor poate să se termine, și niciodată alt zbor nu o să fie la fel. M-am întors să spun, Chioru privea și el avionul numai că îl vedea altfel decât mine, asta se cunoaște imediat. N-am mai spus nimic. Ne-am uitat doar la avion, și fiecare l-a văzut în felul lui.

Dincolo de IL, în porțiunea luminată a platformei, siluete mici se învârteau lângă un Boeing 707; s-au aprins luminile de poziție, hublourile în lungul fuselajului, a trecut prin cabina piloților un licăr stins, verzui.

— Cursa de New York. Unde ți-e mașina?

Am coborât rampa, Dacia albastră aștepta ghemuită sub un pilon masiv, fier, ciment turnat peste fierul acela, totul îmbrăcat în travertin poros; porneam motorul, a venit dinspre pistă un șuierat lung, ascuțit, pătrunzător, încercau motoarele Boeingului.

— Ce?, a început Chioru, s-a poticnit, încerca să-și aranjeze picioarele nesfârșite sub bordul mașinii, adică vreau să întreb cum o mai duci – a spus.

Ce mai faci?

Am râs, râdeam strâmb, am răspuns că nu stă în obiceiurile lui să întrebe ce mai fac, a râs și el, a spus că nici în obiceiurile mele nu stă să-l aștept la aeroport, când se întoarce din cursă.

— Tu, a zis, care nu aștepti niciodată pe nimeni.

Veneau mașini din dreapta, din stânga, orbeau farurile, am găsit greu loc în coloană, am țâșnit sub un bot lustruit, viraj scurt spre București, tipul din spate a aprins faza lungă, ne-a ținut așa până am trecut podul peste linia de centură.

*

Chioru locuia într-o pădure de mesteceni, adică pereții camerei erau acoperiți din tavan până jos cu un tapet uriaș, tapetul acela era fotografia în culori a pădurii toamna, când trunchiurile albe sunt mai albe ca oricând și dungii negre adâncesc cearcăne întunecate pe trunchiurile albe, și frunze roșii, galbene se amestecă blând cu frunze încă verzi și cu cenușiiul stins al dealurilor din spatele pădurii; sub tălpi, pe parchetul lustruit, foșneau frunze uscate.

— Uite, a făcut Chioru, a scos din geanta elegantă, mi-a aruncat cutia galben-roșcată cu etichetă albă, verde, uite ceaiul tău Pickwik. Twinings, Lipton, nu aveau. Mărcile tale preferate, se pare că le preferă și poporul grec.

S-a căscat un dreptunghi luminos printre mesteceni, ușa de la sufragerie.

— Salut, a spus Maria.

Înaltă, tot subțire, tot blondă, cum o știam de la ultima întâlnire. A mai spus o dată „salut”, special pentru Chioru, m-am lovit de etajeră, ceasul de pe raft s-a clătinat, l-am prins, Maria era exact genul de fată care mă face să mă împiedic de covoare, să mă lovesc de mobile, să mă simt mic și cu mâinile crescute aiurea. Ne-a pupat, mirosea a cafea, a râs:

— Nu m-am gândit că îl aduci și pe pilot.

— Nici el nu cred că s-a gândit, a explicat Chioru, care știe cam tot ce ar fi de știut despre mine. N-are unde să doarmă, a spus.

— La mama, numărăm pe degete, la sora mea cea mare sau la sora mijlocie. La tot felul de prieteni și prietene, plus hotelurile, în mașină. Nu vă faceți probleme cu mine, am unde să dorm.

Au lucit ochii lui Chioru sub pleoapele umflate, în regulă a spus Maria, spălat pe mâini și la masă; a plutit ceva în aer, s-a întins între noi, s-a lăsat

moale la loc. Altă dată. Niciodată. Habar n-aveam ce caut acolo. Pentru ce am plecat de la regiment. De ce m-am dus să îl aștept pe Chioru la aeroport, de ce am urcat sus cu el, de ce rămâneam la masă. O grămadă de de ce-uri. Am ridicat din umeri, ne-am dus dincolo să mâncăm. Asta se întâmpla în Hawaii, se spărgeau bubuind pe doi pereți taluzuri înalte, pe ceilalți doi creșteau palmieri regali, soarele imens, roșu, mohorât, apunea perpetuu în spatele palmierilor zimțând negru siluetele subțiri. Chioru cumpăra cu dolarii lui de pilot de linie tapete uriașe, camera cealaltă era undeva prin Alpi, bucătăria lângă Tokio, oglinda din baie se proptea în colți uriași, de morsă.

Mâncam, adică Maria a pus pe masă încă o farfurie, un pahar, tacâmuri, a zis din nou bancul cu bumerangul deși nu era nici o nevoie, australianul care vroia să cumpere un bumerang nou. Dar nu putea să scape de cel vechi, și tot timpul mă simțeam îngrozitor de prost, pentru că niciodată nu e plăcut să văd cum mă adaug la lucruri aranjate odată pentru totdeauna. Tacâmul în plus pe masa pusă pentru ei doi – farfurii, furculițe și restul pe șervete albe de olandă la capetele mesei lungi, înguste, lustruite, sfeșnicul cu două brațe din mijlocul mesei. Nici măcar nu puteam să cer scuze.

— Cum e Atena? A vrut Maria să știe după ce am terminat masa în tăcere, și am spălat vasele în Japonia, pe urmă am băut ceai Pickwik, și stăteam țeapăn în fotoliu, sub palmieri, și Chioru i-a răspuns altfel decât mie, a spus: Atena e un oraș alb văzut din aer, și cenușiu de jos. Și Acropole, asta se vede de oriunde, în lungul străzilor, printre case, de fapt sunt două dealuri cu resturi glorioase, atât doar că Acropole e mai vestită.

Avea dreptate, mai târziu am fost și eu la Atena, dar asta se întâmpla după ani, am lăsat marea în urmă, țărmul, pământul stâncos, nu atât stâncos – arid, sterp, pe urmă pata albă a orașului, dealuri, ruinele de pe dealuri. Totul sub soare, dureau ochii de alb strălucitor, viraj pentru intrare în schemă, acele de la ILS s-au adunat în centrul cadranelui, se intersectau exact la mijloc. N-am aterizat pe Central, ne-au trimis pe Elefsis, aeroportul adăpostit între dealuri de cretă, am corectat panta, pista galbenă, urme negre de cauciucuri pe galbenul șters, s-au adăugat urmele noastre. Am luat o trăsură, bineînțeles, jos orașul se estompa într-un voal subțire de praf, funingine, fum, ceața caustică care mănâncă nasul cariatidelor. Care surpă coloane nesurpate de vreme, dărmă bolți, trimite la loc în pământ marmura ieșită din pământ. Străzile erau pline de oameni bronzăți, umeri goi, sacoșe agățate de umerii goi, blugi, pălării trăsnete. Prăvăliile trimiteau copertine

din prelată vărgată alb cu roșu, alb cu albastru, până dincolo de marginea trotuarului.

Când traversam, vedeam în lungul străzii, printre case, dealuri încremenind timpul cu ruinele lor. Acropole și celălalt. Dar asta a fost mult mai târziu, au trecut ani, s-au întâmplat lucrurile care trebuiau oricum să se întâmple, și altele, care n-ar fi trebuit deloc să fie. Povestea cu poligonul, pe care atunci, la Chioru, nici nu o bănuiam, era de mult rămasă în urmă când am aterizat eu la Atena, în seara aceea însă mi-a rămas orașul alb din aer și cenușiu văzut de jos, și am spus în treacăt, când Chioru a întrebat ce mai e nou la regiment, am spus:

— Nimic. Pregătim o grupă de trageri, pentru concurs.

— Asta e nimic la tine?

— Tragi și tu? S-a interesat Maria.

Am râs, terminasem Academia Militară în vară, asta însemna doi ani fără zbor, încercam să-mi reiau antrenamentul, să îndeplinesc baremele de clasificare, n-aveam ce căuta în grupa de trageri.

— Cine merge?

— Grig, am spus, Țestosu, Pețo. Pe ceilalți nu-i știu.

— Cum se trage?

— A întrebat Chioru, am ridicat din umeri, mai greu ca ultima dată. Mai greu decât s-a tras vreodată, ținta zboară la înălțimea minimă de descoperire a radiolocatorului de bord, chiar mai jos.

Prietenul meu n-a mai întrebat nimic, nu era nevoie. Știam amândoi cum e când ținta zboară jos, și cum funcționează tehnica în condiții limită, și cum se lansează rachetele în condițiile astea. Știam mai multe decât ne-ar fi plăcut să știm. Poligonul, și restul. Ce înseamnă poligonul, răspundere. Ții minte, a spus Chioru, țineam, grupa noastră de trageri, acum cinci ani, înainte de plecarea lui la TAROM. Înainte ca medicii, și tot ce a urmat după aceea, mă rog. Când am trăit, am zburat un an și timpul curgea încărcat la saturație cu chestia asta de care se face atâta caz, răspundere, și ce se întâmpla la sfârșit. După ce reușeam să fim mai buni decât ceilalți, sau alții reușeau să fie mai buni decât ceilalți și noi rămâneam doar o parte din acest „ceilalți”. Am trăit, am zburat.

— Toate la timpul lor, a filosofat moale Chioru.

A venit Maria înfășurată în pătură, s-a așezat pe divan, am tăcut așa, în trei, până când liniștea a încetat să mai fie liniște. Până am început să auzim, în tăcerea aceea, fâșâitul apei în țevi, scârțâitul parchetului la vecini,

zgomotul tramvaiului peste trei străzi. Cum respiram, fiecare dintre noi. Era aproape ca acum câțiva ani, pe aerodrom.

Ne-am dus la bucătărie, am băut ceai, Chioru împingea geografia tare departe, povestea despre o stradă anume din Karaci, despre Copenhaga și cum se vine la aterizare pe un aerodrom afurisit, instalat într-o văgăuna din munții Tasmaniei.

— Nu fi supărat pe Maria, spunea Chioru a doua zi, după ce ne-am sculat și făceam gimnastică, ridicam de treizeci de ori fotoliul de lângă televizor, și încă, am făcut treizeci de genoflexiuni cu fotoliul în brațe, nu fi supărat pe Maria.

— De ce să fiu supărat?

— Pentru aseară. Pentru cum a fost aseară, și pentru cum este ea în general, chestie de structură, nu lua lucrurile decât așa. Ține la tine, în felul ei.

— Și eu țin la ea în felul meu, l-am încredințat, în felul meu, țin la toată lumea.

Mai aveam să mă las jos, să mă ridic de cincisprezece ori cu fotoliul în brațe.

— Ce faci azi?

N-aveam mare lucru de făcut după ce terminam genoflexiunile. Să dau eventual un telefon mamei, să centrez roțile Daciei, să plec la regiment, seara intram în alarmă – spuneai că stai prost cu zborul – s-a încruntat Chioru, conducător de zbor – am explicat. Cel care, când se dă alarma, fuge la turn, urcă scara nesfârșită, pornește stațiile și aprinde balizajul.

— Ai ajuns bine – a spus Chioru.

Am ridicat din umeri, nopțile din celula de alarmă. Nopțile mele din celula de alarmă, întrerupte brutal de soneria telefonului, mă îmbrăcam greu, aiurit de somn, costumul din kapron mă cuprindea spasmodic, picioarele, mijlocul, umerii, casca ermetică, fermoare late clănțăneau în lumina viorie a neonului. Ieșeam nedezmățit în noapte. Întunericul rece, încordat, era străpuns de faruri, lumini roșii, verzi, albe, vocile tehnicienilor, strigăte înăbușite. Strigăte tânguitoare de păsări de noapte, chiar așa se cheamă pasărea aceea, strigă. Un fel de bufniță. Fuselajul desprins din beznă în lumina slabă a lanternei, cifrele roșii pe dural păreau negre, șterse, adâncite în metal. Raportul repezit al tehnicului, mă legau chingi late de noapte, de metalul încă rece. Freamătul nedeslușit al bordului, când cuplam contactele. Becurile roșii, ecrane mititele pe bordul cabinei, galbene, verzi,

astea erau culorile nopților de alarmă. Porneam motorul, avionul se trezea la viață poticnit, primele rotații moi ale turbinei, îl simțeam trepidând, întinzându-se sub dural, focul camerelor de ardere, aveam fizic senzația curentului în circuite, creșteau presiuni, hidraulică, uleiul, prin conducte acoperite cu email galben-deschis curgea petrol limpede încins la optzeci de grade. Fremătau convertizoare, metalul trepida surd, clipea bordul cuprins de viața electronică, specială, în căști auzeam convorbiri scurte, confirmări înăbușite, „Rulează, 013”, trefla giroorizontu-lui, busola, simțeam așteptare dincolo de metal, personalitate de avion; pentru că o alcătuire atât de complexă simțea măcar ceva în afara mea – avion devenit însuși. Așa erau avioanele pornite în întunericul încordat, coboram cupola, noaptea se încheaga în cerul cabinei, maneta de zăvorâre, ermetizam, mă închideam definitiv în sfera de plexiglas, metal înviat, lucrurile se întâmplau simplu și pentru totdeauna, mă aveam în mână. Pe mine, avionul, lucrul pentru care eram în avion.

— Scoală, a spus Chioru, flutura degetele în fața ochilor, nu stai toată viața la turn. Reintri în formă, gata.

Am lăsat fotoliul jos, abia acum, l-am pus la locul lui lângă televizor, m-am întins, am plecat la baie să fac duș.

— Tu – a spus Chioru mai târziu, eram la masă – ai rămas ca în școala militară. Entuziast, te bucuri pentru ce faci întotdeauna la fel. Urci de fiecare dată în avion cum ai urcat prima oară.

— Îi plâng pe cei care n-au rămas ca în școala militară, am zis cu gura plină.

— Cu mine e altceva. N-am putut să mai fac pe pilotul de vânătoare.

— E același, lucru, am spus. Există două modalități de abordare a zborului.

— O infinitate.

— Două esențiale. Restul sunt doar variante.

— Prima, a făcut Chioru. Pilotul romantic.

— A doua, am spus. Pilotul flegmatic. Tu. Urci în avionul ăla mare și alb mestecând gumă, dar pentru că ai spectatori. Tot felul de stewardese. Înăuntru ești ghemul necesar de draci, pentru că altfel nu se poate. Pentru că altfel ai cădea cu avion cu tot imediat după decolare.

— Nu zău?! A făcut Chioru.

— Și cu o sută de pasageri. Du-te naibii, am spus. Măcar între noi putem fi limpezi. Nu să ne tremure mâna pe manșă, dar să fie foarte clar că facem

un lucru formidabil. Pe care puțini sunt în stare să-l facă.

— Unde ai învățat vorbele astea?

— Vai ce prost ești! Unul din puținele lucruri care nu pot fi făcute în treacăt, ci numai dinăuntru.

— Ceva sacru, a întrerupt solemn Chioru.

— Ceva sacru, am spus, de fapt n-am spus, gândeam numai, pe urmă am reluat: pentru tine povestea asta, când zbori, e ceva între două staturi pe pământ? Sau stai la sol între două zboruri? De aici pleacă totul, chestie de optică.

— Chestia cu paharul pe jumătate plin, care de fapt e pe jumătate gol. Unde te-au învățat să vorbești așa frumos?

— Nu mai fă pe nebunul. Știi foarte bine că niciodată nu e cum a fost. Că nici o decolare, și ce e pe sus, și mai ales nici o aterizare nu seamănă cu alta.

— Mă rog.

— Nu e vorba de crispă.

— De mobilizare, a zis Chioru. Toate resursele, și încă ceva pe deasupra. Să cobori stors din avion.

— Așa se cuvine.

— Ce rămâne pentru viața de jos?

— Aia cu picioarele pe pământ?

— Aia.

— Știi, am spus, nici nu cred că vreau foarte mult să fiu cu picioarele pe pământ.

*

Am trecut pe sub o barieră care se lăsa, lămpile roșii, sunetul clopotului trecea de ploaie, intra prin geamurile mașinii, ding-dong, brațele vărgate alb-roșu coborau, dincolo de pădure am văzut fumul locomotivei. Nu aveam timp să opresc, șoseaua udă, lucioasă de apă, am accelerat, simțeam roțile trecând peste șine, peste pietrele ascuțite dintre șine. După barieră era o curbă strânsă, acolo am derapat, nu mult, am luat curba aceea pieziș, împrôșcând apă în toate părțile. S-a târât în spate trenul lung, roșu-murdar, pe platforme joase erau ancorate lăzi uriașe cu lemnul umflat, decolorat lucios de atâta apă. Am făcut mai puțin de jumătate de oră până la intersecție, drumul din față ducea la aerodrom, drumul din stânga mergea între ploi înalți spre aeroclub, pe drumul din dreapta habar n-am unde

ajungeam. Nu ajungeam nicăieri pe drumul din dreapta. Se afunda, indecis, înspre dealuri. Dincolo de dealuri curgea fluviul, apa făcea un cot uriaș cuprinzând câmpia, așa că mergând spre aerodrom și depășind aerodromul, orașul, până la urmă tot la fluviu ajungeam. La podul acela potcoavă de lumină, care noaptea se vede din aer de la patruzeci de kilometri.

Am trecut prin intersecție, plopii din stânga au biciuit, parbrizul cu siluete lungi, negre, chelite de frunze galbene; frunzele erau pe jos, pe asfalt, se lipeau pe cauciucurile mașinii, galben pe negru, pe caroseria vopsită albastru. Asta se cheamă octombrie, am spus: plopii lucioși de apă, frunzele lipite pe mașină. Gândurile, lipite pe creier. Am răsucit volanul, s-a terminat asfaltul, roțile plesneau plăci din beton cu rosturi negre, fire lungi de smoală între ele, era aproape ca pe pistă. Intram pe aleea dintre blocuri, erau șase case lungi cu ziduri groase și camere înalte sub acoperișuri țuguiate, acoperite cu țiglă. Cetățui proletcultiste aliniate pe două rânduri, înșirate în lungul aleii betonate, cu un singur etaj și coloane lătărețe la intrare. Totul se întâmpla într-o pădure de salcâmi, dar acum salcâmi erau goi, bolnavi, muiați de apă, negri ca plopii de pe șosea.

Am urcat sărind câte două treptele din ciment, de unde auzeam muzică, de la Mărin, cheia în broască, s-a deschis ușa care niciodată nu se închidea foarte bine, acolo locuiam, în două camere albe cu arme vechi atârinate pe pereți, acasă. Am aruncat blugii, puloverul jilav, intram în uniformă albastră, vulturul din argint de pe piept a lucit palid în lumina cenușie. Stăteam fără să aprind lumina, am rămas în picioare în mijlocul camerei, s-a strecurat sub ușă muzica de pe scară, a venit la mine. O chitară cu sunete limpezi, puțin tremurate. M-am gândit la Chioru, la avionul lui alb cu patru motoare, la ce am de făcut în seara asta. Scrâșneau frâne pe beton, bocanci soldățești urcau scara lăsând urme ude, au zburat sunetele limpezi, s-au risipit în amurgul jilav. Am sărit în picioare, țrrr -smulgeam în fugă scurta îmblănită, șapca din cuier, porthartul, am deschis ușa, șoferul microbuzului se desfăta proptit în sonerie. A zâmbit, a întins mâna să ia porthartul.

— Credeam că dormiți.

În microbuz era totdeauna cald, mirosea a cauciuc, vopsea încinsă, benzină arsă. Lângă blocul 3 ne aștepta Mihai, salut – salut, am intrat în unitate. Mașina mergea prea repede pentru cimentul ud de sub roți, pentru ploaia venită din toate părțile, s-au aprins farurile, ridicau în fața parbrizului un perete opac, argintiu, auriu. Intram pe bretelă, avioane sub huse întărite, lustruite de apă, așteptau aliniate spre celula de alarmă; am trecut pe lângă

santinele negre, ursuze, îngropate în pelerine imense din foaie de cort. Am coborât la zebră, microbuzul l-a dus pe Mihai mai departe, la avion; pătratele alb-roșu se întindeau, se amestecau de atâta apă. La stația meteo nu era nimeni, telexul clămpănea cifre negre-albastre pe hârtia albă, ultimul meteor aștepta sus în turn, pus cu grijă pe pupitrul conducătorului de zbor, sub microfon, în difuzoare rotunde foșnea eterul, sunetul scurt, gros, depărtat, însemna o descărcare între nori umpluți la saturație cu electricitate pozitivă, electricitate negativă, s-a întins o lumină lată, albastră, între cele două electricități; s-au scurs una în alta, s-au făcut la fel. S-au anulat între ele, nu mai rămânea nimic. S-au topit, în lumina aceea albastră. Pe hărțile transmise „by satellite” un trifoi cu patru foi mult răsucite spre stânga traversa în trombă Europa de la nord-vest la sud-est, aducând ploaie și frig din Atlanticul de Nord. Am ridicat gulerul șubei, atunci a trosnit iar în difuzor, au bâzâit convertizoare, pe tabloul stației radio a tresărit, s-a zbătut în ritmul cuvintelor un ac lung, negru, subțire.

— Turnule, 256, control.

Am apucat microfonul, am apăsat butonul de emisie:

— Bine, am spus. Te aud bine. Cinci cu cinci.

— Și eu te aud bine.

Din vârful turnului cu geamuri din cristal vedeam neclar supersonicul, peste biuta topită de ploaie, peste derivatele liniei de avioane; am crezut că văd silueta întunecată din cabină.

— Trecem pe canalul patru, a spus Mihai.

— Confirm.

Am trecut pe canalul patru, și pe urmă pe celelalte canale, am vorbit cu toată rețeaua, radiolocatorul de aterizare, punctul de comandă, băieții de la radiogoniometru păreau fericiți să mă audă, spuneau că recepția e perfectă, cinci pe cinci, cu toată mizeria de afară; i-am încredințat că și eu sunt fericit să-i ascult. Am verificat balizajul, proiectoarele de aterizare, s-a desprins din penumbra gri pista conturată cu lămpi aurii, s-a întins prin ploaia albă lumina reflectorului de fund. A venit Miki, mi-a dat peste umăr ultimul telex; hârtia era caldă, s-a luat pe vârful degetelor pulberea neagră-albastră a literelor: ploua peste tot. Au foșnit, s-au întins hărți meteo: RSR, Europa de sud-est, Europa întreagă cu o bună parte din Asia, verzi de atâta apă. Ciclonul care traversa continentul turna peste tot apă din Atlantic, după o săptămână apa aceea avea să fie zăpadă.

— Salut, am spus, bătrâne. Stăpânul timpului. Măine cum o să fie?

Era foarte clar, după hărțile acelea, cum o să fie mâine.

— Ca azi.

— Poimâine?

— La fel ca mâine.

— Și peste trei, patru, cinci zile?

— Plouă, a făcut scurt Miki. Sau nu plouă, atunci ninge.

— Soare?

— În Africa, cât vrei.

— 256, a spus Mihai din difuzor, turnule, la mine totul în regulă.

— Și la mine.

— Terminat verificarea.

— Terminat.

— Trimit mașina să te ia.

— O. K., am spus, întrerup legătura.

Am decuplat stația radio, salut, am spus din mers, Miki a dat din cap, salut. Asta era grozav, aici mă salutăm cu toată lumea. Ar fi frumos din partea ta – ieșeam din încăperea de sticlă, am întors capul vorbind – ar fi frumos din partea ta ca mâine să fie soare.

— O să mă străduiesc, a spus meteo serios.

— Și duminică.

— În regulă, și duminică.

— Și, în general, iarna asta să fie scurtă dar bogată în zăpadă.

— Nu foarte friguroasă.

— Nu foarte.

— O să mă străduiesc, a repetat Miki. O să fac tot ce pot.

— Serviciu ușor, eram deja la jumătatea coridorului spre scară, Miki a răspuns din ușă: serviciu ușor.

Am coborât, așteptam microbuzul sub balconul turnului, ce mai vreme, am spus. Să nu dai câinii răi afară din casă, să nu decolezi piloții de vânătoare cu avioanele lor cenușii. Chiar, ce facem dacă se dă alarmă de gradul unu cu decolare? Alergam pe aleea îngustă între pinii creșcuți în fața zebrei, vedem noi ce facem. Decolăm și gata. Am sărit în mașină, am spus inutil: la celula de alarmă.

*

Serile din celula de alarmă, asta se întâmpla în capul pistei, clădirea lungă, joasă, albă, am intrat scuturându-mă de apă, lăsam urme ude pe

linoleum. Serviciu ușor, a spus Vodă, somn ușor – a râs Dorel, ți-o las pe Cita. Cățelușa s-a uitat la mine, adică bănuiam că se uită, era așa mică, foarte neagră, nu creață, cârlionțată-încâlcită, o grămadă agilă de păr cald, cred că se uita la mine pentru că stătea, ținea capul într-un fel care putea însemna orice, inclusiv că mă privește.

— Ce să fac cu Cita? – am spus. Mie îmi plac blondele.

A plecat schimbul de zi, de la club s-a auzit zgomotul zarurilor, tablelor trântite, cineva râdea, am intrat în sala de echipare. Mă uitam la șirurile de căști albe pe rafturi albastre, casca mea era ultima din dreapta, sus, am ridicat din umeri. Noaptea asta nu aveam nevoie de cască. Poate mâine dimineață, am spus. Curelușa neagră sub bărbie, și restul. Căptușeala de buret care absoarbe cele mai cumplite șocuri, le preia, amortizează, până nu mai sunt. În colț, pe cuier, costumul anti-g al lui Mihai, mănușile de pe masă, harta împăturită, o să-mi vină din nou rândul -am spus. Știam lucid că o să-mi vină din nou rândul, numai să reiau afurisitul de antrenament, și costumul meu, mănușile mele pe masă, nopțile grele, utile, dense, din celula de alarmă. Atunci de ce nodul fierbinte din gât a explodat în raze de căldură, căldura urca în ochi, gata. S-a dus.

Treceam pe lângă sonerii mari cu capace nichelate, becuri roșii montate în perete, nu m-am uitat la ele, speram să nu sune, să nu clipească. Nu în noaptea asta.

— Ce pat alegi? A întrebat Mihai din ușa dormitorului, întreba degeaba, știa foarte bine, am ridicat din umeri fără să răspund.

— Patul de la fereastră, a hotărât Mihai, asta dacă nu ți-ai schimbat bunele și bătrânele obiceiuri de când cu Academia Militară. În regulă, am zis, patul de la fereastră. Academia Militară nu e ceva atât de, încât să mă facă să renunț la vechile și bunele obiceiuri.

Ne-am scos uniforme, celula de alarmă era rece – nu rece, friguroasă – prin tradiție, trăgeam pe noi pulovere groase, pantaloni din lână.

— Ce porcărie, a mârâit Mihai. Ce porcărie de vreme, n-am zburat de o săptămână. Oamenii se strică, și tehnica se strică exact așa, stând.

— Nu mai stăm multă vreme. Miki a promis că mâine o să fie frumos. A spus că se ocupă el de asta.

Mihai s-a strâmbat urât, Miki, nu mai vorbi de el. Nu față de mine, te rog. O săptămână, și încă o săptămână, cel puțin două săptămâni.

— De ce?

— M-a invitat la el, mi-a dat nu-știu-ce băutură făcută în casă, ceva gălbui care mirosea groaznic a câine ud.

— Toate miros acum a câine ud, am spus. Și noi.

— Bine, chestia aia mirosea mai îngrozitor decât un câine ud. A spus că e după o rețetă foarte veche, transmisă în secret din generație în generație.

— Ăsta e un argument peste care nu se trece.

— Nici n-am trecut; făceam doar viraje în jurul paharului, nevastă-sa se uita cu ochi mari la mine, știi ce ochi are femeia lui Miki.

Cât o farfurie, am spus.

— Mai mari.

— Cât ecranele radar.

— Mai mari.

— Cât cercurile elicelor de la AN.

— Cam atâta. S-a uitat la mine cu ochii ăia.

— Atunci ai băut.

— Evident am băut, s-a strâmbat din nou Mihai. Gustul se potrivea de minune cu mirosul.

— Și?

— Sper să nu aflu niciodată rețeta după care a fost făcută băutura aceea.

Am râs, m-am întins pe somiera tare, stăteam în întuneric, ploaia bătea aiurea în acoperiș, în ferestre, în frunzele plopilor de lângă ferestre. S-a auzit stins dincolo de nori sunetul motoarelor unui avion mare, de transport.

— Ăștia zboară, a spus încet Mihai.

— Știi bine cum zboară! Cu cinci oameni în cabină, și radiofaruri, culoare, sisteme VOR, ILS, tot felul de blonde care suflă în microfoane și le spun pe unde să o ia.

— Nu e chiar așa.

— Lasă, am spus, știu foarte bine cum e, habar n-aveam. Făcea parte din lucrurile care trebuie trăite ca să pot spune: știu cum este, și nu puteam trăi povestea asta: Să fiu unul din cei cinci aflați în cabina unui avion de transport. Nu pot face chiar tot ce vreau, am spus tare, întotdeauna se stabilește ordinea de priorități, renunț la unele ca să am altele.

— Poftim? A făcut Mihai din patul de alături.

— Nimic, am spus. M-am gândit la ceva.

— Continuă, m-a îndemnat Mihai. Habar n-ai ce interesant e. S-a săltat într-un cot, am văzut fața întoarsă spre mine, albind din întuneric.

— În seara asta ești obsedat de alarmă.

Am vrut să spun: nu numai în seara asta, n-am spus nimic.

N-am spus nimic două ore, Mihai dormea, am stat cu mâinile sub ceafă, mă uitam în tavan. Eram foarte tare la asta, privitul în tavan. Vedeam acolo tot ce vroiam să văd, foarte clar, amănunțit, în culori, uneori apăreau limpede imagini nechemate pe care le știam, le doream îngropate, șterse, uitate – nu, fluturam degete în fața ochilor, le alungam. Sau închideam ochii, se întâmpla să nu ajute nici asta, imaginile nechemate persistau în dosul pleoapelor strânse, pe retină, aiurea, erau în creier. Se ascundeau, și ieșeau, și se ascundeau din nou acolo. Nu era mare lucru de ascuns, păr blond-cenușiu flutura în toate părțile, ce era sub părul acela. Am văzut cum mângâiam părul blond-cenușiu. Mai erau serialul cu avioane căzute, fotografiile din dosare de anchetă, din reviste tipărite pe hârtie lucioasă, dar asta era mai ușor de controlat. Năștea întrebări, de ce. Treceai brutal de la fiare răsucite, de la duralul ars, la profesie, de fapt fiarele răsucite erau și ele profesie, statistic un accident grav la zece mii, la o sută de mii ore zbor, ce poveste, meseria mea. În care accidentul întâmplat celui de lângă mine mărea șansele personale de a funcționa mai departe, de a mă întâlni cu Chioru, de a pleca iarna la schi. Exact asta ne apropia, numitor comun, treceam peste lucrurile care nu se potriveau, le ștergeam. De aceea ne simțeam bine între noi. Reușeam să fim noi înșine, noi între noi. Știam foarte bine ce e important, și lucrurile care nu merită timp. Mihai nu mai dormea, s-a întins, nu facem mare lucru azi, a spus. Pierdem vremea.

— Ei, am răspuns, știi cum e. Nu se întâmplă în fiecare zi. E ceva care trebuie așteptat.

Pe urmă am mâncat, am văzut un filmuleț tâmpit la tv, mergeam să mă culc, nu încă, Mihai m-a tras de mâneca puloverului gros, hai afară. Cum dracu poți să dormi într-o noapte ca asta?

Trăgeam ghetele de zbor în picioare, am ieșit pe scările din fața celulei, noaptea n-avea nimic deosebit, era neagră, joasă, udă, plină de umbrele norilor care lunecau foarte jos, se învălmășeau tăcut în întuneric, alunecau spre fluviu, dincolo de fluviu, spre mare. Au clipit lumini, auzeam departe zgomot de motor, erau mașini, camioane pe șosea, am făcut câțiva pași, ieșeam pe baretă, se vedea baliza aprinsă deasupra zebrei; punct roșu scânteietor, și deasupra geana difuză, palidă ca o părere, lumina reflectată de plafonul coborât.

— Cât crezi că e baza?

— Oricât. Între treizeci și cincizeci de metri.

Baremul nostru minim pentru noapte era două sute de metri. Am văzut și avioanele în geana aceea difuză, derive înalte, negre, proiectate pe nori.

— Noaptea, a spus Mihai, când te uiți la ceva, nu trebuie să privești drept acolo. Drept la ceva-ul la care te uiți. Vezi mai bine dacă te uiți pe linia orizontului, atunci chestia aia se proiectează pe orizont, care oricum e mai luminos decât pământul.

— Nu în noaptea asta.

— Noaptea asta e foarte specială.

Am vrut să spun că noaptea e doar rece și udă, trecea frigul prin lână, prin salopeta subțire din milaneză; noaptea specială era numai pentru Mihai, pleca din el, se întorcea în el după ce făcea un viraj strâns care ne cuprindea pe noi, celula, avionul din alarmă abia conturat pe orizontul întunecat.

— Ai decola pe vremea asta?

— Am decolat, mai demult. Tot din alarmă, îți dai seama. Eram coechipierul lui Chioru.

— Cum a fost?

— Absolut formidabil. Cum fac fetele din filme americane, întind gura până la urechi și spun: terrific! Zece mii de metri plafon compact, deasupra lună plină, n-am vrut să mai cobor. Știi nopțile cu plafon și cu lună plină deasupra.

— Știu. Ați prins ceva?

— Nu mare lucru. Ținte de control.

— Aterizarea?

M-am întors, mergeam spre celulă.

— Cum să-ți explic? Principalul e că am aterizat.

Am râs, era frig, ne-am culcat așa, cu puloverele jilave pe noi. Nu venea somnul, m-am gândit iar la Chioru și Maria lui. Cum eram noi trei – unul, și cum despărțirile sunt la început insesizabile, pe urmă ceva se adâncește și gata, nu mai e cum a fost. Nu te mai înțelegi dintr-un gând, privire, atunci vin cuvintele dar e târziu, nu te mai înțelegi deloc. Ce apărea între noi, m-am gândit la serile noastre de aerodrom, locuiam în același apartament, am văzut pe tavan seara de ieri, finish, apă de ploaie, s-a dus. Intră în pământ, ca ploaia de afară. Nici nu merită să-mi bat capul. A fost frumos, dar s-a terminat. Mai auzisem o dată exact așa: gata, a fost frumos dar s-a terminat. Se pare că face parte din noi. Se pare că este chiar necesar, să se termine. Să nu dureze prea mult. Nu știam dacă e bine sau rău; m-am înfășurat în pătură, noapte bună, am spus.

— Sper să fie bună, a răspuns Mihai.

*

A doua zi ploua bineînțeles, ne-am adunat la zebră, a venit Miki, desfășura hărți, diagrame, prognoze pentru următoarele 12, 24, 36 de ore elaborate de stații cu rezonanțe impresionante: Șerementievo, Orly, Fiumicino, lucrurile se petreceau pe sectoare și pe înălțimi, curenți de aer rece se amestecau în mase de aer cald după legi care îmi scăpau, în concluzie, a spus meteo, plouă. O să plouă și mâine.

Arăta cu mâna pe hartă, ciclonul de ieri oprit în centrul continentului se rotea lent pe loc în sens invers acelor de ceas, pompând aer atlantic, rece, umed, cețos. M-am dus la infirmerie, Nae avea un aparat formidabil, raze diadinamice, mă durea umărul drept, surd, neliniștitor, doctorul potrivea discuri din sticlă albă în jurul umărului bolnav, lega electrozi, agita becuri care se aprindeau din nimic în câmpul dintre discurile metalice; stăteam zece minute cuplat la aparatul care bâzâia, nu mai aveam nimic o lună întreagă. Salut, am spus, mă scuturam de ploaie, salut, a râs Nae, știam că vii. Arăta geamul, ce era dincolo de geam. Numai că ai de așteptat, cine? Am întrebat, Ion, a râs doctorul de aerodrom.

Asta-i, am ridicat din umeri, acrobația aeriană lasă urme. Ce facem noi cu supersonicele, înghesuiți treizeci-patruzeci de secunde la șase unități de suprasarcină pentru fiecare buclă imelmann, viraj de luptă sau răsturnare, asta rămâne, se strânge neștiut în oase, mușchi, în tendoanele întinse mult peste limite firești, pe urmă iese afară răsucind dureros. Nae nu avea leacuri pentru așa ceva. Nici nu existau leacuri pentru așa ceva. Nu cele cinci mii cinci sute de calorii înghițite în fiecare zi, nu ciocolata, portocalele, nici cele două săptămâni pe an la Poiana Brașov. Tratamentul valabil era să nu zburăm, nu se gândea nimeni la tratamentul ăsta. Zburam, pe urmă ne cârpeam la aparatul lui Nae, razele diadinamice scoteau din nou ce era de scos, urcam în avioane drepti ca brazii, lipeam spatele, ne strângeau chingi late în scaunele de catapultare, plecam din nou să ne dăm peste cap cu șase g. Asta cât putea fiecare, pe urmă se întâmplau, lucruri la care preferam să nu mă gândesc, Comisia medicală, și restul. Aviația de transport, elicopterele.

— Salut, am mai spus o dată pentru că Nae nu era singur, vedeam abia acum, stătea cufundat până la gât în fotoliul cu arcuri lăsate psihologul înalt, slab, de la Centrul Aeronautic Medical. Cel cu ochelari fumurii. Cel

care, la controlul anual, înșiră pe masă cartonașe colorate și determină tonusul meu psihic. Dacă nu m-am uzat. Dacă, simplu, nu sunt învins de avion, de ce se întâmplă între mine și avion.

— Salut, a spus.

— Vă cunoașteți? A întrebat Nae.

— Cum dracu să nu ne cunoaștem?

O vreme am tăcut în trei, venea de alături bâzâitul generatorului de raze diadinamice, se amesteca cu ploaia, cu liniștea dintre noi.

— A venit să vadă cum e pe aerodrom, a spus doctorul.

— Cum se convertesc în practică rezultatele testelor?

— Aproximativ, a răspuns psihologul. Nu-i vedeam ochii în spatele ochelarilor fumurii, cred că de asta îi și purta. Cum rezultatele testelor decurg din practică.

— Se pot trage o grămadă de concluzii.

— Pentru asta trebuie să particip la zbor, a spus psihologul. N-ați avut nici un necaz în ultima vreme?

— Pe linia dumneavoastră?

— Pe linia dumneavoastră, de fapt.

Am râs, Nae și cu mine. Psihologul n-a râs. Psihologul analiza cum râdeam. Exact asta nu îmi place la psihologi, nu știu niciodată unde încep și unde se termină – ca oameni. Ca ei înșiși. Dacă mai reușesc să fie ei înșiși, după ce au învățat atâtea despre cum suntem alcătuiți pe dinăuntru. Ce se întâmplă în noi, când afară se schimbă insesizabil ceva. Să știe, să prevadă dinainte. Interesant, dar până la o limită. Până la limita firescului din noi. Fiecare din noi începe exact de unde se termină asemănarea cu ceilalți. Știința lor, într-un fel, era iconoclastă. Există lucruri limpezi care scoase la lumină se opacizează. N-am spus asta tare. N-avea nici un rost. Am dat numai din mână și am spus, sigur, necazuri sunt totdeauna. Psihologia aeronautică, am întrebat, cu tot ce presupune noțiunea, stând cu picioarele pe pământ și având timp la dispoziție, poate determina lucruri esențiale? Cu ce probabilitate?

— Ce lucruri esențiale?

Nae s-a întors cu fața la geam, știa despre ce lucruri esențiale e vorba; bătea ușor cu degete lungi, agile, subțiri, mâini de chirurg, bătea în sticla aburită.

— Dacă un pilot e compatibil cu tehnica pe care zboară. În ce măsură sunt sigur că un elev, un pilot care zboară bine cu instructor la bord, poate

urca în avionul de luptă și pleca singur?

— Nu înțeleg foarte bine, a zis psihologul, dintr-o dată s-a înfundat mai mult în fotoliu. Nu era obișnuit cu situații în care să nu înțeleagă foarte bine. Știința lui avea răspuns pentru tot ce se întâmplă.

— Vrea să întrebe, a intervenit Nae așa cum stătea cu spatele, dacă nu se poate întâmplă ceva special când pilotul tânăr pleacă prima oară singur în zbor. Inhibiție, și așa mai departe.

— Înțeleg că vorbiți de un pilot suficient de pregătit ca să zboare singur. De ce să se inhibe?

— Pentru că e singur.

Întâi a fost liniște, pe urmă psihologul a răspuns din fotoliul lui:

— Există teste de personalitate. Cine trece de ele nu are motiv să clacheze.

Așa se cheamă asta, a claca. Când învelișurile cad, și rămân față în față cu ce sunt – dacă rămâne ceva, după ce se duc învelișurile și sunt singur cu avionul.

— Cu ce probabilitate funcționează testele de personalitate?

— Suficient de mare. Oricum, o surpriză nu este exclusă.

— Bine, am spus, pe mine exact asta mă interesează. Surprizele.

— Nu știu. În ultima instanță, instructorul de zbor e cel care hotărăște.

Nae a râs de la fereastră, fără să se întoarcă. Un psiholog nu spune niciodată: nu știu.

— De ce râzi?

— Întreabă-l pe pilot, a făcut medicul de aerodrom.

— De ce râde? S-a întors psihologul.

— De mine, am spus. Pentru că acum o să întreb de unde să știu, să-mi dau seama cam ce face junele pilot când realizează că e singur cu avionul în aer? Cu legăturile fundamentale tăiate, și restul? Singur, adică ținând în mână viața personală, și aparatul acela formidabil, și încă desprins de pământul pe care a tot călcat, și care e atât de înțeles în tot ce face, gândește, viață. În tot ce este, nu suntem plămădiți din țărână și ne întoarcem tot acolo?

— Pentru asta, a spus psihologul încet, trebuie să zboar și eu. Să fiu singur, așa cum înțelegeți dumneavoastră noțiunea.

— Eu ca individ?

— Dumneavoastră, ca piloți, în cabina avionului de vânătoare.

— Mulțumesc, am spus și vorbeam fără nimic ascuns.

— Tu, a întrebat Nae, cum ai zburat singur prima oară?
— Știam ce e în mine.
— Și ei știu ce se întâmplă înăuntrul lor.
— Eu nu știu, aproape strigam. Pe urmă îi las să zboare singuri.
— Ți-e frică? Crezi că unul din cei mici, pe care îl lași să zboare după ce l-ai controlat.

— Nu despre asta e vorba.

— Atunci?

— Vreau să știu când merită, sau când nu merită să îmi asum riscul, oricum foarte mare.

— Tu, Nae mă țintea de sub sprâncenele îmbinate, poate știi ce era în instructorii tăi când ți-au dat prima oară drumul la zbor? Pe IAK-11, pe MIG-15, pe supersonic, te-ai gândit ce era în ei?

— Prea puțin.

— Gândește mai mult, a spus Nae. Mai mult, și încearcă să te gândești la ceilalți. Cred că asta e soluția. S-a uitat la ceas, Dumnezeuule mare, a țipăt, l-am uitat pe Ion în aparat.

Am trecut dincolo, mirosea a ozon, generatorul de raze sfârâia ușor umplând spațiul dintre discurile din sticlă metalizată cu minuni diadinamice. Ion, întins pe canapeaua albă, a ridicat capul, ia uite cine vine, a spus. Precis te doare umărul.

M-am întins în locul lui pe canapea, Nae potrivea discurile, a făcut pase cu becul între electrozi, becul s-a aprins din nimic, a clipit în aer, s-a stins așa cum se întâmplă cu lucruri aprinse din nimic.

*

Doar vineri a stat ploaia, s-a ridicat plafonul, nu mult, cât să vedem rotocoale cenușii de abur plutind lins peste hangare, plopî, girueta de la zebra. Peste antene de radiolocator vopsite în șah, alb-roșu. Atârnav zdrențe alburii, fâșii de stratocumuli destrămați, zburam în amurg, jos a fost aproape întuneric când am decolat, am intrat în străzii aceia destrămați. Era negru-cenușiu în jurul cabinei, bordul roșu lucea în plexiglasul cupolei, de asta n-am văzut cum negru-cenușiu și-a deschis culoarea, trecea spre portocaliu slab, mai tare, albastru-portocaliu intens, dureau ochii, am țâșnit peste câmpia sură, uniformă, valuri încremenite proiectau creste roșcate pe cerul albastru-portocaliu, roșu, roșu încins până la alb; pe orizont, în stânga, soarele. La două mii de metri se termină totul, am fost deasupra ultimului

văl de plafon închis, cenușiu, atât de subțire, l-am văzut numai când am trecut prin el. Așa, un voal de ceață translucidă fluturată din orizont în orizont.

S-a rostogolit bila încinsă, spre vest ieșeau din nori vârfuri negre de munți zimțați, soarele se ducea după munții aceia, îi înnegrea, îi zimța și mai mult. Dureau ochii de lumină, am clipit, jucau doi nori mici, albi, incandescenti, au traversat pleoapele roșii, retina, vedeam bordul așa – prin norii aceia mici și albi. Am dat capul pe spate, cerul de deasupra era foarte departe și închis la culoare, albastrul mătăsos al stratosferei, negru de atâta albastru, ținut cu stele puține, palide, sărace. Cobora spre răsărit un zid roșu-vântat, opac, străbătut de fâșii late de întuneric, fâșiile acelea s-au întins, se amestecau între ele, s-au unit cu întunericul de jos. Plafonul se termina brusc pe linia dintre soare și întunericul de jos, a trecut ultima rază a zilei între munți, a tras o graniță netă, categorică, definitivă. Acolo s-au sfârșit norii, săptămâni de ploaie cenușie alunecau spulberate la est-sud-est, dispăreau în dreapta așa cum zburam spre nord. La nouă mii de metri am pus la orizontală, zburam cu ziua trecută pe planul stâng, noaptea care venea întuneca lucirea duralului pe aripa dreaptă, prima lumină aprinsă noaptea aceea a fost lampa mea verde de poziție. Răspundeau lumini de jos, galbene, sărace ca stelele de amurg; pământul era în pâcla roșcată din asfințit, lumina săracă traversa stratul gros din aer opac să ajungă până la noi; așa știam că jos e o casă, încă una, mai multe case, un sat. Treceam peste satul acela care nici nu mă bănuia, s-a dus soarele dincolo de munte, s-a pierdut după crestele negre. Au lucit pe ecranul radiolocatorului de bord ținte fosforescente, se ștergeau după două-trei topări, ținte false. Dansa acul de la ARK, asta lasă în urmă fronturile care trec: nori destrămați, straturi ionizate de aer. Imagini false care se șterg exact când încep să cred că sunt adevărate, era aproape ca în viață. A venit o topare care nu s-a mai stins, traversa ecranul din dreapta sus spre stânga și spre mine, am ridicat ochii din ecran; flashul unui avion de transport arunca dungi late de lumină roșie la două mii de metri deasupra, măturau cerul, se întorceau la loc pe burta avionului de transport.

— 013, din dreapta către stânga, la 10 500 metri în culoar.

— Am văzut, mulțumesc.

M-am uitat la altimetru, pe urmă în ecranul radarului; ținta se apropia, a intersectat drumul nostru la doisprezece-paisprezece kilometri.

— 013, dacă vezi ce avion este.

Vedeam doar lumina roșie-violetă pe roșu spălăcit al cerului.

— Nu știi, am spus. Poate fi orice.

Auzeam greu, au foșnit în căști straturi ionizate de aer, treceam goniometrul pe ascultare. Semnalul stației era stins, depărtat, înghițit de noaptea de sub noi, din dreapta, de deasupra, întunericul din est, acum vedeam, se închea, s-a contopit cu bezna de jos, cu albastrul catifelat de deasupra, era deja negru și stelele s-au făcut mari, rotunde, cu raze groase înțepând ochi prin cupola cabinei. Numai spre apus zburam în lumină, roșul acela spălăcit, portocaliu în mijloc, și dunga albă, și albastrul străveziu care nici nu știam când devine noapte. Zburam spre nord-vest cu botul pe semicercul de albastru străveziu, și nici nu știam cum vine noaptea. Am fost dintr-o dată înconjurați de întuneric, orizontul a coborât, s-a șters, viram, nu s-a clintit nimic. Adică marginea rațională despărțind cerul de pământ chiar în nopțile cele mai închise, arcul de beznă neagră suprapus întunericului deplin pe care tubul Pitot lasă o dâră vagă, argintie, mată, nu mai era. Jos lucea palid aceeași pulbere uniformă ca deasupra cabinei, am ridicat capul, recunoșteam greu constelații văzute altfel prin plexiglasul cupolei, tigaia lui Orion, în dreapta, agățată de capătul Carului Mic – Polara, aceleași stele erau sub avion, s-au răsucit într-un tonou lent, am scos avionul din înclinare după giroorizont. S-a strâns ceva sub costumul anti-g, am fost dintr-o dată foarte gol, și de atins de peste tot, așa cum zburam în sfera din stele rotunde. Au fost secunde, nu știu câte, totul se întâmplă după timpul special al cabinei, atârnam în chingi, m-am săltat în scaunul de catapultare, îmi era, simplu, frică. A venit de peste tot, eram în sfera aceea arzând uniform în jurul cabinei ermetizate și am știut -uite cum suntem, avionul și cu mine, aruncați în noapte. Am simțit asta. A fost un început de revoltă, o întrebare veche; ce caut aici? Am clătinat capul, casca albă, nu acum. Astea sunt întrebări de pus cu pământul sub picioare și nici atunci. Astea sunt întrebări care nu se pun. Știam de undeva că am peste o mie două sute ore-zbor pe supersonic, pe urmă au venit alte zboruri de noapte, hai, ochii la aparate, indicațiile bordului lucide, precise, indiferente la noaptea de afară. La noaptea din mine. Zburam peste un strat de nori translucizi, abur înghețat reflectând stelele de deasupra. Voalul acela din amurg, întins peste tot orizontul. Când am reușit să mă conving de asta totul a fost O. K., s-a clintit axa cerului, s-a rotit bolta nouăzeci de grade, stelele ocupau locuri știute. Alunecam cu o mie două sute kilometri pe oră spre vest-nord-vest, a clipit verde becul MARKER, suna în căști semnalul știut – gata, la reper. Viraj pe

dreapta, lăsam în urmă vatra aceea stinsă, ce mai rămânea din ziua trecută. Pilot, am spus, vai de capul tău. Ai uitat zborul de noapte. Ai uitat tot ce știai. Lucruri aflate greu, pe care nu este voie să le mai uiți. N-are importanță dacă vine – frica – de fapt vine oricum, face parte din noi, urci în avion cu tot ce te alcătuiește, bun, mai puțin bun. Rău, acceptam greu răul din mine, structurile greșite. Nu ca pilot. Asta vine oricum, spaima, totul e să știu să trec peste ea. Să nu inunde cabina secundele vâscoase, reci, iraționale, convertite inevitabil în prăbușire. Exact cabina era locul unde deveneam cinstit cu mine – dincolo de menajamente, de circumstanțe generos acordate, cabina mă reducea la esență – pilot de vânătoare – lucrurile trebuiau să fie foarte limpezi. Pentru că avionul nu admitea compromisuri. Rămășițele negre, contorsionate, mirosind a fum sleit, puteau oricând însemna un compromis, făcut de pilot lui însuși. O circumstanță acordată aiurea. Un gol neumplut, pe care se clădea mai departe. O întrebare lăsată în grabă fără răspuns. Putea fi.

— 013, control.

— Bine, te aud.

— La 150 de casă.

— Confirm, am spus, mulțumesc.

Nu se vorbea mult, noaptea aceea am fost singur în aer pe canalul punctului de comandă. S-a albit stins întunericul de sub noi, jucau luciri palide pe cabină, m-am uitat afară, creștea tăcut un dom de lumină rece, difuză, dispersată de nori, s-a ridicat șovăielnic cupola din plasmă alb-albastră, s-a clătinat, s-a prăbușit în ea însăși. Acul goniometrului oscila cu amplitudini mari, stânga-dreapta, ce noapte, ionizări sleite în norii sfâșiați. Limbi de plafon care mâine nu mai aveau să fie. La o sută de kilometri de casă am început coborârea, mă adânceam cu cincizeci de metri în fiecare secundă, picam în aerul nedeslușit, frământat, dansau scânteii lungi, uscate, albastre, pe tubul Pitot. S-a aprins rama parbrizului de lumina fosforescentă, mocnită, a conturat avionul cu dungă albastră, ce vedeam eu din avion – marginea botului, bordul de atac al planurilor. Coama și deriva înaltă, prin periscop.

Țineam direcția după busolă, am trecut pe canalul startului, eram la 2 000 de metri înălțime când am văzut balizajul pistei. Luminile galbene, ateriza un avion, fasciculul proiectoarelor și balizele roșii, verzi, farul roșu cu sclipiri de la apropiată – trei puncte – linie, trei puncte – linie, asta însemna acasă. S-a adunat noaptea în marginile ei firești, am scos trenul,

treceam peste satul de la virajul trei, abia aici se liniștea radiogoniometrul, m-am uitat la gisment: două sute patruzeci de grade. Dunga neagră a fluviului, pătratul din neon despre care niciodată n-am reușit să aflu ce înseamnă. Frânele aerodinamice, flapsul pe prima poziție, mă aliniam pe firul director, farul de aterizare a despiciat întunericul, ăsta-i cuvântul, despica întunericul cascada albă de lumină, am văzut pământul livid, un drum, copaci uscați alb-violeți pe pământul livid. Intram în raza proiecteurului, „pragul pistei” – a spus navigatorul de la radiolocatorul de aterizare, „pragul” – am confirmat cu glas uscat. Pata farului de bord, care nu s-a șters nici în fasciculul proiectoarelor. Plăcile din beton, albe de lumină. Motorul redus, contactul cu solul pe roata stângă, pe roata dreaptă, MIG-ul a țopăit, s-a liniștit. Parașuta de frânare, s-a stins proiecteurul, treceam farul de bord pe rulaj, ce amintește noaptea asta – am spus frânând avionul. Au chelălăit cauciucurile, ce amintește noaptea asta cu norii ionizați, cu dunga aceea foarte palidă din vest, roșu topit în albastrul străveziu, nu amintea de nimic. Am decuplat pilotul automat, frâna de bot, declanșam parașuta de frânare, am rulat stânga pe bretea, nu avea ce să amintească. Așa era în fiecare noapte.

*

Noaptea următoare am făcut un control cu Florin pe traiect, la joasă înălțime, întunericul năvălea în cabină cu opt sute de kilometri pe oră, treceam peste un sat, am virat dreapta, spre fluviu. Nu era lună, volute largi de apă luceau stins, cenușiu, se detașau pe negrul opac al câmpiei. Nu există nopți negre, absolute – am spus, întotdeauna e lumină, cât de slabă – de la stele, de dincolo de stele. De la nori, atunci când e înnourat. Nu zău, a făcut Florin Truță în intercomunicație, mai bine uită-te la busolă. M-am uitat, zburam pe zece grade, trebuia să fim pe douăzeci. Viraj dreapta, reveneam la traiect după relevmentul radiofarului îndepărtat. Temperatura în ajutor, presiunea la ulei, bordul roșu, căldura cabinei la trei sute de metri deasupra pământului. Ei, a spus Florin, cum e cu nopțile absolute, n-am răspuns. Treceam podul, am văzut neonul felinarelor oglindit în apă. Am împins maneta de gaze, acele tuometrului au fremătat ușor, au sărit câteva diviziuni. Alunecam în cerul de noapte, aerul negru se dădea la o parte, se strângea la un loc în urma noastră, noi alunecam în lungul fluviului, auzeam în căști voci, comenzi, indicative, am trecut orașul, străzi în formă de potcoavă începeau din apă, se terminau în apă, am văzut un autobuz,

mașini, ferestre luminate. Portul, fierăraia neagră a macaralelor ghicită în pulberea de lumini din port. Vapoare cu becuri roșii în stânga, verzi în dreapta, așa ca noi. Oameni n-am văzut, era întuneric, zburam prea repede. Am răsucit capul sub cască, mă uitam în stânga, la lumina roșie de poziție. La bordul de atac al planului, cum răsfrânge în luciri mate lumina roșie. Pe urmă viraj deasupra câmpului, zburam într-un sac de beznă, a fulgerat un dreptunghi de lumini albe, violete. Linsă de dărele gălbui ale farurilor – șoseaua, pe urmă iar întuneric, ochii pe altimetru, bezna aceea lovea între ochi, în mijlocul frunții. Am dat drumul la cronometru, șapte minute de noapte până la următorul viraj, cuplam pilotul automat, dubla a coborât botul, a cabrat, s-a stabilizat la orizontală: pe tabloul de bord, sus, ardea becul verde „pilot automat pe revenire”. Mă întindeam în chingi, capul-compas, viteza, aparatele control-motor, hidraulica – normal.

— 013, control startul.

— Te aud bine, sunt 013.

— La ora opt și mai sus cu două mii de metri, lateral la zece kilometri, o cursă.

M-am uitat prin cupola cabinei la stele. Nu erau foarte multe, nu erau foarte strălucitoare, zburam la înălțime mică, se vedea aproape ca de jos. A clipit roșu, s-a stins, a clipit iar farul de pe burta avionului de noapte.

— Văzut startule, mulțumesc.

Din nou ochii în bezna câmpiei, pe urmă lacurile, neonul stațiunii, bordul roșu, am văzut ecranul și raza tremurătoare a aparatului de proiecție, se ghiceau semicercuri de bănci în lumina tremurătoare.

— Țștia sunt nebuni, a spus Truță.

Nici noi nu eram foarte normali. Am decuplat pilotul automat, am făcut un viraj strâns deasupra grădinii de vară; ne abătusem doi-trei kilometri dreapta de la traiect. Normal, treceam la verticala pădurii de peste lac. M-am uitat jos, pământul culcat pe cabină așa cum strângeam virajul, cunoșteam bine stațiunea, cinematograful în aer liber, amfiteatrul din parc, am văzut o grămadă de filme acolo dar atunci era vară, acum se termina octombrie, mergeam acasă de la zborul de noapte spărgând cruste de gheață sub tălpile ghetelor înalte până la jumătatea gambei.

— Nici noi nu suntem foarte normali.

— La noi e cald, a răs Florin, am răs și eu, în cabină era cald. Era bine. Era sunetul înfundat al motorului, vibrația aceea care nici nu se aude, se

simte numai. Erau bordul roșu și certitudinea pe care o dă avionul, eram noi legați de avion.

— Ce rulează?

— Ceva bun, dacă stau în gerul ăsta și se uită.

— Hai să vedem.

— Hai.

Am picat ușor virajul, pe urmă am schimbat sensul înclinării, aduceam dubla în zbor orizontal așa încât să trecem cu ecranul în stânga, trebuia numai să înclin avionul și să văd. Aveam sub o sută de metri, acul radioaltimetrului cobora, optzeci, cincizeci. A sunat în căști semnalul de joasă înălțime, pe tabloul de bord s-a aprins becul „înălțime periculoasă”.

— Redresează, a spus Florin. A tras de manșă, am pus avionul la orizontală.

— Sunt copaci pe aici?

— Lângă lac, în stânga.

Îi ghiceam mai mult, zimțând noaptea, mai negri ca noaptea. Așa, umbre negre pe orizontul coborât. Pe urmă am zburat într-un ochi de lumină, vedeam printre crengi ecranul, pete de lumină colorată s-au alcătuit într-un cal galben, în munți albaștri când cabram avionul.

— Ai văzut calul?

— Ala nu era cal. Era o blondă.

Am virat dreapta nouăzeci de grade, stânga două sute șaptezeci, asta se cheamă viraj standard și scoate fix acolo pe unde am mai fost o dată, numai că din partea cealaltă. Chiar, când am scos din viraj eram pe direcția cinematografului; a grădinii de vară unde dădeau filme acuma, iarna. Toamna târziu, mă rog. Ce bine ar fi să putem face viraje standard nu numai cu avionul. În viață, să vin iar fix acolo unde am mai fost, numai că din partea cealaltă.

— În sud e o linie de înaltă tensiune.

— Știu. Paralelă cu șoseaua.

Nici nu vedeam șoseaua de aici. Am redus viteza, șase sute kilometri pe oră, auzeam radioaltimetrul sunând, avertizând. Din nou ecranul, acum vedeam clar pentru că veneam ușor convergent și am avut o secundă întreagă până să cabrez, am văzut fața aspră, frumoasă, prelungă, părul blond strâns sub borurile pălăriei Stetson, Jane Fonda pe tot ecranul. Mușcându-și buzele cu dinți nemaipomenit de albi. Aveam timp să văd gulerul cămășii în carouri, descheiat, un lanț subțire pe gâtul transpirat,

bronzat, aproape cafeniu. Și iar munții aceia albaștri, dar toate astea le dezvoltam, le-am scos de pe retină când eram din nou la trei sute de metri, zburam spre aerodrom, bordul roșu se proiecta pe orizontul întunecat.

— Jane Fonda, am spus în intercomunicație.

— Cum să fie aia Jane Fonda?

— Jane Fonda, am repetat.

— Înainte spuneai că e cal.

Am redus turajul spre optzeci de procente.

— Las-o moartă, am spus.

Bordul, normal. Am cerut un control cu radiolocatorul de aterizare, ne auzeau bine, spuneau să intrăm în tur de pistă la virajul doi pentru aterizare. Jos a izbucnit un fulger violet, despica întunericul opac scânteia prelungă a unui tren electric, întunericul s-a închis la loc – alb, galben, roșu din ce în ce mai stins – s-a închis peste câmp.

— N-a fost Jane Fonda.

Nici măcar n-am răspuns; am scos trenul, virajul trei, frânele aerodinamice, flapsul pe prima poziție, virajul patru. Vedeam balizele pistei, firul director, luminile de intrare. S-au aprins proiectoarele, raze lungi de lumină, argintie, flaps complet, plonjon în lumina argintie, doar după ce am degajat pista și proiectoarele s-au stins, rămâneam în întunericul roșu al cabinei, doar atunci am apăsat intercomunicația:

— Nu fi prost. N-are cine să fie, în afară de tipa asta.

— Mergem mâine și vedem, a spus Florin.

— Unde să mergem?

— La cinema. Urcăm în mașină, mergem, întrebăm ce film a fost, ce actori au jucat în film.

— O. K.

Nu ne-am dus. A doua zi primeam fiecare trei zile arest, pentru, abatere de la misiunea de zbor și pentru că am tulburat spectacolul. Liniștea publică. Spuneau ca i-am speriat îngrozitor. Că am trecut atât de jos cu avionul, încât jetul i-a săltat de pe bănci. Că, dacă era printre ei o femeie gravidă, femeia aceea ar fi născut cu siguranță, atunci și acolo. Au mai spus o mulțime de lucruri despre cum ar fi trebuit să ne purtăm, și cum ne-am purtat în realitate. Mă uitam la Florin, Florin se uita la mine, am ridicat din umeri. Nu înțelegeam îndârjirea cu care își pledau cauza. Nu se întâmplase nimic. Tot ce spuneau se baza pe ce ar fi putut să fie, erau trei-patru în biroul comandantului, indignați, cu pardesie, șepci și umbrele. Se simțeau

grozavi, amestecați într-un incident de aviație. Așa spuneau, „incident de aviație”. Erau convingători, și l-au convins pe comandantul de regiment, și din cabinetul cu machete de avioane am plecat direct la arestul de garnizoană. N-am pierdut foarte mult, trei zile de viață, auzeam avioanele, decolau în forțaj, treceau deasupra și puțin în dreapta, cretinule, am spus, vroiai să știi ce film joacă. Blonda ta superbă, Jane Fonda. Intra soarele pe fereastra meschină, înfundată sub tavan, proiecta o pată de lumină pe zidul văruiat, am făcut umbre chinezești în pata de lumină. Auzeam avioanele trecând, înfundându-se în cerul albastru. Poftim am spus, fii fericit.

— Sunt, a răspuns Florin, se întindea pe bancheta ordinară, de lemn, am toate motivele să fiu. Aici e liniște. Dar să știi că tu vroiai să vezi ce film joacă.

*

Suna ceasul, mă scol, nu mă scol, am deschis ochii, afară, printre crengile salcâmlor, cer senin. Adică culoarea sură dinaintea luminii care face cerul albastru, am ieșit din sacul de dormit, era frig, treningul, bascheții, coboram scările sărind câte trei trepte cu picioare țepene de somn, ciment cenușiu. Trunchiurile salcâmlor erau negre de umezeală mată, așa, abur fin pe scoarța aspră, aburul acela se aduna pe iarba săracă în picături rotunde, limpezi, tremurate. Pe iarba rămasă din vară, fire galbene, fibroase, se târau, se frângeau în noduri înfipite adânc în pământ; de la nodurile acelea plecau alte fibre galbene. Betonul aleii se împărțea în plăci mari prin dungile de smoală, alergam sărind dungile acelea. Obișnuitele priviri prin ferestre încă nedezmeticite de somn, aleargă iar? Aleargă, dacă nu se obișnuiau în atâția ani, nu aveau să se obișnuiască vreodată. Nici nu merita să mă gândesc la asta.

Clădirea școlii, bariera, betonul se transforma în asfalt, ochiuri cenușii-gălbui între limbi negre de bitum prelins sub tălpile de cauciuc, fâșiile negre se împleteau, s-au unit între ele. Alergam pe asfaltul negru, ud, lunecos, am cotit la stânga, drumul de pământ bătut, crăpat mărunț, se pierdea între șiruri de coceni. Bulgări tari de lut uscat, așa simțeam fuga aceea, cu tălpile, restul – aerul rece, apa din ochi, din nas, respirația ritmată de picioare, toate se adunau în jurul tălpilor lovind pământul. Tulpine cafenii cu inele lucioase, frunzele lungi, ascuțite, uscate, fărâmicioase, printre frunzele acelea sclipea scurt, cald, ca un soare mititel, un știulete uitat. Se osifica, se îngălbenea perpetuu; pe urmă lanul de porumb se termina, alergam în câmp

deschis, drumul cotea, băltoace, aici se aduna întotdeauna apa, de la ploaia de acum trei zile, de o săptămână, de o lună. Din pământ, atunci când uita să plouă, incredibil, sub scoarța uscată pământul șiroia de apă. Erau mereu bălți, mititele, vara negre de mormoloci, toamna târziu – chenăruite cu verde bolnav, mătasea broaștei încălțată, ciuruită de găuri rotunde; apoi urma unei roți de tractor în țărâna groasă, răscolită, lustruită, cernoziom, halucinant de clară, ca într-o gravură de Escher.

Stăvilarul, în dreapta, peste câmp, dincolo de șosea, de calea ferată, mă însoțea clădirea albă a silozului. Toate astea legănate sub cerul cenușiu în ritmul pașilor, când răsuflarea începea să zgârie în fundul gâtului încetineam, Se încordau tendoane, mușchi, ce mai era de încordat. Articulații lubrificate cu lichid sinovial, încă șapte-opt sute de metri în dreapta canalului, la perdeaua de salcâmi se încheiau trei kilometri, acolo am întors. Acolo întorceam de fiecare dată, adunam dus-întors șase kilometri alergați peste câmp, onorabil și suficient pentru menținerea formei. Care formă, forma de pilot de vânătoare: inima, plămânii, pulsul. Afurisita de tensiune. Afurisita de distonie neuro-vegetativă. Privirea atentă a doctorului-colonel din cabinetul „Interne”, semnătura pe carnetul medical de personal aeronavigant: „Apt zbor”, toate astea se adunau, treceau sub tălpile tocite ale bascheților. Se însumau firesc cu cei șase kilometri alergați în fiecare zi.

Perdeaua de salcâmi, am întors, lătra răgușit câinele de la fermă, ca de fiecare dată. Auzeam zornăitul lanțului pe sârmă. A ieșit soarele, întâi a fost umbra de căldură pe obraz, apoi marginea roșie peste rambleul canalului, discul portocaliu se rotunjea din nimic, din marginea încețoșată a câmpului, din fire uscate, casante, rugi sterpi de mare crescuți lângă canal. S-a înălțat, se făcea portocaliu ca știuleții de porumb uitat, s-a adunat într-un ghem alb, opac, de lumină fără putere. Punctul negru de la orizont creștea, a devenit căruță, am găfâit „bună dimineața”, „bună să-ți fie, maică”, glasul bătrân m-a ajuns din urmă, tonul era sceptic, bănuitor, privirea a fost înaintea glasului, mânată în dosul hăturilor de îndoiala blândă a celui care a văzut multe și nu se miră de nimic. Caii au tropăit înfundat pe pământul nici măcar prăfos, uscat, lustruit ca un pavaj de țarină. Urcam creasta digului, m-am prăvălit pe panta prelungă cu soarele în ochi. Unu-doi, inspirație, unu-doi-trei, expirație, toate astea într-un ritm neștiut, ieșea singur din mine, cine știe de unde. Eram mobilat cu tot felul de lucruri, angoase, avioane, zile de arest, decolări triumfale, aterizări cu sufletul la gură, descopeream

acum, cu ritmuri ascunse. Au devenit neașteptat de grele picioarele, punct mort, am forțat, ziua cenușie, săracă, începea să bată în auriu, m-a înconjurat cu o aureolă rece. M-am zbatut în lumină, din față s-a ridicat stângaci un fazan cu coadă lungă. Pe urmă iar lanul de porumb, acum în stânga, șanțul sărit de fiecare dată, am sărit și acum, ultimele sute de metri, pe asfalt, pe beton, eram acasă. Urcam, m-am răsucit pe scări, am dat capul pe spate, cer adânc, senin, fâșiile de ceață agățate pe orizont nu însemnau mare lucru. Nu însemnau nimic, aveau să dispară într-o oră; până mâncam, până mergeam la avioane. Până dispărea din noi ce era de dispărut, rămânea în fiecare pilotul. Treptele urcate câte două, dușul, uniforma albastră cu vultur din argint pe buzunarul de la piept, în stânga. Cu alt vultur din argint, foarte stilizat, coborând agățat în parașută deasupra buzunarului drept. Mănușile, harta, tăblița NPL, astea erau diminețile dinaintea zilelor de zbor. Soarele intra orizontal pe fereastră, raze aurii, turtite, portocalii, s-au frânt în săbiile agățate de pereți; în oțelul vechi cu lustru aspru, cenușiu, neîncălzit în lumina dimineților dinaintea zilelor de zbor. Ușa trântită, zece minute de mers gimnastic până la popotă, tradiționalele ochiuri cu salam, cu șuncă, cu brânză, cu ce dădea Dumnezeu; ceaiul, opărind buzele. Mergeam pe jos până la pistă, cărarea din spatele sălii de sport, tăiam peste „stadion”, se vorbea puțin și numai la subiect: zburăm – nu zburăm. Zbor în normale, uite ceața, la radio au spus azi-dimineață, la televizor arătau aseară. Aveam barometrul personal, umărul drept, îl mișcăm sub epolet, normal, zburăm, am spus. Chiar dacă nu aveam condiții formidabile. Zburam în start comun cu grupa, asta însemna orice, inclusiv aterizări chinuite, pe muche de cuțit, cu mai puțin de doi kilometri vizibilitate. Cincisprezece-șaisprezece secunde, din momentul în care vedeam pista, până puneam roțile. Înghesuiam manevrele, intrarea pe direcție, scoaterea flapsului complet, cuplarea stratului-limită, redresam în cincisprezece secunde. Grupa de trageri, blazon greu de purtat, însemna înainte de orice antrenament în zbor. Mergeam exact pe linia văruiată din mijlocul terenului de baschet, am ocolit cercul alb, niciodată n-am fost așa stăpân pe avion, ca atunci când am zburat în grupă. Ridicam din umeri, data trecută am tras în stratosfera, acum ținta zbura la joasă înălțime, oricum, nu era treaba mea. Aș fi vrut foarte mult să fie treaba mea, dar nu aveam nici o șansă. Printre biute galben-cenușii apărea zebra în pătrate albe și roșii; girueta, semaforul pentru proiectoare, antene radio pe acoperișul plat; antenele au mers pe cerul albastru, pe fâșiile de ceață cum mă apropiam, s-au oprit, își ocupau locul

știut. Dincolo de Casa Galbenă, joasă, turtită, lăbărțată pe pământ, apăreau derivatele masive ale MIG-urilor de la escadrila a doua.

N-am zburat mare lucru ziua aceea, cei din grupa de trageri aveau bineînțeles prioritate absolută, ce apucam între ieșirile lor: un traiect la joasă înălțime cu pâcla aurie inundând cabina, luceau în lumina mată, uniformă, fulgerau scurt prin parbriz decupate ca într-o explozie cu margini precise de auriu-închis, greu, lucitor pe aurul spălăcit al câmpiei, fulgerau bălți, lacuri cu valuri mărunte, bucăți șerpuite de râuri. Am trecut cu avionul prin lumina Dunării și totul a fost galben-strălucitor: țeapa tubului Pitot, fuselajul, ce vedeam din aripi, cupola cabinei, tabloul de bord, eu. Mâna pe manșă și manșa însăși erau aurii. Chingile care mă legau de avion. La urmă de tot am prins o interceptare la plafonul de luptă, Dorel zbura ca țintă, a urcat mai sus de nouăsprezece mii de metri. Am cuplat târziu forțajul, până am lansat la viteză, până am urcat, când ajungeam în poziția de încadrare el cobora deja, am făcut un film muncit, cu două sute de metri pe secundă în coborâre la variometru, cu avionul atârnat peste mine, cu ținta dansând pe fondul solului, pământul ars de la 17, 15, 12 kilometri sub noi. Opt kilometri, atunci când am redresat și am degajat din picajul acela cu o mie două sute kilometri pe oră, încă patruzeci de secunde până jos. Dorel a râs, spălam de pe noi urmele chingilor intrate în piele, greutatea lăncedă a suprasarcinii, curgeau de pe ochi cu spuma de săpun „LUX” imagini înghesuite în parbriz, indicațiile bordului. Dorel a râs, dacă nu coboram nu mă prindeai nici acum. Măine, am spus, vedem noi. Măine e duminică, a făcut Dorel, mă uitam la Citizen, chiar, mâine era duminică. Era ziua aceea în plus. Timpul oprit cu ochii în tavan, cu muzica înfundată în urechi, cărțile aruncate pe jos nu reușeau să iasă din hârtie, să convingă. Nu reușeau să intre în mine.

Mâncam, ce facem mâine? A întrebat Dorel, ce faci tu – am spus, pentru că știam foarte bine ce aveam eu să fac, cum o să stau întins pe divanul scund așteptând să treacă ziua. Ieșeam de la popotă, după-amiază am jucat tenis până s-a făcut întuneric, nu mai vedeam mingea din pâslă, vino la mine, a spus Henț. Legăna racheta în amurgul roșu, corzile au tăiat aerul în dâre lungi, curbate în jos. Vino la mine, ne uităm la tv, pe urmă ieșim la vânătoare de noapte, fete?

— Am spus fără nici un chef. Las-o moartă. Unde putea fi liniște adevărată, am urcat în Dacia albastră, după două ore intram în casă la mama

mea, apartamentul de la etajul șase al blocului albastru în zigzag pe șoseaua Colentina, oraș București.

*

Hei, cum a fost duminica aceea liniștită, întâlnirea cu iubita mea de acum, patru, trei, două veri, trei ani pierduți – spuneam, pierduți, căpitane? Întreba Mihai Sârbu.

N-ai fost niciodată ca în anii ăia pierduți – deschis și tu însuși – și nu îți vedeai ochii, faci pe nebunul, au fost cei mai frumoși trei ani de când ne știm. Vai de capul tău, aruncător de bombe și rachete, nu ești în stare să te arunci singur peste bord – atunci când e nevoie. Trei ani pierduți, auzi, au fost anii în care am reușit să ne apropiem, și continuăm împreună exact pe ce s-a strâns în anii ăia. Recunoaște. Ridicam din umeri, nu era de recunoscut; lucrurile se întâmplau și gata, treceau mai departe, lăsau urme pe care n-aș fi vrut să le lase.

— Niciodată n-ai schiat mai bine ca în iernile când ați fost amândoi pe munte, cred și eu, mă știam privit, și niciodată n-ai râs ca în nopțile de atunci, la cantonul SALVAMONT. Și niciodată n-am dansat ca atunci, intrat în muzică până dincolo de mine, și zilele erau foarte scurte, zile de iarnă, și nopțile și mai scurte. Paturile suprapuse din canton, care se clătinau și scârțâiau îngrozitor, ne aude Mihai – spuneai, am râs, ce dacă ne aude. Parcă el nu știe ce facem. Parcă el trăiește numai cu mâncare și cu băutură și cu prietenia lui Bari cel uriaș. Focul din cămin ardea din august până în iulie, reflexele focului pe tavanul alb, pe grinzile negre care secționau tavanul alb. Părul blond-cenușiu se schimba în roșu-albastru de la flăcări, filtra domol lumina, învelea într-o sferă de uitare molcomă; lucrurile se depărtau net, se opreau la marginea patului: acum și aici. Restul – dincolo. Nici nu mai exista restul. Exista trupul subțire, supus, fierbinte, existam într-o margine eu, nedezmățit, buze căutându-se, mâini căutându-se, găsinde-ne, nu încă, noaptea se strângea într-un ghem difuz de lumină întunecată, grea, aurie, exploda tăcută peste chipul drag, subțiat de umbră, cu pleoape strânse peste ochii știuți, peste ochii noi, leneși de flacăra toropită în ea însăși, marginea dinților peste buzele arse de ger, de zăpadă, de soarele de afară – atunci când era soare. Întunericul roșu, crud, fierbinte, se clătină sub noi munții cei mari, jos, în vale, zăpada secată de viscol curgea foșnind de pe brazi. Ce se întâmplă? Chiar, ce se întâmplă, lasă, am spus, e bine. Nu întreba, asta nu se întreabă, și iar luciul stins al dinților,

râdeam fără să știm bine de ce râdem. Eram tâmpit de ce se întâmplă, și foarte plin de mine, și mă revărsam în râsul acela împreună, fără opreliște. Cred că râdeam, simplu, de fericire, dacă asta se poate. Puteam la fel de bine să plângem, sau să facem dragoste la nesfârșit și chiar făceam, și cred că de asta am schiat trei ierni la rând ca un campion – de fericire. Grinzile negre pe tavanul alb, roșu închis pe roșul palid, totul se răsucea, ne prăvăleam tăcuți – asta nu se uită, puloverul smuls, se încurcau degete în fermoare, nasturi, bretele, pielea era aurie de căldura din afară, de clocotul dinăuntru, gemeai stins, vântul bubuia pe tabla acoperișului, se pierdea. Se duceau vântul, acoperișul, muntele, mă duceai cu tine, dinți între buze întredeschise, gâtul, îți tremurau sânii aspriți, dragostea mea, dragostea mea, nu știam bine cine spune, nu știam foarte bine ce aude celălalt, eu, tu, contopiți, eram unul singur.

Ieșeam afară, se topea zăpada sub tălpi în urme ovale, simetrice, adânci până la iarbă. Până la iarba verde, moale, ascunsă adânc sub zăpadă. Cerul era foarte negru, stele rotunde, reci, necrezut de aproape; ieșeau aburi din umeri, din șoldurile tale înguste, am râs, râdeai și tu, arătai cu degetul aburii groși care îmi ieșeau din spate. Nu puteai vorbi, te înecai râzând, arătai numai cu degetul, aerul cald, umed, se ridica tremurat spre stelele rotunde, îngheț pe drum; cădea înapoi în pojghițe fine, ușoare, translucide. Spuneai Doamne, ce bine a fost!

Cădeam în somn ca lemnele, dimineața ne scula Bari, lătra, vântura aerul cu coada, capul uriaș între labelle rezemate pe marginea patului de sus. Venea Mihai, ceaiul clătina în cești de aluminiu cercuri negre, aurii, „coborâți de acolo, nu vă e rușine”. Coboram, costumul de schi, gâtul opărit cu ceai fierbinte, clăparii. Afară vedeam urmele ovale din noapte, nu pe două rânduri, se amestecau între ele, cum spunea Sârbu care devenise foarte înțelept de când stăteam la canton, spunea: „înflorește pământul sub voi de atâta viață scursă și ardeți iarba cu fierbințeala dinăuntru”. Aiurea, iarba verde din noapte pălea, ardea de ger. Nu era bine în nici un fel.

După „ce se întâmplă” urma firesc „cât poate să țină”, nici asta nu se întreba, oricum a ținut nerușinat de mult, trei ani, pe urmă a făcut fâsss, s-a stins. Ne întâlneam în duminica mea liniștită, prima oară după ce povestea a făcut fâsss și s-a terminat, cum sunt întâlnirile astea, prima oară după, n-am știut ce să fac – cu mâinile, cu ochii, cu mine însumi, ieșeam din magazin, aveam o pungă mare plină de grepfruit, era să scap punga jos, am strâns-o la piept, ei, a spus, nu te uiți în jur, salut.

— Saluut.

Habar n-aveam ce trebuie să fac; priveam în ochii știuți, m-am văzut mic, lucios, reflectat de pupilă cu punga în brațe; vedeam acolo și un grep ieșit din pungă, ca un soare mititel și amăru. Ne îmbrânceau oameni, eram chiar în ușă, am stat ca oglinzi puse față în față, reflectam imaginea ei avându-mă în ochi, și oglindea imaginea mea cu imaginea ei avându-mă în ochi, și pleca iar din mine multiplicată în adânc, și acolo mă găseam din nou centrat în jurul siluetei subțiri, așa venea infinitul, fiecare reflectându-se cuprins în celălalt la nesfârșit, numai că asta era doar la suprafață și ținea foarte puțin. Nici cât stratul de argint întins pe spatele oglinzilor.

— Ești cu mașina?

— Stau acolo, arătam cu bărbia, cu nasul, peste umărul ei, blocul albastru în zigzag, dincolo de stradă.

— Ah da.

Își aducea aminte.

Am încuviințat din cap.

Ieșeau doi tipi cu un frigider lung, alb, aseptice, ne-au despărțit striviți în ușile de cristal; ne priveam peste, frigiderul acela.

— Vii să bem un coniac?

A ridicat din umeri.

— E un bar după colț, am spus scuzându-mă. Am prins mai bine punga în brațe, mă încurca îngrozitor punga aceea; habar nu aveam ce să fac cu ea, nu știam nici dacă mă primesc la bar, cu punga în brațe. De fapt nici despre bar nu știam mare lucru, doar că există; treceam prin fața ușilor batante din sticlă, ușile fluturau, aruncau în stradă pale de aer albastru, fum, frânturi de muzică bună. Miros de alcool, ce mai e prin baruri. Ambalaje de chewing-gum. Hârtii lungi, înguste, cu diagonale albastre și roșii.

— E un bar după colț.

— De când bei tu? La bar?

— Așa se obișnuiește, explicam, doi care nu mai au nimic să-și spună și se întâlnesc întâmplător se duc la bar. Acolo beau, presupun.

— Ce îmi dai, Dubonnet?

— Îți dau ce vrei. Părea dintr-o dată foarte obosită.

— Dă-mi o chestie din aia, arăta fructele galben-portocalii ieșite din hârtia groasă a pungii.

— Se potrivește de minune, am mârâit.

— Ce?

Grepul dulce, galben, amar la sfârșit.

— Nimic, am spus, am cules, am întins soarele mititel răsărit din pungă. L-a băgat în buzunar, s-a umflat bluza de vânt pe corpul subțire; când m-a privit din nou zâmbea, puteam crede orice despre zâmbetul acela.

— Mulțumesc.

Se uita la mine așa, zâmbind, a ridicat din umeri.

— La revedere.

— Știi ceva, am zis, nu poți să pleci așa.

— Ba se poate.

— De ce ai întrebat dacă sunt cu mașina?

— Vroiam să cumpăr ceva dar dă-o ciracului, nu mai cumpăr nimic, salut, am plecat.

Am făcut un pas, ne despărțea numai nenorocita de pungă, simțeam pe mâini cum răsuflă.

— Nu poți să pleci așa, am repetat.

— Dacă mai stau plâng, a spus, și n-am chef să bocesc în fața ta. N-am chef să bocesc în fața nimănui. Și cred că nu vreau să te văd, și în general.

S-a ridicat vocea, s-a înălțat sus, a tăcut brusc. Își mușca buzele, a spus încet, lungea cuvintele: în ge-ne-ral. N-am chef să văd pe nimeni. Nu mai vorbea cu mine.

— Ascultă, am spus, dacă trebuie pot să-ți aduc aminte cum a fost când ne-am văzut ultima oară. Ce-am făcut atunci, și cine a hotărât că e ultima oară. De ce e ultima oară, și restul. Totul admirabil argumentat, nu merita să insist.

— Iar nu pricepi nimic.

— E una din calitățile mele.

A zâmbit, a clătinat din cap. Am văzut părul blond-cenușiu ieșit de sub un soi de broboadă albă, îi vedeam ochii, buzele, și nu puteam crede că asta se întâmplă cu mine. Liniștea dinăuntru, doar puțin crispat, exact pentru că îmi temeam liniștea dinăuntru. Nu știu dacă asta se simte în afară.

— Acum chiar trebuie să plec. La revedere.

— La revedere.

Se simte. Din cum a spus că trebuie să plece, din cum a plecat, repezit. Am mers prea departe împreună ca să nu simtă, și era ceva esențial pentru amândoi, liniștea asta nouă din mine. Traversam Colentina cea plină de mașini, uite cum se întâmplă lucrurile mari. Cum spun „la revedere” fetei care a însemnat foarte mult, și care acum înseamnă doar un grep mai puțin

în fructiera de cristal a mamei. Cum învăț să separ ce este esențial și rămâne, de lucrurile care trec. Dar care puteau deveni esențiale, mă rog. Cum se înșiră întâmplări, oameni, avioane, se adunau, se legau între ele, alcătuiau, simplu, viața mea. Cea care mi se dă o singură dată și nu știu foarte bine ce să fac cu ea. Știu ce ar trebui să fac, dar lucrurile nu se legau întotdeauna cum mi-ar fi plăcut să se lege; atunci mă dădeam la o parte, ce se întâmpla curgea peste mine, nu îmi dădeam seama foarte bine cât pierd și ce câștig. Orice râu smulge ceva din mal, proverb mongol, nu mongol, mongolii nici n-au râuri, proverb și gata, orice râu smulge ceva de pe unde trece, lasă ceva pe unde trece. Udă măcar malurile lângă care a curs.

*

Am calculat traiectul atent, zburam pentru grupă, totul se întâmplă foarte precis și întâzieri de secunde întindeau formația pe cer, distanțe mari între avioane, linia argintie se pierdea în pâclă, la joasă înălțime radarul de bord nu face mare lucru, asta însemna convorbiri trunchiate, dirijări suplimentare, în final ne întâlneam la alimentare. După decolare trebuia să fac o grămadă de manevre, tur de pistă pe dreapta, ieșeam la radiofar pe relevment obligat exact când prima formație de vânători cupla forțajul pe pistă.

— Cum dracu, am spus, aveți încredere, mă lăsați să zbor cu minunea de grupă, piloții cei instruiți, superpiloții, pe mine care nu am nici cincizeci de ore-zbor anul ăsta?

— Nu fă pe tâmpitul a spus Basil, ai atâta cap să zbori un traiect pe care au zburat douăzeci înaintea ta.

— Ce traiect?

Am mers la tablă, Basil desena, agita degete mânjite cu cretă, a explicat:

— Pleci de la radiofar cu șase-șapte sute la altimetru, zbori cu nouă sute la oră, cinci minute pe doi-șapte-zero, virezi o sută optzeci de grade.

— Cu ce înclinare?

— Aici intervine geniul tău personal. Ce înclinare vrei, dar să nu intri la nord în culoarul TAROM.

— TAROM oricum zboară la peste două mii de metri în culoar.

— Teoretic. Săptămâna trecută am dat peste o cursă sub o mie cinci sute de metri.

Veșnica problemă, aici nu mai era vorba de calaje diferite la altimetre, presiunea în capul pistei, la nivelul mării, subtilități tehnice.

— După viraj faci ce vrei într-un culoar vest-est, pe treizeci de kilometri lățime, a spus și desena culoarul pe tablă.

— Vreau să fac tonouri.

— În regulă, faci tonouri. Nu te împiedică nimeni.

— Înălțimea?

— Între cincizeci și două sute de metri.

— Cam sus, am zis. De când lasă aviația militară piloții să-și facă de cap?

— De când se trage la joasă înălțime. Se consideră că pentru piloți selecționați și antrenați.

— Mai spune o dată.

— Piloți selecționați și antrenați.

— Vai de capul vostru, am spus. Prea se luau în serios, cu grupa lor. Cavalerii sfântului potir. Te-ai uitat în oglindă, să vezi cum arătați?! Selecționaților.

— Bine, a făcut Basil. La fluviu virezi pe nord și zbori la fel șase minute, cu nouă sute la oră asta face nouăzeci de kilometri.

— Aproape o sută, cu raza de viraj.

— Aproape o sută. Pe urmă intri în viraj pe stânga, vii pe ARK zero până acasă.

A desenat și asta pe tablă, și creta scârțâia îngrozitor.

— Tot în tonouri?

— Dacă n-ai amețit încă. Clar?

Am dat din cap, era clar.

— Baletul chiar deasupra fluviului?

— Cincisprezece km dreapta-stânga.

Așa a spus, „km”.

— E plin de păsări, fluturam mâinile ca aripi de pasăre. E plin cu tot felul de păsări mari, care se pregătesc să plece în Africa.

— Păsări, a râs Basil, păsările au plecat de mult.

Nu eram așa sigur.

— Mai este păsăretul care rămâne peste iarnă.

— Ia te uită, a făcut Basil, ce periculos e zborul.

— Ar mai fi ceva de lămurit.

— Azi înțelegi foarte greu.

— Azi e ziua mea în care înțeleg foarte greu. De ce păstrez așa strict unele elemente, și cu altele mă joc cum îmi place?

— Limitele între care te joci sunt exact elementele fixe.

M-am uitat lung la el.

— Bravo. Poate știi în ce limite zboară și ținta din poligon.

— În poligon e altceva.

Ridicam din umeri în timp ce mă depărtam:

— Asta-i, că ar trebui să fie exact ca în poligon.

Am pictat pe hartă traiectul, culoarul acela de treizeci de kilometri lățime în care puteam să fac tot ce vroiam, oricum, am spus, păsările cele mai multe s-au dus. Clocesc ouă pe malul Nilului, departe de aici. Am luat păsări în difuzor, știam șocul înfundat care cutremură avionul, bufnitura surdă în motor, turajul compresorului poticnit, clipa aceea foarte lungă – se oprește, nu se oprește. Mâna cuplând „PORNIRE ÎN AER” înainte de a mă gândi cam ce ar fi de făcut. Saltul acelor de tuometru pe cadran, temperatura gazelor în ajutor depășea limitele admise, limitele admise erau foarte aproape de linia roșie pictată pe scala termometrului.

Am împăturit savant harta, până mâine mai erau nouăsprezece ore, am fost la sala de sport, barele paralele, bara fixă, bătuta elastică, s-a învârtit tavanul sălii, a lunecat jos, parchetul se ridica deasupra, nu lucram încălzit, umărul drept durea vag, din adânc, sâcâitor. Trimeea, în lungul brațului, sub piele, pachete roșii de durere. După-masă am urcat în mașină, erau nori, când am ajuns în stațiune, ploua mărunț, cenușiu, n-am găsit pe nimeni la cinematograful. Doar un afișier cu zdrențe de hârtie udă, băncile amfiteatrului erau pustii, pline de frunze galbene cafenii. Ecranul alb, ușor concav, își închidea culoarea de apă, de ziua care se termina. Am urcat până sus, la ultimul rând de bănci, în spatele ecranului vedeam vârfurile negre ale plopilor de pe malul lacului. Poate e bine așa, am spus. Să nu știu niciodată foarte precis dacă tipa aia a fost Jane Fonda. E normal să nu știu tot ce se întâmplă. Trebuie să rămână puncte nelămurite, să pot spune: nu sunt sigur, doar mi se pare. Aiurea. Nu în profesie. Am coborât sărind peste bănci lunecoase, lucioase de apă în lumina puțină. Aiurea, am repetat. Lucrurile incerte, nu în profesie. Nu în condiția mea de pilot de vânatoare.

*

A plouat toată noaptea, auzeam streșinile prin somn, dimineata însemna trunchiuri negre de salcâmi, fâșii de ceață, totul se întâmpla în pâclă cenușie, udă, lipicioasă, pâinea prăjită era arsă, ouăle crude, ceaiul rece, microbuzul ne ducea la zebră ca într-un drum spre celălalt târâm.

A venit meteo, hărțile erau verzi, ude, ferfenițite de ploaie, turna peste tot, la aerodromurile de rezervă și la celelalte, cu care nu aveam nici o treabă. Pe bretea Mig-urile se strângeau sub huse lucioase, întărite de apă, tablă din pânză groasă cu pete maro, galbene, cenușii. Fugeam la celulă, n-am luat-o pe bretea, preferam cărarea, prin spatele biutei, peronul Casei Galbene, pe urmă ne-am oprit, încercau un avion pe bretelă, jetul de gaze arse tremura aerul cenușiu, spulbera stropii de apă, s-a făcut cald, mirosea petrolul de aviație, metalul încins al camerelor de ardere. Nu treceam prin jet, ne arunca, ne izbea de pământ, pământul ars, crăpat, sticlos, alcătuia o fâșie lungă, uscată până dincolo de uscăciune, albă ca un os secat pe câmpia înecată sub apă; a trecut apa prin mantăi albastre, prin scurte îmblănite, prin blazonul meu de parașutist, până a văzut tehnicul, a redus motorul, pământul alb de uscăciune s-a înnegrit într-o clipă din apa de ploaie, s-a făcut noroi. Mergeam prin jetul de gaze domolit, am sărit o băltoacă, am urcat trepte de ciment, perdele galbene filtrau în celula de alarmă lumină molcomă, învăluitoare. Lumina prescrisă. Făceam duș fierbinte, pe urmă puloverul gros, pantalonii de lână albastră, am găsit o canapea liberă, m-am întins, auzeam ploaia pe acoperiș. Dincolo bubuia televizorul, piese din os izbeau sec tabla în carouri albe, negre, e clar, azi nu zburăm. Păcat de timpul pierdut ieri, cu pregătirea traiectului, raidul acela împletit din viraje strânse și tonouri. Păcat de o grămadă de lucruri, pe care nici măcar nu le mai țin minte.

Am dormit, nicăieri nu se doarme ca la celula de alarmă, greu, complet, așteptând în somn soneria stridentă, explozia mută de lumină a becului roșu; oboseam de somnul acela la pândă. Oboseam așa, dormind. A venit Țestosu, m-a împins, s-a întins alături. Fă-mi puțin loc, a spus, ocupa două treimi din canapea. Mirosea a stofă udă, uscată din nou, boțită de căldură, de ce nu te schimbi? Am întrebat amețit din somn. Țestosu mârâia ceva despre vremea de afară și cum se bagă vremea cenușie peste oameni, îi face suri pe dinăuntru. Am dormit înghesuți, când nu se zbura era greu de găsit loc în clădirea lungă, scundă, albă și acum, pe ploaie.

Deschideam ochii, am văzut țeasta lui Ștefan aurită de soare, părul lipit aiurea pe chelie era galben-auriu de lumina caldă, când am mai stat aproape, râdeam, asta s-a întâmplat de mult și nu cu Țestosu, eram departe atunci, a fost noapte și ninge, vedeam prin ferestre mari cu rama albă, lăcuită, vedeam zăpada în lumina felinarului de pe stradă. Curgea de sus, am ieșit pe jumătate din sacul matlasat, fata de lângă mine nu se trezea, m-

am uitat la ea, cum doarme. Cum zâmbește în somn. Cum s-a răsucit în sacul strâmt, și restul. Cum se răsfira părul pe materialul gros. Cred că am stat așa trei ore. Uitându-mă. Auzeam locomotive în gară, casa se înălța pe un povârniș, jos trecea caisa ferată, curgeau pe șine scânteietoare trenuri lungi, murdare, roșu-afumat, verde-afumat, sunau sec la macazuri, se pierdeau pe șinele scânteietoare. Auzeam locomotivele din gară, noaptea sunetele merg departe, mașinile pe șosea, vapoarele în porturi, de pe piste betonate decolau, sforăind, avioane de cursă lungă. Long-curier. Se pleca de peste tot, nicăieri nu e mai bine ca în altă parte, asta – ce se întâmplă în casa de deasupra gării – era ca o felie de timp oprit.

Am ridicat din umeri, atunci a zbârâit soneria, echipajele la avioane, auzeam pași alergând, vino, a spus Ștefan, era deja în picioare, a ieșit. Strângea în fugă elasticul laringofonului cu mâna ridicată, răsucită după casca albă.

Mă legam în cabină, am luat legătura cu startul înainte de a strânge chingile. Ceața de dimineață se târa strânsă în nori informi, cenușii, duși de vântul slab sub cerul spălăcit, albastru; soarele desena umbre întunecate, umbre luminoase, trecea norul, bătea în cabină, încălzea prin plexiglasul cupolei.

— Pornește, a spus conducătorul de zbor. 013 aprob pornirea.

— Atenție la pornire, am strigat, a deschis cupola, s-a aplecat peste golul cabinei tehnicul. Peste mine, cum stăteam legat în cabină. Cuplam contacte, motorul mașinii A. P. A. scotea, fum alb, des, înțepător, am apăsât butonul de pornire. Restul a fost ca de obicei, turația starterului -generator, axul compresor-turbină urnit din loc, rotit, creștea turajul, a plecat acul 2 al compturului, trepida avionul, clipeau becuri roșii, galbene, luminau liniștitor becurile verzi. S-a smuls acul 1 de la comptur, au clipit, s-au stins ecranele minuscule, portocalii, presiunea în instalațiile hidraulice. De amplificare și cealaltă, principală. Restul de contacte, nu așteptam stabilizarea turajelor, nu încercați?

— Întreba tehnicul, mai mult ghiceam decât auzeam, se intersectau în căști frânturi de convorbiri, aprobări de pornire, de rulaj, am dat din cap, nu. Semnătura în carnetul avionului, cabina coborâtă de foarte sus, zăvorită, ermetizată, alcătuia deasupra cerul meu personal, plexiglas incasabil, ignifug, fără moarte. Nici nu mai era plexiglas, un fel de oțel străveziu, curbat în forme savante. Am cerut rulajul, rulează, 013, stăteam la cale, era ceva în neregulă. Controlul acela oricum sumar, pe care n-am vrut să-l fac.

Funcționarea instalației buster, semnalul radiocompas, tablourile T10, T4; becul verde al trimerului. Cronometrul, pilotul automat pe stabilizare, pe revenire, acordul busolei, am decuplat autopilotul cu butonul roșu de pe manșă. Am fost dator controlul – față de mine, față de avion. Față de profesie – cum spunea colonelul ochi-albaștri care se ocupa de cei din grupă. Condiția de pilot-vânător, mă rog.

Flapsul scos, frânele băgate, am făcut semn, abia acum, au zburat calele. Intram la pistă, am decolat când prima formație de vânători cerea rulajul. Trenul pe „băgat”, zece grade la giroorizont, s-au zăvorit bubuind înfundat picioarele în lăcașuri, s-au închis trapele, ardeau becuri roșii: tren escamotat. Vizibilitatea, asta m-a izbit în decolare, la zece metri înălțime ieșeam dintr-un inel de pâclă neagră, trasat net pe orizont, dincolo cerul era foarte limpede, despărțit cu un cerc fin, verde luminos, de pâcla aceea neagră. Flapsul băgat, neutru, viraj pe dreapta, s-a ridicat în cabină tipsia cețoasă a pământului, dincolo de plexiglas obrazul planetei; treceam radiofarul îndepărtat în minutul și secunda fixată. Auzeam vânătorii în căști, am comutat stația pe canalul țintelor, s-a făcut liniște; stins, de foarte departe, s-a furișat un fir de muzică. Nici n-am putut să îmi dau seama ce muzică este.

Am coborât la cincizeci de metri, viteza – nou sute de kilometri la oră, navigație cu harta pe genunchi, după busolă și ceas, ca în primul război mondial. Atenție la păsări, nu scoteam farul la viteza asta, îl smulgea curentul de aer, a lucit în dreapta, traversam calea ferată; mergea un tren spre vest, am trecut prin fumul, prin aburii locomotivei; nu era tren electric. Am trecut și prin fumul unei fabrici, bordul – normal, zece secunde până la expirarea timpului, viraj. Mă uitam în stânga, acolo trebuiau să apară vânătorii, n-a apărut nimeni.

Cinci minute la rasul solului pe nouăzeci de grade, au năvălit în cabină grinzi, stâlpi, fire, șine groase de metal cenușiu pe cenușiu al fluviului, dorobanți mustăcioși păzeau neclintit podul de la Cernavodă. Din nou viraj la cuțit, tubul Pitot înfipt în malul roșcat, înalt, ciuruit de găuri negre, cum se cheamă păsările – lăstuni – ciuruit de găuri negre de lăstuni. Dacă lăstunii sunt acum în Africa, erau. N-am văzut niciunul.

Urcam paralel cu fluviul, un remorcher alb împingea cu fruntea trei șleperi ruginite, am coborât între maluri râpoase, surpate, am urcat într-o șandelă la șaiszeci de grade, luam albastrul în piept, în frunte, între ochi, exploda tăcut soarele sub vizor, deodată s-au răsucit blând lucrurile înăuntru, era cald din mine, apa măloasă, cerul de deasupra, am învățat

avionul într-un tonou, botul culcat pe orizont, întors pe față, n-a mai fost de mult așa, ce zi e azi – joi, joia bună, joia dulce, cam ce se întâmplă, pilot? Am luat-o razna?

— Numai puțin, asta se întâmplă foarte rar, din ce în ce mai rar, ieșirea din rigorile profesiei, povestea asta care scobește încetul cu încetul și în care mă zidesc cu pietre smulse din mine. Bordul – normal, am picat pe aripă înapoi, la cincizeci de metri, a fulgerat în stânga un bot de deal, intra în apă, fluviul ocolea într-un cot larg, ocolea dealul acela conic, rotund ca un vulcan, cu antenă zăbreliată alb-roșu pe marginea craterului. Trecea mult de cei cincizeci de metri ai noștri, antena aceea. Harta, citeam cotul fluviului, am uitat tonourile – am spus, doar un tonou în douăzeci de minute de zbor. Mă incomodau cei cincizeci de metri de sub avion. Sistemul de, avertizare pentru înălțime periculoasă pe care nu l-am cuplat de la început, pentru că nu avea nici un rost. Becul roșu, sirena din căști. Ar fi sunat tot timpul.

Au trecut deasupra, distorsionate de viteză, păsări albe, au trecut departe dacă le-am văzut albe. Când erau aproape le vedeam negre, năpustindu-se pe linii convergente, adunate drept în parbriz, în difuzor, acolo unde intră aerul pentru motor. Presiunea la ulei, turajul, normal. Ecranul radarului difuz, alb de ținte, lăsam stația pe radiație, păsările au nu știu ce simț misterios care le gonește din petala radiolocatorului. Păsările, am spus, Mă ocupă mai mult decât e cazul. Busola, reveneam la capul înscris pe hartă, crestele abrupte din dreapta erau ale munților Dobrogei, ieșeau din ceață, jos pământul era mort, năpădit de stânci risipite aiurea.

Am trecut pe canalul de dirijare, „ținta în față, față-dreapta, la patru kilometri”, nu văd – a spus Basil, râdeam, veneau cu soarele în spate dar eu mă profilam pe munte, soarele lumina pâcla ca un zid alb, m-am uitat în stânga, am văzut MIG-ul cu frâne aerodinamice scoase, era deasupra, zbura în viraj ușor pe dreapta, mă căuta. La vedere, nu putea folosi radiolocatorul de bord la înălțimea asta. Atât doar că de sus nu avea cum să mă vadă, lumina ne învelea, ne amesteca cu ceața într-o aiureală argintie, scânteietoare. Basil vedea, de unde era, doar crestele negre, care ieșeau din aiureala scânteietoare. Era ca atunci când mă uit noaptea dintr-o cameră luminată, prin perdeaua subțire, încercând să văd ce este afară. Ca atunci când mă uit în cineva și privirea se agață de haine, se oprește pe față, în ochii care arată cam ce vor ei să arate, nu reușesc să privesc înăuntru.

Era ca atunci când mă uit în mine.

N-aveau cum să mă vadă, așa cum zburau înșirați, unu-doi-trei, ultimul avion nu intra în periscop, astupat de coama MIG-ului meu, deblocam chingile, uite și pe lopătar patru, chinuitul, amărâțul, transpiratul lopătar patru, ultimul avion din patrulă, cel care muncește să țină formația și pe urmă are treabă cu două rachete, săracul lopătar patru. „Menține formația” – mârâia Basil, „vino mai aproape” – l-am auzit pe Grig, dacă cineva ar fi spus că peste două săptămâni eu o să fiu în locul lui Adi cu trei avioane dansând în parbriz, cu ecranul alb de ținte, cu manșa țeapănă de cei peste o mie de kilometri la oră, aș fi râs strâmb, ca de o glumă proastă. Am tras de manșă, nu trișam, nu urcam mai sus de două sute metri, „văzut ținta” – a spus Basil, n-a spus, a țipat, am văzut MIG-ul picând înclinat, ieșea din plexiglasul cupolei, s-a dus în spate, vedeam în periscop. Vedeam patru puncte negre, doar la primul MIG deslușeam deriva și aripile, patru puncte negre cu dâre lungi, arcuite, de fum cenușiu după ele, veneau cu motoarele în plin, viteza mare de apropiere ușura lansarea rachetelor, pregătit pentru lansare – a raportat Basil răgușit, încordat, aplecat pe manșă, cu mine în colimator, lansează – a spus navigatorul, mă uitam la cronometru, degajat. Șapte secunde între „pregătit” și „degajat”, s-a apropiat, astupa periscopul, a trecut prin stânga astupând orizontul cu burta nituită, trapele roților principale, deriva falsă. Vedeam crescând în periscop al doilea MIG, stăteam ca la teatru, atâta doar că ăștia trăgeau pe mina, am decuplat canalul de dirijare. Nu îmi plăcea ce se întâmplă în spate. Nu îmi plăcea deloc, chiar dacă trăgeau cu fotomitraliera și rachete de școală care nu pleacă nici largate de la bord. A tușit motorul, neașteptat, s-a dus singură mâna spre „PORNIRE ÎN AER”, n-a fost nevoie; era doar așa, un memento. Presiunea la ulei, temperatura, turajul, con ieșit normal, ce are, nu are nimic. Văd jos ce are. Reduceam turajul spre nominal, oricum, nu îi încurcam pe cei din spate; viteza scădea încet, mai era o celulă de tras, a degajat Grig, lopătarul patru avea nevoie de mai mult timp, lansa două rachete, l-am văzut în periscop apropiindu-se, a înclinat, degaja; pe urmă a revenit, s-a așezat în față-stânga, dădea din planuri, se uita peste umăr la mine, a zâmbit. Am văzut, prin cupola cabinei avionului din față, orașul în amfiteatru, portul. Vapoare portocalii, stridente în ziua uniformă. Zburam în formație, am făcut viraj spre casă, cuplam colimatorul, fotomitraliera, măream intervalul, motor, mă apropiam de Adi pe o curbă strânsă de atac, cu avionul lui în grila aparatului de ochire. Așa, ca o revanșă. A țâșnit flacăra știută din ajutoraj, Adi pleca în sus, viraj de luptă strâns, îl urmăream cu capul dat pe

spate, prin cerul străveziu al cabinei; a decuplat forțajul, venea din albastru, viram strâns pe dreapta, am venit până la virajul doi al turului pe pistă urmărindu-ne unul pe celălalt.

*

Ne-am îngrămădit în microbuz, câți? O să vedem la ieșire, a spus Maftai-Corporation-Liviu, mai e loc, nu mai era. Mă sufocam între Ștefan și spinarea lată a nu știu cui, strânsă în uniformă albastră; ședeam pe capota motorului, tabla groasă era fierbinte, încinsă, mirosea a benzină, a vopsea arsă, a mai intrat un aviator, încă un aviator, gata, pornim. Nu credeam că poate pleca, a plecat. Simțeam motorul trepidând, nu vedeam nimic afară, la curbele pe stânga spinarea lată năvălea peste mine.

— Așa sărim, a spus instructorul de parașutism, toți deodată.

— Așa cădem, a mârâit Ion. Laolaltă.

— Așa ajungem jos, toți grămadă.

Am râs.

— Ce vesel ești, să te văd în trapă.

— În trapă, am spus, ce mare lucru. Problema era să ajung în trapă. Microbuzul a oprit sub aripa avionului de transport, AN-26, asta era bine, trapa mare, spațioasă, nu îmi plăcea AN-24 cu panourile ciudate, frânte în unghi drept, simțeam tabla nituită ștergând casca, aerul năvălea ostil în spațiul strâmt, din interiorul fuselajului urla gros și poruncitor o sirenă de alarmă. Cu AN-26 lucrurile erau clare și limpezi, în măsura în care puteau fi limpezi. Cât de limpede este să îmi fac vânt într-un gol de două mii de metri. Trăgeam pe noi combinezoane leopard, parașutele stăteau înșirate pe o prelată îngustă, chingi late, catarama groasă, cadranul mecanismului KAP-3, mânerul roșii prinse de chinga principală. Mânerul roșu de care trăgeam, și dacă nu se întâmplă nimic trăgeam din nou, pe urmă trăgeam încă o dată de celălalt mâner roșu, al rezervei, dacă nu se întâmplă nimic nici atunci puteam fi convins că nici mașina verde nu așteaptă jos. Las-o moartă, am spus. Mânerul roșu și restul. Se deschide. Dacă nu ești convins sări la automat, cu grupa mică.

— Ajută-mă.

Peștele era cu parașuta pe el, am tras chingile dintre picioare, le-am băgat în lacăt, scoteau un sunet sec, precis, absolut, bolțurile clișeilor.

— Sărim împreună?

— Nu din ăsta, am arătat cu mâna ampenajul masiv al avionului spânzurat deasupra noastră, nu la 300 kilometri pe oră. Să-mi dai cu gheata în gură, să-ți dau cu gheata în gură, mă uitam la picioarele lui Ion în bocanci înalți, galbeni, cu talpă groasă, ascultă, am spus, de unde ai făcut rost de ăștia?

— De la Praga. A răs, ăștia aterizează singuri.

— Da, încuviințam din cap, aterizează singuri.

L-am întors cu spatele, ridicam marginea capotei, am controlat ce era de controlat la parașuta principală: cablurile comenzii, cum se rotește discul mobil, cum e potrivit ochiul comenzii manuale.

— O. K.?

— O. K., am spus, îl las și pe băiatul meu să sară cu parașuta asta.

— Întâi să-l ai. Sări automat?

— Liber. Tu?

— Tot liber.

— Mai sunt amatori?

— Ei, a spus Ion, nu se dau mulți în vânt după cădere liberă.

— Corect. Nici eu.

— Atunci de ce sări?

Ridicam din umeri, de ce săr. S-a răspuns la întrebarea asta. Pentru că era de sărit. Pentru că veneam ca bolovanul și mă roteam dezarticulat de la 2 000 de metri cu două sute kilometri pe oră în prăbușire, și pentru că eram singur. De asta săream, pentru că eram singur, și opream căderea aceea haotică întinzând mâinile, picioarele, și veneau în jos citind metri, secunde pe cronoaltimețul prins deasupra rezervei, și pe urmă prindeam mânerul roșu, trăgeam scurt, deschideam parașuta. Când vroiam, și pentru că așa vroiam, de asta săream liber. Pentru momentele alea de uitare liberă, când trebuia să fiu eu însumi până dincolo de mine.

Mai era o parașută în mijlocul prelatei înguste, lăsam pe altcineva să aleagă pentru mine, am desfăcut capota, control, prindeam husa la loc în butonii lucioși, nichelați, cu arc; am ridicat rezerva, stăteam pe vine cu spatele rezemat de parașută, băgam brațele, umerii în chingi. Am lăsat parașuta de rezervă să vină sub piept, bridele în clișee, chingile strânse.

— Ai întârziat, a spus colonelul instructor, întotdeauna întârzi, întotdeauna lași pe ceilalți să aleagă parașutele, iei ce rămâne. Ai controlat?

— Normal.

— Vedem noi cât de normal, mă răsucea, simțeam cum verifică comanda, discul care se bloca mereu, se transmiteau mișcări prin suspantele încolăcite, prin voalura împăturită, făceam corp comun cu parașuta, prin chingile strânse tare, era bine așa, șoc mai slab la deschidere.

— Hai, la avion. Sări al doilea. Fii atent, a spus instructorul, să nu vii pe beton; vântul nu e tare, dar suficient să rupă picioarele dacă aterizează cineva aiurea. Știi ce înseamnă asta.

Înseamnă orice, inclusiv oprirea de la zborul pe supersonic.

— Cine sare primul?

— Eu.

— Și Ion?

— Numărul trei.

— Mă încadrați?

— Te încadrăm, și să nu faci o criză de personalitate pe chestia asta. Am reglat KAP-3-ul la șase sute, să știi.

Mergeam spre avion, Ion oricum este mai bun ca mine la coborât din cer cu parașuta – am spus, are o grămadă de salturi, pe urmă bocancii aceia formidabili, mă rog. Colonelul nu intră la socoteală, la el cifra lansărilor are trei de zero în coadă, nu știu cât înmulțit cu zece la puterea a treia. Am ridicat din umeri, automatul de deschidere reglat la șase sute de metri de sol, două mii fără șase sute, asta înseamnă una mie și patru sute de metri cădere liberă, o mie cinci sute cu eroarea aparatului. Asta dacă nu deschid eu mai devreme, nu deschideam. Nu aveam de ce. Nu era nimic care să țipe: TRAGE!

— La mai mult de șase sute de metri distanță de sol. Eram numai eu, parașuta din spate. Mai era avionul care uruia, trepida, a scuipat un nor rotund de fum, limba roșie-galbenă de flacăra scurtă, motorul de pornire. Am mers clătinat la avion, treizeci de secunde cădere liberă, pe urmă aproape două minute cu umbrela deschisă, dar asta nu mai conta. Cu pământul văzut printre tălpi, pământ de toamnă, galben, roșu, și pătrate mari, brune, întunecate, acolo unde terminau de arat. Cu fluviul răsucit într-un cot de nouăzeci de grade, și pânza cețoasă peste apa tulbure de mâlul a șapte țări europene. Chiar, azi e senin, am dat capul pe spate, cerul astupat de crucea ampenajului înalt al avionului de transport. Intram în penumbra fuselajului prin trapa lăsată, vedeam fețele piloților, colegii mei, uniformizate de căștile maro, urâte, întoarse spre lumină. Spre mine, cum veneam cu lumina în spate. Cum veneam împins de lumină. Ion a întins

casca, ce mai oală, castron din plută acoperită cu piele, am rămas cu ea în mână. Porneau motoarele mari, întâi cel din stânga, pe urmă motorul drept, avionul se clătina pe jambelile înalte, groase, au mărit turajul. A icnit, se ridica în glisieră trapa nituită, lată, putea să treacă un camion pe trapa aceea; mă uitam în fâșia de lumină, cum se îngustează. Cum se face din ce în ce mai mică, a dispărut, gata. Acum nu mai vin jos decât cu rucsacul. AN rula mugind, a intrat la pistă, motoarele în plin, mă instalam mai bine pe bancheta din metal. Am decolat, nu puteam să privesc prin hublou, m-am răsucit, Ion stătea pe bancheta din față cu mâinile încrucișate pe parașuta de rezervă. A zâmbit, dar exact ca jos; ăsta chiar nu simte nimic, sau se pricepe grozav să ascundă ce simte. Avionul urca, vuietul surd din fuselaj, pocnea în urechi, am înghițit salivă, apăsarea de pe timpane a slăbit, s-a dus.

— Când tragi comanda, a spus colonelul-instructor, rezema bărbia de umărul meu, îmi țipa în ureche, nu rămâi cu mâna stângă întinsă; îndoi mâna, o aduci la piept în același timp cu mâna dreaptă. Altfel te dezechilibrează, vii într-o parte.

— Bine.

Instructorul de parașutism era cărunt, masiv, fălcos, bărbie de dur și avea ochi albaștri care anulau bărbia de dur. Ochi albaștri blânzi, și care râdeau sub marginea căștii, și nici măcar nu puteam să spun: lăsați-mă în pace. Lăsați-mă așa cum sunt, așa cum cred că sunt în clipa astă.

Am mârâit: bine, îl fixam pe Ion legănat de avion, ia te uită, Peștele doarme. Atât mai lipsea, doarme tun, așa cum a dormit doi ani în banca din fața mea, la Academia Militară. Așa cum doarme de câte ori are ocazia, îi lipsește ceva. Ce poate să nu fie, atunci m-a tras de mână instructorul, pune casca, nu înțelegeam de vuietul din fuselaj, pune casca – a strigat. Vedeam peste umărul lui altimetrul, o mie opt sute și șaiszeci-șaptezeci de metri în urcare, patru sute de kilometri la oră, am pus castronul din plută în cap, am strâns curelușa sub bărbie. A huruit trapa, mai mult simțeam decât s-a auzit declicul lacătelor de zăvorâre, s-a deschis, luneca în jos pe glisieră. A tot lunecat, dispărea sub fuselaj, din golul alb au venit aburi deși, cenușii, au lovit pale de aer înghețat. S-a aprins semaforul, bec roșu, refuzam să mă uit în golul trapei. Să văd pământ de toamnă, cotul fluviului și restul. Ce se mai vede prin spațiul acela nud. Ardea, s-a stins, s-a aprins din nou becul galben; ne ridicam în picioare, Dumnezeuule, acum începe. Picioarele moi, dar nu sub douăzeci și patru kilograme de echipament, vedeam cer albastru în golul trapei, peste umerii pătrați ai instructorului, atunci am știut ce

lipsește la Ion; ce lipsea și la mine, și la colonel, cablul alb, gros, împletit, al comenzii automate. Cablul acela care se desfășoară în salt, se întinde, smulge comanda – când nu sunt în stare să o trag singur. Buricul de kapron împletit, legătura cu avionul încă o secundă nesfârșită după salt, secunda care desparte totul în două și hotărăște foarte clar: da sau nu. Sunt, nu sunt. Cablurile care fâlfâie în urma avionului, le vedeam de sub parașuta deschisă când mă uitam în sus: Pe urmă nu mai vedeam decât cupola personală, cer alb, ocrotitor, proiectat pe cerul celălalt, albastru, certitudine. Noi nu avem cablul cel gros. Ion, eu, colonelul instructor, nu aveam cordonul prins cu o carabinieră masivă de cablul din fuselaj: nu aveam nimic. Nu ne aveam decât pe noi; asta se cheamă cădere liberă. Să nu mă am decât pe mine, și să ajung jos. Adică să ajung întreg, pentru că jos veneam oricum. Mângâiam mânerul roșu, lustruit, comanda manuală, prinsă pe chinga din stânga, sub umăr.

A scăzut zgomotul. AN-ul s-a înfundat în aerul de afară, motoarele reduse, mergea cu botul sus, vitezometrul de pe panoul negru: trei sute douăzeci kilometri la ora, s-a aprins becul verde, împingea cineva din spate, m-am oprit cu obrazul pe husa aspră a parașutei colonelului-instructor, stătea aplecat peste două mii de metri goi uitându-se jos, cum reușea performanța, nu încă – a spus. A întors capul, așa aplecat peste trapa dincolo de care nu era nimic, nu încă – a strigat. S-a aplecat iar, pe urmă l-am văzut proiectat peste pământul încețoșat, brusc se zărea pământul întins din orizont în orizont rotund, l-am văzut negru și ducându-se în gol cu mâinile și picioarele întinse, atunci am făcut pasul spre mine.

*

Cred că țipam, pământul se învârtea smucit, s-a culcat pe orizont, am văzut linia aceea imaginară de despărțire, am văzut-o clar, în picioare, cădeam în lungul ei, pe urmă m-a proiectat în albastru, sorbea cerul, împingea un vânt cumplit din spate, fâlfâiam tot. La margine zbura AN-ul, curgeau din avion puncte negre, înflureau parașute mici, portocalii, de stabilizare. Și iar orizontul rotit, s-a așezat oblic, mă prăbușeam spre fluviu, am întins mâinile, picioarele desfăcute, ușor îndoite din genunchi, curgeam într-un șuvoi de aer înghețat. S-a clătinat pământul, s-a așezat în margini firești, cădeam drept, am văzut sub mine pista, MIG-urile înșirate pe bretelea ca puncte ascuțite de lumină, dreptunghiurile hangarelor negre, crucile bombardierelor. Atunci am strigat, a-a-a, zburam cu mâinile – aripi

deasupra capului, le-am dat pe spate, am luat-o înainte cu capul în jos, am ridicat iar brațele, frânam, făceam ce vroiam cu mine. De asta strigam, pentru că totul se întâmplă așa cum vroiam, mâna întinsă, împinsă lateral, cer – pământ – cer, tonou rapid, și din nou cădeam cu pieptul spre pistă, viraj scurt, acum veneam oblic spre hangare, totul vâjâia, fluiera, usturau ochii, dureau urechile sub cască. De vântul rece strecurat sub cască. Vedeam mai jos, în stânga, silueta colonelului, neagră, decupată pe galbenul unui lan strâns. Cronoaltimetrul, o mie patru sute metri, când s-a dus înălțimea, curgeam cu două sute kilometri pe oră, asta înseamnă în secunde, am spus, nu înseamnă nimic. Nu am timp să știu cât înseamnă. Mâna pe comandă, m-a răsturnat mișcarea asimetrică, nu încă; marginea orizontului s-a ridicat, redresam, cum am timp să gândesc, cum aveam timp să îmi dau seama că gândesc, acum zbor, am spus. Singur, și ce ar fi să nu trag comanda, aerul mă ține, elastic, îl simțeam adunându-se sub mine. Asta, gândeam în prăbușire, zborul fără aripi, cum nu mă rup, nu explodez în mine de ce se întâmplă?! Totul era încremenit de unde cădeam, numai eu fremătam, fluturam, fâlfâiam, eram propriul meu drapel. Eram steagul meu personal, pe cel mai înalt catarg. Mă lăsam în voia lucrurilor, lucrurile se roteau haotic, oscilau în amplitudini largi, o mie de metri, încă zece secunde. Încă zece secunde cădere deplină, fastuoasă, definitivă, mă înfășuram în aripi de văzduh rece, nu, aici era mai cald, aer încălzit de scoarța planetei. Aerul de jos, încălzit de scoarța planetei. A pocnit sec sub mine, s-a deschis parașuta colonelului, a mea de ce, gând fulgerat, nu s-a deschis? Asta a ținut o clipă foarte lungă, cincizeci de metri în prăbușire, duceam mâna la mânerul roșu, lustruit, apăsam marginea chingii de umăr. MIG-urile se vedeau mari, conturate precis, cabinele frângeau raze pe cupole în explozii dureroase, veneam cu pieptul pe pistă, chiar pe mijloc, acolo unde intersectează bretela. Bravo. Simțeam marginea chingii în vârful degetelor și degetele s-au dus singure, a fost șocul scurt, parașuta de stabilizare s-a deschis automat, nu am avut când să trag comanda, a fost o cădere scurtă din căderea aceea, basculam în chingi, pământul sub tălpi, a zvâcnit, orizontul ocupând locul știut, cerc în jurul ochilor, și parașuta sus, în fâlfâiri stinse de mătase încă nu de tot întinsă. S-a umflat, gata, veneam legănat, parașuta colonelului a trecut în diagonală, din stânga sus în dreapta jos, era mai greu. Trage de stânga – a strigat colonelul – trage de stânga, să nu cazi pe pistă. Suspanta albastră, m-am așezat în chingi, trăgeam mânerul suspantei de comandă, mă răsuceam spre stânga, prea încet, am tras tare, m-am învârtit,

pământul așeza sub mine un câmp negru, moale, arat; asta dacă am timp să trec pista naturală, mă ducea vântul, aveam capul pe spate, cupola deformată, înclinată, cel din dreapta, de deasupra, e Ion, am văzut picioarele desfăcute, gămăliile galbene ale bocancilor cehești cu tălpi groase; și mult mai sus, dar aveau cel puțin o mie două sute – o mie patru sute de metri – ceilalți, înșirați după AN. Avionul însuși în viraj picat, incredibil de abrupt pentru matahala din dural nituit, cobora cu motoarele reduse. Colonelul-instructor era deja pe sol, striga: picioarele, picioarele, am lipit genunchii, gleznele. Sub patruzeci – cincizeci de metri, zece secunde, vedeam clar apropierea solului, obișnuitul gol din stomac, n-am nevoie de picioare rupte. Nici nu se rup, venea pământul, bulgări maro, negri, cu fire albe de rădăcini scămoșate, gambele lipite, genunchii ușor îndoiți, nici moale, nici tare, așa, un fel de fier elastic. N-am pretenția să. Izbitura neașteptat de moale, mă lăsam pe o parte, ghemuit, rostogolire, șuiera lin aerul în parașuta dezumflată. N-am pretenția să rămân în picioare, terminam gândul, cupola din kapron, nailon, din ce se țesea cupola albă, s-a lăsat tremurând peste aerul de jos. A săltat încă o dată în vânt, s-a așternut pe pământ, s-a încurcat în rădăcinile scămoșate. Gata. A mai fost o dată – am spus tare, mă ridicam în picioare, cataramele, bolțurile filetate, am scos rezerva, lacătul principal, bridele chingilor lunecate din bolțuri, totul era un morman de cârpe, sfori colorate, valuri albe, portocalii, de material ușor, spumos, tremurat în vânt, întindeam suspantele, voalura, lucrurile începeau să se adune pe coordonate firești, fireșcul fiecăruia din noi, împleteam suspantele în noduri savante.

— Cum a fost?

Instructorul de parașutism, vântul flutura părul cărunt, bine, am spus. Atât doar că nu mi-aș face o profesie din chestia asta – arătam cu piciorul cârpele colorate, tremurate, întinse pe sol. Vântul flutura părul cărunt, a râs colonelul, mă ajuta să adun voalura, să înghesui totul în sacul scos din capota parașutei, dar înainte de asta, imediat după ce a întrebat și eu arătam parașuta despletită pe arătură, a zâmbit așa, special, cu ochii lui cei albaștri. Plecam cu sacii parașutelor în spate spre locul unde Ion, aterizat și rămas în picioare pe bocancii galbeni, muncea să desprindă parașuta dintr-un tufiș țepos. Atunci am repetat, bine, Peștele a zis: ești nebun, ce vezi bine aici, și am râs amândoi, instructorul și cu mine, și pe urmă a râs și Ion.

Au venit fuga doi soldați, mergeam în linie ținând sacii de mână, ne-am împiedicat în arătură cu ochii pe sus; priveam la cei care veneau atârnați în chingi, treceau peste noi la o sută douăzeci – o sută cincizeci de metri,

strigam, ne răspundeau, au aterizat relativ grupați, dincolo de pista naturală, dincolo de câmpul negru, arat. Mai erau câțiva în aer, patru sau cinci la două-trei sute de metri înălțime, asta înseamnă că cineva a întârziat să sară – a spus Peștele, a e-zi-tat – am precizat, ei, se întâmplă – a zis colonelul – instructor. Se întâmplă, esențial e că până la urmă au sărit toți. Mă uitam în spate, întorceam capul din mers, priveam peste umăr la cupolele care se culcau, fâlfâiau stins în aer, glisau pe o parte, se risipeau fără formă pe câmp, miriștea aceea țepoasă. Ideea de sol. Atunci a sărit colonelul, se uita în cer, a aruncat sacul parașutei, ce dracu face ăla? Alerga spre pistă, am fugit după el. Aluneca o cupolă stingheră, trecea peste hangare, peste linia de avioane, dusă de vânt, am trasat traiectoria imaginară.

— Vine pe pistă, a spus Ion. Gâfâia, colonelul era mult înaintea noastră, stânga – a strigat, urla, nu striga, arunca cuvinte roșii, așa le vedeam, „trage de stânga”, cu deriva parașutei și întorcând mult spre stânga, putea încă să cadă între pistă și bretelă. Să aterizeze, nu să cadă.

— Stânga! Zbiera Ion, am strigat și eu, fluturam inutil mâinile, mai avea zece metri până jos, eram aproape, am văzul fața crispată, Adi, cazi pe beton – am țipat, a întors, prea târziu, s-a balansat în parașută, trecusem balizele, alergam pe pistă, l-am văzut legănat, cu un singur picior întins, lipește picioarele – a mai apucat să urle colonelul. Adi se răsucea în parașută, a făcut o piruetă, contact cu betonul pe un singur picior, la nici cinci metri de noi, talpa ghetei lovind cimentul, pe urmă alt zgomot, scurt, sec, oribil, sunetul osului frânt. Adi a rămas în picioare, incredibil, se uita cum fugim spre el, a căzut, se aduna în el însuși, s-a destins pe betonul abia încălzit de soarele palid; sus plutea încă parașuta. Stăteam în jurul lui toți trei, fără să îl atingem, asta – a zis Adrian – ce ghinion tâmpit. Cred că mi-am rupt piciorul. S-a răsucit pe o coastă, de sus cădea voalura, ca o cortină, ciudat – a spus Adi așa cum ne uitam la el – nici nu mă doare.

*

Uite cum am ajuns în grupa de trageri: pe Adrian l-au dus la spital cu piciorul rupt și eram singurul din cei disponibili care îndeplineam tot felul de condiții necesare – ore de zbor, clasificare, participarea la tragerile în strato. Ridicam din umeri ieșind de la comandament, nu știam bine ce înseamnă asta: trageri la joasă înălțime. Credeam că știu, dar ce a fost mai târziu m-a convins că habar nu aveam.

Strângeam de pe masă harta, caiete, manuale de zburat, rigla de navigație, echere transparente din plexiglas, am spus: salut! Escadrilei, căram boarfele dincolo, în sala de trageri. Am spus iar salut din ușă, n-a răspuns nimeni: Basil scria, Bigă și Grig se certau la tablă, ștergeau, desenau o schemă ușor de recunoscut: poligonul. Trasau cu cretă roșie traiectorii, treceau cu buretele peste traiectoriile roșii, o luau de la început. Pețo și Țestosu aruncau săgeți într-o țintă prinsă de zid, cercuri concentrice colorate erau înlocuite cu imaginea de pe ecranul radiolocatorului în regim de încadrare. Mă uitam, o singură masă nu avea nimic pe ea: în stânga, penultima. Cea de lângă racheta secționată. Acolo mergeam, cu grămada de lucruri în brațe, au lunecat echerele transparente, cădeau pe parchet, făceau zgomot, nu s-a aplecat nimeni să le ridice. Mă simțeam ca un cioclu. Am lăsat ce aveam pe masă, strângeam echerele de pe jos. Țestosu arunca săgeți care şuierau prin aer, au trecut în stânga, în dreapta mea, deasupra, mă încadrau. Săgețile formau un triunghi pe țintă, a mai aruncat una, s-a înfipt exact în mijlocul țintei – ecran. În cercul acela cu rază de moarte, unde nu vreau să fiu vreodată. Inelul de zece miimi, din care nu scapă nimeni.

— Mă simt ca un cioclu, am spus tare.

N-au răspuns: Basil scria mai departe, Bigă desena; Petre a închis un ochi, a lansat săgeata. Țin minte și acum culoarea penelor din coada săgeții. Erau roșii.

— S-a întâmplat, am spus.

— Chestie de obișnuință, a făcut Basil. De echipă.

Nici n-a lăsat stiloul jos, scria nu știu ce în caietul gros, cu scoarțe albastru închis. Toți erau foarte ocupați și aveau caiete din astea, deschise pe mese. Până la urmă am primit și eu unul, dar nu am scris nimic în el; foloseam pentru pregătire caietul vechi, început din septembrie.

— Cine trebuie să se obișnuiască, întrebam, eu sau voi? Poate și eu, și voi?

— Tu, a spus Basil. Noi ne-am format un stil.

— Nu zău?!

— Un algoritm, a precizat blând Țestosu.

Bigă și Grig se ocupau mai departe de schema lor dar ascultau, asta se simte. Din cum desenau, și se întrupeau, și după aceea desenau din nou. Din cum încetau cu scârțâitul pe tablă, când vorbeam.

— Cam ce loc ocup în algoritmul vostru?

— M-am interesat

— Locul tău, a spus Ilie.

— Locul lui Adrian.

— A zâmbit Petre și nu puteam spune nimic despre zâmbetul acela. Zâmbea și gata.

— Coechipierul lui! Bigă l-a arătat pe Grig, fără să se întoarcă.

— Coechipierul meu, s-a răsucit Grig, eram ochi în ochi. Lopătar patru.

— Bravo, am spus. Ceva mai bun n-ai găsit.

Au zis că locurile oricum se ocupă din coadă, cine vine la urmă primește ce se găsește. Au zis că ei erau antrenați pe posturile lor, nu are rost să restructurăm toată patrula. Ziceau că întreruperea de la zbor, ce mare lucru, nu se mai cunoaște. Au zis că la tragerile din strato am fost O. K., asta rămâne, și până mergem în poligon am tot timpul să.

— Să ce?

— Ei a făcut Basil, știi tu ce.

Am râs toți.

— Măine zburăm în startul de zi, a spus.

— Știu, am văzut planificarea.

— Te lămurește Grig cam ce ai de făcut

— Știu, am spus, ce am de făcut. Am văzut data trecută, când ai tras pe mine.

— N-ai văzut nimic, m-a încredințat Grig. Ce te uiți așa?

— În regulă, am spus. Dă-i drumul.

Ne a? Exam la masa de lângă racheta secționată, motorul cu pulbere, acumulatorul, capul de ghidare, o grămadă de blocuri electronice. Arăta ca reclama aceea din reviste de aviație, iepurașul făcut din tranzistori, semiconductori, rezistente. Tiristori.

— Stăm în gradul unu, a început Grig, legați în avion.

— Cu tehnicul pe scară, cu mașina de pornire cuplată. V-am văzut. Stați mult așa?

— Stăm mult așa, a corectat Grig. Depinde de manevrele țintei.

— La mine ați stat., m-am corectat, la mine s-a așteptat mult?

— Ultima oară când ai zburat ca țintă?

— Prima și ultima.

— Suficient de mult, a spus Grig. Când a fost vremea aia amestecată, nici nori, nici soare?

— Atunci.

— Cred că am închis și am deschis cabina de o sută de ori.

— Nervișorii?

— Am depășit etapa, biboi! Grig zâmbea superior. Grig, capul meu de celulă pentru un an de acum înainte. De care o să zbor agățat, și cum o să fim în aer împreună. Am depășit etapa, biboi – a zâmbit capul meu de formație. Era doar cald, și când soarele intra în nori era deodată foarte frig, cum stăteam legat, și pe urmă se făcea din nou foarte cald.

— Ah, da. Deci, stăm legați în cabină și așteptăm să primim „gaz”.

— În timpul ăsta ai de lucru cu contactele, verifici ce e de verificat.

— Da. Pe urmă primim gaz și pornim.

— Pentru pornire și controlul cabinei două minute, pentru rulaj și aranjatul formației pe pistă, încă două.

— Ce naiba faci în două minute?

— Intrăm toți patru la pistă.

— De ce?

— Până la urmă cred că o să decolăm cu patrula, a spus Grig. Câștigăm un minut.

— Un minut întreg!

Abia acum a ridicat Grig capul, s-a uitat în ochii mei.

— Imediat după decolare treci radioul pe canalul de dirijare și intrăm în viraj.

— După ce bag trenul, flapsul.

— Nu poți vira cu flapsurile scoase?

— Ba da, am spus, se poate. Ce-i graba asta?

— Vezi mâine. Dacă pierdem timpul cu căutarea țintei, depășim aliniamentul obligat de interceptare.

— Cine e la tub?

— Stelică, pentru dirijarea preliminară. Pe urmă ne ia în primire Ion, ne scoate în spatele țintei.

— Dacă. Tot ei dirijează și în poligon?

— Da. După decolare.

— Cum merg?

— Navigatorii? O. K. Cel mai greu este cu radio locatorul de bord.

— Normal, sub o sută de metri. Cred că n-ar trebui să indice nimic, sub o sută de metri.

Eram dispus să discut o grămadă de vreme despre radarul de bord, ce face el sub o sută de metri. Ce ar trebui să facă.

— După decolare te ții de mine, a spus Grig. Trebuie să fii atent la trei lucruri.

— Sunt numai urechi.

— Să nu mă pierzi.

— Unu, am numărat.

— Să nu îi pierzi pe ceilalți din formație.

— Asta nu mă interesează foarte tare, am spus. E mai mult treaba ta.

— Mai ales când virăm strâns interior, și intersectăm traiectoriile. Mai ales atunci e treaba mea.

— Al treilea, am cerut.

— Să cauți ținta. Permanent. Vizual, pe tub, și cum o găsești.

— Nu știi foarte bine ce șanse am.

— Uită-te prin manuale. Adi a văzut primul de multe ori.

— Probabilități, și restul.

— Exact. Distanța de tragere – tot din cărți. Timp de apăsare pe trăgaci, timpul de interval între rachete, le găsești în diagrame. Distanța de degajare.

— Lansez în salvă, am spus.

— Nu rentează. Probabilitatea de lovire e mult mai mare cu două rachete separate decât cu o salvă din două rachete.

— Factorul subiectiv?

— Ghemul de draci din cabină, a zâmbit neașteptat Grig. Nu mai fă pe nebunul, sunt multe deosebiri față de tragerile din strato. Cu viteza optimă de apropiere, dacă scazi timpul util, ai o secundă pentru tine – de când lansezi prima rachetă, până la degajare.

— O grămadă de timp, am spus. Ce să fac cu secunda aia?

— Faci ce vrei. E secunda ta.

— Mulțumesc.

— Prima celulă are rachete fără focos de proximitate.

— Ca la mare înălțime.

— Aproape, a făcut Grig, sceptic. Acolo eram șase avioane.

— Probabilitate de doborâre aproape nulă. Știi ceva, am spus, poate dobori tu. Doboară tu. Eu nici nu trag, mă scald în gloria ta.

— Mai e ceva. Grig nu asculta ce spuneam; se uita fix înainte și jos, m-am uitat și eu. N-am văzut nimic. Ceva care la mare înălțime nu a fost.

— Păsările, știu.

— Nu știi.

— Ascult.

— Impactul cu solul.

Am dat din mână.

— Trebuie să fii cel mai mare dobitoc să.

— Nu vorbi așa. Câte interceptări ai sub o sută de metri?

— Poate zece.

— Cu ce miză?

— Asta-i acum, miza. Ce-i aia miză?

— Motivație, mă rog.

Am ridicat din umeri:

— Pregătirea mea ca pilot de vânătoare.

— Prea puțin, a spus, zece interceptări sub o sută de metri pentru un pilot de vânătoare. Cât timp ai pierdut cu observarea solului la interceptările astea?

— Fix cât pierzi și tu. Cât pierde orice pilot.

— Nu știu. Cum au ieșit?

— Din zece, sunt trei-patru bune.

— Aici ai una singură, și asta trebuie să iasă foarte bine. Să dai jos.

— Înțeleg. Ca să încadrez, trebuie să cobor sub nivelul de zbor al țintei.

— Vezi că știi? Subplasat 20-30 metri.

— Din cei 80-100 pe care îi am până jos.

— Faci progrese.

— La 950-1000 de kilometri pe oră.

— Chiar 1100, ca să ai viteză de apropiere. Trei sute – trei sute treizeci de metri în fiecare secundă.

— Cât ai spus că am până la sol?

— Între șaiszeci și șaptezeci de metri. Renunți?

— Sigur, am spus, parcă pot să renunț.

Grig se uita mirat la mine, oricând – a zis. Oricând poți să te dai la o parte.

— Parcă pot să renunț din mine, am spus.

*

Seara a venit Dorel, cum se cheamă.

— A spus așezându-se, Cita neagră, lăptoasă, se rostogolea prin cameră, s-a oprit în fața radiatorului încins, a sărit pe pat, jos, strigam, jos de pe cerga mea.

— Cum se cheamă – a reluat Dorel – când îmi dau seama că lucrurile nu merg cum vreau eu să meargă, termenul corect ar fi cum trebuie să meargă, dar ridic din umeri și nu mă împotrivesc, zic da pentru că efectiv nu am ce face, povestea cu zidul de netrecut, și lucrurile continuă așa.

— Unde naiba vrei să ajungi?

— Nu foarte departe. Mi-am mușcat buzele.

— Mai concret.

— Consideră lucrurile numai teoretic.

Am luat pușca cu țeavă lungă, subțire, patul fin din lemn de nuc se lipea în mână, culcam obrazul pe fibra densă, netedă, lustruită, teoretic, am spus, nu e așa simplu. Nu poți discuta pur teoretic chestii practice, pe urmă dai soluții, pe tine soluția te interesează, nu-i așa?

— Consideră lucrurile numai teoretic, a repetat Dorel.

— Atunci rămân chestii de stabilit aprioric, ipoteze de lucru etc.

Nu-mi ardea de conversație; nu-mi ardea de nimic. Vroiam să mă culc, și să dorm, și înainte de a dormi să repet încă o dată ce aveam de făcut a doua zi. De când urcam în cabină, până mă dădeam jos.

— Ce ipoteze apriorice?

— Aia cu „termenul corect” – cine stabilește care e termenul corect? Sensul corectitudinii, în general?

— Există, a făcut Dorel descumpănit, un bun simț general.

— Bunul simț elementar?

— Bunul simț elementar. Care naște un. Un consens social.

— O. K., continuă.

A venit Cita, s-a ridicat cu labele din față pe genunchii mei, mirosea îndelung țeava puștii; luceau ciudat, rubinii în lumina radiatorului, ochii de câine mic.

— Atunci când fac un lucru pentru că cineva, ceva mai puternic decât mine mă constrânge efectiv să-l fac, eu accept, până la urmă nu mai există revoltă, nici măcar în mine, accept și gata.

— Efectiv, am repetat.

— Poftim?

Rezemam arma de masă, nimic, am zis. N-am înțeles cine e mai puternic decât tine.

— Împrejurările.

— Asta se cheamă înfrângere, despre un tip în situația asta se spune că este înfrânt; dar nu cu tine, n-ai aerul unui învins.

— Cum arată învinșii?

Dorel a ridicat capul, ne uitam în ochi. Luceau roșii de spiralele radiatorului, ca ochii Citei.

— Sunt palizi, nu mănâncă, le tremură mâinile. Vorbesc fără șir, dau bonturi la aterizare.

N-aveam chef de filosofia înfrângerii, cu Dorel. Nu în seara aceea.

— N-am dispoziția necesară, am spus tare.

— Dispoziția necesară pentru ce?

— Pentru a pierde. Las-o moartă, am spus, nebuloasa ta problemă teoretică. Fii atent ce mă așteaptă pe mine, două rachete în unsprezece secunde, cu a douăsprezecea secundă fac ce vreau.

— Te-au băgat în grupă, știu.

— Altceva nu știi, mângâiam scăfârlia Citei, rotundă, moale, creață, îmi lingea degetele. Îngrozitor cum mă lăsam târât de azi-dimineață, începeam să vorbesc ca Grig.

— Ce?

N-am răspuns. Ce nu știam nici eu. Cățelușa a sărit, s-a făcut colac pe genunchii mei. Cum o să zbor mâine, poimâine, în celelalte mâine-poimâine de acum înainte. Până în ziua tragerilor. Cum o să dorm în noaptea dinaintea tragerilor, și ce o să fie în ziua următoare. Rachetele de sub planuri, care acum fac parte din mine. Între care o să fiu, o să dorm, o să zbor până în clipa lansării, când scap de ele. Între care o să gândesc. Clipa lansării se cere îndelung pregătită, așteptată, n-am voie să lansez mai devreme. N-aveam cum să lansez mai devreme. Știam de la tragerile din strato, când am plimbat un an racheta pe stânga; ajungeam să merg înclinat, pe partea stângă.

Tăceam, ne-am uitat la săbiile vechi prinse de perete. Cum reflectă lumina, o descompuneau în puncte rotunde, multe roșii, galbene mai puține, subțiam ochii, punctele acelea se contopeau în portocaliul stins, mat, neobișnuit de cald pentru oțelul ascuțit. Nu se potrivea cu oțelul ascuțit. Cu margini tăioase, vârfuri înguste, cu șanțurile din mijlocul lamei migălite pentru Dumnezeu știe ce. Pentru sânge, prin șanțul acela se scurgea simplu, viața. Simțeam căldura moale a Citei pe genunchi.

— Ești foarte misterios de când te-au luat în grupă, a spus încet Dorel.

— N-am chef să vorbesc țe soire, asta-i.

— Aha.

— Nu pot să dau numai din gură.

— Încă ceva și plec, a spus Dorel. Vă dirijează în formație?

— Văd mâine. Văd mâine și îți spun.

— Dar nu în seara asta. Țe soire.

— În nici un caz.

— Te-ai schimbat de azi-dimineață.

— La asta mă gândeam, am spus. E numai începutul.

Nu glumeam. Știam de data trecută. De când am mers un an înclinat pe stânga.

— Salut, a făcut sec Dorel, era deja în picioare, fluiera, Cita a sărit, au plecat. Auzeam pașii pe ciment, tipăitul labelor, ușa de la intrare. Yala, când s-a închis. Ce vroia Dorel să spună, încâlcit? Stăteam așezat pe patul scund, simțeam cum se duce căldura rotundă de pe genunchi, urma Citei. Se topea de la margini spre centru, a fost un punct de căldură, s-a risipit în aer, gata. N-a mai fost nimic.

*

A fost soare, nici nu se putea altfel prima zi în grupa de trageri. Stăteam legați în cabine exact cum spunea Grig ieri la pregătire, ținta decolase în forțaj, dar asta s-a întâmplat de mult – am spus, ceasul de bord arăta șapte minute de când ținta trecuse verticala radiofarului. Am deblocat chingile, mă lăsam să lunec în scaun, am ridicat picioarele de pe paloniere, sprijineam tălpile departe, sub tabloul de bord, în tot felul de conducte, supapa de frânare, dumnezeu știe ce mai era acolo. Tot felul de cuple și racorduri. Mă lăsam în scaun, s-a ridicat marginea cabinei în dreptul ochilor, orizont dintr-odată foarte apropiat, făcut din contacte, manete, becuri verzi și roșii. Din cadranele bordului și display-ul colimatorului, când priveam în față. Ce este, tehnicul se apleca peste mine de foarte sus, am primit pornirea? Nu, am spus, pornirea. Nici nu cred, să mai primim pornirea. Atunci am auzit în căști foșnetul acela, convertizoarele emițătorului, recunoșteam vocea lui Stelică: Gaz! Formația lui 542, gaz!

— Gaz, am țipat, mă înălțăm în scaun, a venit un nor de fum puturos din motorul mașinii de pornire. Decuplam radioul, am cuplat pe rând pompele, agregate pornire, antiincendiu, contacte argintii cu gămălii fosforescente se aliniau în șiruri de câte trei, maneta de gaze scoasă din STOP, treizeci de volți, am apăsă butonul de pornire. Rămâneam cu degetul albit de apăsare pe buton, asta – ce se întâmplă cu avionul, cu mine, ce se întâmplă de fiecare dată altfel când porneam, simțeam în tot corpul freamătul

compresorului, metalul rece al turbinei rotit moale primele ture, fâlfâia stins aerul prin palete profilate, savant răsucite, injectoare pulverizau petrol chimizat în întunericul sleit al camerelor de ardere, asta ținea nici cinci secunde, se cupla un contactor, la blocurile de pornire venea curent electric prin relee anume reglate. Trecea prin bobine, în cabină se aprindea un ecran roșu mititel: APRINDERE CUPLATĂ, s-a aprins și acum, curentul ajungea la ce numeam convențional bujii, atunci răbufnea în spate brutal, ieșea fum negru, flacăra scurtă, nedeslușită, izbucnea din ajutoraj. Avionul se mișca incert pe gambe puternice, se lega în tuburile de foc flama despre care nu știu nici măcar ce culoare avea pentru că nu vedeam niciodată flama aceea orbitoare, care avea să țină cât zburam și a cărei stingere însemna gata, s-a terminat. Temperatura, creștea turația axului compresor – turbină, șase sute grade Celsius în ajutoraj însemnau peste două mii la ieșirea din camerele de ardere; normal. Se stingeau becuri roșii de avertizare, acele indicatoare au căzut la zero, au revenit în dreptul indicațiilor optime. Asta se întâmplă când porneam, am blocat chingile, mă lipeam de metalul dincolo de care se rotea flacăra aceea neștiută, încinsă la două mii de grade. Turaje stabilizate, încercam instalațiile de bord, în dreapta, la capătul șirului, avionul lui Ilie a ieșit zvâcnit din linie; rula pe pistă, a oprit dincolo de T-eu. Am semnat carnetul de bord, s-a lăsat de sus cupola grea, s-a întregit cabina – spațiul personal pentru următoarea oră de viață; am văzut avionul lui Bigă aliniat lângă deriva înaltă a primului MIG. Grig întorcea fața spre mine, ochii îngustați deasupra măștii de oxigen, gata?

— Am dat din cap, gata. Rulam, intrarea la pistă în trombă, am băgat botul între avioanele primei celule. Era strâmtă pista, pentru patru MIG-uri. Vedeam voleții ajutorajelor de la prima celulă, s-au desfăcut, tremura altfel aerul în cabină, s-a muiat zgomotul, trepidația avionului, betonului pe care stăteau cauciucurile groase ale avionului se arcuia undeva o curbă lungă, a izbucnit flacăra violetă a forțajului, în același timp din amândouă ajutoraje; eram între coloane lungi de foc tunător, izbea aerul neașteptat de dur, nici nu a fost zgomot – așa, ca o pânză portocalie sfâșiată în timp. Cu găuri între care vedeam tremurat betonul pistei, balizele galbene de pe margine, dungile negre de smoală, între plăcile din beton. Urmele lăsate de cauciucuri pe pistă.

Simțeam mai mult decât am auzit păcănitul stins din, căști, comanda lui Grig pentru decolare; am trecut maneta de gaze peste pragul FORȚAJ TOTAL; dădeam drumul la frână, avionul prindea viteză trepidând între

pânze destrămate de flacără portocalie. Botul sus, trei sute optzeci de kilometri pe vitezometru, ne-am desprins deodată, Grig și cu mine în avioanele noastre. Vedeam deasupra, foarte puțin în față, pe Bigă în formație cu Basil: două sfere mari de flacără din care țâșnea deriva înaltă, ieșeau cioturile aripilor scurte, repezite înapoi. Valul de aer tremurat, dizlocat cu furie, aruncat în botul MIG-urilor noastre; șocuri dure, repetate, nevăzute – pe aripi, pe cabină, pe suprafețele de comandă; simțeam loviturile incandescente între ochi. Jambel formației din față, escamotându-se prin aerul încins. Am trecut maneta trenului pe ESCAMOTAT, băgăm flapsul, farul, am virat strâns dreapta, cu ochii în soare, așa toți patru – abia după aceea am decuplat, când a spus Grig, ceilalți doi s-au dus cu focul după ei și când au scos din forță erau doar puncte – negre pe stratul acela foarte albastru de aer, inel străveziu între cer împâclit și pământul cenușiu; puncte negre din care ieșea, s-a lăsat în jos; s-a destrămat de tot fumul regimului maximal. Cred că Grig decupla prea devreme forțăjul, am spus după aterizare: colega, ai văzut cât alergăm cu motoarele în plin să-i prindem – nu înțelegi nimic – m-a repezit capul de formație dar de atunci am decuplat forțăjul în același timp cu prima celulă. Am decuplat forțăjul, și după aceea într-adevăr a trebuit să alergăm o grămadă de timp cu motoarele în maximal, am prins prima celulă abia la fluviu, acolo unde viram. Uite-o, am urlat, ieșea dintre maluri înalte, s-a proiectat pe inelul de lumină ținta, perpendicular pe drumul nostru. La patru-cinci kilometri în față. Nu știu cum am văzut primul din poziția în care eram, pentru că zburam eşalonați pe dreapta, adică aveam celelalte trei avioane în stânga, aliniate într-o diagonală, relativă, și ținta venea din față-dreapta, în viraj. Cred că recunoșteam locul, malurile acelea înalte ciuruite de găuri negre, cuiburi de lăstuni. Avionul – țintă în viraj, vedeam din spate și de sus, luceau mat și foarte precis conturate peste pâcla de jos fuselajul, aripile delta strânse lângă fuselaj. Ampenajul, mai mult ghicit. Stropul de lumină limpede al cabinei. Motorul în plin, dar mâna a împins singură maneta, reflex de vânător. Păstrează-ți locul – m-a avertizat Grig, unde?

— Întreba gătit Basil, în față, am spus, în față, dreapta, mai jos ca noi. Pe tubul locatorului de bord dansau pete albe, fosforescente, care nu spuneau nimic. Aveam peste nouă sute kilometri la oră în formație strânsă, lăsam patru siaje negre pe lumina tulbure a zilei, îi tăiem virajul dacă continuă așa – a spus Grig, asta însemna că și el a văzut, bine, răspunsul lui Basil, sec, precipitat, un fel de lasă-mă naibii. Văzuse, acum se scutura de

noi. Apăsam emisia să spun ce ar fi fost de spus, am tăcut. Nu era momentul. Virăm dreapta cu motoarele în plin, pe urmă scurt stânga o sută douăzeci de grade viraj, s-a stricat diagonală de avioane, dansau în parbriz ajutaje căscate, ampenaje înalte, aripi ascuțite, în ritmul ăsta, cu motorul mereu în plin, începeam să am probleme cu gazul. Ochii la debitmetru, încă nu. Abia peste cinci minute aveam să încep să am probleme cu gazul. Coboram în viraj, incredibil de mult, am văzut sălcii, o intersecție de drumuri. Apa fluviului s-a desfăcut lângă obrazul meu în brațe înguste, verzi, miloase, înconjura insule din nisip galben și noroi cenușiu. Ținta în față la patru, trei jumate, acum – am auzit în căști vocea lui Ion, am râs. A sunat lung sirena, s-a aprins în cabină becul roșu ÎNĂLȚIME PERICULOASĂ. O sută, optzeci, șaptezeci la altimetru, aici ne-am oprit, o sută zece metri la radioaltimetru, eroare de undă, s-a refăcut diagonală de avioane, zburam aliniați, vedeam proiectat pe cer, exact în față, punctul întunecat al țintei. Vedeam și pe ecranul radiolocatorului de bord, pentru că așa cum veneam de jos în pantă de urcare cu trei-patru metri pe secundă, fasciculul antenei căuta pe fondul cerului; a clipit, s-a stins, apăsarea stabil pe ecran semnul de țintă. Codul zilei, contactul IFF, aveam încă două ținte pe tub, foarte aproape, prima celulă, răspundeau toate trei avioane, doi friends, un foe. Au trecut plop subțiri prin dreapta cabinei, au șters plexiglasul crengi negre, patetice, proiectate pe cer. Ghiceam dincolo de plop șiruri de munți tociți, șterși, nivelați de vreme dar asta se întâmplă departe, la cinci-șase kilometri de culoarul în care zburam, nu însemnau nimic munții aceia pentru noi. N-aveau nici o importanță. Doar așa, ce înseamnă timp scurs. Timpul cabinei, patruzeci de minute de la decolare, când s-au strâns atâtea?! Intru la atac – a spus Basil, 542, intru la atac. Aprob, a răspuns Ion, stația de unde dirija era pe malul fluviului, lângă dealul acela cu antenă alb – roșie în vârf. Noi am redus motoarele, păstram distanța, zburam cu peste nouă sute kilometri pe oră la mai puțin de o sută de metri înălțime și ținta rămânea la trei kilometri înaintea noastră. Ajutajul lui Basil s-a deschis, a scuipat o flacără lungă, galben – violetă; MIG-ul a țâșnit înainte, s-a prelinș dintre avioanele noastre întins pe o coardă lungă, n-a stat nici zece secunde cu forțajul cuplat, cât își asigura viteza de apropiere. La viteza țintei, Basil avea nevoie de o mie o sută – o mie o sută cincizeci kilometri pe oră. Ca să poată încadra și lansa racheta în timp util. Ce depășea douăzeci și cinci de secunde în atacul lui era din timpul celorlalți. Din timpul nostru, trei MIG-uri zburând în grup, vedeam pe ecran, vedeam cu ochiul liber cum se

apropie primul vânător de țintă. A cerut lansarea, aprob lansarea, răspunsul navigatorului, răgușit de încordare, lansat – a spus Basil, degajat de la țintă. A virat pe stânga în urcare, l-am pierdut. Rămâneau cele douăzeci și cinci de secunde nedepășite, timpul nostru, asta stingherea groaznic în poligon, fiecare era legat de ceilalți. Cum se mișca fiecare în cabină, și restul. Nici nu se vorbea de fiecare, eram echipă. Simțeam că suntem echipă. Degajat de la țintă – a spus Basil, nu descifram nimic în glasul lui. 545, intru la atac – l-am auzit pe Bigă, totuși ne apropiam pentru că distanța la țintă era acum sub trei kilometri, două mii șapte sute de metri – citeam pe scala aparatului de ochire, așteptam, nu se întâmplă nimic. Adică flacăra forțajului, avionul lui Bigă s-a detașat mult prea lent de ale noastre. Ăsta-i stilul meu – a spus Bigă jos. La forțaj minim, nu mai mult de o sută douăzeci viteză de apropiere. Nici sub o sută, îți dai seama. Sub o sută nu mai puteau lansa racheta. Nu pleca de la bord, la viteze mici de apropiere. MIG-ul se depărta legănat pe aripile scurte, restul – 545 încadrat, 545 permiteți lansarea, 545 degajat din atac, s-au succedat la intervale atât de lungi, nu însemnau decât un lucru: ce rămânea de făcut nu se termina în perimetrul convențional al poligonului. Aveam nevoie de încă patru-cinci kilometri, în partea de nord. Atacul lui Grig a fost foarte scurt, rapid, nu știu cum -sec, parcă nici n-a fost. Așa, două avioane care se apropie foarte repede, pe urmă se despart. Asta era stilul lui Grig, știam de la tragerile în strato; și acolo reușea performanța, cu toate că la mare înălțime avionul devine greoi și are inerție mare. Baftă, a spus capul de formație când degaja, cum tragi acum tragi mereu.

Și deodată cerul a fost foarte gol, eram singur cu ținta pe tot cerul acela plin de avioane cu un minut în urmă. 013, am spus, intru la atac. Suna ca un ecou repetat de trei ori. Forțaj, aduceam ținta pe centrul ecranului, distanța era afurisit de mică, două mii cinci sute metri, acul subțire al vitezometrului a sărit la o mie două sute, prea mult pentru două mii cinci sute de metri. Am încadrat, decuplam forțajul, ținta dansa în mijlocul ecranului, am ciupit numai frâna aerodinamică, nu trebuia. Avionul a ricoșat violent, urca aproape vertical, bineînțeles că radiolocatorul a sărit din încadrare. Împingeam manșa, o sută cincizeci metri înălțime când am încadrat a doua oară, acul indicatorului de distanță oscila pe cadranul colimatorului la una mie și șapte sute metri. Cum s-au dus zece secunde, opt sute de metri, ce porcărie, am spus. Cu atât mai mult că aveam exact parametrii din poligon. Una mie șapte sute de metri, una mie cinci sute până am reușit să aduc ținta

în centru, să stabilizez avionul pe curba de atac. Două secunde jumătate apăsarea pe trăgaci, uitam să cer aprobarea de lansare, data viitoare, am spus. Acum lansez, intra în carne metalul zimțat al clapetei trăgaciului. Incorect, clapeta tunului declanșa fotomitraliera dar nu lansa racheta. O mie o sută kilometri pe oră, o sută zece metri înălțime, când am pierdut patruzeci?

— A sunat sirena, se aprindea intermitent becul ÎNĂLȚIME PERICULOASA. M-am uitat la aparatele control – motor așa, de glorie, manometrul de ulei. Nu trebuia să mă uit atunci. Aveam destulă vreme – înainte de intrare la atac, după ce degajam. O mie trei sute metri distanță, prea multe cifre, când apăsam butonul de lansare așezat incomod pe mânerul manșei, în spate. Nu mai puteam simula a doua lansare. Nu mai aveam timp. Intram în țintă, dacă așteptam cele cinci secunde între lansări, încă două secunde lansarea. Data viitoare, am spus. Atunci când o să cer și aprobarea pentru tragere.

Se adunau o grămadă de lucruri pentru data viitoare. Am degajat într-un viraj peste umăr, inutil, mă trezeam la peste trei mii de metri cu avionul pe spate într-un strat de pâclă luminat de soare și opacizat strălucitor de lumina difuză. Nu vedeam linia orizontului, eram practic în plafon, răsuceam avionul pe față, nu știam cum să scap mai repede din aiureala aceea strălucitoare.

*

Habar n-aveam ce să fac după-masă, vreau să spun – habar n-aveam ce să fac cu mine. Încercam să citesc, toate cărțile erau la fel, am pus muzică, muzica nu reușea să spună nimic. Oricum, nu era mare lucru de spus. Am închis casetofonul, afară se înnoua, începea să se întunece, norii cu asfințitul au făcut cerul roșu – cenușiu, portocaliu – cenușiu cu dâre lungi de ploaie căzute oblic în est, peste oraș. Se vedea foarte clar, pentru că dincolo de salcâmi, spre pistă, era câmp gol, și nici salcâmi nu erau chiar foarte mulți, și câți erau nu arătau deloc a salcâmi, așa, cu frunzele căzute; rămâneau un fel de sparangheli negri, subțiri, răsucți, înfipti în norii joși. Sparanghelii lui Rommel înfipti în pământul câmpiei normande, și care tot n-au reușit să împiedice aterizarea planoarelor grele de desant. Jupuiam de pe mine salopeta purtată acasă, vechea, glorioasa salopetă de zbor cu clapele buzunarelor roase, butonii ieșiți din găuri scămoșate, marginile gulerului lat atârnav în franjuri, m-am îmbrăcat de oraș, cum spunea Vera?

— De horă, blugii, ghetete până la mijlocul gambei, puloverul gros care pe ploaie mirosea îngrozitor a câine ud. A Saint-Bernard, mă încredința fata, captain, puloverul tău e împletit din lână de Saint-Bernard. Blugii, puloverul din Saint-Bernard, ghetetele înalte, astea erau tot o armură, la fel ca salopeta veche. Se întâmpla să nu îmi ajung. Se întâmplau amurguri în care mă surpam încet, atunci aveam nevoie de sprijin din afară, inexpugnabile armuri din lână moale, țesături uzate, albite de spălat. Am coborât tropăind scările, din beci venea miros de vin tânăr. Mergeam la garaj, umflam roțile Daciei, am controlat cu manometrul – 1,7 atmosfere pe față, 2 atmosfere cauciucurile din spate. Urcam în mașină, motorul pornit a mers în gol până s-a încălzit. A trecut Mioara lui Țestosu, bătea cu degetele în capota portbagajului, mergi în oraș? Ja, am răspuns, vii cu mine? A râs, nu îmi văd capul de treabă. Dacă sunt mere, ia-mi câteva kilograme. Trei-patru. Mere, pere, ce găsești. Salut. S-a întors, a bătut iar cu palma în portbagaj: fii atent cum conduci. În regulă, am spus, o să fiu atent. Să nu îți fac praf merele. Ieșeam din garaj cu spatele înainte, viraj pe două roți, lumina farurilor alerga pe fațade de coșmar -chirpici, lemn, carton asfaltat, bucăți de tablă prinse între ele. Garajul lui Grig, din folie de plastic străveziu. Uși curbate din aluminiu gofrat scos de pe fuselajul unui Junkers 52 doborât acum treizeci de ani la marginea aerodromului. Uși glisante din panouri de trestie, de la garajul lui Vodă. Acceleram mult prea tare, cauciucurile derapau în pietrișul umed, mă duceam exact în panourile din aluminiu gofrat; am lăsat volanul, Dacia albastră se așeza pe roțile ei, am trecut la câțiva centimetri de venerabilele rămășițe.

Ieșeam în șosea, s-a apropiat una din diagonalele de ploaie, a traversat cerul roșu, se spărgeau stropi argintii în lumina farurilor, înfloreau pe asfalt, pe capota mașinii în arteziene mititele care țineau cât să îmi dau seama că au fost. Am oprit la intersecție, orașul în dreapta, aeroclubul drept înainte, în stânga calea ferată cu luminile roșii ale barierei; am întors înapoi. N-aveam unde să merg. Treceau gânduri nechemate și fără să se închege, cine sunt, de unde vin. Unde mă duc, în mașina albastră, pe ploaie. De ce întorc, pentru că nu am unde să merg. De ce nu am unde să merg. Gânduri de preșcolar. Merele Mioarei, am spus, trei-patru kilograme. Uite că este ceva de făcut. Care să dea curs și să justifice existența personală. Volan strâns la stânga, n-am reușit din prima manevră, mergeam cu spatele, din nou cu fața, am pus botul mașinii pe oraș. Cu nouăzeci la oră ajungeam în zece minute; am mers cu șaiszeci, nu mă grăbeam, vroiam să fiu cât mai mult de folos

cuiva. Să am ce face. Asta-i deformare profesională, am spus, mereu în serviciu comandat. Mereu cineva care spune, fă asta, fă astalaltă. Du-te după mere. Intram în oraș, era ud, lucios ca o mușama neagră, neonul isca fulgere scurte, liliachii, picături de ploaie. Așa, vergele din metal fluid. Am oprit la stop, am stat un minut, mă uitam la rotocolul de lumină roșie; n-a venit nici o mașină din stânga, din dreapta. Din față, din spate, să aștepte la stop cum așteptam; am fost singurul automobil care mergea prin oraș, seara aceea. Pe bulevarde late tăiate în cruce cu alte bulevarde late. Pe care ploaia, noaptea, mașinile care ar fi trebuit să fie le făceau și mai late. La piață am găsit doar o băbuță, aștepta în spatele unor morcovi veștezi, rădăcini triste de pătrunjel ofilit aranjate în grămăjoare aliniate pe masa din beton cenușiu, gros ca o cazemată; ieșea armătura ruginită de sub cimentul plesnit, s-a întins ca o plasă – capcană. Vedeam clar, pentru că masa aceea era exact în mijlocul pieței, sub o banană lungă de neon.

— Bună seara.

— Bună, a spus.

Nici nu se sinchisea de ploaie. Stătea sub felinar, la masa aceea stupidă din beton armat, se aduna apa între borurile largi ale pălăriei negre. Avea și un voal mic la pălărie, udat bine. Atârna într-o parte, drapel abandonat. Aranja morcovii cu mâini tremurătoare, a ridicat ochii, s-a uitat la mine cum mă uit la ea.

— Cumpără, a zis. N-are mama morcovi frumoși, da' sunt buni. Trec și iarna, dacă îi ții în nisip.

— Vroiam mere, am spus încet. Trei-patru kilograme.

— N-are mama mere.

— Pere, atunci.

— N-are mama nici pere. Numai morcovi are. Sau pătrunjel. Poate ai nevoie de pătrunjel.

Ridicam din umeri, n-aveam ce face cu pătrunjelul. M-am întors la mașină, trânteam portiera, am pornit motorul, am rămas așa, cu mâna pe schimbătorul de viteze. Dacă acum, am spus, dacă în clipa asta nu fac ce e de făcut. N-aveam curaj. Sunt un dobitoc, am spus tare, dacă nu fac ce știu bine că trebuie făcut. Ce simt că trebuie făcut, cu toată ființa, dacă mai sunt în stare să simt ceva. În afara fierului ăluia alb, dural. În afara focului din măruntaie de dural. Îmi era rușine de băbuța din ploaie, îmi era rușine, așa cum ședeam în Dacia albastră pe canapeaua moale de silon, și ploaia era foarte departe, dincolo de capota din tablă, și făceam probleme

contorsionate, fără ieșire, din lucruri limpezi. Poate se supără, am spus. Nu pot să supăr o băbuță. Nu pot s-o las în ploaie. Să vândă toată noaptea morcovii ăia pe care nu-i cumpără nici dracu. Am oprit motorul, rezemam fruntea de volan. O să înțeleagă, am spus. Intră în joc, pe urmă nu mai are ce face. Ia banii și pleacă acasă. Am băgat mâna în buzunar, simțeam ghemul umed de bancnote; inspiram adânc, în mașină mirosea groaznic a Saint-Bernard plouat, și iar mi-am amintit de Vera. Cum mergeam pe munte, ce se întâmplă la cantonul Salvamont. Coboram din mașină, am mers la băbuță. La pălăria neagră, aplecată deasupra cazematei din beton armat.

— N-are mama mere, a spus.

— Știți ceva, cred că o să vă iau morcovii. Dacă spuneți că țin peste iarnă.

— Țin, cum să nu țină.

— Și pătrunjelul. Mioara spunea ceva și de pătrunjel.

— Pătrunjelul nu știu dacă ține. E cam trecut.

— Ține am încredințat-o, îl bag în nisip.

S-a uita la mine, clătina pălăria cu îndoială.

— Cât costă?

A socotit îndelung, număra grămăjoare de morcovi și rădăcini albe, chircite, filamentoase. Costa atât de puțin, aproape nimic. Număra banii atentă, n-a fost mare lucru de numărat. Stătea așa ca lumina să cadă pe mâinile ei, degete îndoite au netezit îndelung fiecare hârtie de bani. Strângeam rădăcinile ude, moi, oribile, am făcut câțiva pași spre mașină, m-am întors.

— Dacă mergeți acasă, am spus, simțeam apă sub puloverul gros, eu tot în direcția aia.

— Merge mama pe jos, nu se grăbește. Du-te sănătos.

M-am dus sănătos, adică am gonit în trombă pe bulevardele pustii, n-am oprit la stop, în zece minute eram acasă. Mă învârteam iar prin cameră fără să știu ce am de făcut. Televizorul, m-am dat bătut, am scos din cămară aparatul mic, portativ, ștergeam ecranul de praf, l-am pus în priză. Am răbdat două ore un film cu Bing Crosby și Grace Kelly, fostă vedetă la Hollywood, principesă de Monaco, și care până la urmă a murit în accident de automobil, pe o șosea de munte. Filmul era în orice caz un spanac, intrau și cei de la TV în el ca să încapă exact în spațiul de emisie, dar a meritat,

Grace Kelly spunea: „când eram copii ne-au zis că fildeșii elefanților sunt din clape de pian”.

Partea a doua.

Am aterizat pe ploaie, asta se întâmpla des de când zburam în grupă dar atunci a plouat foarte tare, era alb de apă – cerul, pământul, cât vedeam prin cupola cabinei. Lucrurile începeau să devină neclare din ultima parte a dirijării, s-au suprapus pe comenzile lui Ion glasuri îngrijorate, 541, mai aveți mult? Basil degaja, Bigă a intrat la atac mai viforos ca de obicei, am rămas cu Grig uitându-ne cum se duce după țintă. Cum se depărtează prin pânza de apă, de unde eram noi vedeam amândouă avioanele, ajutorul negru al avionului – țintă, focul domol al forțajului minim la avionul lui Bigă. Când capul meu de formație intra la atac l-am auzit pe Ion, 160, întrerupt dirijarea, duceți-vă acasă. Și 013, și 002. 002 era colonelul de la comandament care răspundea de grupa noastră. Care ne instruia, mă rog. Zbura ca țintă, cronometra timpii de atac, ne făcea praf la analiza zborului. Citea filmele de fotomitralieră, le suprapunea cu înregistrările cutiei negre, ne spunea secundă cu secundă ce ar fi trebuit să facem și nu făceam. Încă cincisprezece secunde, a spus Grig, ținta încadrată. Cincisprezece secunde până la viraj, cincisprezece înapoi, înseamnă jumătate de minut în plus; în jumătate de minut se întâmplau o grămadă de lucruri. Aterizau trei avioane, se închidea un aerodrom și cele trei avioane erau obligate să aterizeze aiurea, pe un aerodrom de rezervă unde nu plouă. Oricum, am spus, să ai ținta prinsă, încadrată pe ecran, și să degajezi din atac, ce face colonelul de la comandament? Colonelul a zis: anunță-mă când termini atacul. A fulgerat în stânga cabinei un stol de păsări ude, negre, zgribulite, ieșite din plafonul jos, folclorul profesional pretindea că păsările nu zboară pe ploaie. Cel puțin nu în stol, astea zburau în V perfect, s-au risipit în puncte negre trecând pe lângă avion cu nouă sute kilometri pe oră. Aripă strânse pe corpuri ude, cădeau ca pietrele – În dreapta, în stânga noastră. Asta fac păsările când întâlnesc avioane, coboară la adăpostul pământului. Strângeam manșa pentru că singurul lucru care era de făcut a fost să strâng manșa, capul între umeri, cădeau foarte multe păsări, și foarte negre și din toate părțile, apărute neașteptat; până să fac ceva au dispărut sub noi. Aveam nouăzeci de metri până jos, suficient pentru catapultare, s-au înghesuit păsările în spațiul acela de nouăzeci de metri dintre avion și sol. Eu sunt gata – a spus Grig, s-a dus pe stânga prin ploaie, rămâneam singur agățat de avionul colonelului. Viraji, am spus, 002. Parcă nu se pot trage rachete în viraj. Viram stânga, țineam avionul din față pe centrul ecranului

radarului de bord. Am spus la radio: păsări, atenție la păsări; a trecut un stol mare, în stânga noastră. De unde păsări, în potopul ăsta, a râs Grig și nu l-am mai auzit, trecuse, pe canalul startului. 013, întreba Ion, ce-i cu păsările? S-au dus – am răspuns. Vezi ținta? Văd, la nici trei kilometri în față, am cuplat forțajul. A crescut viteza, mă apropiam, butonul încadrare n-a vrut să încadreze. Nu putea să încadreze, pe ploaia asta și atât de jos, zburam la aceeași înălțime, dacă în poligon.

— Am spus tare, coboram până când marginile orizontului oricum foarte apropiate și muiate de apă s-au ridicat în jurul cabinei. Așa am reușit să fac filmul, încadrat de jos în sus pe curbă de suprasarcină mai mică decât unu, când am decuplat fotomitraliera am auzit comanda lui Stelică: 002, 013, la șaizeci de casă, treceți pe canalul startului. Gazul vostru. O mie trei sute, am spus, o mie șapte sute – a spus 002, treci în față zero treisprezece. Ai prioritate la aterizare. Am apăsat emisia, mulțumeam frumos. M-am dus mult dincolo de travers, urcam la cinci sute metri, am trecut fluviul, pe malul din sud totul era alb. S-au desprins din coloane de ploaie, din plafonul coborât, se desprindeau dealuri albe în jurul lacului negru, uriaș, rotund, prima zăpadă din anul acela; am văzut cerul coborât, alb, net, un fel de zid opac, s-a unit cu pământul, nu mai vedeam nimic. Decât alb în jurul cabinei. De asta ne-au chemat la aterizare, am zis. Capul în cabină. Șase sute kilometri la oră pe cap invers, relevment de viraj. Trebuia să comunic, nu pentru cei de jos, știau și fără mine, radiolocatoare meteo, stația de dirijare la aterizare, știau precis că ninge. Știau aliniamentul de la care începe ninsoarea, până unde se întinde, cred că venea din est-sud-est, de pe mare. Încercam să-mi amintesc hărțile întinse pe tablă azi-dimineață de meteorolog, depresiunea din sud în deplasare spre est. Ciclon, circulație în sens contrar acelor de ceas, toată mizeria venea de pe mare, de dincolo de Marea Neagră. Venea din munții cei înalți de pe celălalt mal al Mării Negre. L-am auzit pe Grig, trecea radiofarul îndepărtat, în orice caz aterizam înainte ca ninsoarea să ajungă la fluviu. Și colonelul avea timp să aterizeze.

— 002, am spus, aici în sud.

— Ninge?

Aveam încă treizeci de grade de viraj până să scot pe direcție.

— Ninge, am spus. Unde sunteți?

— La cinci kilometri în spatele tău, în exteriorul turului de pistă.

N-a răspuns colonelul, a vorbit Missi din cabina cu becuri și ecrane a radiolocatorului de aterizare. Missi, de la Mihai.

— 160, dacă sunt bine pe direcție, a cerut Grig.
— La patru în ax.
— Vezi pista? A întrebat conducătorul de zbor.
— Văd pe dracu', a spus Grig. Toarnă cu găleata.
— Este o fâșie de ploaie chiar pe direcție, a zis Mihail. De la cinci kilometri, în ax.

— Lapoviță, a corectat Grig scurt. Ploaie cu zăpadă. Până unde ține?
— Ține, a răspuns incert radiolocatorul de aterizare.
La gurile de alimentare, Bigă raporta întreruperea legăturii radio.
— 013, sunt 602, gazul tău;
— O mie, 02, am spus. Nu sunt probleme. Nu erau. Nu din cauza combustibilului.

— 160, la trei în ax; la două mii opt sute.
— Bine, vocea lui Grig se încorda; e neplăcut să fii sub trei kilometri și să nu vezi pista. Când vii cu patru sute pe oră la aterizare, mai puțin de 20-22 de secunde de zbor. Am virat cincisprezece grade dreapta, indicatorul combinat busolă-radiogoniometru arăta că ieșeam prea devreme din viraj; contorul de distanță indica douăzeci de kilometri, exact distanța de la care nu mă mai bazam pe contorul de distanță.

— 002, execut viraj de axare.
— Bine. 160, la una mie cinci sute în ax.
— Văzut, a răspuns Grig. Pista la vedere.
— Eu nu te văd încă, a spus conducătorul de zbor.
— 013, dă-mi o distanță, am cerut.

Grig era cu pista la vedere, trecea pe locul doi.
— Șaisprezece kilometri. Axul în dreapta, la optzeci metri.
— Sunt în corecție.
— Confirm.

Reduceam viteza spre cinci sute, am scos trenul, flapsul pe prima poziție; s-au suprapus acele goniometrubusolă, aduceam avionul pe cap de aterizare. Se aprindeau becuri verzi, tren, flaps scos, verificam poziția conului -băgat, brațul ARU, manometrul de aer, hidraulica, presiunea de ulei. Normal. Patru sute cincizeci viteză, patru sute metri înălțime, motorul la optzeci de procente, coboram cu trei-patru metri pe secundă spre radiofarul îndepărtat.

— 013, a spus Missi, la doisprezece în ax, cap de aterizare. Vezi că treci pe stânga.

Eram deja înclinat dreapta, cu zece grade.

— Confirm. La orizontală, tren, flaps, permiteți aterizarea.

— Permit, a spus conducătorul de zbor.

— Pragul pistei, 160.

— Așa e, a făcut Grig.

— Se vorbește cam mult la voi, observa colonelul trimis de comandament.

— 002, în ax la douăzeci. Optsprezece kilometri acum, l-a anunțat Missi din stația lui. L-am auzit pe colonel râzând; întâi apăsa emisia, după aceea a râs. Ieșeam din zăpadă, fluviul în botul avionului, pe malul din nord clădirea albă cu carouri roșii a radiofarului îndepărtat; era aprins firul director, se pierdea doi-trei kilometri mai departe în trâmbe cenușii.

— 013.

— Sosesc, am spus. Mă ridicam în scaun, am încercat să văd ceva dincolo de trâmbele cenușii.

— E la radiofar, a precizat Missi.

A sunat markerul, se aprindea intermitent becul verde, verticala stației. Am scos flapsul complet, farul pe ATERIZARE, verificam cuplarea stratului-limită: au tresărit acele turometrului, s-a redus turajul, revenea la valorile știute: optzeci de procente.

— La șase, în ax, a zis Missi. 002, la paisprezece kilometri, stânga două grade.

— La cinci kilometri intri în mizerie, 013, m-a avertizat Grig. 160, întrerup legătura.

— Confirm, a spus conducătorul de zbor.

Intram în mizerie, adică avionul s-a zguduit, s-a înclinat pe plan, a redresat singur. Patru sute douăzeci în scădere la vitezometru, două sute metri la altimetru, coboram cu cinci metri în fiecare secundă fără să văd unde cobor. Vedeam numai imediat în fața MIG-ului și lateral, lângă bordul din dural.

— Patru kilometri în ax, a spus Missi.

— La orizontală 002, tren, flaps, con pentru aterizare, a raportat colonelul.

— Confirm. Ai scos farul? M-a întrebat conducătorul de zbor.

— Scos.

Continuam să cobor în ploaia amestecată cu zăpadă. Apa venea din toate părțile, se lipea de plexicul cabinei, îngheța pe cupolă; la viteză mică jetul

de aer nu poate smulge gheața.

— Doi kilometri jumătate, axul în stânga la zece metri.

Bine că nu la mai mult. Am scăzut capul compas cu două grade, foarte fin, numai din picior. S-a luminat roșu cupola cabinei, pauză cenușie, din nou lumina roșie – o dată lung, de trei ori scurt, linie, trei puncte, farul cu sclipiri de la radiofarul apropiat. Reduceam viteza spre patru sute.

— Bine pe direcție, a spus conducătorul de zbor. Imediat vezi pista.

Nu vedeam nimic; nici măcar pământul spre care coboram. Capul în cabină, aveam optzeci de metri când lumina roșie de la apropiată a dispărut sub noi.

— Te văd, 013. Ești bine așa.

Am ridicat ochii din tabloul de bord, în față culoarul de balize roșii dintre radiofarul apropiat și capul pistei; se adunau spre pragul marcat de luminile de intrare verzi, roșii, verdele abia se vedea în ziua coclită.

— Pista la vedere, am spus.

— Trecut radiofarul, flaps complet, far, l-am auzit pe colonel.

Redresam, am pus roțile, apa fierbea pe betonul pistei. Nici nu era apă – așa, o spumă albă, vârtejuri înghețate. Nu înțelegeam înverșunarea acelor vârtejuri de spumă albă. Am avut de lucru cu oprirea, avionul acvaplană, parașuta de frânare, s-a liniștit MIG-ul; s-a lăsat pe gambe nichelate, pe roțile groase. Degajam când colonelul era la cinci kilometri de pragul pistei; rulam încet pe bretea, mă uitam spre sud, n-am văzut nimic: pomii de la radiofar, catargele antenelor. Nu vedeam nici antenele radiolocatorului de aterizare, la jumătatea pistei. Se vedeau doar zdrențe cenușii învârtite și casele pompelor de la gurile de alimentare. Opream motorul, s-a făcut dintr-o dată liniște, doar fâșăitul slab din căști, pentru că am decuplat toate contactele dar lăsam radioul, îți dai seama; așa am aflat că 002 a văzut pista de la verticala apropiatei, pe urmă a aterizat, n-am văzut nici asta, doar când s-a desprins din zdrențele cenușii, întâi lumina farurilor de bord, panourile portocalii ale parașutei de frânare fluturată bezmetic de vânt, abia pe urmă se închegau între far și parașută linii prelungi de avion – a fâlfâit parașuta portocalie, s-a așternut pe pistă – doar atunci am tăiat contactul radio, acumulatorul, am deschis cupola. Tehnicul ținea scara cu piciorul să nu lunece pe betonul ud, am trântit după mine cupola grea, intra apă în cabină, era să cad de pe scară. N-am căzut. Pe bretelă rula MIG-ul colonelului, a stins farul, a tăiat motorul și nu s-a auzit decât ploaia. Cum cădea amestecată cu zăpadă în apăraia de jos.

Ne înghesuiau în microbuz, ieșeau aburi reci, s-au amestecat cu fumul sleit al țigărilor. Nu cred că mai zburăm azi, a făcut Bigă, mai erau două ieșiri, a ghicit. N-am mai zburat ziua aceea, n-am zburat deloc până la Anul Nou – a fost un sfârșit de decembrie afurisit, cu zăpadă, ploaie, polei. O dată am riscat sonda meteo, s-a întors dubla înapoi de pe pistă, nici gând de decolare. S-a întors în traiectorii ciudate, rula din baliză în baliză, cum nu credeam că poate rula un avion; după ce au oprit motorul lunecau încă roțile blocate pe poleiul străveziu, au aruncat tehnicii cale sub cauciucuri, s-au înfipt în gheață colții calelor, s-a oprit avionul. A făcut o piruetă și a încremenit cu botul spre celula de alarmă, cu tubul Pitot la nici zece centimetri de fuselajul lui 8103.

— Unde facem revelionul, a întrebat Țestosu, el avea întotdeauna inițiative, chiar, unde mergem de Anul Nou?

— De ce trebuie neapărat mers undeva, am întrebat, Anul Nou vine oricum. Nu mă deranjează să-l primesc aici, am bătut cu talpa OIL RESISTANCE în parchetul lustruit al sălii de trageri.

— Ești în stare să dormi de revelion, a spus Grig.

— Asta am de gând să fac, dacă nu sunt în alarmă.

— Nu ai norocul ăsta, a zis Pețo.

— Cine îl are?

— Băieții de la escadrila întâi.

Echipajul de la escadrila întâi, cavalerii cerului care în noaptea de an-nou veghează lângă avioanele lor pe aerodromul troienit. Luminat de lună, dacă era lună în noaptea aceea. Dacă nu erau nori. Felicitările transmise prin telefonul operativ etc.

S-a deșirat colonelul din comandament, nota impresii despre grupă într-un caiet cu scoarțe evident albastre, cu vulturul de argint imprimat adânc pe copertă, s-a deșirat peste mese acoperite cu cristal.

— Tipilor, a zis, ce-mi dați dacă vă aranjez eu revelionul? La cabana din Poiană?

— Numai grupa, a spus repede Basil.

Am ridicat din umeri, în ritmul ăsta ajungeam să ieșim și în oraș numai pe celule, ținându-ne de mână.

— Tu vii cu cineva? S-a interesat Basil care începea să facă liste, să așeze perechile la masă, n-am răspuns. N-aveam chef să merg la Poiana Brașov. Și nu îmi plăcea întrebarea, și nici nu aveam cu cine să mă duc acolo.

- O să vin cu cine pot, am spus.
- Nu te supăra, a zis încet Țestosu. Știi cum e Basil.
- O. K., l-am liniștit, nu e de supărat. E numai neplăcut.
- Ce-i cu tine, Țestosu mă privea atent, ce-i cu tine în ultimul timp?
- Ultimul timp de când?
- De când te-ai întors de la Academie. Ești ca o babă.
- Las-o moartă, am zis. Ți se pare.
- Ai ceva mai bun de făcut pentru revelion?

Nimic, doar un aranjament vag cu Dorel. Existau undeva prieteni incerți, cherhanaua pe picioare din piatră, înfipite în fundul unui canal din Delta Dunării.

- De fapt, am aranjat să dorm.
- Nu fă pe nebunul, a spus Pețo. Vino. Suntem sătui unii de ceilalți, dar nu ne-am văzut de mult iarna, printre brazi. Cred că o să fie vesel la Poiana.
- Nu pot să fiu vesel la comandă. Să fiu bine dispus dinafară, pentru că e Anul Nou. Pot oricând să fac revelionul meu, dacă am chef. Dacă așa simt, că într-o noapte e Anul Nou,. Nici măcar nu e nevoie să fie noaptea.
- Te-ai făcut babă, m-a încredințat Țestosu. O să te alegem regina balului
- De ce să mă alegeți regina balului?
- Din politețe.

Dorel strâmbă din nas când am spus de Poiana Brașov, mă doare aici – îmi arăta cotul – de mediul vostru exclusivist O să împodobiți pereții cu tabele de corecție a unghiurilor de ochire, ca serpentine veți folosi filme de fotomitralieră, și, în general, doamnele vor muri de plictiseală. Iar la ora unsprezece plecați toți la culcare.

N-a fost așa, sala de la parter avea în mijloc un brad stufos împodobit cum trebuie, globuri, lumânări clasice cu fitil împletit și care la miezul nopții ardeau, scoteau fum, sfârâiau. Căței din staniol erau legați de crengi cu zgărzi din ață roșie. Era și un lanț de aur, înconjura bradul în spirală, de la vârf și până jos, s-a pierdut în ace verzi.

A venit miezul nopții, s-a stins lumina, am auzit foșnete, clinchet de pahare, se pupau pe întuneric, ca puberii. Cred că auzeam totul pentru că nu aveam ce să fac. Stăteam lângă brad cu paharul în mână printre aviatori cu uniforme albastre, lumina s-a stins dintr-odată, rămâneam cu paharul în mână, lângă brad. Aviatorii lunecau în pale de întuneric, n-am avut cui să spun: la mulți ani. Nici nu simțeam nevoia. O să spun după ce se aprinde

lumina; s-a aprins, suna clopotul de la ușa cabanei. Lătrau gros Blitz, Molda, subțire și isteric Bourville. Auzeam zăvoare căzând, scârțâiau balamale de la oblonul exterior, lemn galben strâns în benzi late din metal negru; a intrat Moș Gerilă, în halat roșu, cu barbă albă, sprâncene stufoase, plete curse pe umeri; halatul, gluga erau brodate cu fâșii late din blană albă, moale. Fire lungi se amestecau cu pletele acelea curse pe umeri. Scotea din sac pachete mici, dreptunghiulare, legate cu panglici roșii, albastre, citea nume scrise pe etichete albe; sacul, halatul roșu erau ninse. S-a topit zăpada în picături care alunecau pe stofa roșie fără să ude, se rostogoleau, s-au strâns pe covor în bălți mititele, rotunde. Primeam de la Moș Gerilă un baton mare cu gumă de mestecat, mănuși căptușite pentru ski, cartea căutată multă vreme: „Bătălia Angliei”. A doua zi, pe pârtie, toți se întrebau cine era moșul. Reli a lui Ion a spus: cine, a fost Moș Gerilă și gata. A împins în bețe, cobora la vale, întâi luneca pași largi pe zăpada înghețată, a prins viteză, s-a dus în vârtejuri albe, striga din telescaun, urca deja când coboram pârtia abruptă: nu te răsuci atât, coatele lipite, nu ești pasăre.

Au fost câteva zile libere, am telefonat mamei, așteptam legătura lângă bradul din sufragerie, mă uitam la cățeei din staniol agățați în brad. Cum se legănau, se răsuceau atârnați de crengi subțiri, aerul de munte traversa în curenți nevăzuți camera mare, albă de lumină. Suna telefonul, vocea centralistei a spus profesional pe nas: legătura cu Bucureștiul, glasul mamei, îngrijorat: ce s-a întâmplat? Nu se întâmplă nimic, la mulți ani, am spus, ia te uită, a făcut mama, la mulți ani. Când vii acasă? Azi, vroiam să ajung pe lumină, am pierdut vremea în Brașov, umblam prin orașul vechi, case cu ziduri groase, ferestre mici înghesuite în zidurile groase. Străzi înguste urcau în trepte, alunecam pe zăpadă, jos rămâneau acoperișuri ascuțite din șiruri suprapuse de țigle rombice, ciudate; sub tălpi ieșeau din gheața cenușie colțuri roase de piatră, între pereți orbi cu tencuiala căzută curgeau pâraie tulburi. Ieșeau aburi lipicioși din apa groasă, pete irizate s-au dus săltat la vale, au trecut peste bolovani ascunși. Dacia albastră cobora Valea Prahovei non stop, totul se întâmplă fără cuvinte, salutăm tabăra de la Timiș, gândul bun pentru Vioarei, la Predeal, gândul bun pentru Sârbi, la Sinaia. Gândul bun pentru Bari al patrulea, care la ora asta doarme în cantonul Salvamont. A venit întunericul, a prins mașina albastră când ieșea în câmpie; prin dreapta zbura nedeslușit peste munți vulturul veșnic din bronz.

*

Am urcat Dacia pe trotuarul din fața blocului în zigzag, urcam sărind câte două treptele până la etajul șase, m-am înfipt în butonul soneriei. Mama a deschis ușa repede, Dumnezeule, a spus, unde ai fost până acum?! Intram, m-am împiedicat de un cățel moale, auriu, clăpăug, cu labe mari și groase risipite în toate părțile.

— Asta ce mai e?

— E ăsta, a lămurit mama. E Tom. Ai adus işlere?

Am luat în brațe cățelul, atârna ca un săculeț bine îndesat în blana moale. Au clipit leneș ochi negri între urechile imense, curgeau ca plete blonde pe o parte, pe cealaltă parte a capului rotund.

— N-au işlere în Brașov, am spus. Le-au mâncat pe toate de revelion. S-a răsucit Tom în brațele mele, a întors în sus burta roză, umflată.

— Vezi cum te porți, a zis mama, are un arbore genealogic cum nu visezi: grămezi de „von” în familia lui de cockeri aurii. E înrudit cu von Minihoff din Casa de Bavaria, iar mama lui e Daisy de Ianca.

— Salut, von Tom.

S-a întins greoi, mă lingea pe nas cu limba subțire, caldă, umedă. N-aveam de unde să știu cum vor curge lucrurile; ce avea să devină cățelul moale, Tomaso cel grav și important de astăzi. Habar n-aveam cum se schimbă un pui de câine, și cum se schimbă cei de lângă el, fără să știe, uitându-se și minunându-se cum se schimbă puiul de câine.

— Te-a căutat o grămadă de lume să îți ureze la mulți ani, a spus mama.

— Ce i-a apucat?

— M-am întrebat și eu.

Am luat caietul de lângă telefon, gros, învelit cu o hârtie albastră; era un pix legat cu sfoară de caiet, ca la farmacii. Răsfoiam pagini scrise cu litere rotunde, înalte, numele meu subliniat roșu, mai jos era lista: fetele, Chioru bineînțeles, ia te uită, Dan, Iurii, Ana.

— Care Ana?

— Bravo, a făcut mama, care Ana.

Citeam tare numărul de telefon în dreptul numelui.

— Prietena ta din tinerețe, a lămurit mama. Din îndepărtata ta tinerețe.

L-am mângâiat cu respect pe von Tom, îl lăsam jos, abia acum.

— Poți chema, mama se uita la ceas, nu e târziu.

Mama era întotdeauna atentă la lucrurile astea – ore când se poate chema la telefon etc. Ce se cuvine, ce nu se cuvenea să fie făcut.

— Cred că n-o să chem deloc.

— Pariu, a râs mama, că mâine dimineată chemi.

Am telefonat mâine după-masă, alo, am zis, bună ziua, bună ziua – răspundea femeia de dincolo. Dacă asta e Ana, am spus, ce chestie. Vocea era absolut străină, nu recunoșteam nimic, nu mișca nimic în mine.

— Sper că nu vă deranjez, mama dădea aprobator din cap, vroiam să vă rog. Pot vorbi cu Ana?

Vorbeam moale, Ana la telefon – a râs femeia aceea și iar nu s-a întâmplat nimic.

— Salut, am spus, nu știu dacă. Și atunci a râs iar.

— Salut, eu te-am recunoscut din prima clipă.

— Ei, am suflat în microfon, ce mai faci?

— Bine. Dar tu?

— Și eu bine.

— Ți-a spus mama ta că am sunat?

— Îți dai seama.

Habar n-aveam să vorbesc la telefon.

— Cum e cățelul?

— Știi o grămadă de lucruri, am spus.

— Știu. La mulți ani. Ce-ai făcut de Anul Nou?

— Nu mare lucru. Cu aviatorii.

— Vai, a făcut Ana, ce interesant.

— Aviatorii mei?

— Conversația, noastră.

— A, da.

Am tăcut amândoi; pe urmă s-a întâmplat ceva dincolo, cădea un zid, s-au spart ani, ascultă, a spus Ana, nu merge așa. La telefon, vreau să spun. Când pot să te văd, recunoșteam vocea, era din lucrurile săpate adânc, știu că ești mai mult plecat, avioanele tale, până la urmă ai ajuns aviator, am ajuns – am îngânat – mâine. Mâine ne vedem, dacă n-ai ceva mai bun de făcut.

— Dimineata sunt liberă. Și seara, dacă vrei să îmi cunoști familia.

Nu simțeam nici o nevoie.

— Uite, am spus, cred că e mai bine să ne vedem noi doi la început. Să ne recunoaștem, dacă înțelegi. Dacă a rămas ceva de recunoscut, de arătat familiei. Ai copii?

— Doi, a râs Ana.

— Da, țin minte. Ana cu gemenii.

A răs din nou, țineam minte și râsul.

— Măine dimineată, O. K.?

— O. K.

— Poate îmi, spui unde stai.

A dat adresa, a răs încă o dată, ultima. Râdea prea mult. Am pus receptorul în furcă, stăteam întins pe canapea, Tom cel gras a venit, s-a instalat, dormea lăbărțat pe pieptul meu. Așteptam să miște ceva în mine. Cum dracu' să nu miște, am fost prieteni o grămadă de ani, din clasa întâi până în clasa a șaptea. La școala Petru Groza. Exact anii când se cunoștea dacă o să fac ceva mai departe, sau rămân fostul coleg, veșnicul fost coleg. Mă răsuceam atent să nu deranjez cockerul, ce ani, cruzi până la os, spuneam exact ce gândeam. Fără viraje, nu iertam. Nu ne iertam. Spuneam exact ce gândeam între noi, despre noi, așa ne formam, unul pe celălalt, fiecare lăsa o urmă în ceilalți; șanțurile astea care se adună și ne alcătuiesc, din prima clasă până în clasa a șaptea, ani hotărâtori. Mai târziu ies afară, se sapă pe frunte, pe obraji, la colțul gurii. Mă ridicam, oglinda mării stătea înclinată pe zid, mă reflecta într-un spațiu care de fapt nu exista; coborau dăre pe lângă nas, adunau în jos buzele, făceau paranteze. Liniile de pe frunte. Chestiile de la colțul ochilor și de sub ochi, cearcăne după nopțile de zbor. După nopțile de dragoste, când se întâmplă. Mă rog. Ce înseamnă Ana pentru mine acum, un fel de etalon. Mergeam să mă întâlnesc cu cel care am fost acum îngrozitor de mulți ani. Mergeam să văd dacă timpul trecut, tot ce a fost timp trecut, era câștig sau pierdere. Dacă mă câștigam, mă pierdeam, ce simplu veneau cuvintele, și miza eram eu. Aproape îmi părea rău că mergeam la Ana. Seara am coborât la cofetărie, am cumpărat un tort uriaș cu frișcă, scria LA MULȚI ANI în cremă de ciocolată pe frișca albă. Îl împodobeam cu lumânări, am schimbat fața de masă din sufragerie, puneam platoul pe olanda fină, scrobită, sticloasă; foșnea ușor sub porțelanul subțire, sub montura de argint. Aprindeam lumânările, am chemat-o pe mama. Ești nebun – a spus, exact ce mă așteptam să spună. Dar știa, pentru că purta rochia gri cu lavalieră albă din dantelă. Mâncam tortul, la început am mâncat pur și simplu, apoi am dat drumul la T. V. mâncam uitându-ne la nu știu ce program, pe urmă am mâncat citind. Dimineata am cumpărat flori, mergeam la prietena mea din copilărie, adolescență. Am găsit ușor casa, strada Mântuleasa, nu schimba cartierul, prima mea stradă era Spătarului. Poarta de fier luneca uns, s-a închis lin și definitiv; căutam

Înteruptorul, n-am reușit să-l găsesc, urcam împiedicat trepte înalte, de scară nefăcută să fie urcată pe întuneric. Ziua s-a strecurat chinuit prin ferestre lungi, subțiri, năclăite de praf, ascunse în firide umplute cu vechituri. Cu scaune vechi, mese vechi, busturi de oameni de seamă care nu mai erau oameni de seamă. S-au obișnuit ochii cu penumbra, lemnul aurit lucea palid, alb stins de ghips prăfuit, lustru stins de bronz coclit, curățat și înverzit din nou. Prin golul scărilor urca pe șine negre ascensorul din lemn de mahon, misterioase mașinării învârteau roți dințate pe acoperișul cabinei, trăgeau un cablu argintiu pe scripeți unsuroși. Cablul se pierdea sus, biciuia întunericul, dispărea treptat, s-a îngustat, s-a topit ca un vârf de lumină palidă. Ștergeam peretele cu umărul bluzonului de parașutist, cu hârtia de la flori, am lovit dureros metal cald, fierbinte, genunchii au recunoscut caloriferul. În case din astea întotdeauna e un comutator deasupra caloriferului. Și în blocul vechi de pe Spătarului era. Aerul tremura fierbinte între fonta elementilor, apăsam palma pe luciul pereților, vopsea de ulei, am găsit. Butonul rotund, să fie lumină, s-au aprins becuri albe sub globuri din sticlă mată. Am fluierat admirativ, pereții erau lucioși dar nu de la vopseaua de ulei, se ridicau panouri de marmoră albă, roșie, gri, s-au unit foarte sus cu frunze crestate, boabe rotunde, capete de satiri întinși pe tavan: dormeau cu fața în jos, zâmbeau dormind. Zâmbeam și eu intimidat, blocul din Spătarului n-a avut niciodată marmoră și frunze crestate. Avea numai scări largi și un lift STIGLER, tot din lemn roșu lustruit. Pe ușă erau etichete din alamă, Dr. Răducanu – scria deasupra, câine ocrotit scria pe eticheta de jos și chiar era săpat un cap de câine super stilizat în metalul dur. Ia te uită, Ana măritată cu un câine ocrotit. Sunam – o dată lung de două ori scurt, linie – două puncte, taa-ti-ti, „D” în Morse, „D” de la Doru, datorie, direcție. „D” de la dinte, dezolare, dragoste, dagherotip, ce mai începe cu „D” – drogherie, drugstore. Sunam o dată lung, de două ori scurt, aiurea, n-a ieșit nimic. Pe urmă bing-bang undeva foarte departe, în fundul acelui apartament de dincolo de ușă, era o sonerie oribilă, electronică, una din soneriile care nu spun nimic. Una din soneriile care sună la fel sub degetele tuturor, indiferent de cum apasă. De cât apasă, și de ce pun ei în apăsarea aceea. Așteptam, nu se întâmplă nimic; nu răspundea nimeni, la bing-bang-ul impersonal. Așteptam, și era frig, și pe urmă, dintr-o dată, foarte cald, și după aceea s-a făcut frig din nou. Sunam din nou, bing-bang, m-am uitat la ceasul Citizen nichelat, masiv, certitudine. Cronometrai înghițea secunde argintii sub cristalul gros, încă cincisprezece-douăzeci de secunde.

Douăzeci, cel mult, ia te uită cum ies lucruri dinainte gândite, cum nu mă așteptam să iasă. N-au fost pași, foșnetul rochiei, lătratul câinelui ocrotit, râsul Anei – nu era nimic. Numai liniștea din spatele ușii, soțul de pe etichetă ce rost avea în liniștea asta? Așteptam să mă simt exclus, aruncat, respins, dezis de. Excomunicat, n-a fost nimic. Doar sâcâială vagă a drumului până aici, a frigului de afară. A liniștii din mine, putea însemna orice – liniștea aceea. Cobora cineva pe scară, dar asta se întâmplă un etaj mai jos, s-a trântit o ușă, scârțâia liftul, cușca lustruită a icnit, se mișca, a trecut lăsând un curent de aer cald, prăfos, cu miros tehnic. S-au dus cele douăzeci de secunde, știam din școala militară nu e frumos să stai mai mult de jumătatea unui minut în fața ușii care nu se deschide. Am acordat încă o șansă, cui?

— Oricui, adică mă jucam puțin cu butonul soneriei, bing-bang, încă un bing-bang, nu s-a întâmplat nimic. Am înfipt florile în clanța nichelată, coboram tropăind trepte înalte; ieșeam în stradă, am lăsat mașina lângă trotuar, avea să stea acolo două zile întregi, până am venit să o iau.

*

Mergeam aiurea prin orașul București cu aproape două milioane de locuitori, și niciunul din locuitorii aceia nu era pentru mine; nu pot să spun că mă simțeam grozav de bine, dar era ceva care, la urma urmei, mă privea personal.

Am coborât în lungul străzii Botev, pe urmă am plimbat bluzonul de parașutist pe bulevardul Republicii. Întâi am luat-o spre casă, după aceea m-am întors, mergeam în direcția Universității, la stopul din Piața Rosetti am stat, mă uitam cum se schimbă luminile, roșu, roșu – galben – verde. Verde – galben – roșu. Mă uitam cum vin mașini în viteză pe strada aceea îngustă de la benzinărie, strada se deschidea ca o pâlnie spre piață, acolo frâneau mașinile, alunecau pe pietre ude, așteptau la stop; nu s-a lovit niciuna în celelalte. Alunecau, derapau, reușeau să oprească fără să dea peste mașinile care așteptau. Pe urmă iar roșu – galben – verde, se ambalau nervos motoare, roțile învârtite în gol pe pavajul acoperit cu mazăgă subțire aruncau noroi lichid; plesneau ziduri cenușii, parbrizele automobilelor, picături mari, rotunde, s-au desfăcut în stele negre. Am stat până mi-au amortit picioarele, porneam din nou, unde, oriunde. La Teatrul foarte mic juca „Lecția de engleză”, cu Leopoldina Bălănuță și nu mai știu cine în rolurile principale. Am mâncat înghețată de banane în pasaj, când urcam scările ploua

amestecat cu zăpadă murdară, cenușie, rece, strecurată din norii joși. Vârful Intercontinentalului se pierdea în scame de abur. Călcam prin băltoace de lapoviță alunecoasă, nu era un lucru pe care să-l pot face mult timp; s-a lăsat dintr-o dată frigul, picături de apă – zăpadă cenușie înveleau cu o crustă străvezie pietrele, asfaltul, metalul – grilajuri dantelate, caroserii de mașini, înghețau pe gulerul scurtei îmblănite, polei sticlos, cel mai periculos pentru avioane. Alterarea – formei aerodinamice, blocarea comenzilor. Modificarea coeficientului de portanță, toate astea se terminau în pământ, pământul însuși învelit în straturi subțiri din gheața fină, translucidă, necrezut de dură. Treceau autobuze, mașini, ridicau pânze de apă tulbure, clădirile erau toate gri, oamenii dispăreau în gulere ridicate de paltoane. Clădirile de aici erau gri și primăvara, și vara, și toamna, când coboară soarele auriu – roșcat, se reflectă în geamuri, clădirile de aici gri tot timpul.

Coboram pe 6 Martie, ce film văd azi? Am văzut "Hangar 18", tipi rași în cap, OZN-uri, priviri patent Hollywood, dure, albastre, încremenite. Incredibil, câți oameni aveau ochi albaștri în filmul ăsta. Toți cei care dețineau în Air Force funcții cât de cât importante, și bineînțeles piloții. Toți se dădeau în vânt să privească cât mai aspru și cât mai adânc. S-au dezlegat simboluri misterioase, câmpuri de radiații se strecurau de sub astronava străină, până la urmă totul a fost sacrificat campaniei de alegeri prezidențiale, locului cald de la Casa Albă. Locului fierbinte de la Casa Albă. Culmea e că mă făceau să cred, știau să fie convingători. Vreau să spun, mă făceau să cred story-ul lor; despre OZN știam mai mult decât toată echipa de filmare. Face parte din profesie. Am văzut unul singur, de la sol, seara de toamnă târzie, dar nu a fost toamna asta, trecuseră trei ani, cometa roșie-violetă zbura perfect orizontal și foarte repede, a traversat cerul la o palmă peste coamele acoperișurilor. Zbura mai repede decât am văzut vreodată zburând un avion, s-a pierdut în crengile salcâmlor; își trecea culoarea spre portocaliu, numai dâra lungă, ciudată, ascuțită spre capăt, rămânea alb-violetă. Eram cu cel mai stupid om din regiment lângă mine, a doua zi am întrebat: ce credeți că am văzut ieri? A ridicat din umeri, ce am văzut ieri? S-a încruntat, încercând să-și aducă aminte. Chiar, ce văzusem? Atunci, seara, am fugit la punctul de comandă, vii pentru OZN – a spus Traian, nu ești primul. Șase mii de kilometri pe oră, la peste o sută de kilometri înălțime. Și drept de la nord la sud. O sută kilometri înălțime, înseamnă că era enorm, îl vedeam ca pe un MIG-21 la 3-4 000 de metri, patru miimi mărime aparentă, făceau în realitate peste două sute de metri

lungime, pentru că n-a trecut la verticală, unghiul sub care îl vedeam era de treizeci-patruzeci de grade. A măturat orizontul de la nord la sud, umplut cu extraterestrii – vedeam acum – rași în cap, ale căror intenții nu pot fi nici măcar bănuite. Existau o grămadă de modele ale bănuitelor gânduri străine, dar în fiecare era măcar un strop de gândire pământească; ce imbolduri, ce rațiuni îi manevrau pe ozenauții rași în cap, de la ce zero pleca sistemul lor de a fi? Cum reacționez, ce aş face în cabina acelor avioane care s-au întâlnit cu nave străine și care, pentru noi, nu au mai fost?

Ce aş face la întâlnirea directă cu cei din afară, pentru mine și Pământul e o planetă străină. Tot ce se întâmplă dincolo de pistă era confuz, neclar, complicat. Inexact, încărcat inutil, camuflat, nu spunea nimeni limpede ce gândește. Totul se petrecea în funcție de ce aş putea gândi eu față de ce gândește celălalt. Totul se întâmpla cu viraje mai strânse, mai largi, totul se învârtea în jurul unui punct ghicit dar la care nu puteam ajunge în nici un fel. Nici nu vreau să ajung, am spus, îmi făceam loc prin mulțime, era încă devreme, am intrat la alt film; n-am văzut decât înăuntru în ce mă băgasem. Când s-a stins lumina, și o blondă absolut superbă a coborât dintr-o mașină care nici nu încăpea pe ecran, și a început să cânte. A venit un tip cu vesta și pălăria bătute în paiete, cu pistol la brâu, atunci am ieșit, cineva înjura, m-au împins să ies mai repede dintre scaune.

Afară curgea din cerul sur apă amestecată cu gheață, în troleibuz a fost un geam spart, am ajuns acasă vântat, țeapăn, strâns într-o crustă de polei străveziu. Așteptam liftul, a venit doamna aceea tânără de la etajul cinci, înaltă, îmbujorată de frig. Pe mine umezeala rece mă încovoia, îmi învinețea nasul, mă făcea să tușesc. Pe ea cred că o stimula, o făcea să pară sportivă, i-a înroșit sănătos obrazii. M-am uitat cum își scutură părul de stropii înghețați.

— Bună ziua, doamnă.

N-a răspuns. A sosit ascensorul, am ținut ușa: până s-a hotărât să intre în cabină, până a intrat. Intram și eu, am spus din nou bună ziua. Uitam că sunt oameni care nu răspund la salut, și eram prea înghețat să mă supăr din cauza asta. N-a spus nimic, nici acum. A coborât la etajul ei, mă uitam, silueta subțire se ghicea și prin palton. Ce rotunjea silueta subțire, chiar prin paltonul cu guler de blană.

Râcâiam cu cheia în broască, s-a deschis ușa, mama se uita la mine din prag.

— Salut.

— Salut.

A pufnit nemulțumită.

— Ai întârziat la masă.

— Ei, am spus, se întâmplă.

— Dar nu când vii acasă trei zile pe an.

— Nu, am spus.

— Și ești ud, înghețat, nici nu știu ce ești mai mult ud sau înghețat.

Am spus că sunt mai mult înghețat. Am spus că sunt atât de înghețat, nici nu merit să mi se răspundă la bună ziua.

Abia atunci s-a dat mama la o parte din ușă.

— Intră.

Înăuntru era cald, cum trebuie să fie în casa la care vreau foarte mult să ajung.

— Ce vrei să zici cu răspunsul la bună ziua?

Povestea din lift, am spus-o dezbrăcând bluzonul.

Cockerul Tom linge cruste subțiri de gheață căzute pe covor.

— Cred că ești singurul care îți faci probleme de genul ăsta, a spus mama.

— Totuși. Pe ce se bizuie, când tace. Pe ce se sprijină interior.

— Lucrurile astea nu se întreabă. Nu se bizuie pe nimic: chestie de structură. Face parte din ea. Nici nu și-a dat seama că nu răspunde.

— Mă interesează mecanismul. Ce se întâmplă într-o femeie când eu spun bună ziua și ea nu spune nimic.

— Ți-am zis, nu se întâmplă nimic. Și faptul, că e femeie n-are aici nici o importanță.

— Poate nu aude.

— De auzit, aude precis. Nu înțelegi, aici e tot farmecul: să audă, și să se poarte ca și cum n-ar fi auzit.

— De ce?

— Numai tu pui întrebări din astea, care n-au răspuns când se pun dintr-o singură parte. Nu sunt valabile, când se pun dintr-o singură parte. Așa tare te-a zguduit evenimentul?

— Nu e chestie de zguduit.

— Cred că de vină e educația primită la școala voastră numărul 28.

— Fabrica de idealști?

— Fii liniștit, a spus mama, tu ieșezi la fel din orice școală. Marș, Tom! A împins cu piciorul cățelul, Tom linge băltoace mititele, prelinse de pe

bluza de parașutist. Mergeam spre bucătărie, ai găsit o vreme tocmai bună pentru hoinărit – a continuat mama, care nu renunță niciodată la ce are ea de spus. Cum a fost la Ana?

— N-a fost în nici un fel.

Mama mă privea lung de sus până jos.

— De asta îți pui întrebări existențiale.

— N-are nici o legătură, am spus. Am întins scurta pe spătarul scaunului, lângă calorifer.

— Să-ți dau de mâncare.

— No, thanks.

— Nu fi prost. Habar n-ai ce îți pun pe masă.

— Indiferent de ce pui pe masă.

Abia acum am fost privit într-adevăr matern. În profunzime.

— Nu pari în cea mai fericită zi a vieții tale.

M-am uitat la Tom von Minihoff, cum se bagă sub masă. Pe urmă m-am așezat, mă lăsam să cad în balansoarul din bucătărie. Am spus că fericirea e relativă, fericirea unuia poate însemna nenoroc pentru alții. Chiar așa se întâmplă, de cele mai multe ori. Am mai zis că nu pot fi grozav de fericit când afară e lapoviță, fata la care m-am dus nu îmi deschide ușa, iar vecina de la etajul cinci se face că nu mă vede în lift. Am spus că toate astea, adunate într-o singură zi, pot depăși îngăduința și puterea de înțelegere, chiar a unui pilot de vânătoare.

— Nu ține, a făcut mama mea. Nu cu mine. Sunt expertă măcar în fericirea ta, absolută sau relativă. Leagănă-te dacă îți face atâta plăcere, și spune frumos ce-ai pățit azi. Sau ce n-ai pățit. Știi ce zicea Jules Verne?

Știam, dar am spus că habar n-am.

— Mai bine să-ți pară rău de ce ai făcut decât de ce n-ai făcut.

— Da.

— Ascultă, mama ducea palma la gură, tu te-ai întâlnit cu blonduța aia subțire, care ți-a mâncat trei ani de viață.

— Dumnezeu, asta mai lipsea.

— De când ai început să umbli cu fete, n-am înțeles niciodată preferințele tale.

— Nici eu, am liniștit-o.

Am râs amândoi, știi, am spus, acum chiar mi-e foame. Mâncam, mama spunea de fiecare dată: asta îți plăcea ție grozav când erai mic, numai că nu țineam minte deloc cum a fost când eram mic.

— A telefonat Chioru, și-a amintit mama, și Toia a telefonat, zicea să trecem mâine pe la ea.

— Mâine, am spus, mâine plec.

— Deja? S-a mirat mama, deja, am răspuns. Ce mai concediu, preferam să zac în camere cu puști și săbii vechi prinse de pereți. Preferam să văd pe geam salcâmi negri, contorsionați, lucioși de ploaie. Să aud zgomotul motoarelor încercate la hangar, și dimineața să mă scoale motoarele avioanelor din alarmă, și seara să văd când se aprinde balizajul la pistă.

— Chioru spunea că pleacă la. Nu mai știu unde, ce geografie zăpăcită trăiește băiatul ăsta, și cum zboară pe așa o vreme?

Am spus că decolarea nu e nici o filosofie, chiar pe ploaie, iar acolo unde aterizează el e senin și cald. Chiar dacă n-ar fi, cinci oameni la bord venind pe pantă cu două sute cincizeci kilometri pe oră nimeresc oricum pista. Și covorul de lumini rulante, de la radiofarul apropiat până în capul pistei, nu trei balize anemice ca pe aerodromul meu.

— Tu cu cât vii la aterizare?

— Cu trei sute cincizeci-trei sute șaiszeci pe oră. Adică viteza scade de la patru sute, cât am după radiofarul îndepărtat, spre trei sute patruzeci în capul pistei.

— Nu-mi dau seama foarte bine ce înseamnă asta.

— Pentru inima de mamă, sau în general?

— De ce ești scârbos? În general.

— Înseamnă, am spus, cam douăzeci secunde – de când văd pista până pun roțile jos – la doi kilometri vizibilitate, sau numai zece secunde la un kilometru vizibilitate. Să corectez panta, să precizez direcția, să reduc motorul, să pun fin opt tone de MIG pe pistă.

— Nu mi se pare foarte mult, a spus mama.

— Nici nu e, am răspuns. Nu e mult deloc.

Mă uitam la ceas, am așteptat douăzeci de secunde.

— Ce faci?

— Am aterizat, gata. Au trecut cele douăzeci de secunde.

— Ești prea deștept pentru mine, a oftat mama. La TAROM când treci?

Am râs, mulțumesc pentru masă, am spus. După amiază am vrut să merg să iau mașina, ploua prea tare, am renunțat. Poate nu pleci chiar mâine, a spus mama. Poate, când mergi după mașină, o să te hotărăști să nu pleci chiar mâine.

Seara a venit la pat cu Tom cel gras în brațe, ascultă, a spus, eu sunt femeie bătrână, am ciudățeniile mele de femeie bătrână, nu trebuie să iei lucrurile ca la șaisprezece ani.

Mama mă ghicea, de fiecare dată.

— Nu poți dormi dacă nu îți mai spun o dată ce am făcut azi. Unde am fost, și m-am întors plouat.

— Iar ești scârbos. Tu oricum nu spui niciodată chiar totul.

— Nu sunt scârbos, înțeleg foarte bine.

— Nu înțelegi, m-a încredințat mama. Pentru asta trebuie să ai copii.

— O. K. Am fost la Ana, n-am găsit-o acasă. Pe urmă am văzut un film dur, m-am întors, în lift am urcat cu femeia aceea care structural nu știe să se poarte, a stat cu buzele ținute până la etajul ei, unde a coborât.

— Ei, a făcut mama, cred că a mai fost ceva.

— N-a mai fost nimic.

— Nu cred. E ceva în neregulă cu tine.

— Cred că încep să mă maturizez.

— Ar fi cazul. O mai suni pe Ana?

— Ce ai tu cu Ana? E a patra oară azi.

— Niciodată o femeie nu caută un bărbat doar pentru că vrea să-i vadă ochii. Și mie Ana mi-a plăcut întotdeauna. O mai cauți?

— De ce s-o mai cauți?

— Chiar, de ce? Noapte bună.

— Noapte bună.

S-a răsucit, ieșea cu câțelul în brațe; s-a întors din ușă.

— A murit doctorul Diamant.

— Micul doctor?

— Micul doctor Diamant. Care avea grijă de tine când ai fost copil, și le-a îngrijit și pe fete, pe copiii fetelor.

— Nepoții noștri.

— Cum – ai noștri?

— Ție îți sunt nepoți, și mie îmi sunt tot nepoți.

— A, da. Cum îți sună asta – unchi?

— Groaznic.

— Și mie.

— Ție cum îți sună – bunică?

— Eu am avut timp să mă obișnuiesc. Am avut și înainte timp să mă gândesc că trebuie să mă obișnuiesc.

— A venit multă lume la înmormântare?

— Nu știu ce să spun. Destul de multă, pentru câți vin acum la înmormântări. Prea puțini, pentru doctorul cel mic. Pentru cât bine a făcut doctorul cel mic.

— Pricep.

— Fetele au fost și ele, cu băieții lor.

— Cu nepoții.

— Da. Și.

— Și?

— Nu mai înțeleg nimic, a spus mama. Vorbeam în șoaptă, se plânea, știi cum e în capelă; doctorul cel mic stătea pe catafalc cu mâinile la piept și zâmbea.

*

M-am trezit, von Minihoff dormea făcut colac pe pătură; l-am scărpinat între urechile blegi, a deschis ochii, căsca, s-a întins, îi atârna moale burta, într-o parte. Am spus bună dimineața și cățelul a căscat din nou. S-a rostogolit greoi din pat, se ținea după mine – la baie, m-am împiedicat de el când trăgeam pantalonii, împărțeam cinstit masa de dimineață. Am lovit cu unghia geamul barometrului, acul rămas la 770 mm coloană mercur nu s-a clintit nici un milimetru coloană de mercur. Sacul de parașută aștepta în hol cu fermoarele trase, mirosea a rufe călcate de curând, a plecare. Am coborât cu Tom în scuarul din fața blocului, am făcut puțin pe hoții și gardiștii printre copaci uscați, tufe uscate. Tufe moarte, zdrențe ude de frunze cafenii, sfârtecate, atârnav pe ramuri casante. Am dus cățelul sus, zâmbeam sacului de parașută, pe urmă am coborât iar, am cumpărat pâine, lapte, frișca de la cofetăria din colț. Acasă am găsit cockerul dormind pe covorul din antreu. L-am luat, l-am dus la bucătărie, îl băgăm cu nasul în lapte; s-a scuturat, s-a cățarat stângaci în balansoar, se uita la mine: cum torn zahăr în ceașcă, cum amestec laptele. Acum a băut, și în timp ce bea laptele cu zahăr dădea mulțumit din coada scurtă. Am clătit ceașca, ne-am întins amândoi pe canapea, răsfoiam revistele mamei. Numere vechi din Paris Match, Newsweek, Express; erau interesante, am găsit o grămadă de lucruri despre aviație. Mama s-a întors abia la prânz, n-a spus: credeam că ai plecat, sau: ești încă aici, n-a spus nimic și era bine că nu spune nimic. A zis doar: bună, cum ai dormit azi-noapte? Bine, am spus, mulțumesc, am dormit bine și am spus încă o dată: mulțumesc. De ce mulțumești atât, a întrebat mama, și

atunci n-am mai spus tare, gândeam doar: o grămadă de vreme n-a întrebat nimeni cum am dormit azi-noapte. Am citit împreună revistele, mama mă puneă să traduc cu glas tare, unde nu găseam cuvântul potrivit mă ajuta, dar nu spunea cuvântul lipsă, mă puneă să-l caut prin asociații. Bineînțeles că totul se întâmplă în engleză, așa că am lăsat-o baltă repede, nu aveam nici dispoziția necesară, și un articol pe care îl înțelegeam în cinci minute singur, se întindea pe jumătate de oră de lectură academică. Și la urmă îmi dădeam seama că n-am înțeles nimic. Am spus: n-am văzut de mult Cișmigiul, hai la Cișmigiu. Nu vin, a spus mama, cu tramvaiul, cu autobuzul, e groaznic pe vremea asta. Sau ți-ai adus mașina? Mașina era tot în fața blocului din Mântuleasa, casa Anei; am spus că mergem cu taxiul. Nu iarna, mama clătina din cap, Cișmigiu nu e un loc de mers iarna. Nu în iarna apoasă de afară. La Cișmigiu se merge primăvara, vara, toamna, și în iernile cu zăpadă multă. Ai văzut, am spus, nu mai e voie cu cockeri în Cișmigiu, scrie pe tăblițe mari la poartă. Am văzut, a răspuns mama, și nu înțeleg. Ce rău poate face un câine mic într-un parc atât de mare. Așa că m-am dus singur în Cișmigiu, lacul era înghețat, patinau oameni mici, negri, subțiri, pe gheața albă, mă strângeam în blana scurtei de parașutist. Mă uitam cum lunecă omuleții întunecați pe lac, ca într-o pictură de Breugel. Pe urmă am mers pe jos până la Universitate, autobuzul 31 m-a dus la Piața Scânteii, cu troleibuzul 81 am ajuns la Băneasa; văzut din mers orașul era gol, rece, neprietenos. Era cenușiu, posac, aproape ostil. Nu era un oraș care să poată fi iubit. Era un oraș neplăcut, și gata. Unul din locurile de unde abia aștept să plec.

Mă uitam peste gardul aeroportului, am prins câteva decolări, AN-24 joase, groase, balene alb-cenușii cu faruri roșii pe burtă, pe spate, cu cinci litere negre pe coastele curbate: TAROM. Ghiceam cămășile albe ale piloților, dincolo de geamurile întunecate ale cabinei. M-am uitat cum rulează, intrau la pistă, băgau motoarele în plin, avionul gros începea să miște, intra în viteză. Au ridicat botul, se lungea fuselajul în linii avântate de avion, s-au desprins. Dispăreau în pâclă, lăseau două dăre cenușii, paralele, care rămâneau multă vreme. Piloții în bluze albe, nu trăgeau rachete în poligon. Nu calculau metri și secunde în zbor la rasul solului, cu o mie kilometri la oră. Aveau aceleași probleme ca Mersul trenurilor: să plece, să sosească la timp. Piloții ghiciți în spatele geamurilor întunecate habar n-aveau de umbre traversând rapid cabina, sălciile, malul înalt al fluviului, cozorocul de zăpadă spânzurat peste apa galbenă, groasă,

mâloasă. Ecranul locatorului alb de paraziți, semnul țintei licărind stins. Contactul fotomitralieră cuplat, apropiere, sub doi kilometri prima rachetă, aiurea, radiolocatorul sărit din încadrare, butonul de pe manșă, pământul năvălind în cabină cu trei sute de metri în fiecare secundă. Cu mai mult decât aleargă impulsurile prin fibra nervoasă, semnale codificate în sisteme nu de tot descifrate transmise de la ochi la computerul central, de la creier înapoi la mâini, comparând cu indicațiile bordului, cu programul de referință. Zbor aproape orb, la limita firescului din noi, încadrat a doua oară, umbre cenușii ștergeau fuselajul, păsări de apă, ce păsări rămân iarna la noi? Ținta stabilă, o mie șapte sute – o mie șase sute distanță, viteza de apropiere – două sute cincizeci, rafală de două secunde jumătate, cinci secunde interval între lansări, încă două secunde jumătate, degajam. Distanța minimă pentru degajare – o mie de metri, rămâneau unsprezece secunde, zece mâncate oricum, rămânea una. Pentru ajustare. Dacă scot frânele aerodinamice după prima rachetă mai storc două secunde necesare, frânele la viteza asta înseamnă dezechilibrare, balansul avionului, nu merita. Mi-am amintit prima interceptare cu grupa.

S-a aprins balizajul, a ieșit din pâclă un avion imens, cu patru motoare împinse înainte pe aripa înaltă. Burta albastră, coada roșie, cobora mult deasupra șoselei, a pus roțile scurt, chiar în capul pistei. Avea o grămadă de flapsuri, spoilere, bordul de atac al aripii brădat pe toată lungimea; s-au ridicat vârtejuri de zăpadă, elicele mugeau pe pas invers. A frânat poticnit, derapat din baliză în baliză, a întors, rula pe platforma din fața aerogării. Se deschidea o trapă curbă, nu cobora nimeni, a venit un microbuz vopsit roșu-albastru, la fel ca avionul. Descărcau lăzi lungi, albe, înguste, puteam să cred orice despre lăzile acelea. Despre ce era înăuntru. Am vrut să intru în sala de așteptare, las-o moartă, am spus. Trebuia să răspund la o grămadă de întrebări: cine sunt, ce vreau, unde mă duc. De ce merg, unde vreau să mă duc. Ce caut în sala de așteptare. Trebuia să întăresc cuvintele cu hârtii prinse între coperti tari ștanțate cu litere aurite, băgate în huse din celuloid străveziu, acte: ce spuneam nu valora nimic fără acte. Pe urmă treceam prin poarta care declanșa sonerii, aprindea becuri, trebuia să stau nemișcat. Întotdeauna am avut neplăceri la intrare pe aeroport. Ecranul televizorului Roentgen sau ceva în genul ăsta descoperea în sacul meu de parașută obiecte din metal cu contururi suspecte. Era necesar, dar era și umilitor.

Pleca un troleibuz din stație, am sărit, lunecam pe scara udă, metal lustruit de tălpi, m-am prins de balustradă. Se întuneca când am ajuns la

Chioru, auzeam muzică, era o gămălie de lumină galbenă, caldă, în rama vizorului negru. Am sunat, a deschis Maria, aferată, roșie la față, cu părul strâns în moț pe vârful capului aducea vag cu un palmier. A spus la mulți ani și atunci mi-am dat seama că trebuia să cumpăr fiori, Maria era exact genul de persoană care ține grozav la lucrurile astea și nu uită niciodată. Vreau să spun, nu uită când aduc, când nu aduc flori.

— La mulți ani.

M-a pupat, se ferea când am vrut s-o pup, miros groaznic a bucătărie – a spus. Vedeam din ușă valiza căscată pe fotoliu, vestonul bleumarin cu patru trese la mâneci, hei, am spus, vine sau pleacă?

— Dacă gătesc, vine, a răspuns Maria. Intră odată.

În casă era cald, mirosea a mâncare, a lucruri întâmplare exact cum vroiam să se întâmple.

— Aviația de vânătoare, a făcut Chioru, când nu te mai aștepți și de unde nu te-ai așteptat niciodată. La tine e deformare profesională.

Am arătat valiza, vestonul agățat de cuier:

— Mama zice că trăiești o geografie sucită. Unde ai fost?

— La reni.

— În nordul înghețat?

M-a arătat Mariei cu degetul.

— Ți-am spus că știe geografie. Știe unde trăiesc renii.

— Asta-i zootehnie, a zis Maria.

— Zoogeografie, am spus. Câte puțin din fiecare. Pe noi, la vânătoare, ne învață de toate.

— Țara celor o mie de lacuri îți spune ceva?

— Coada tigrului scandinav. Peninsula Kola.

— Coca-Cola. Tu de unde vii?

— De la Băneasa. Ce e cu Coca-Cola?

— Nimic, un banc tâmpit. Kola, asta rimează cu Coca-Cola. Care Băneasa, aeroportul?

— Aeroportul.

— Maria, a spus Chioru fără să ia ochii de la mine, fii atentă, asta are iar probleme. A venit pentru că se simte mic, rătăcit, lovit din toate părțile, și înainte de asta s-a dus la aeroport să înghețe lângă avioane.

— Cine îl lovește din toate părțile?

— Viața! Chioru s-a încruntat, viața și el însuși, cele mai zdravene lovituri și le trage singur.

Asta era bine la Chioru, nu trebuia să explic. Nu era nevoie de cuvinte, totul se întâmplă simplu și foarte limpede. Fără „iartă-mă, am înțeles greșit”. Fără clarificări ulterioare. Asta nu se întâmplă decât când stai cu cineva zece ani pe aerodrom în mijlocul câmpiei, și în zece ani vă vedeți în fiecare zi de dimineața până seara, și din nou până dimineața, zburăți în celulă, vă controlați în avioane de dublă comandă unul pe altul, zece ani întregi, și participați la o grupă de trageri în stratosferă. La timpul scurs împreună adună ce se poate aduna în zece ani de zbor, și atunci sau urăști cu înverșunare, negru, nespus, sau celălalt devine așa, prezență nebăgată în seamă. Cum nu bag în seamă aerul, pământul pe care calc. Axa polilor. O prezență nebăgată în seamă, și fără de care nu se poate. Fizic, nu se poate. Pe urmă tipul ăla pleacă de pe aerodrom, se întinde ceva, și dintr-o dată nu mai este el. Adică nu mai este el așa cum îl știam pe aerodrom.

— Să nu credeți că am venit să vă plâng pe umăr.

— Nu cred nimic, a spus Chioru, treceai întâmplător pe aici și ai urcat să vezi ce mai facem. Ai ridicat capul, și era lumină la geam, și ai urcat să vezi ce mai facem. Să ne spui la mulți ani. Chiar, la mulți ani! Iar plânsul tău e bărbătesc, ascuns prin colțuri de hangare și numai în nopțile cu lună plină.

S-a dus lângă Maria, îi îmbrățișa umerii, se uitau amândoi la mine:

— Să vezi ce repede se moaie durii ăștia, i-a spus Mariei. Totul e să apeși butonul potrivit. Scotocia cu laba lată prin valiza deschisă fără să se uite, voila ce ți-am adus de la Tampere, cadou de Anul Nou. Abia l-am trecut prin vamă.

A fulgerat, abia am avut timp să prind cuțitul finlandez cu lamă dreaptă, fină, arcuită ușor spre vârful. Am strâns mânerul din rădăcina mestecenilor de Karelia, priveam lama în lumină, scânteiau granule microscopice de oțel fumuriu despletind lumina în șapte culori fundamentale. Și așa, privind în lumină, lama era irizată, roșie, portocalie, albastră, totul uniformizat și învelit în fumuriul acela.

— Uite cum se uită la fierul mort, a țipat Chioru. Ia-l, mă bătea pe umăr, numește-l Durandal, Excalibur, fă din el obiect de cult, adorație, soție, câine credincios, bate-l în perete deasupra patului, poartă-l în buzunarul tănuț de la piept ziua și noaptea, la sol și în aer, la toate înălțimile, în toate condițiile meteo.

— Doru! S-a indignat Maria.

Doru e Chioru, pentru Maria; de fapt îl cheamă Theodore, ca pe președintele Americii. Cel care umbla în cărucior și își pierdea periodic

cunoștința la Conferința de la Yalta.

— De ce? A întrebat Theodore. Tipii ca el se atașează mai mult de obiecte, pentru că obiectele nu se schimbă -nu dezamăgesc, tipii ca el își fac o lume de obiecte docile – certitudine. Nu oamenii, prieteni instabili ca vântul, ca lucrurile duse de vânt.

Chioru și cu mine gândeam la fel, numai că el folosea asta împotriva mea.

— Acum spune de ce ai venit aici.

— Vai, a făcut Maria, asta nu se întreabă.

— Du-te la bucătărie, a spus Chioru, merita să auzi cum a spus asta, și să vezi cum se uita Maria la el când a spus asta.

Mai târziu aș fi zis: s-a uitat ca un cocker spaniol, dar atunci nu știam, se uita lung și gata, s-a dus la bucătărie. S-a uitat ca cineva care iubește foarte mult, și se știe iubit tot atât, și a ieșit din cameră.

— Suferințele pilotului, spunea Chioru, se mărturisesc numai în fața bărbaților, și încă, de aceeași profesie.

— Regret, am ridicat capul, nu mai avem aceeași profesie.

La asta Theodore n-a spus nimic. De fapt loveam nepermis, sub centură. Mă jucam cu pumnalul finlandez în lumină, priveam de-a lungul lamei, o răsuceam, nu mult, câteva grade, lama era pe rând roșie, orange, galbenă, verde, albastră, indigo, violetă.

— Lasă cuțitul.

— Ea – am spus, arătam ușa prin care a ieșit Maria e oricum tot timpul la bucătărie.

— Nu înțeleg.

— Tot la bucătărie am găsit-o ultima oară când am fost la voi și tot acolo am lăsat-o.

— Spăla pahare, a ridicat Chioru din umeri. A spus că nu se culcă până nu spală paharele, și le-a spălat.

— Da, am zis, trebuie să aibă grijă cineva și de lucrurile astea. Am tăcut amândoi, pe urmă am spus: nu știu de ce ai expediat fata. Dacă vrei să știi.

— Tu, a întrerupt Chioru, băiete, ești exact în faza în care un tip are nevoie de o doamnă – numai și numai pentru el. Ești copt pentru chestia asta așa cum.

Nu îmi plăcea că spunea: băiete. Era neplăcut cum suna în gura lui cuvântul.

— Dacă vrei să știi, o doamnă înțelege lucrurile astea mai bine decât tine.

— Aoleu, a făcut Chioru.

— Exact. Să mai știi că ultimele două-trei luni, cele mai împuțite ultime două-trei luni din viața mea, am întâlnit două tipe, adică am întâlnit una singură, nici nu era planificată, cealaltă, cu care trebuia de fapt să mă întâlnesc și oricum nu putea schimba nimic, n-a venit, adică eu m-am dus la ea și nu era acasă.

— Ce viață complicată, a oftat Chioru. Când ai timp pentru toate? Nu îmi plăcea ce se întâmplă; puteam s-o ținem așa până a doua zi.

— O lăsăm moartă, O. K.?

— Nu e O. K. Ce mai faceți cu grupa de trageri?

— Greu, am spus. Merge greu, la joasă înălțime.

— Da, a făcut Chioru meditativ.

— Poate nu știi, trag și eu.

— Tu, a spus, abia acum și-au dat seama ce pierd dacă nu te au în grupă.

Am ridicat din umeri:

— Adi și-a rupt piciorul în toamnă, la saltul cu parașuta.

— A venit pe beton?

— A venit pe beton, și încă, pe un singur picior.

— Așa ai ajuns în grupă.

— Da.

— Altul mai bun n-au găsit?

— S-au terminat, am spus. S-au terminat toți mai bunii ca mine, și atunci n-au avut ce face, m-au luat în grupă.

— Pe ce post?

— Lopătar patru, dacă ții minte ce înseamnă.

— Două rachete?

— Două rachete.

— Nu sunt sigur că primești felicitări pentru treaba asta, a râs Chioru, râdeam și eu, știi am spus, cred că am de unde să scot o secundă.

— O secundă întreagă?

— După ce lansez prima rachetă reduc motorul la relanti, sub pragul SPS.

— N-aveți restricții în funcționarea motorului la lansare?

— Nu. Să fie regim stabilizat.

A intrat Maria, pune masa, se mișca fără zgomot; era pieptănată acum, părul îi cădea drept pe umeri, se ondula în lumină și mă uitam cum se mișca părul în valuri line, cum tresaltă când se apleca Maria. Se mișca parcă avea viața lui. Mă gândeam că Maria nici nu poate să își vadă părul, așa cum se ondula în lumină, și așa din spate, cum îl vedeam eu. Chioru a pus muzică la casetofonul lui formidabil, cu frână hidraulică pe capac și sistem Dolby.

— Cum e față de ce am tras noi?

În strato și de la distanță mare, a fost un vis. Nici nu socoteam secunde, distanțele se apreciau în sute de metri, viteza de apropiere a fost mare, șase sute kilometri pe oră, dar era timp. Ținta se vedea de la distanță, încadram comod, la zece-doisprezece kilometri.

— Tâmpit, am dat din mână, nu e de povestit. Mult mai tâmpit.

— Trebuie să fii acolo ca să îți dai seama, a spus Chioru.

Mâncam, Maria ne-a dat în seara aceea omletă cu ciuperci și nu mai știu ce, mie omleta mi-a plăcut grozav. Chioru a povestit ce se mănâncă pe alte meridiane, la Buenos-Aires e un restaurant vapor, se prind peștii de la bord, sunt aduși la masă în cârligul undiței, apreciați din ochi, acceptați, unii făceau mofturi, pe urmă chelnerii-pescari duceau peștii în cală. Bocăneau pe trepte învelite în aramă, jos bucătarii spintecau, tăvăleau prin făină, prăjeau peștii în tigăi din aluminiu. Dincolo de hublouri clipoceau apele fluviului La Plata, măruntaie aruncate prin hublou atrăgeau peștii din fluviu, nimereau în undițele aruncate de la bord și, la rându-le etc. Orchestra cânta tangouri, pe puntea de comandă seniorite în rochii spumoase dansau sub palmierii din hârdaie cu milionari mustăcioși, proprietari de haciendas împrăștiate prin pampas.

— Am mai auzit povestea asta, a spus Maria, numai că se întâmpla la Istanbul. Și milionarii nu aveau mustăți, aveau fes.

— Sau la Pireu, am spus, în orice caz ai mai povestit-o, dar se întâmplă prin Levant.

— Nu pricepeți nimic, și la Istanbul, și la Pireu sunt vapoare din astea. E ca o modă, numai că la Istanbul nu dansa nimeni pe puntea de comandă. Era un vapor mic, afumat, și, dacă mă gândesc bine, la Istanbul vaporul nici nu avea punte de comandă. Era așa, un șlep mai răsărit

— Da, am spus. Maria se uita la Chioru cu bărbia rezemată în palme, ascultă, a întrebat, și tu dansai pe puntea de comandă cu senioritele? Tangouri argentinienne?

— Eu nu dansam.

O vreme am mâncat în tăcere și, când am terminat cu masa și strângeam farfuriile, Chioru a spus:

— Uite la pilot, cum tace, și în capul lui ne judecă aspru.

— Nici o clipă.

— Știu eu, a făcut semn cu mâna, tu raportezi ce se întâmplă la tine – cel din cabină, vezi totul de sus, și eu sunt aviator dar despart net aerodromul de rest, N-AI PRICEPUT CĂ E ALTCEVA?

— Toate se leagă, am spus, și se întâmplă într-adevăr să fiu izbit din toate părțile. Sau să cred eu că sunt, ceea ce, în fond, e cam același lucru. Nu sunt convins că am habar să trăiesc cum trebuie ce mi-e dat de trăit, sunt incapabil să beau până la fund un pahar de vin, și când sunt cu o tipă nu știu să uit tipele cu care am fost înaintea ei.

— Sărmanele copile, a spus Chioru.

— Da, sărmanele copile. Așa sunt eu făcut.

— Nefericită alcătuire. Ești cumplit de nefericit alcătuit.

— Asta trebuie să fie, am spus, chestie de structură. Nici nu îmi dau seama cât de nefericit sunt alcătuit repetam vorbele mamei. Face parte din mine.

— Nu știu dacă există ceva care să facă într-adevăr parte din tine.

La asta nici nu merita să răspund, și oricum am vorbit prea mult în seara aceea.

— Eu, a spus Chioru, când eram la vânătoare, mă defulam în avion. Acolo mă câștigam, dacă înțelegi. Exact pentru că făceam ce nu poate face decât un pumn de aleși, și nici din ăia – toți. Rezolvam conflictele interioare cu loopinguri și tonouri.

— Cu interceptarea aceea nemaipomenită, în immelmann. Care a rămas în analele aviației.

— Mă rog.

— Pentru că ai fost gata să intri în Baronu' și să vă faceți praf amândoi.

— El era gata să intre în mine.

— Sigur, el care zbura liniștit la orizontală.

— N-ai spus nimic acasă, puiule, a tors blând Maria. Trebuie să vină refuzații de pe teritoriu, piloți în crize existențiale, ca să aflu isprăvile tale.

— Țasta tace, nu-i așa? Am spus. Toate poveștile sunt făcute de ceilalți. A povestit cum vroia să aterizeze un MIG care ardea de la un cap la altul? Să facă pe cometa vie etc.?

— Era înainte de a te cunoaște, s-a scuzat Chioru.

— Era pe dracu. A fost fix cu o lună înainte de marea ta întoarcere.

— Ce ai făcut? A întrebat încet Maria. Vreau să spun, când ardea avionul.

— Ce era să fac?

— A sărit, am spus. A catapultat în ultimul moment, zburam în formație, m-am rugat de el ca de Dumnezeu să sară, și imediat după ce a sărit avionul a făcut puff, ca un butoi de benzină. S-a desfăcut într-o groază de bucățele, și niciuna din bucățile alea nu era mai mare de atât -arătam palma întinsă – toate ardeau așa, căzând, rotindu-se. Și asta a venit în parașută până jos, și jos a fost arestat de băștinași pentru că nu avea acte la el, nici măcar foaia de zbor, și ai stat ceva închis până ai reușit să îi convingi, nu-i așa?

— Nu vroiau să-mi dea de mâncare, a spus Chioru. Credeau că sunt spion.

— Chiar ai mutră de spion.

Chioru a râs, bine că ai tu – a spus.

— El ce a mai pățit? A întrebat Maria.

— L-a arestat miliția portului Constanța. Tocmai pentru că luase mutra de spion, și blugii, și aparat de fotografiat. Exacta Warrex, unul din cele mai grozave aparte de fotografiat.

— Nu era al meu, am spus, și nici măcar n-a fost Exacta, era un Cannon japonez, din acelea mici și foarte grele, cu microprocesor și care imprimă data pe clișeu, în colțul din dreapta – jos al pozei. Am vrut doar să fotografiez bricul Mircea ieșind în larg.

— Cine crezi că l-a scos de acolo? A făcut Chioru.

— Din bricul Mircea?

— Din pivnița miliției județene. Ce crezi, a fost problemă serioasă: intrat clandestin pe teritoriul portului, și cu aparat de fotografiat, și în blugi pe deasupra. Era foarte grav.

— Nu te lua după el. Am dat telefon, s-a aranjat imediat.

— Îl lăsau să plece și fără telefon, a spus Chioru. Erau fericiți că scapă de el, îi amețea pe milițienii portuari cu povești, vraja mării și restul. Ce simte el când aude o sirenă de vapor.

— Chiar, ce simți?

— Las-o moartă, am spus.

Nu mai simțeam nimic. Și nu era adevărat că intrasem clandestin în port, m-au agățat pe dig, unde se plimba o grămadă de lume. Cred că din cauza

aparaturii de fotografiat. M-am balansat cu scaunul, tăceam toți trei, mă jucam cu lama cuțitului adus de la Tampere.

*

Plecam să ne antrenăm în zbor la joasă înălțime deasupra mării, colonelul din comandament a promis un avion să ne ducă pe Kogălniceanu, n-am crezut foarte mult în avionul acela. Era ceață, bătea slab vântul, cât să adune mai bine ceața; de sus veneau fulgi mici, uscați, aspri. Stăteam la celula de alarmă, așteptam AN-ul, Grig juca table cu Țestosu, încercam să dorm, nu puteam. Zgomotul zarurilor aruncate, pocnetul tablelor în cutie, la fiecare aruncare Grig spunea solemn: alea jacta est. Nici nu eram convins că pronunță corect. M-am răsucit, am deschis ochii:

— Nu sunt convins că pronunți corect.

— Are vreo importanță? A întrebat Grig.

— N-are.

— Bine. Tu știi cum se pronunță corect?

— Habar n-am. Altfel decât spui tu, în orice caz.

Grig a luat zarurile, amesteca în paharul de piele groasă, a rostogolit piesele din fildeș pe fundul cutiei:

— Alea jacta est.

În patul de alături citea Bill; purta pulover și pantaloni groși din lână, noi eram în uniforme albastre, Bill făcea alarmă, gradul doi, ce citești? Am întrebat.

A întors cartea spre mine așa citind, Dumnezeule, Ivanhoe.

— Merge? Am spus.

— Merge, a răspuns Bill. Demarează greu, dar după treizeci-patruzeci de pagini m-am obișnuit. Totul e să intri în atmosferă, în castelele alea din piatră pe care niciodată n-am priceput cu ce le mobilau.

— Nici acum?

— Acum, mai puțin ca oricând, înțeleg că existau goblinuri pe toți pereții, și o grămadă mare de câini de vânătoare care umblau cam peste tot.

— O grămadă de cocăroi.

— Poftim?

— Nimic. Așa trebuie să fi fost, l-am încredințat. Lămuriri suplimentare găsești în Rob-Roy, Cavalerii mesei rotunde, cum se cheamă cealaltă carte de referință -Quentin Durward. Cam așa am înțeles și eu după treizeci-patruzeci de pagini, după aceea l-am lăsat pe Ivanhoe, nu l-am mai atins.

Vorbeam pentru că nu era ceva mai bun de făcut, și amândoi știam asta.

— Ascultă, a spus Bill, în primul rând nici nu știu bine ce cauți, ee căutați aici, ați dat buzna cu bagaje și table, faceți scandal, vorbiți latinește, voi cei din grupă. Ăla și-a adus radioul, arăta cu capul pe Basil care chiar dormea cu un radio mititel pe piept, și radioul cânta. Ție nu-ți place că citesc ce îmi place mie să citesc. Te agăți gratuit de sir Walter Scott. Poate vă zbor afară.

— În frig și ceață?

— În ceață și frig.

— N-am dat sentințe, am spus, a fost o părere personală.

— Azi nu mă interesează părerile tale personale.

— În regulă, am spus. Poate e mai interesant să primești gradul unu. Să stai un ceas în cabină, legat, cu costumul pe tine.

— Cine dă gradul unu pe vremea asta?

Mă uitam afară, nu vedeam nimic, geamurile erau albe, opace: de ceață, de zăpadă, de frig.

— Nici avionul vostru, a făcut Bill, să n-ai impresia că plecați cu avionul de aici. Vreau să spun, nu astăzi. Aveți un tren după-amiază.

— Ne-au promis avion de transport, am zis. Colonelul a spus că trimite un echipaj bun. Am vrut să plecăm cu MIG-urile noastre: dar s-a ajuns la concluzia că mai bine zburăm cu avioanele băieților de acolo.

— Cine a ajuns la concluzia asta?

Am arătat cu degetul în tavan.

— Au dreptate, a spus Țestosu, aranja discuri albe, negre, din os, le alinia în cutia de placaj. Dacă plecăm cu avioanele noastre trebuiau: duși tehnicii, cărate utilajele.

— Și?

— Nu fi prost. Ai învățat doar la Academie: să hrănești, să, cazezi atâția oameni.

Țestosu vedea întotdeauna departe, și mai larg decât noi toți la un loc. Era unul din tipii ăia într-adevăr inteligenți, și căroră puțin le pasă de chestia asta, nu fac paradă de inteligența lor, dar ceilalți îi recunosc și le acceptă tacit întâietatea. Așa, un fel de eminentă cenușie a noastră. Știa o grămadă de lucruri, și era un tip cu care se putea sta în liniște pe o insulă pustie.

— Chiar, a întrebat Bill, unde dormiți?

— La hotelul TAROM, a spus Țestosu

— În oraș, am zis, nu intru în blestematul ăla de hotel.
— E complicat în oraș. Probleme cu ajunsul la aeroport, sculatul cu un ceas mai devreme.
— N-o să-ți placă la TAROM, am spus.
— De ce să nu-mi placă? În pădure, lângă aerodrom.
— Ce ai cu hotelul TAROM? S-a interesat Bill. Am stat acolo, a fost O. K.

— N-are nimic cu hotelul, el are ceva cu TAROM, a spus Grig, cu care acum trei ani am trăit o vară foarte fierbinte pe aerodromul Kogălniceanu.
— TAROM are ceva cu mine, am spus încet. Are ceva cu noi toți.
— Stewardese, a făcut Bill. Acolo e plin de stewardese.
— E plin la vară, nu acum.
— Când am fost eu nu era chiar vară, dar am găsit multe stewardese.
— Și?
— Nimic. Era plăcut: unde te întorceai, dădeai de o stewardesă. Era chiar foarte plăcut.

L-am văzut pe Grig că se uită la mine și l-am rugat din ochi să tacă. Grig a rânjit cu toată gura și a tăcut.

— Mă duc să văd ce-i cu avionul, am spus.

M-am ridicat, mergeam spre telefon, atunci a sunat soneria. Au sărit toți, s-au rostogolit tablele pe jos, radioul lui Basil, ardea becul roșu, pe urmă am râs toți, numai Bill n-a râs. L-a aruncat pe Ivanhoe, alerga să se îmbrace. Luneca pe mușamaua lustruită cu ciorapi groși de lână, a fugit așa, în ciorapi; am auzit ușa sălii de echipare trântită, pe coridor alergau tehnicienii. Maistrul blond de la echipamente, care era azi de serviciu. Ne-am dus după Bill, l-am găsit strâns în costum, îi închideau fermoarele late. Au pus deasupra casca grea, etanșă, din metal alb; era o plăcere să văd fața lui Bill, în dosul vizorului de plexi. Stupoare e puțin spus. Era roșu, congestionat, furios, a deschis vizorul, ce vă uitați?

— A întrebat. Parca pe voi nu v-au luat din pat niciodată. Parcă n-ați stat cu oala în cap. Ce deștepți sunteți, voi n-ați primit niciodată gradul unu.

Pețo s-a uitat la ceas:

— Mai ai trei minute, dacă vrei să fii în barem.

— Trei minute până la avion?

— Trei minute ca să decolezi și să fii la o mie de metri în capul pistei.

Bill a pomenit de o mamă, a ieșit în fugă.

— Nu-l văd la o mie de metri, peste trei minute, a spus. Basil. Abia rulează, peste trei minute.

— E bine, a zâmbit Pețo. De fapt, mai are șapte minute până să fie la o mie de metri.

Râdeam, numai Țestosu n-a râs. A spus că nu e nimic de râs, și că cel mai grav este să îți schimbi deprinderile în momente de tensiune. Arăta vesta de salvare uitată pe masa joasă, atunci am râs și mai tare pentru că în apa rece, cu vestă sau fără vestă, era cam același lucru. Pe urmă am văzut lângă vestă harta și mânușile, atunci n-am mai râs. Pețo a vrut să le ia, lasă, am spus, le duc eu. Am îmbrăcat din mers mantaua, ieșeam după Bill. Pe pământul înghețat, pe betonul bretelei se târau, foșneau sec vârtejuri albe. Nu se târau, erau împinse, răsucite de vânt în toate părțile, sfori late din zăpadă uscată. M-a înconjurat, urca în jurul meu un vârtej alb, frigul suia la genunchi, a trecut de mijloc, cuprindea umerii, gata, îmi ardeau ochii, obraji, de frigul neașteptat. Mașina de pornire era trasă lângă avionul din alarmă, treceam în fugă, m-a învăluit între mașină și avion unda de căldură cu miros de benzină arsă. Urcam scărița din metal roșu lângă tehnic, Bill era legat în chingi, cupla oxigenul, radioul; avea labele roșii, unghii albe, se mișcau greu degetele pe metalul înghețat. Am întins mânușile, Bill le-a tras pe mâini fără să se uite la mine și numai după ce a terminat să se lege la avion. După ce a pus toate contactele, și a verificat ce era de verificat. A luat legătura cu punctul de comandă, știam asta după frecvența pe care era, vedeam buzele mișcând sub plexiglasul vizorului coborât. Nu auzeam ce spune. Nu auzeam decât motorul mașinii de pornire, și vântul, și unda aceea de căldură venită de la motorul pornit. Mai auzeam și răsuflarea lui nea Fane Cocean, tehnicul avionului.

— Ce credeți, îi dă drumul?

— Nu poate ateriza aici, am spus. Dacă pleacă, îl aterizează în altă parte.

— La vecini cum e?

— Închis, pentru aviația de vânătoare.

— Atunci poate nu îi dă drumul. Poate a fost doar așa, de exercițiu.

— Cred că a fost numai de exercițiu, am spus.

Stăteam cu pieptul lipit de avion, fremăta metalul aburit în frig, fremăta surd și îndepărtat de ce se întâmplă sub învelișul din dural numai că cel care pleca nu eram eu. La toți se întâmplă cred la fel, aproape la fel. Pânda avionului înainte de pornire. Cum se ghemuia metalul, înainte de salt. Ce se întâmplă în cabină. Bill a făcut un gest cu mâna înmănușată, se muiau

trăsăturile feței sub vizor, s-au topit muchii încordate; desfăcea siguranța de la paftaua parașutei.

— Gata?

N-a răspuns, a ieșit din chingi, pe urmă a zăvorât paftaua la loc, peste chingile căzute în scaun. Se ridica din cabină, am coborât, țineam scara cu piciorul, să nu lunece pe betonul înghețat, Bill mă privea de sus cum cobora, nu spunea nimic, a mers la celulă. Mergeam după el, țineam harta între vânt și obrazul înghețat. Am intrat în celulă, Bill s-a dus la sala de echipare, mergeam spre dormitor, alo, a strigat Bill după mine. Cred că am o datorie.

— Nici o datorie, l-am încredințat. Firma noastră asigură asistență gratuită.

— Totuși, a început Bill.

— Făceai la fel, am spus.

— E o deosebire, între ce aș fi făcut poate și ce ai făcut tu sigur.

— Nu fi caraghios am spus, ți-am adus doar harta și mănușile. Nu se face atâta caz pentru o pereche de mănuși.

Până la urmă a venit și AN-ul, am ieșit toți să vedem performanța, nimerește pista din prima venire pe direcție, nu o nimerește – a spus Bigă. A coborât drept în ax, parcă vedeau pista de la douăzeci de kilometri, noi am zărit avionul doar când a trecut radiofarul apropiat: farurile de aterizare cu halouri de zăpadă, se închegau în jurul halourilor aripi, cercurile fumurii ale elicelor, fuselajul burtos cu dungă roșie de la bot până sus, în vârful derivei înalte. Nu vedeam piloții în spatele parbrizelor închise la culoare, am văzut numai o mână ridicată dinăuntru, cu palma lipită de geam în semn de salut. N-au mai oprit motoarele, am cărat boarfele prin trapa de coadă, saci de parașută, valize, cutiile cilindrice cu căști, costume anti-g; jetul motoarelor se amesteca cu zăpada spulberată de elici. Mirosea a petrol ars, a metal încins, zăpada aceea. Se lipea de manta, pe urmă aluneca foșnit, nu rămânea pe stofă zăpada cu miros de avion. Am urcat ultimul, trapa de coadă s-a închis huruind, era un avion de transport-desant cu bănci tari în lungul fuselajului. Cei din echipaj au pus pături pe băncile tari, ne înghesuiam în ușa postului de pilotaj. AN-ul rula deja, a luat brusc curba intrând la pistă, ne-a aruncat într-o parte. Mă agățam în rama ușii, am văzut orizontul cenușiu rotit sub nasul alb al avionului, ștergătoare late de parbriz dădeau la o parte zăpada înghețată pe geamurile cabinei.

— Helo! A spus Dănuț, se răsucea pe jumătate în scaunul înalt de pilot-prim, l-am strâns de umăr în semn de salut, am rămas cu mâna pe umărul lui: cât au așezat avionul cel mare pe axul pistei, și cum s-au pregătit pentru decolare, schimbau frânturi de fraze pe care nu le înțelegeam, dar ei lăseau impresia că știu foarte bine ce spun, ce fac. Pe urmă m-a împins înapoi, AN-ul pleca de sub mine, au tras manșele acelea ciudate, înfipite în tabloul de bord, o sută patruzeci, cincizeci, șaizeci – citea tehnicul viteza, ședea pe strapontină, de fapt eu priveam peste spatele lui pătrat, ședea pe strapontină între piloți cu mâinile înfipite în manetele acelea multe – gaz, pas, stop, incendiu, câte două de fiecare, erau și altele, vopsite roșu negru, habar n-am la ce folosesc. O sută șaptezeci, botul sus, nu îl cunoșteam pe mecanic, nici pe pilotul secund, tânăr, crispat pe manșă, acum vedeam, Dănuț sprijinea lejer manșa cu vârful degetelor, lăsa avionul pe mâna secundului crispat. Două sute, a spus tehnicul cu spate lat, două sute zece, eram în aer. Secundul a împins manșa, Dănuț a corectat mișcarea neașteptat de rapid pentru cum stătea el în scaun și privea prin parbriz; pământul a dispărut exact când ne-am desprins. Urmăream bordul, tabloul imens pe toată lățimea cabinei, urcam cu trei-patru metri pe secundă, viteza în creștere, trenul, flapsul băgat; asta se întâmplă aproape ca la noi, numai că noi eram singuri la bord. Am stat în cabină până la aterizare, adică tehnicul s-a ridicat de pe locul lui, s-a dus în fuselaj, urcă – a bătut Dănuț cu palma în scaunul rabatabil, mi-a întins căștile. Mă uitam afară, cum suntem suspendați în spațiul alb, imens, orb, nu se întâmplă nimic, citeam bordul, știam: zburăm pe cap zero-unu-zero, la o mie de metri deasupra pământului, cu patru sute kilometri pe oră. Trecem verticala Țândărei, viraj dreapta. Pilota secundul care nu mai era crispat, stătea lejer în scaun, toată treaba o făcea pilotul automat.

— Cum ți-a plăcut decolarea?

Secundul nici n-a tresărit; eram conectați pe intercomunicație, auzea foarte bine ce vorbim.

— Care decolare?

— Cum, a făcut Dănuț, asta, ultima. Când am plecat de la voi.

— Am decolat deja?

— Sper să nu fie ultima, a spus cineva, nu știam cine, nu cunoșteam echipajul după voce, am râs toți – Dănuț, eu, auzeam cum râd căștile fără să știu bine cine râde.

— Nici n-am știut că decolăm, am spus.

Scoteau din viraj, manșele se mișcau singure, s-au îndreptat, se împingeau puțin în tablou. Treceam brațul Borcea, am intrat cu Kogălniceanu approach, ne-au dat înălțime trei sute, noi eram la o mie de metri, începeam coborârea.

— Ce mai nou? A întrebat Dănuț.

— Știi cum e, am spus, la noi nu se prea întâmplă noutăți. Tu?

— Ei, a zis Dănuț, la noi nici atât. Am luat examenul pentru minima 1.

— Ce înseamnă minima 1?

— Cam complicat de spus, în orice caz, altfel decât la voi.

— E greu?

— Nu foarte. Chestie de antrenament.

— De nervi.

— Ia uite, a făcut Dănuț, și la voi e ca la noi.

Am dat din mână, o grămadă de lucruri se întâmplau aproape ca la noi. Diferă viteza, în fond timpul la dispoziție. Timpul între da și nu, între ce a fost și ceea ce este, fără să treacă nici prin ce a fost, nici prin ce este. Secunde între ce ar trebui să fac și ceea ce se întâmplă în realitate. Intram pe direcția de aterizare, am fost dat jos fără multă ceremonie de pe strapontină, tehnicul de bord își ocupa locul. AN-ul sălta în sfera albă: când au scos trenul, când au scos flapsul. Mă uitam la acele ILS, cum glisează în indicator, se intersectau la centru, eram pe direcție, în pantă optimă. Dănuț decupla pilotul automat, trecea comanda pe manual; am văzut degetele, cum strângeau manșa semivolant. Avionul greu zbura orb prin zăpadă, știind foarte bine unde mă duce. Mulțumeam fără să știu bine cui mulțumesc, uite cum se leagă lucrurile -AN-ul pilotat de colegii din școala militară, de secundul pe care habar n-am cum îl cheamă, ne încredințam lor fără ezitare. Mai erau avioanele celelalte, ale noastre. Cu aripile delta lipite de fuselajul ascuțit, cu deriva înaltă, urcam în ele și plecam firesc, și mai bine nu gândesc mai departe. Nu mă pot lega de un avion, am spus, simțeam cum se strânge un nod în mine, chiar la mijloc, puțin în stânga. Avioanele noastre grozave, minunate, de neegalat. Firescul nostru de piloți de vânătoare, cu tot nefirescul pe care îl presupune noțiunea. Cu lucrurile acelea atât de bine știute, și care pentru ceilalți nici nu sunt.

Habar n-aveam ce se întâmplă în mine. De unde veneau toate astea, gânduri. Cred că de vină era AN-ul acela mare, care zbura în zăpada albă. Las-o moartă, am spus. Vezi mai bine ce faci să terminăm cum trebuie

afurisita de treabă. Minunează-te mai târziu, după ce dai ținta jos – de ce lucrurile se întâmplă exact așa cum se întâmplă.

S-a repetat – acum vedeam dinăuntru – minunea cu venirea la aterizare, am zărit pista doar când puneam roțile, AN-ul scârțâia, a virat, nu oprea la aerogară, ne-am dus pe platforma din fața hangarului. Coboram trapa din tablă nituită, am făcut semn cu mâna spre cabină piloților, Dănuț răspundea lipind palma cu degetele desfăcute pe geamul interior. Rulau legănat pe bretela Charlie, se grăbesc – a spus Basil – să nu se închidă Otopenii. Au pus motoarele în plin, au decolat în miezul alb al acelei zile.

Pe noi ne-a dus microbuzul, am trecut prin fața liniei de avioane, erau acolo husate MIG-urile cu care aveam să zburăm. Huse slăbite din legături fluturau, se izbeau în vânt de fuselaje, de ampenajele înalte.

— Unde mergem, veșnica discuție, faceți ce vreți, am spus. Eu nu mă duc la hotelul TAROM.

*

Până la urmă m-am dus, clădirea era lungă, joasă ca un vapor construit aiurea în pădure; se ciocnea perpetuu cu alt vapor construit aiurea în pădure, perpendicular pe primul. Aripa cea nouă. Aripa veche nu apucase să se învechească prea mult nici ea, era albă și în zăpadă, la margine scânteia un perete întreg din sticlă. Am intrat prin uși largi de cristal târând bagajele, eram ultimul, s-a agățat sacul de parașută în rama ușii, am tras, pânza groasă a cedat, s-a sfâșiat, știam. Cristalul ușii avea un cerc mare trasat cu vopsea albă, în cerc scris cu litere roșii: ATENȚIE! Pe aici nu se trece, a spus Grig, no pasaran – am zis, exact atunci s-a agățat sacul în ușă, am tras și sacul s-a rupt. Cercul alb, literele roșii, nu era ultima dată când am ieșit pe ușa asta; cred că a încercat cineva să treacă prin geamul gros. Era absolut străveziu, și dacă veneai din întuneric nici nu puteai să-ți dai seama că este acolo. Am fost sigur că lucrurile nu merg cum trebuie, și tipa de la recepție, înaltă, cu ochi aurii și o grămadă de păr auriu curs în valuri ample pe umerii strânși în puloverul alb din lână groasă a fost o confirmare. Cum se uita la noi cu privirea TAROM, și ne-a anunțat cu vocea rezervată de TAROM public relations persoanelor indezirabile, că nu mai are locuri pe vaporul acela cu uși din cristal gros. Era stupidă, hotelul se întindea gol în stânga, în dreapta, deasupra noastră, ne înconjura din toate părțile cu aerul clădirilor nelocuite. Răsuna ca o tobă la vocile, la pașii noștri. La glasul recepționerei, când a spus că nu mai are locuri.

— Ni s-au rezervat camere, a explicat Basil. Două sute șase, șapte, opt și nouă, și, în general ni s-a spus că putem sta oriunde vrem.

— Cine v-a spus asta?

— Patronii dvs de la București.

Așa a zis Basil, „dvs”.

— Ah, da, a făcut recepționera, spunea de fapt „ach” cu accent Lufthansa, cum am uitat.

— Ach cum v-ați adus aminte, am zis.

S-a mirat din vârful buzelor:

— Poftim?

— Nimic, am spus.

— Nu fi tembel, a șoptit Grig.

— Nu e cazul, a explicat Țestosul.

— Iar ești mai deștept ca ceilalți, a zis Basil, și din tonul lui înțelegeam cât de grav este să fiu mai deștept decât ceilalți.

Urcam scara din marmură, Grig a descuiat camera 207, ne-a izbit moale aerul cald, camera mare, luminoasă, am văzut prin geamuri joase salcâmi negri, subțiri, uscați, îndoiți de vânt.

— Parcă nici n-am plecat de acasă, a spus Grig.

Am golit sacul de parașută pe pat, coseam pânza groasă cu ac și ață puse la dispoziție de direcția hotelului, le-am găsit înfipite într-o perniță azurie atârnată pe ușa dulapului. A bătut cineva la ușă, n-am răspuns, intră – a zbierat Grig. S-a uitat la mine, a rânjit cu toți dinții și a zbierat: intră! Era Țestosu, îmi place aici – a spus, a întins un pachet mare de ciocolată învelit în hârtie albă, albastră, cunoșteam eticheta, ciocolată elvețiană.

— De la Mioara, pentru tine.

— Precis nu-i de la restaurantul ăstora? Am spus.

Am aruncat ciocolata pe pat între prosoape, cămăși, ciorapi făcuți ghem. Tăblița PNA, rigla de navigație, câteva reviste cu coperte lucioase, cam ce plimbă aviatorii în saci de parașută atunci când merg de la un aerodrom la altul. Blugii, adidașii, pulovere pe gât, atunci când lângă aerodrom e un oraș mare. O jachetă de zbor mai puțin boțită, cu ecusonul „Aviația militară” scos.

— De fapt, ce ai cu TAROM-ul? A întrebat Țestosu.

N-am spus nimic.

De fapt, cred că nu aveam nimic cu TAROM-ul.

— Suferă de complexul TAROM, a lămurit Grig. Curse externe, și restul. Orașele mari din vest, palmierii din sud. Tipele superbe care se plimbă sub palmierii aceia.

— Simplifici prea mult, am spus.

— Reduc la esență. S-a întors spre Ștefan, îl deranjează că piloții de linie se cred mai grozavi ca noi. Casetofoane, scurtele alea americane cu căptușeală portocalie de care e plin TAROM-ul.

— Pe dracu.

— Fii atent, abia acum intrăm în subiect. A avut o iubită stewardesă care l-a părăsit pentru un comandant de aeronavă. El n-avea să-i dea chewing-gum și Coca-Cola în cutii roșii, celălalt avea.

— Pe dracu, am repetat. N-ai văzut cum ne-a primit tipa aia de jos. Exact ca data trecută. Cum s-a uitat la noi.

— Cum s-a uitat la noi? A întrebat Grig.

— Trebuie să recunoști că arată bine, a spus Țestosu. A spus-o foarte cinstit, adică nu era nimic dincolo de cuvinte. Constata, și gata. Ar fi spus exact pe același ton: ce adidași grozavi. Nu era nimic care să atingă pe cineva în felul în care zicea că tipa de jos e grozavă.

— Lustru, am spus. Am ridicat din umeri, e prea lungă, pentru mine există numai ca instituție, și când spuneam asta nu reușeam să fiu la fel de cinstit ca Țestosu, încercam, dar nu reușeam. Ca să reușesc, ar fi trebuit, să mă nasc altfel decât eram. O grămadă de lucruri ar fi trebuit să fie altfel decât erau, și tot nu sunt sigur că aș fi reușit să ajung ca Țestosu.

— În rest, o să vedeți, am spus.

— Ce a fost data trecută? A întrebat Ștefan.

— Nu ți-am spus?! Țsta s-a îndrăgostit, i-a înnebunit pe toți întrebând unde i-a plecat iubita și când se întoarce.

— Nu-i adevărat, am spus.

— Sigur, nu-i adevărat. Am uitat că știai pe de rost orarul curselor TAROM.

— Nu-l asculta, delirează. Tu n-ai de unde să știi, erai la Centrul de încercări în zbor. Grig și cu mine am zburat o vară întreagă aici.

— Patrula marină?

— Cam așa. Hotelul era plin, se pleca și se venea din toată lumea.

— Ți-am spus, s-a îndrăgostit, a zis Grig. TAROM-ul nu a văzut cu ochi buni amestecul aviației militare în corpul de stewardese, adică piloții de linie.

— Grig are părerile lui, la care nu renunță ușor, am spus. Eu sunt pentru o internațională a tuturor piloților, indiferent pe ce zboară, numai că vulturii de culoar își dau aere.

Asta, cu internaționala tuturor piloților, era luată din Babel, dar nici Grig, nici Testosu n-au băgat de seamă; sau chiar dacă și-au dat seama, n-au zis nimic.

— Cu stewardesa ce a fost?

— Dumnezeu, n-a fost mare lucru. De fapt n-a fost nimic, era sătulă să audă vorbindu-se numai despre cursul dolarului în Golf, la Zürich, la München, s-a săturat de orașe cu două puncte deasupra lui u.

— Se pronunță „iu”, a explicat Grig.

— Mulțumesc. Vedeai MIG-urile zburând, și cum a zburat și ea la aeroclub lucrurile o interesau.

— Atunci a coborât asta din ceruri, să-i povestească despre stele și cum e în stratosferă.

— Zbura IL-l8, am spus. Nu s-a săltat niciodată peste nouă mii de metri.

— Într-o seară i-a adus flori, povestea Grig mai departe. Am văzut cu ochii mei. Vuia tot hotelul.

— Mi se pare normal, a ridicat Ștefan din umeri.

— N-ai înțeles. Stewardesa i-a adus flori ăstuia, m-a arătat cu bărbia.

— Erau orhidee. N-am văzut niciodată orhidee, până atunci.

— Cred că n-ai mai văzut nici de atunci înainte.

— Nu. Doar la florărie.

— Alea nu erau de la florărie?

— Erau adevărate. Adică, erau de acolo de unde cresc orhideele. Erau rupte dintr-un gard viu, dacă am înțeles bine.

— Ambalate într-o cutie de celuloid.;

— Nici o clipă. Nu erau ambalate.

— Și?

— Nimic. Au ținut două zile și s-au făcut praf, cum nu credeam că se poate face praf o floare. Au putrezit, s-au înnegrit.

— Arătau groaznic, îmi era frică să intru în cameră, a spus Grig. Și nu putea fi vorba să le aruncăm, dacă le aruncam.

L-am lăsat să vorbească, Grig era tâmpit dacă reducea totul la povestea cu fata. Nu îmi plăcea cum se uitau piloții de linie la noi, cum se purtau cu noi, cum nu aveam ce să ne spunem. Că nu aveam acces la tot felul de bărulețe și cotloane din hotel. Nu înțelegeam de ce, nu înțeleg nici acum.

Zburam de trei ori mai repede decât cel mai rapid avion de linie, exceptând Concorde, bineînțeles, dar tipii de la TAROM nu zburau Concorde. Zburam de trei ori mai sus, și făceam cu MIG-ul ce nu visau ei să facă cu aeronavele lor. Cu balenele alea lăbărțate. Avioane transoceanice care traversează albastrul pur al marelui ocean. Terminam de cusut sacul de parașută, aranjam lucrurile în dulap dar fără convingere, ca atunci când fac un lucru care oricum știu că nu o să dureze.

*

Marea era gri-cenușie, cu creste galbene de spumă murdară, pale de vânt așterneau elipse din valuri mărunte peste valurile mari, grele, legănate de ritmuri ascunse. Zbura spulberată spuma galbenă, ajungea până la noi, se lipea de parbriz, de aripi, o clipă numai, sfâșiată de curent, rămâneau contururi umede care pătau plexiglasul, duralul lucios, și care țineau doar atât cât să îmi dau seama că au fost. Nu mai rămânea nimic, era aproape ca în viață.

Aveam în stânga diagonala știută, Grig, Bigă, Basil, linia aceea plecată din noi, și care trecea prin noi, și se pierdea foarte repede în orizontul difuz, ud, coborât, strivit între mare și nori. Au fâlfâit pale de ceață pe cupola cabinei, viraj stânga, siluetele avioanelor ascuțite, negre pe marea de cenușă, la virajele pe stânga mă ridicam puțin, să pot urmări toate avioanele din formație. Asta se cheamă supraplasare și e obligatorie la zborul în patrulă strânsă. La noi nu, ajungea să mă țin de Grig, să nu pierd din ochi burta nituită, aripile repezite înapoi, proiectate pe cerul care nici măcar nu era cer. Zburam într-o sferă de apă cenușie, sărată jos, fără gust sus, apă de ploaie, urcam în apa aceea cât era de urcat, nu mult, totul se întâmplă în o sută – o sută douăzeci de metri dintre valuri și norii coborâți, valuri inverse ale mării de deasupra. Vedeam prin fâșii de abur sfâșiat, unu-doi-trei, toată formația arcuită la stângă într-un viraj larg. S-a dat negura la o parte, apărea o zare de lumină galbenă, vânăță, bolnavă, mă uitam la altimetru, 200, singur deasupra primului plafon. Am coborât la locul meu, s-a întregit diagonala de avioane.

— 013, cum e deasupra?

— Aceeași porcărie.

S-a legănat în hula lungă un vapor cenușiu cu punți albe și catarge portocalii, a traversat drumul nostru pieziș, a rămas mult în stânga, spate. Lăsa o coadă lată de spumă, dar pentru cum zburam noi era ca un reper fix,

Îl găseam aproape tot acolo, peste zece minute, peste un sfert de oră. Nouă sute cincizeci la vitezometru, la o sută zece metri înălțime, turaj, presiune ulei, temperatura în ajutoraj – normal. Am avut timp să mă uit și la presiunea în instalația hidraulică, și la indicatorul conului. Zburam pe o sută zece grade, fiecare minut de zbor ne depărta cu șaisprezece kilometri de litoral. De țărm, dunga aceea din nisip unde vara vine o grămadă de lume să stea la soare. Locul unde se sparg valurile de marginea pământului, și e întotdeauna spumă albă, mă rog, ce înseamnă litoralul pentru piloții din larg. Poate însemna o mulțime de lucruri. Poate însemna totul. Ne depărtam cu șaisprezece kilometri în fiecare minut de hotelurile acelea în trepte, unde nu vroiau să mă primească pentru că purtam tricouri decolorate și blugi roși, și adidașii mei jupuiți nu aveau șireturi, și fetele cu care veneam prezentau buletine cu nume mult diferit de al meu pe prima pagină. Asta îmi plăcea la hotelurile în trepte, ușile din sticlă, și că se călca numai pe covor. Cum se lăsa covorul sub talpa subțire, roasă, de cauciuc. Numai că nu am ajuns niciodată să urc la etajele acestor hoteluri, preferam să merg la 2 Mai, unde nu interesa pe nimeni ce scrie în buletinul de populație. Unde lucrurile erau foarte limpezi.

— Formația lui 542, ținta în față-dreapta, la șase kilometri. Șase kilometri, încă o mie de metri între mine și Basil, asta face șapte kilometri la ora unu, la ora două, nu mă puteam baza pe radar, asta-i. La înălțimea noastră, și deasupra apei care reflecta fasciculul radar. M-am uitat la ecranul alb de ținte, apăsam ștergerea magnetică doar așa, ca să fie, a fost o părere de țintă pe ecran, s-a șters. O topare chioară, slabă, anemică, nici măcar n-a apărut unde trebuia să apară. Așa, aiurea, în stânga ecranului și sus.

— Dreapta la comandă, a spus Ion, și atunci m-am lăsat să lunec pe plan, redresam chiar deasupra apei cenușii, și norii erau cenușii, și lumina zilei, totul era cenușiu. Vedeam orizontul între creste de spumă, avioanele, cele trei, au trecut în viraj strâns și s-au năpustit într-un loc care mie nu îmi spunea nimic. Primul supersonic l-am pierdut, i-am văzut pe ceilalți doi înșirându-se, era clară manevra, se eșalonau, reduceau viteza. Grig a scos frânele aerodinamice, de asta coboram, dacă rămâneam sus cu ei acum mă legănam în limită de viteză, cu botul ridicat, cu avionul trepidând surd la patru sute de kilometri pe oră, becurile unghiului limită de atac umpleau cabina cu lumina roșie, cădeam spre apă așa, cu botul ridicat. I-am lăsat să se înșire, eram între ei, perpendicular pe direcția de zbor, am cuplat forțăjul, am învărtit pe stânga două sute șaptezeci de grade în viraj de cuțit, planul

stâng în apă, planul drept ara o dungă albă pe norii mohorâți, nori stratus – am spus, ăștia sunt exact norii stratus cu care ne băteau la cap în școala militară, și dacă nu ies exact în spatele lui Grig, la mai puțin de un kilometru. N-am ieșit, evident, l-am văzut ducându-se cu foc în coadă, cuplase și el forțajul, altă scânteie, palidă, departe, ăsta-i Bigă, nu, am scos pe capul lor de zbor, între flăcările acelea de forțaj se arcuia în jos o dâră neagră, al treilea, Bigă a luat-o înaintea, a decuplat, pentru mine totul se întâmplă în gol pentru că nu vedeam ținta. Mai aveam treizeci-patruzeci de grade din viraj, am dat capul mult pe spate, mă presa în scaun, o mie la viteză, patru jumătate, cinci g, treceam în partea cealaltă, îi pierdeam astupați de botul gros, de aripi, am strâns mai tare, șase g-uri, gâfâiam în costum sorbind aer deodată uscat și fierbinte. Am văzut variometrul coborând brusc, scoteam din înclinare, am tras manșa, variometrul cobora mai departe, s-au urcat peste parbriz valuri cu creste albe, orizontul urca rapid deasupra cabinei. Am adus la orizontală, aveam șaiszeci – optzeci de metri la radioaltimetru. Dincolo de cupola cabinei cerul era pustiu, golit dintr-o dată de avioane. Am decuplat forțajul, urcam în viraj strâns până la baza plafonului, n-am văzut nimic: avioanele, dâra neagră de fum, punctele de foc ale forțajului. Toate au dispărut topite în ziua aceea care nici măcar nu era zi, amurg perpetuu. Am cerut un control, n-a răspuns nimeni. Virajul, am spus, ultimele patruzeci de grade de viraj – trei secunde, și pe urmă două-trei secunde zbor la orizontală, și virajul acela în urcare, adunau împreună patruzeci de secunde, cel puțin zece-doisprezece kilometri între unde eram și unde ar fi trebuit să fiu. Nu se întâmplă prima oară. Răspundea într-un târziu Ion la radio, 013, a spus, control. Bine, am răspuns, te aud bine. Dirijează-mă la formație. Nu mai văd formația, a spus Ion, dirijez estimat. Am cerut să mă ducă la țintă, nu vedea nici ținta. Nu vedea nimic.

— Pe cât zboară ținta? Vreau să spun, pe cât zbura ultima oară când ai văzut-o?

— O sută optzeci – două sute.

— Capul estimat?

— Două sute.

Am vorbit o grămadă de vreme, și în tot timpul ăsta nici Basil, nici ceilalți nu spuneau nimic.

— Cu ceilalți ai legătura?

— Au coborât afurisit de jos, a zis Ion. Nu-i văd, nu-i aud.

Ținta zbura pe două sute, aveam două sute patruzeci de grade cap compas, am continuat virajul pe dreapta, spre casă. Acul goniometrului oscila pe relevment trei – trei-zero, am vrut să urc, am văzut lumina bolnavă deasupra norilor, renunțam. Auzeam în căști zgomote ciudate, întretăiate, un „intru la atac” gâfâit, pe urmă a vorbit Bigă, a spus: unde ești, 542, și am știut că toată formația s-a destrămat și doar unul din noi, Grig sau Basil, a văzut ținta și a făcut film.

— Sunt 013, am spus, am contact radio cu patrula.

— Unde sunt?

— Cu ce a rămas din patrulă, am spus iar, și Ion a râs. Pe urmă a întrebat din nou:

— Unde sunt?

— 542, am apăsat emisia, formația lui 542, control radio.

Nu răspundea nimeni.

— Punctule, am spus, nu răspund, îi aud, dar ei nu mă aud pe mine.

Zburam spre casă, pe trei-trei-zero. Ion nu confirma și am zburat câteva minute în liniște, doar zgomotul de fond din căști și mersul uniform al motorului care nici nu se aude; se simte doar. Cum stăteam legat în chingi, simțeam fiecare trepidație a MIG-ului.

— 013, control radio.

— Bine, am spus.

— Cred că ai ceva la recepție, glasul lui Ion era vag neliniștit. Te-am chemat de câteva ori, n-ai răspuns.

— N-am auzit nimic.

— Degajat din atac! A țipat Basil în urechile mele.

— Ai auzit, i-am spus lui Ion. 542, control.

— Nu aud nimic, a făcut Ion.

— 542, control 013, am repetat. 160, 545, control cu 013, și n-a răspuns nimeni. Vedeam prin ploaie dunga galbenă a malului, dunga albă, lată de spumă.

— Ce faci, 013?

Am ridicat din umeri sub chingi:

— Ce să fac, vin acasă.

— Te văd acum, ești la șaiszeci kilometri est-sud-est.

— Știu.

— Și te aud bine, fără paraziți.

— Și eu te aud bine. Te-am auzit bine tot timpul, cinci cu cinci, sau nu te auzeam deloc.

— Se întâmplă ceva, în zona aia.

— Sigur, am spus. Sky Trap. Triunghiul Burgas – Sulina. Căutam un reper pe malul estic al Mării Negre, nu reușeam să îmi amintesc harta. Triunghiul Burgas – Sulina, și cam pe unde trebuia noi să fim – am spus.

— Cu gazul cum stai?

Chiar, cum stăteam, o mie șase sute la debitmetru.

— Stau bine, am spus.

— Confirm, la cincizeci, pe relevment trei-trei-zero. Treci pe canalul startului.

— Confirm, mulțumesc.

— N-ai pentru ce să mulțumești.

Veneam direct la aterizare, am zburat pe doi – opt – zero până s-au suprapus acele, am intrat pe direcție. Rămâneau în dreapta hotelurile, piramide cu holuri, uși de sticlă, covoarele groase din holuri.

A fulgerat autostrada, era neagră, moale de ploaie, lucea pe solul mohorât între dune late din zăpadă murdară, pe jumătate topite. Treceau mașini, le vedeam câte două așa cum zburam paralel cu șoseaua, camioane albe, galbene, albastre, s-au oglindit în apa de jos, rostogoleau cauciucuri negre pe cauciucurile reflectate. Se adânceau în cerul părelnic de apă caroserii albe, galbene, albastre. Vroiam să scot trenul, m-a chemat radiolocatorul de aterizare.

— 013, sunt Grupul, control.

— Bine.

— Cum stai cu gazul?

M-am uitat la debitmetru, o mie cinci sute de litri. O mie patru sute cincizeci.

— O mie cinci sute, am spus.

— Ai scos trenul?

— Nu.

— Intră în viraj pe dreapta, bag o cursă la aterizare înaintea ta.

— Confirm.

Viram pe dreapta până am ieșit din nou pe mare, spuma murdară pe apa galben – cenușie, zburam paralel cu malul, regim economic. S-au dat la o parte norii, a izbucnit de sus lumina aceea galbenă, stâlp, coloană imensă de

văzduh străveziu în aerul mohorât al zilei; marea s-a rotunjit într-o elipsă verde, acolo unde lumina intra în apă.

— 013, la treizeci, cursa pe finală. Viraj de o sută optzeci în urcare, trei mii la radiofar.

— Bine, mulțumesc.

Contorul de distanță arăta treizeci și opt kilometri, l-am reglat la treizeci; stațiile de bord acumula în fiecare oră de zbor erori până la zece-doisprezece kilometri. Era acceptabil, dar nu pentru zbor de precizie. Era bun să aducă până la verticala radiofarului, de acolo intram în schema de aterizare și primeam distanța de la stațiile de jos.

— 013, zbor spre radiofar în urcare la trei mii.

— Nu zău, l-am auzit slab pe Grig, el venea de foarte departe, pe mare, din sud, și eu zbor spre radiofar la trei mii de metri.

*

Salcâmii negri, goi, subțiri, umpleau geamul, jos se pierdeau tremurat în aerul cald de calorifer, sus se înfingeau în cerul violet, mohorât. Treceau ciori, se așezau pe ramurile contorsionate, împletite, îndoite de vânt. A bubuit ușa, închideam ochii, dincolo de pleoapele strânse a clipit, s-a aprins lumina; știam ce o să urmeze. Grig se simțea obligat să împrăstie în jur ce credea el că este bună dispoziție. Credea că toată lumea trebuie să simtă exact ce simte el, și în aceeași clipă.

— Stai ca o cârțiță, a spus, s-a aplecat peste mine, mă zgâlțâia. Băiețică, echiparea. Mergem la restaurant.

Nu-mi plăcea să mă zgâlțâie cineva când stăteam în pat, și nu spuneam nimic, și nu vroiam decât să fiu lăsat în pace. Nu îmi plăcea nici să vorbesc, când vroiam să fiu lăsat în pace; dar dacă tăceam, Grig începea din nou să mă zguduie. Mă uitam la el, abia aștepta.

— Nu vin, am spus rugător. M-am întins, clipeam de lumină, în spatele geamurilor duble nu mai vedeam nimic, dreptunghi opac, negru. Ce să fac la restaurant? La cârciuma aia împuțită?

— Poți face o grămadă mare de lucruri, a ridicat Grig din umeri. Au Pepsi, să știi.

— Sărbătorim interceptarea ratată?

— Celelalte au ieșit bine, a spus Grig.

— Celelalte nu contează, m-am ridicat în pat, cele bune nu contează. Singurele interceptări importante sunt cele ratate.

— Nu fii bleg, Grig își scotea uniformă, plimba umerii groși, rotunzi, lăptoși, prin neonul din cameră, până la vară sunt șase luni bune.

Am dat din cap; nu de asta era vorba. Nu de ce o să fie la vară.

— Nu poligonul, am spus. Povestea în sine. Că sunt greșeli de pilotaj, de dirijare, care duc la interceptări ratate. Că asta se poate întâmplă oricând, mai ales atunci când n-are voie să se întâmple. Când nu avem voie să se întâmple, mă rog.

— Bravo, a făcut Grig. Când o să devii și tu profesionist?

— Nu vreau să mă pro-fe-sio-na-li-zez, am spus cu fața în pernă. Nu în sensul rutinei. Nu vreau ca măcar un gest făcut în cabină să devină obișnuință. Un contact cuplat aiurea, o manevră negândită. Nu îmi pot permite. N-am dreptul. Ascultă, am spus, tu înțelegi asta, în tot noianul ăsta de tipuri care habar n-au ce este cu noi. Care obiectiv nu pot pricepe ce e cu

noi. Zbor ca a doua natură, dar natură lucidă. Filtrată de rațiune. Avionul nu mai permite instincte – cele cu care ne naștem. Alea merg la automobile, cel mult. O asemenea concentrare de rațiune trebuie stăpânită rațional. Și clipele necesare de pierdere, tot rațiune sunt. Se încadrează în singurul algoritm valabil. Atunci când nu ajunge oxigenul din mască să cuprind ce-i de cuprins, și noaptea se învâрте lent în jurul cabinei, și praful de stele se amestecă cu lucrurile de jos, și bordul roșu pe orizontul negru, nebunia aia e necesară și prevăzută. Descărcarea, legătura inversă, autocontrolul, cheștiile care ne urmăresc și jos, devenite permanență. Așa se naște condiția de pilot de vânătoare, care înseamnă renunțare și câștig, ca orice lucru care înseamnă într-adevăr ceva.

— Tu trebuie să fii scos din camera asta, a spus Grig. Să te plimbi nițel la aer, chiar acum. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Sigur. Dar bagă la cap măcar jumătate din ce ți-am spus. Măcar un sfert. Sfertul esențial.

— Interceptarea de azi a fost concentrarea de rațiune despre care vorbeai?

— S-a interesat Grig.

— Manevra aia tâmpită n-a fost concentrare de rațiune. Virajul pe dreapta, ultimul. Vreau să spun, ultimul cu formația.

— Nu se auzeau comenzile. În partea aia nu se aude niciodată nimic.

— De ce?

— Face parte din tainele mării. Nu schimba vorba, a spus Grig. A venit, a smuls pătura de pe mine. Marș la baie, pilot prăpădit. Cugetă sub duș. Pe urmă pune vestiții tăi blugi și hai să facem praf lumea din restaurant.

— Fetele din sat.

— Un echipaj Alitalia, Grig socotea pe degete, două Boeinguri Lufthansa care nu pot decola din cauza vremii, și restul.

Tălpile pe covor, am scos tricoul, mergeam spre baie, Grig cu metodele lui obținea ce vroia. Ce avea el chef să obțină. Am râs, nu foarte vesel, dar oricum, reușeam să râd.

— Ce te-a apucat?

— De unde, am spus, de unde ai scos Alitalia și Boeingurile alea?

— Poți să-ți închipui orice – a râs și Grig, totul e să vrei să crezi. Și nu vreau să cred ce văd, devenea brusc atent. Nu vreau să cred ce văd în fața ochilor.

A venit lângă mine, ce-i asta, întindea mâna, degetul scurt, bont, se plimba pe gâtul meu, ce-i asta, a repetat, eu în locul tău.

— Lasă-l acolo, am spus. Țineam apăsător lăntugul ieftin, zale de metal galben intrau nedureros în pielea gâtului, stă bine acolo.

— E oribil.

Grig era singurul care interceptase în prima ieșire, de asta considera că toate trebuie să meargă exact așa cum crede el că trebuie să meargă. Pe urmă, când nu reușea ceva, devenea eteric, făptura lui masivă se estompa într-un gaz incolor, abia îl auzeam, îl vedeam. Nu era primul, se întâmplă și altora, mi s-a întâmplat și mie. Chiar de mai multe ori.

— E oribil, a spus Grig.

— E oribil, încuviințam, e grosolan, strident, nu face doi bani, și încă, spoit portocaliu, să pară cât de cât din aur. Truc ieftin, e atât de urât că nici nu-mi vine să îl port. Lasă-l acolo.

— Nici măcar nu-ți stă bine.

— Sunt convins, am spus. De asta port cămăși încheiate până sus, pulovere pe gât, zbor numai cu G. Ș., știu că nu îmi vine bine.

— Nu te-am văzut cu G. Ș. de când zbori la grupă.

— Zbor cu costumul de compensare, închis până sus, cu fermoarul tras până la ultimul dinte, cu copca încheiată, copca aceea lată pe care nu o închide niciodată nimeni.

— Nu te-am văzut nici cu costumul închis până sus.

Mă băgăm sub duș, baia s-a umplut de aburi, în oglinda uriașă vedeam o siluetă roșie, mă săpuneam, maimuțoiul opărit din oglindă însoțea fidel mișcările, îi lucea stins la gât dunga gălbuie, ca o amintire, s-a pierdut în aburii deși.

*

La restaurant n-am stat foarte mult, localul era rece, plin de fum sleit, de oameni care scoteau fumul din țigări lungi cu filtrul din blană de cămilă. Peretele din fund nici nu exista, era doar un geam imens prin care intra noaptea; mai era o ușă dublă din lemn lustruit, vânturau aerul din sală canaturile batante, în partea de jos ușa aceea avea o placă lată din metal lustruit. Treceau chelneri grăbiți, mâini încărcate de tăvi grele, împingeau cu vârful pantofului de lac, în placa aceea.

Toate mesele erau bineînțelese ocupate, m-am uitat la Grig, Grig se uita la mine, a ridicat din umeri: Hai, am spus, arată-mi. Arată blondele de la

Lufthansa, și brunetele formidabile Alitalia. Și, în general, de ce m-ai scos din cameră, puteai să treci pe aici înainte de a urca, te lămureai.

Treceau pe lângă noi chelneri aferați dinspre ușile batante împinse cu piciorul, balansau în aerul albastru de fum tăvi din argint pe care sfârâiau fripturi. Vinul roșu se legăna întunecat în pahare. Am văzut și sticle înguste de Pepsi-Cola.

— Dacă tot suntem aici, am arătat cu mâna altă ușă din lemn lustruit.

— Nu vezi ce scrie?

Știam foarte bine ce scrie. Am citit tare literele aurii pe tăblița din sticlă roșie, puneam degetul pe litere, rămânea praf de aur pe vârful degetelor:

— Rezervat personal navigant". Hai, am spus, și noi suntem personal navigant.

— Scrie: „rezervat personal navigant TAROM”, a corectat Grig, și chiar așa scria.

— Poate ne iartă. Poate nu ne omoară, chiar acum.

Dincolo de uși era semiobscuritate caldă, liniște, se aliniau fețe de masă scrobite; trei fete cu șorțulețe albe se uitau la noi. Cum intrăm, închideam cu grijă ușa, cum ne așezăm la mesele pustii, cum așteptăm. După ce s-au uitat așa cinci minute, ne-au întors grațios spatele.

— Unde sunt ceilalți?

— Nu știu, a spus Grig. Nu erau în camere.

— Aha. Ideea cu scosul în lume îți aparține de la început până la sfârșit.

— A fost o idee bună.

Am luat un pahar cu picior, îl țineam în două degete, am întins mâna cu paharul.

— Dacă în două minute tipele acelea nu vin.

Haidem la Cupolă, a spus Grig. La Cupolă ne servesc întotdeauna frumos.

— Ca pe toată lumea?

— Ca pe toată lumea.

— Asta-i, că nu vreau să fiu servit ca toată lumea.

Cupola era restaurantul albastru de pe aeroport, unde într-adevăr eram întotdeauna bine primiți.

— Las-o moartă, a spus Grig. Parcă nu știi cum este aici.

— De data trecută?

— Da.

— Speram că s-a schimbat ceva de data trecută. Mai au un minut.

Grig s-a întins, a zâmbit.

— Nu trebuia să te aduc aici. Nu azi. Chiar ai de gând să spargi amărâtul ăla de pahar?

— Mai sunt patruzeci de secunde.

Mă uitam la secundarul lui Citizen, zvâcnituri albe pe cadranul negru, mă întrebam dacă merită.

— Gata, a făcut Grig.

După ceasul meu mai erau cinci secunde. Am desfăcut degetele, paharul plutea incredibil prin aer, a glisat pur și simplu, s-a legănat, s-a făcut praf pe marmura de jos. Cred că i-au trebuit trei-patru secunde pentru asta. Ne-am uitat la cioburi până a venit una din fete și a spus că paharul costă o grămadă de bani.

— Poate ne este sete, am spus. Poate trebuia să fie ceva în paharul acela.

— Nu servim decât personalul navigant TAROM, a spus fata, mi-a atins cu vârful degetelor lungi și fine tresele din aur de la mânecă.

— Poate ne este foame. Poate suntem și noi personal navigant.

Am privit-o în lumina ochilor, n-am văzut nimic acolo. Era foarte drăguță și cumplit de proastă, asta se cunoaște imediat.

— Ce faceți dacă mor de foame aici? În fața dumneavoastră?

— Nu-l crede, a spus Grig. Dramatizează.

— Aici? A întrebat fata. Cum să muriți de foame?

— Aici pe jos, zvârcolindu-mă de foame, și chiar nu îmi dați să mănânc?

— Cred că trebuie să chem șeful de sală, a spus picolița. Paharul costă treizeci de lei, să știți.

Veneau și celelalte fete, pluteau printre mese cu șervetele pe braț ca două lebede oloage; s-au întregit în linii fine din penumbra sălii. Se repetau la fel poveștile de data trecută, în amănunt. Cine nu învață de prima oară, repetam, sperând secret că poate totuși, Dumnezeule, s-a schimbat ceva, nu se schimba, ce făceam era prostie, încasam la nesfârșit în speranța că poate, totuși, odată, n-o să mai încasez. Grig s-a ridicat, lăsa cincizeci de lei pe masă, hârtia veștedă, hai, a zis, să mergem. N-are rost. Mă uitam la fete, mă întrebam de unde iese convingerea lor; forță interioară, pe ce se sprijineau? Erau exact ca tipa din lift, într-un fel le admiram. Eu, în locul lor, serveam până acum cu ochii inundați în lacrimi limpezi de pocăință.

— E exact ca data trecută.

— Nu este, am spus. Data trecută au fost grămezi de personal navigant TAROM, exista o afurisită de justificare, acum suntem singuri, am arătat

sala pustie, chiar nu-ți dai seama?

*

Când zburam la mică înălțime pe mare lucrurile se petreceau altfel, cu toate că nu știu foarte bine ce se schimba. Zgomotul motorului era același cu toate că Grig, și nu numai Grig, folclorul profesional pretindea că sunetul motorului e altul când ieși pe mare. Vibrația aceea permanentă, totală, pe care o bag în seamă doar atunci când e ceva în neregulă. Numai atunci, cu tot corpul; ce se schimba era în mine. Nu teamă, mergeam două sute de kilometri în larg să interceptez o țintă care zbura la o sută de metri înălțime, lucrurile se întâmplau, simplu, altfel. Nici nu știu bine ce se întâmplă diferit. Eram același, avionul era același, numai ce se întâmplă în jur era altfel decât știam că trebuie să se întâmple. Era ca atunci când un bărbat și o femeie se duc la mare, și sunt aceiași care se știau, numai ce se întâmplă între ei e cu totul diferit de ce se așteptau ei să fie. Cred că marea e de vină, întinderea de apă în care numai schimbarea e permanentă, predispune la schimbări. N-am luat niciodată vesta de salvare, oricum nu rezistam mai mult de jumătate de oră în apa rece; valuri cenușii, creste galbene de spumă, mătasea parașutei devenea grea de apa cenușie. Până se lămuriau ai noștri ce se întâmplă, decolau elicoptere, plecau din porturi vedete rapide cu mustăți albe de spumă în fa? A etravei, până reușeau să mă găsească eram de mult undină, ială, rusalcă, Triton. De asta nu luam vesta când zburam iarna pe mare, și mai era barca automată din trusa de salvare, barca oricum se umfla la catapultare și puteam să stau în ea cât îmi făcea plăcere. Așteptând să fiu găsit. În timpul asta trăgeam rachete de semnalizare, coloram portocaliu apa din jur, alungam rechinii dizolvând pastile din acetat de cupru. Pescuam pești comestibili cu echipamentul special din trusa de supraviețuire. Exista un atlas cu foi din plastic, în partea stângă erau peștii buni de mâncat, în dreapta cei de care nu trebuia să mă ating. Cei care, ajunși în undiță, erau scoși cât mai repede și aruncați peste bord.

Zburam spre sud paralel cu litoralul, în dreapta portul, promontoriul, cubul alb cu acoperiș negru al Cazinoului. Pe urmă kilometri de cheiuri cu vapoare ancorate; jos, sub noi, în stânga, alte nave așteptau intrarea în port.

După Costinești viram la stânga, plecam pe mare, capcompas est, am coborât la o sută de metri înălțime. A trecut un vapor cenușiu, puntea albă, catargele portocalii, astea erau culorile vapoarelor în iarna aceea. Marea era

liniștită și foarte limpede, chestie de curenți, vedeam pete incerte, întunecau, adunau spre negru verdele albastru al apei; se desenau contururi nedeslușite pe fundul nisipos – stânci, algele crescute pe stânci. Habar n-am dacă algele se veștejesc, mor toamna, iarna în apa rece ca să crească din nou la primăvară; era totuși interesant de știut. Pe urmă fundul mării cobora și nu s-a mai văzut nimic, numai apa verde-albastră. Am făcut un tonou pe stânga fără să cabrez, orizontul s-a rotit, a încremenit în zbor pe spate la jumătatea parbrizului, trasa o linie perpendiculară prin grila colimatorului, a revenit la locul știut. Orizontul acelei zile a fost net, incredibil de precis, conturat negru pe apa verde, pe cerul vânat – cenușiu de nori. Coboram cu cinci, cu trei metri pe secundă, suprafața netedă a mării căpăta relief, orizontul cel drept s-a știrbit în valuri mici, ascuțite, asimetrice. Se ridicau de vânt, cădeau năuce, se amestecau, dispăreau în spuma puțină.

— 013, abia auzeam la radio, 013, am spus, te aud. Te aud cu unu, cu doi, asta era în cod, la audiție clară spuneam: te aud cu cinci, adică cu cinci cincimi, pe măsură ce recepția slăbea spuneam: te aud cu patru, cu trei, cu doi – cu două cincimi din capacitate, până nu mai auzeam nimic. Până se făcea tăcere, atunci urcam câteva sute de metri, auzeam din nou foarte clar, și luam toată povestea de la început. Nu era plictisitor, pentru că în avion nu am cum să mă plictisesc, era numai incomod, pentru că trebuia să vorbesc tot timpul la radio, și să spun aceleași lucruri. Să ascult ce transmit cei din punctul de comandă și să spun cum îi aud, trebuia să vorbesc chiar când nu îi auzeam deloc, să le spun că nu îi aud, abia după aceea urcam câteva sute de metri, cât să restabilim legătura. Eram la patruzeci-cincizeci de metri deasupra valurilor, te aud cu unu, am spus, la șaptezeci de kilometri distanță. Era foarte bine așa. Era mult mai bine decât ultima zi de zbor, când peste o sută de kilometri, cu două trei sute la altimetru, nu s-a auzit nimic. S-au montat stații noi, de asta zburam acum pe mare: trebuia să știm foarte precis posibilitățile stațiilor de radio. Se chema zbor de reglaj, sau cam așa ceva. De reglare și acord. Continuam să zbor cu botul MIG-ului pe orizontul dințat de creste, mititele, s-a prelins din căști ultima urmă de voce, s-a subțiat, a dispărut tremurat în aerul rece de deasupra. Eram cu burta pe valuri și zburam cu șapte sute la oră spre est, spre locul unde marea se rotunjea și se ridica, și de unde plecau în toate părțile șiruri concentrice de valuri, și acolo, chiar deasupra aceluia dom de apă verde – cenușie, am cuplat forțajul și am lăsat avionul să se ducă drept în sus. A fulgerat tubul Pitot în norii vineți, s-a făcut întuneric în cabină, viteza scădea, la trei mii

de metri atârnam în plafon cabrat la şaizeci de grade, cu avionul pe spate. Aduceam spre orizontală, patru mii de metri, patru mii două sute, nu mai puțin de cinci sute cincizeci kilometri viteză indicată, aveam – şase sute, atunci a explodat soarele în cabină, așa am ajuns sus: cu ochii în soarele fierbinte al zilei înghețate, începută sub nori. Deasupra a fost albastrul crud pe care numai piloții de vânătoare îl știu prin cupole de plexiglas, și căldura bruscă după penumbra umedă. De sus norii erau argintii, s-au întins din orizont în orizont deasupra capului. S-a legănat botul rotund pe al doilea orizont al zilei, aici era incert, difuz, brâu de lumină lăptoasă între albastrul de sub tălpi și argintiul de deasupra așa cum zburam cu avionul pe spate. Era ca un inel de ceață palidă, și la margine de tot flutura un plafon foarte subțire care a despărțit lumina în șapte benzi late de culori stinse.

Am întors avionul pe față mă chema stația, n-am răspuns. Nu aveam ce căuta aici, am redus motorul, am răsturnat. Așa am trecut, pieziș, întâi prin norii cei argintii, după aceea prin cei vineți, curgeam la vale cu două sute de metri în fiecare secundă citind căderea înscrisă de ace albe pe cadrane negre. Asta era greu de acceptat, totul se convertea în cifre, în poziția unei machete albe față de o linie convențional acceptată -orizontul artificial, al treilea orizont al zilei. Târam după noi în cădere vâlul opac, uniform, cenușiu, lipit de cupola cabinei, nu se întâmplă nimic dincolo de vâlul acela. Esențialul – prăbușirea, arcuirea avionului pe traiectorie – însemna mișcarea liniștită a limbii vârgate galben-negru de la EUP, oscilația bilei între reperele ei, toate adunate în mine pentru că afară nu se întâmplă nimic. Nici nu eram, afară: avionul, eu. Existam numai prin noi, așa cum cădeam în plafon cu două sute de metri în fiecare secundă. Trăgeam manșa, nu foarte mult, n-a fost nevoie de peste patru g ca să scot spre orizontală; ieșeam din plafon la trei sute de metri înălțime, în unghi blând de picaj. Am virat pe doi – șapte – zero în redresare, am apăsât emisia. Cei de la aerodrom stăteau cu căștile pe urechi, au țipat: 013, tu ești, recepție. Recunoșteam vocea lui Țestosu, da, am spus, eu sunt. La o sută douăzeci în larg, vă aud cu patru. Cu cinci, am spus, acum aud cu cinci. Ce ai făcut acolo, a întrebat Grig, n-am făcut nimic. Adică asta, acord – reglare pentru voi. Ce acord, auzeam foarte clar și am coborât încă o sută de metri, dar recepția se păstra la fel de limpede. Ce acord, la cinci mii de metri! Patru mii două sute, am spus. Când nu era nevoie, radioaltimetrul funcționa foarte bine. Cum ne auzi, întreba din nou Țestosu, foarte bine. Am virat din nou spre est, am coborât la rasul apei. Mă duc pe zero – nouă – zero, ani spus,

până nu vă mai aud. Am redus motorul la economic, zburam cu șase sute kilometri pe oră la zece metri deasupra valurilor, era bine. Pe urmă am intrat în ploaie, și acolo unde ploua marea era foarte liniștită, nu ridica valuri, doar stropii ciuruiau suprafața netedă. Nu netedă, plană. A fost iar dialogul mă auzi – te aud, după cinci minute de zbor interveneau variații, cum stai cu gazul?

— A întrebat Țestosu. Mai aveam o mie șapte sute de litri, poți să te întorci, a spus Ștefan. Cred că ne-am lămurit. Confirm, am zis. Dacă mă întorc tot așa, și vin direct la aterizare, sau iau înălțime pentru radiofar? Vino direct, a spus Ștefan. Te aud grozav. Te-am auzit tot timpul cu cinci. Vino acasă.

Au trecut douăsprezece minute întregi până am văzut iar litoralul, cordonul alb – galben de nisip, faleza roșcată, veneam la rasul valurilor pe gisment zero drept spre locul de unde Țestosu spunea: te aud grozav, 013, vino acasă. Vino acasă.

*

La hangar era o mașină care pleca în oraș, m-au luat cu ei, am coborât în dreptul hotelului. În holul cu marmură albă pe jos aștepta un bărbat gras, lângă o valiză mare din piele roșie. Valiza aceea avea foarte multe etichete colorate, și dacă stăpânul ei o urmase peste tot, înseamnă că văzuse o bună jumătate de lume. O emisferă întreagă. Am salutat din cap; n-am găsit cheia 207, Grig coborâse ultimul de dimineață, a uitat să o lase la recepție.

— Trebuie să așteptați, a spus recepționera cu un zâmbet mic. Am răspuns că aștept. Am spus că am foarte mult timp, și că așteptatul acolo, în holul hotelului, făcea de fapt parte din planurile mele pentru ziua aceea. Mă așezam pe canapeaua din mușama, a venit bărbatul cel gras, a întrebat dacă poate sta lângă mine. Am spus că da.

S-a așezat și canapeaua s-a lăsat mult sub el.

— Sunteți pilot?

— Pilot, am spus.

Se uita la mine cum arăt, de sus până jos.

— Periculoasă treabă.

— Periculoasă. Depinde cum o iei. Vreau să spun, depinde din ce punct de vedere, periculoasă.

— Se întâmplă tot felul de accidente.

— Și cu trenul se întâmplă, am spus. Și cu mașinile. Chiar azi am văzut, la intrare în sat, două Dacii tamponate.

— Totuși, a spus.

— Da. Mă scuzați, vă rog.

M-am dus și am întrebat-o pe tipa de la recepție, nu mai era blonda superbă, blonda superbă apărea din două în două zile și azi nu era ziua ei, am întrebat-o dacă nu are altă cheie care să se potrivească la camera mea. A spus că nu are. Atunci am întrebat dacă nu a sosit corespondență pe numele meu. S-a uitat într-un registru și a spus: nu, nici corespondență nu a sosit pentru dumneavoastră. Poșta nu merge grozav la noi, a explicat, scrisorile merg întâi la Constanța, abia apoi sunt trimise aici.

Am mulțumit, m-am așezat iar pe canapea.

— Eu am anchetat un accident de aviație, a spus omul cel gras, și am știut că aici a vrut să ajungă de la început. Să povestească accidentul acela, și cum a făcut el ancheta. Ce a făcut, la ancheta aceea. Cum a descoperit ce nu descoperea nimeni, lucruri pe lângă care ceilalți treceau cu ochii închiși. Cum ce a descoperit el a schimbat complet cursul anchetei.

— Cred că a fost neplăcut, am zis.

— De ce?

— Întotdeauna e neplăcut să anchetezi un accident de aviație.

— Se poate. Eu mi-am dat seama de foarte multe lucruri, când am anchetat accidentul acela. Au fost o mulțime de cauze care au dus la căderea avionului.

— Așa se întâmplă de cele mai multe ori.

— Unele din ele le-am descoperit chiar eu. Din cauzele acelea.

— Sunteți pilot? Am întrebat.

— Nu, a spus, eu sunt inginer de aviație.

Am ridicat din umeri, una n-o exclude pe cealaltă, așa cred. Am cel puțin șase colegi care sunt piloți foarte buni, și ingineri buni în același timp.

— Accidentul pe care l-am anchetat a fost cauzat de pilot. A intrat în vrie plată, iarna trecută.

— Cu ce avion?

— Un avion de sport și acrobație, cu înalte performanțe.

Am vrut să întreb cât de înalte erau performanțele. Pe urmă m-am gândit puțin și am renunțat. Nu puteam risca. Nu știam în ce s-ar fi lansat, dacă întrebam de performanțe. Era mort să spună până la capăt tot ce se putea

spune despre accidentul acela nenorocit, ancheta și restul. Am spus numai că sunt o grămadă de avioane sportive cu performanțe înalte.

— Sigur, a zis. Cred că avionul acela era de fabricație cehoslovacă.

— Se poate.

— A intrat în vrie din buclă inversă, știți ce înseamnă buclă inversă?

L-am încredințat că știu. Am spus că supersonicele noastre nu fac buclă inversă, e o calitate a aeronavelor ușoare de sport și acrobație cu înalte performanțe să facă bucla inversă, dar știu ce e aia. Am mai spus că știu și ce implicații are, asupra tehnicii de pilotaj, asupra întregului avion.

— A intrat în vrie și.

— De ce a intrat în vrie?

— Ei, asta au stabilit colegii mei. A intrat deci în vrie și pilotul s-a bâlbâit la saltul cu parașuta, un avion în vrie plată e condamnat, pilotul trebuie să sară, știți?

— Știu, am spus. Avionul meu nu face buclă inversă, dar face vrie.

— Pilotul a ieșit pe plan și în loc să alunece pe la bordul de scurgere, a sărit la bordul de atac. L-a lovit elicea, a lovit și parașuta care nu s-a mai deschis, palele elicei au tăiat cablul comenzii automate.

— Da, am spus. M-am ridicat, mă uitam prin peretele de sticlă în lungul aleii, dacă nu apare Grig.

— Cauza a fost ezitarea pilotului, a spus inginerul. Dacă ieșea corect pe plan, și se ținea bine de marginea cupolei, și se lăsa să lunece în lungul fuselajului. Dar el și-a dat drumul pe la bordul de atac, normal l-a prins elicea.

— Normal. De unde știți toate astea? Ce trebuia să facă, ce a făcut în realitate?

— Din instrucțiuni. Din concluziile anchetei.

L-am lăsat să vorbească și a spus tot, cum trebuia pilotul să dezlege chingile, să scoată nuca de la cască, să largheze cupola cabinei și să iasă calm pe plan, în curentul de aer care îl împinge singur spre ampenaj.

Instrucțiunile nu precizau că în timpul ăsta avionul se învârtea înnebunit, cu botul în pământ, cu botul în cer, sărea din orizont în orizont agățând în vârful planurilor rămășițe de zbor. Avionul știa că se prăbușește; suprasarcina ținând pilotul în scaun, aruncându-l dureros în marginile cabinei, mâinile grele nu reușeau să ajungă lacătul chingilor, maneta de largare a cupolei, întunericul fierbinte al suprasarcinii urcând dinspre picioare, tăpile presate pe paloniere cu sute de kilograme – forță. Acul

fluturat al altimetrului trasând obtuz sute de metri de cădere. Planeta rotită, încremenită oblic în spațiu frânturi, de secundă. Saltul pământului peste cupola cabinei, mâna ridicată greu, buzele mușcate la sânge, senzația cumplită de NU ESTE ADEVĂRAT, era. Degetele atingeau maneta de largare fără să poată apuca, strânge, trage, încă doi centimetri. Două secunde pentru mișcarea elementară, mai puțin decât elementară, a trage o manetă cu bilă roșie în vârf. O mie trei sute metri de prăbușire, pământ înghețat de iarnă, șuvoiul compact al aerului frigea de ger presând în scaun, izbea, ardea fața, ochii, mâinile, chiar prin mânușile de zbor. Nici nu se putea explica, măcar.

— Nu știu, am spus, vorbeam greu, n-am zburat cu avionul de care vorbiți. Habar n-am cum se comportă în vrie plată, și nici măcar în vrie normală, și încă, nu mi-ați spus ce avion a fost. Nu știu cum se iese din cabina celui avion necunoscut, și cam de ce m-aș putea agăța ca să ies de acolo. Cred că v-ați uitat la toate astea, sistemul de închidere al chingilor, și cum se larghează cupola, și restul. Cred că pot să spun cum funcționează în principiu toate astea, dar nu știu dacă vă interesează.

— Nu mă interesează. Nu acum.

— Perfect. Habar n-am nici de alura avionului în vrie, și pe unde s-ar putea ieși ca să scap de elice.

— Bine, a spus, dar zburați.

— Pentru ceea ce zbor, vă răspund la toate astea. Adică, să repet răspunsurile celor care s-au întrebat prima dată. Le-au trăit, prima dată.

— Nu înțeleg foarte bine.

Nici nu putea, dar n-avea rost să-i spun că nu poate să înțeleagă.

— Piloții de încercare. Piloții care nu sunt de încercare, dar întâmplarea i-a pus în fața unor situații pe care nici constructorul nu le-a prevăzut. Nici instrucțiunile. Băiatul de care vorbiți, dacă scăpa, vă uimea cu ce putea povesti după aceea și nu este trecut în instrucțiuni.

— În orice caz, a spus, concluziile noastre erau juste.

Nu știam că pot transpira iarna, pe frig. Nu așa, cu boabe mici, înghețate pe pielea fierbinte; fruntea, spatele, ceafa, cum se numește acolo, în dosul urechilor. Ștergeam fruntea cu dosul palmei, omul gras s-a uitat la mine cum mă șterg. Pe urmă a spus că factorul aleator joacă totuși un rol important în accidente de aviație, în producerea accidentelor de aviație.

— Încercăm să înlăturăm, am spus, factorul dvs aleator. Asta se cheamă pregătire, și securitatea zborului, dar întâmplarea apare întotdeauna exact

când ne așteptăm mai puțin. De unde ne așteptăm mai puțin etc. De asta nu se poate vorbi foarte clar despre rezultatele juste ale anchetelor. Răspunsurile care se pot da le știm de la cei care au reușit să treacă prin lucruri pe care nici instrucțiunile nu le prevăd, și în egală măsură de la cei care n-au reușit niciodată să mai răspundă, și atunci ne-am întrebă de ce n-au mai reușit să răspundă. Nu știu dacă reușesc să fiu clar.

A dat din cap, reușeam.

— De la asta se pornește. Avioane risipite pe câmp, și piloții care nu mai pot să spună de ce s-au risipit pe câmp avioanele lor, și adevăruri la care acum știți cum se ajunge sunt stricte și valabile doar pentru un tip de avion. Și ce este valabil pentru unele, poate fi exact pe dos la celelalte. Mai ales la categorii atât de diferite, avionul meu de vânătoare și aparatul de care vorbiți. Poate spuneți acum ce tip de avion era, Zlin?

— Înseamnă, a întrebă, că un pilot nu poate zbura decât un tip de avion?

— Înseamnă, am spus, că un pilot poate zbura n tipuri de avioane, dar trebuie să învețe foarte bine fiecare din acele tipuri de avioane. Ce poate să facă cu fiecare, între ce limite, și mai ales ce nu are voie să facă. Și când zboară să aibă în cap numai avionul pe care îl pilotează atunci. Ar mai fi de amintit că, și dintre aparatele de același tip, fiecare are felul lui de a fi.

— Particularități.

— Particularități de avion. Asta e ceva foarte special.

— Nu știu, a spus, dacă am înțeles foarte bine tot ce ați spus.

— Nu este mare lucru de înțeles. Chestia cu instrucțiunile, și cum se deosebesc avioanele între ele, și chiar între avioane de același fel există deosebiri.

*

Făceam duș, baia era plină de abur fierbinte, a lunecat prin oglindă silueta maimuțoiului cu lăntug din metal ieftin la gât. Mă uitam la ceas, am făcut duș cu Citizen la mână, pe capacul nichelat era gravat agresiv în trei limbi de largă circulație: watterproof, parawater, protivovodnâi, îl testam. Cronometrul zvâcnea în ritmul obișnuit secunde, acul mare arăta nordul, acul mic arăta șapte, șapte seara, postmeridian. Cursa spre oraș trecea prin stație peste o jumătate de oră. M-am frecat cu prosopul de in, pe urma am strâns în sacul de parașută blugii, puloverul, cărțile, ce mai aveam – maieuri și restul. Cuțitul de vânătoare, pasta de dinți. Pasta de ras, sticla „apres

rasage” cu bricul alb pe eticheta albastră, mai erau litere aurii: „CAPE HORN”, a bătut cu unghia vele întinse. Sub valuri împrôșcate de etrava bricului scria că apăs rasage miroase a grandoarea și măreția marelui ocean. Misterul insulelor înconjurate de stânci negre. Am netezit perna, pătura pe pat, luminile stinse, robinetele închise, era ca atunci când plec de pe un vapor care se scufundă. Se ducea dracului viața din mașina aceea de locuit, cum stingeam lumina, cum am închis ușa după mine. Coboram fluierând, sacul de parașută era greu, nu puteam fi atât de desăvârșit cât mi-ar fi plăcut să fiu. Vreau să spun că am coborât scările aplecat într-o parte, tot aplecat într-o parte am traversat holul din marmură albă, am lăsat sacul pe canapea. Pe urmă am oferit cheia 207 blondei de la recepție și am spus „au revoir”.

— Au revoir, a zis. M-am uitat la ea, cum agață cheia în cui, și cum se întoarce, și se uită la mine cum mă uit la ea.

— Plec de tot, am spus.

— Trebuia să anunțați din timp.

— Oricum plec, am spus. Chiar dacă nu v-am anunțat din timp.

De foarte aproape, nu mai arăta așa superbă.

— Pleacă și colegii dumneavoastră?

— Nu știu decât de mine, am spus.

A vrut să zică nu-știu-ce, am văzut clar cuvintele urcând, a tras aer în piept, n-a spus nimic. A dat din mână a renunțare și abia atunci am văzut că era căsătorită; adică purta verighetă.

— Să fac nota.

— Mulțumesc.

Plăteam, am ieșit în cercul de lumină al felinarului din fața hotelului, era ger sec, cum numai în februarie poate fi. În parcaj Grig lucra la o mașină trasă așa încât lumina cădea în golul de sub capota deschisă.

— Bravo, am spus, nici o zi fără muncă.

— Ce vrei?

— De la tine, nimic. A cui e mașina?

— A unuia, mâna lui Grig, vedeam în razele neonului – neagră de ulei, oscila nehotărâtă spre șirul de balcoane. Un tip.

Cred că nici nu simțea frigul.

— Unul gras, cu valiză roșie?

— Nu e gras, a spus Grig. E ca tine.

M-am uitat la balcoanele aliniate, pierdute în penumbra de întuneric, ger, ceață stearpă.

— Mă duci în oraș?

Grig s-a dat la o parte, am văzut carburatorul desfăcut, bujiile scoase, capacul de la delcou iriza lumina violetă în steluțe minuscule, argintii, aurii.

— Tu ai făcut masacrul ăsta?

— Eu le pun la loc, a spus Grig. A văzut sacul de parașută, ascultă, a spus, nu ești așa tâmpit ca să pleci.

— Ba exact asta fac.

— Pe chestia din cârciuma?

Înghetam în frigul uscat: nasul, bărbia, vârful urechilor. Vârfurile degetelor, prin mănuși. Grig nu avea mănuși. Avea numai degete pătate de ulei, de vaselină.

— Cum naiba lucrezi în gerul ăsta? Am întrebat.

— Pleci pentru că o fată nu ți-a dat un pahar de Pepsi, acum o săptămână?

— Nu numai pentru aia. Știi foarte bine de ce plec.

Grig alegea piulițe, șaibe, strângea la loc capacul carburatorului cu șurubelnița tarată.

— Prea mărunță pricină de ceartă.

— Ar mai fi ceva, am spus încet. Nu pot sta foarte mult într-un loc.

— Ai stat fix zece zile.

Am ridicat sacul, plecam spre stația autobuzului.

— Zece zile înseamnă foarte mult. Și zece nopți.

— Dumnezeu știe pe ce bancă din port dormi noaptea asta.

— Portul, am spus, întotdeauna a fost una din slăbiciunile mele. Fiorul marilor plecări.

— Dumnezeu știe pe ce bancă din port dormi noaptea asta, a reluat Grig, și mâine vii la zbor. Treaba ta.

— Treaba mea, strigam mergând cu spatele înainte spre stația de autobuz, treaba mea că sunt pilot de vânătoare.

— Blestem sublim, a țipat Grigorescu. Dacă tot pleci, de ce nu te-ai trezit mai devreme?

Parcă eram Švejk despărțindu-se de bătrânul genist Vodička; mergeam cu spatele și strigam unul la celălalt.

— În unele locuri e și mai târziu, strigam. E chiar foarte târziu.

— Prea târziu?

Fața lui Grig albea nedeslușit în umbra specială, tehnică, de sub capotă. Am ridicat din umeri, prea târziu nu e niciodată, am zis; dar vorbeam încet, nu s-a auzit. Niciodată nu e prea târziu, așa cred.

— Las-o baltă, a zbierat Grig. Auzeam din șosea motorul autobuzului. Mutarea ta ostentativă, protestatară, las-o pe mâine.

Am fugit spre stație, mâine, spuneam alergând, în unele locuri e deja mâine. Am urcat în mașină exact când s-a smucit, a pornit derapat pe șoseaua sticloasă, era un bec galben aprins, mă uitam la ceas, am corectat: în unele locuri o să fie mâine peste jumătate de oră.

*

Am plimbat sacul de parașută prin fața „Continentalului”, nu am intrat, nu vedeam marea, era ceva care nu merge, să fiu în Constanța și să nu văd marea pe geam. Coboram bulevardul spre piața aceea care n-am știut niciodată cum se numește, orașul era pustiu, prăfuit, aici bătea vântul, briza de seară, efect de litoral. Bătea briza, amesteca la colțuri de stradă vârtejuri de praf, zăpadă seacă, hârtii înguste și lungi de la guma de mestecat. Ambalaje de țigări snoabe rămase din vară. Am găsit o cameră cu două paturi la hotelul nou construit deasupra portului, intrau pe geam lumini albe, galbene, drept în față și foarte aproape raze portocalii conturau nasul imens, negru și lat, al unui vapor oceanic. S-a ridicat, a desenat un rotocol fumuriu pe cerul jos, a coborât brusc raza proiecteurului din port. Sirene de vapoare au țipat de două ori lung, de două ori scurt.

Dimineața a fost într-adevăr complicat cu ajunsul la aeroport, n-am înțeles foarte bine de unde pleacă autobuzul, am întârziat, mă gândeam ce fericit o să fie Grig, cum o să zică: ți-am spus eu. Capul meu de formație nu pierdea nici un prilej să zică: ți-am spus eu.

Am fugit la celula de alarmă, băieții din serviciul de luptă ridicau din umeri, grupa n-a venit la zbor. De ce? Nu știau de ce, știau doar că nu se zboară. Am cerut buletinul meteo, plafonul era foarte jos dar se putea zbura, aveam și aerodrom de rezervă. M-am dus la sala de pregătire, am spus salut, salut – a răspuns într-un târziu Testosu, am știut că s-a întâmplat ceva. Din cum a rămas salutul meu în aer, din cum a răspuns Ștefan, privirea scurtă între Bigă și Basil, celula B. B. Saluut, a lungit Grig cuvântul, cum ai dormit azi-noapte?

— Bine.

S-a întors spre ceilalți.

— Sigur, a dormit bine. Ce v-am spus eu, în oraș, la hotel. la ce hotel ai dormit?

— Cel nou, de deasupra portului.

— Inima de aviator n-a tresărit deloc? A întrebat Pețo.

— Simțul cel misterios care te leagă de avioane a dormit și el? A vrut să știe Basil.

Nu era ceva rău, asta se vede imediat. Sau a fost dar s-a terminat bine, mă rog. Am agățat mantaua albastră în cuier, hai, am spus, nu veniți la masă? Să vă diluați tainele în ceai cu rom, să vă amestecați secretele cu omleta, cu șunca, cu gemul, cu ce au pregătit Nuțicile pentru dimineața asta.

— Ce lipsă de considerație, s-a indignat Țestosu.

— Eu am crezut în tine, a spus Pețo.

— Să mănânci în timp ce un coleg al tău.

— Un pilot.

— Un avion.

— Așa făcea și în școala militară, a spus Grig. Burta, înainte de orice.

— Conștiința trece prin stomac.

— Conștiința lui este stomacul.

— Mi-e rușine că îl cunosc.

— Hai, a făcut Basil, du-te la masă, ce aștepti?

— Mai bine mergi la hangar, a spus Țestosu. Să vezi ce n-ai văzut.

S-a dezlipit de calorifer, hai, a spus, vin cu tine. Să mai văd și eu o dată.

Am ieșit așa, fără mantale, scârțâia sub tălpi zăpada săracă, prăfoasă, albastră în lumina incertă. Spre pistă, dincolo de hangarele boltite, de turnul TAROM, se pregătea lumina acelei zile.

— Uite. Țestosu vorbea repede, înghițea litere, degeaba îți spun dacă nu vezi. Eu de asta vin, să mai văd o dată.

— Ce anume mă așteaptă în hangar?

— Știi, a spus repezit Ștefan, lucrurile în care nici aviatorii nu cred până nu le văd. Le înțelegi doar când sunt deja făcute, terminate, altfel ai spune: imposibil. Și chiar după ce le vezi te apropii prudent de ele, ca de o bănuială.

Îmi aminteam de inginerul cel gras, de discuția din hotelul TAROM.

— Ascultă, tu cunoști un inginer de aviație gras? Cu o valiză din piele roșie?

— Poftim? A întrebat Țestosu. O mulțime de ingineri din aviație au valize roșii.

Mergeam repede, alergam în gerul uscat, n-are nici o importanță, am spus. Nu era inginer militar. Umărul lui Ștefan lovea în mers umărul meu, exact așa se leagă povestea. Niciodată singur, mereu cineva alături, în profesia noastră, care se întâmplă exact de unul singur, între Țestosu și mine se ridicau, despărțindu-ne, gardul din sârmă ghimpată, un avion vopsit în culori de război ca un irochez, cu bot ascuțit și prize laterale de aer, o blondă subțire care îl preferase pe el pentru că era deșteaptă. Vreau să spun, o blondă adevărată, cu păr de zână, lung, căzut drept pe umeri. Ne despărțeau mult mai puține lucruri decât cele care ne apropiau, erau aceleași pentru amândoi. Rămâi în urmă, a spus Ștefan, bine, am zis, nu înțeleg de ce fugim așa. Chestia aia formidabilă spre care mă duci se petrece în timp? O să rămână în timp, a spus găfâit Țestosu, și atunci am știut ce ne mai leagă: lucruri formidabile care se întâmplă numai în aviație, și nici măcar aviatorii nu le pot înțelege dacă nu văd cu ochii lor.

Au scheunat role pe vaselina înghețată, portierele uriașe lunecau greu, metalul cenușiu amplifică sunetele, scrâșnet de fier lustruit îndelung călcând pe ace de gheață. Negru și mohorât din afară, hangarul era orbitor înăuntru, alb – vioriu de neonul reflectat în pereții uriași, văruiți. Ziduri întinse la nesfârșit în toate părțile alcătuiau un cub pustiu de lumină rece. Chiar la mijloc, micșorat de pereții uriași, subțiat negru în lumină, lucea stins un MIG-21. Plexiglasul – nu, cupola nu scânteia, numai duralul rece, cabina avionului era husată și, în general, MIG-ul acela părea foarte departe și de neatins cum stătea în cubul din lumină rece. Parcă nici nu era MIG-21. Parcă era un avion necunoscut.

— Uite, a spus Ștefan încet, am ridicat din umeri; pe duralul lucios jucau focuri minuscule, difuze, plecau din jurul tubului Pitot, dansau pe lacul verde al conului. Se topeau în argintiul uniform al fuselajului. Alcătuiau linii drepte, înguste, perfecte, la bordul de atac al aripilor delta. Urmăreau coama, deriva masivă, se topeau în aerul strălucitor. Nichelul jambelor lucea întunecat în penumbra de sub planuri. Distona pata aceea mohorâtă, husa cabinei. Pânza groasă, opacă, acoperind plexiglasul lucitor al cupolei. Pânza groasă contura, continua linia știută a cupolei de dedesubt.

— Uite, a spus din nou Ștefan, am ridicat iar din umeri, ce era de văzut? Sunt o grămadă afară, am spus, în linie, avioane aliniat sub huse țepene de ger.

Țestosu a râs sub bolta hangarului, s-a dus, a plecat de lângă mine, se îngusta și el în lumină cum se depărta. S-a aplecat sub avion, dezlega

sandourile lungi ale husei. Era clar că ce se întâmplă în afara firescului cu avionul acela se ascundea sub husa cabinei. A zburat pânza groasă, îngustam ochii de lumina reflectată în plexiglasul lustruit, n-a fost nimic. Adică săgețile acelea din raze groase, lumina violetă, erau sorbite în cercuri rotunde de plexiglasul afumat, cupola neagră, opacă, cum n-am văzut la nici un avion. Vino, a spus Țestosu, ce ai rămas așa.

Am rezemat de fuselaj, am urcat scara din metal roșu. Cupola era neagră, afumată, am deschis cabina, bordul plin de urme negre, vopsea umflată, sărită în solzi de pe metalul încins. Panoul din dreapta era pârjolit, ieșeau capete de sârme arse, contorsionate, din manșoane metalice mâncate de foc. Mirosea a scrum rece, a metal încins și din nou răcit și plesnit în dilatări – contractările acelea, vine subțiri de dural argintiu apăreau sub scoarța calcinată. Era ca atunci când dezvelești brutal ceva care nu trebuie dezvelit.

Capronul chingilor de scaun din dreapta era ars, vitrifiat lucios, casant ca sticla, spart în solzi mărunți. Suprafața interioară a cupolei, parbrizul, negre de funingine, striate mărunț de căldură. Opace, n-am văzut nimic prin ele când m-am aplecat și am încercat să văd. Lespezile de beton, portierele hangarului, orizontul roșu-cenușiu prin portierele întredeschise, nu se vedeau. Doar solzii negri de funingine.

— Asta, întrebam greu, ce vrea să fie? Cum a reușit să vină jos?

— Ce crezi că ne întrebăm de azi-noapte? A pus Țestosu.

— Cine?

— Maftai – Corporation.

— Cum dracu. Mă uitam în cabină, ce putea să ardă aici? Așa violent, și cum s-a aprins? De unde?

— Scurtcircuit, mâna lui Ștefan arăta tabloul contactelor de sub plexiglas, ce a fost tabloul contactelor de sub plexiglas. Pe urmă s-a întins la pultul din dreapta, panoul siguranțelor.

— Înseamnă că n-a avut nici curent la bord.

— Cine spune că avea curent la bord?

— A scos trenul cu avarie.

— Da.

— Flapsul?

— Se aterizează și fără flaps.

— Da, dar noaptea, am spus și am râs amândoi. Cum s-a întâmplat, am întrebat, și a fost rândul lui Ștefan să ridice din umeri, cum se întâmplă în

aviație. Povești pe care nimeni nici măcar nu le visează, și cu rigla în mână nici nu ar trebui să se întâmple. Spunem imposibil, a zis Ștefan, și lucrurile de necrezut se întâmplă dezinvolt, noi clătinăm din cap și ne minunăm. Clătinăm capetele de piloți obișnuiți cu toate minunile, și nu încetăm să ne minunăm. E bine, a spus.

— Ce e bine?

— Atunci când putem să știm ce s-a întâmplat. Acum, azi, aici, pe loc, în fața avionului ăsta. Așa pârlit cum e, ce avion formidabil, tocmai pentru că este.

— Ia-o de la început.

— Nu e mult de spus. Ștefan se așeza pe bordul aripii, îl vedeam de sus așa cum stăteam pe marginea cabinei afumate. Corporation era pe mare, la trei-patru minute de litoral, a trecut pe canalul startului, a raportat incendiu la bord.

Patru minute de zbor însemnau cincizeci-șaizeci kilometri de apă rece.

— Conducătorul de zbor i-a spus să catapulteze. Am ascultat banda, a spus să prindă litoralul dacă poate, și să catapulteze.

— Tu ce ai fi spus?

— Avea dreptate. Spuneam același lucru. Ce poți să spui?

— Și eu îi ziceam să catapulteze.

— Da, a zâmbit Țestosu, a bătut cu palma în bordul de atac al aripii. Avea dreptate, dar Corporation a spus că nu sare, că încearcă să aterizeze aici, avea și el dreptatea lui, uite – arăta avionul, cabina afumată – chiar a aterizat.

— Noaptea, am spus.

— Noaptea.

— Cu cabina aia prin care nu se vede nimic.

— Exact. Și a scos trenul cu avarie, și a venit fără flaps.

— Nu trebuia să facă asta, am spus și Ștefan a încuviințat, sigur, nu trebuia. Atât doar, că a făcut-o.

— Cu focul din cabină.

— Așa vedea bordul mai bine.

— Mulțumesc frumos. El ce a pățit?

— Puțin pârlit. Neeroic și nesemnificativ, și, doctorul spune că nu o să mai facă niciodată reumatism, pe dreapta în orice caz, și chestia aia care înțepenește gâtul, cum se cheamă?

— Spondiloză?

— A spus că nici spondiloză n-o să mai facă.

Mă aplecam peste cabină, am respirat aer cu miros de scrum; am apucat mânerul, am închis cupola.

— E o chestie, am zis, coboram scărița fragilă.

— Să aterizezi în halul ăsta?

— Să scapi de spondiloză, am spus, am râs amândoi.

— Ai ținta încadrată pe ecran, a spus Basil, ceri de jos aprobarea de lansare, la distanță optimă apeși clapeta, racheta nu pleacă. Ce faci?

— Pot să fac o mie de lucruri, a mormăit Grig.

— Primul din ele. Din alea o mie.

— Mă uit dacă n-am uitat un contact necuplat.

— Două secunde, a spus Petre. Asta durează două secunde.

— Pe urmă ce faci? Celelalte 999 de lucruri.

— Degajez din atac, îi fac loc ăstuia – mă arăta cu degetul peste umăr – să vină el să doboare. Să se umple de glorie.

— În două secunde mă apropii o sută cincizeci de metri, cu două sute cincizeci pe oră viteză de apropiere, îmi strici tot atacul.

— O sută patruzeci.

— Poftim?

— O sută patruzeci de metri în două secunde, cu viteza asta, a precizat Țestosu.

— Mă rog, atacul tot l-a stricat.

— N-am stricat nimic, a spus Grig.

— Îmi reduci timpul de apropiere, lansare, cu două secunde, în condițiile în care trag eu am doar unsprezece secunde la dispoziție, pentru două rachete. Mănânci o cincime din timp.

— Dacă, a făcut Grig. N-ai decât să stai mai în spate.

— Asta mărește timpul total de atac. Putem ieși din poligon.

— Și? A întrebat Bigă.

— Nu ții minte de data trecută? Ne descalifică.

— Există o soluție, a spus Țestosu.

El găsea întotdeauna soluții.

— Ascult.

— Sunt numai urechi.

— Grig să nu își uite contactele prin cabină.

— Bravo, a bătut Bigă din palme.

— O să mă străduiesc, ne-a încredințat călduros Grig.

- Tu de ce nu reduci viteza? M-a întrebat Pețo. Numai un pic.
- Scade probabilitatea de lovire, am explicat.
- Boala asta a rămas din Academie, să calculezi totul în probabilități.
- E o boală bună, a spus Basil.

Dincolo de fereastră strați negri au șters crengile copacilor; mânăca de vânt de pe hangarul 1 s-a rotit, a căzut dezumflată, s-a umflat iar într-o rafală mânăca de vânt vărgată alb-roșu.

- E limpede, a spus Basil, azi nu zburăm.

Am auzit șuiurat de turbină, zgomot de pale despicând sacadat aerul; peste hangare, peste copacii negri, s-a ridicat un elicopter portocaliu. A urcat pe verticală până la baza plafonului jos, s-a aplecat, dispărea în nori așa, cu nasul coborât și coada ridicată.

- Îl duc acasă pe Maftei, a spus Basil.
- Putea să treacă întâi pe aici, să spună la revedere.
- Puteai să treci tu pe la infirmerie, să îl vezi.
- A fost, a lămurit moale Grig. Când te-ai dus cu Țestosu la hangar, și după aceea ați fost la masă.

Mă uitam la Ștefan, am ridicat amândoi din umeri.

- Cum era?
- Pansat la mână dreaptă. Până sus la umăr.
- Cum era pe dinăuntru, a precizat Ștefan.
- Normal, cum să fie.
- Deocamdată, am spus.
- N-am înțeles.
- Țștia care trec prin foc se schimbă, în timp, la început nici ei nu își dau seama.

S-a făcut liniște. Auzeam elicopterul, trecea deasupra blocului; au trepidat geamurile, s-a văzut burta portocalie între aburii groși.

- Ce barem au tipii ăia? A întrebat Pețo.
- O sută plafon, o mie vizibilitate.
- Fii serios, s-a întins Bigă, a căscat, asta-i pentru AN-24. Și numai atunci când sunt începători la manșă.
- Cincizeci cu cinci sute, a spus Grig.

Am lăsat fotoliul pe spate, aici erau fotolii în sala de pregătire, scoase din avioane ieșite de la zbor. Din carcassele cojite care se vedeau dincolo de gardul cenușiu, ampenaje ridicate spre cer, matricole jupuite, păsări decolorate prinse în cercuri roșii de neputință. Știam ce urmează, veșnica

dispută cu baremele de aterizare, știam și ce o să spună Grig și ce va răspunde Bigă, și cum o să-i pună Basil la punct pe amândoi.

Totul se întâmplă de fiecare dată la fel atunci când nu zburam, vreme proastă, un avion căzut pe nu știu unde, acum, am spus, să vedeți cât stăm. După povestea cu Maței, până controlează toate avioanele.

— Pe ale noastre le controlează chiar acum, a spus Basil.

Oricum, nu era mare lucru de verificat.

— Până se ridică plafonul, a spus Grig. Plafonul n-o să se ridice niciodată, și noi stăm, în timp ce elicopteristii zboară, și TAROM-ul zboară.

— Prietenii lui Doru, a intervenit Ștefan.

— Poftim?

— Nimic. Am apus că taromiștii sunt prietenii lui cei mai buni. Care l-au trimis să doarmă în oraș.

— Iar noi, cu aparatura pe care o avem, stăm la sol.

— Am putea zbura foarte bine, Bigă se lansa în teoria lui despre venirea la aterizare în condiții de vizibilitate redusă, cu supersonicul. Avem o grămadă de ceasuri la bord.

— Tu ce barem ai propune?

— Optzeci de metri plafon, un kilometru jumătate vizibilitate. Bazat pe timpul de reacție, și restul.

— Nu zău?

— Serios.

Basil se uita pe geam. Pețo s-a învârtit prin camera joasă, a dat drumul la televizor. Vino, a spus, să jucăm ping-pong electronic. Menține reflexele. Nu m-am dus. Mă gândeam la avionul cu cabina arsă și la Corporation. Am ridicat picioarele în ghete de zbor pe fotoliul din față, mă uitam în tavan, vedeam o grămadă de lucruri acolo. Am văzut aerodromul din pustiu, două piste paralele, când bătea vântul din nord pistele se acopereau cu pale de nisip roșu, când bătea din sud nisipul era galben-auriu, acolo vântul bătea numai din nord sau din sud. N-a bătut niciodată dinspre mare sau de la vest, de dincolo de fluviu. Am decolat, dar asta se întâmplă de mult, prima oară când am fost cu grupa de trageri, în ziua aceea vântul a venit din nord pentru că breteaua era acoperită cu praf roșu și avionul colonelului lăsa dâre cenușii pe betonul dezvelit în rulaj; în nisipul roșcat de pe pistă, și când am cuplat forțajele s-a ridicat un zid murdar de praf cărămiziu. A fost ultima ieșire, interceptam în stratosferă o țintă teleghidată, au lansat-o chiar când decolam. După ce am cuplat forțajul, și din stânga – spate, după zidul de

praf, a țâșnit avionul mic, roșu, lăsând două jeturi orbitor de albe în lumină. Alb pe albastru, s-au desprins, au căzut rostogolit, săltând ciudat în aer, fuzeele de decolare. Am văzut coloana de foc violet țâșnită din ajutorul avionului – cap, am dat drumul la frâne, gata. Decolam, am băgat trenul, în virajul pe stânga am privit înapoi, n-am mai văzut avionul roșu. Erau numai rampele de lansare, și fumul alb, destrămat, și nisipul roșcat care cădea în franjuri înapoi, pe beton. Dincolo de unsprezece mii de metri cerul era, nici nu știu să spun cum a fost cerul în ziua aceea, scânteietor, tăiat în lumină limpede, albastră, și lumina avea ceva al ei, nu stătea, nu zburam în aer mort, încremenire, curgea așa – de peste tot, și soarele era chiar deasupra noastră, și trimitea raze molcome care se împleteau firesc cu lumina limpede. Numai că nu aveam dispoziția necesară, nu îmi ardea de pasteluri, ne băteam pentru locul trei la tragerile în poligon, măcar atât. Se topea avionul colonelului în albastrul prelins de peste tot, pământul dispărea în pâclă, ars, galben – cenușiu, s-a clătinat, s-a lăsat sub noi când am tras în șandelă. Aveam peste două mii trei sute kilometri pe oră, șaisprezece mii de metri, am pus la orizontală, reduceam în forțaj minim, avionul colonelului s-a dus înainte, așa era scenariul. Trena din cristale de gheață s-a subțiat, sa ștergea, a dispărut în aerul rar. N-a mai fost. Văzut ținta, a spus colonelul, și pe urmă a spus: intru la atac. Atunci mi-a apărut și mie pe ecran, la zece kilometri în fața semnului care însemna avionul colonelului, păstram opt-nouă mii de metri între mine și avionul – cap, îl țineam pe centrul ecranului, dacă el degajează la trei kilometri, am spus, avionul se ducea cu peste treizeci de mii de metri în fiecare minut, înseamnă că am unsprezece kilometri la dispoziție, de fapt numai opt, pentru că și eu trebuia să degajez ca să nu intru în țintă. Adică douăzeci de secunde, mă apropiam cu o mie două sute – o mie patru sute kilometri pe oră. Lansat – a spus capul formației, și trăgea filmul, eu eram cu rachetele, a degajat, s-a dus, a traversat ecranul lăsând o dâră verde, fosforescentă, a dispărut în dreapta-jos. Am împins maneta de gaze în forțaj total, ce se întâmpla în spate – motorul, a zvâcnit avionul, s-a întins, am simțit cum se duce pe curba de atac. Cum ne ducem pe curba de atac. Semnul țintei pulsa neliniștitor pe ecran, s-a apropiat, încadrare, cuplam contactele de lansare, clapeta trăgaciului dată peste cap. Striațiile metalului, gust de fier coclit în gură, în gât, trăgeam oxigen în masca udă, moale de sudoare; totul era să nu mă grăbesc. Nu m-am grăbit. Așteptam, măcinat de secunde care însemnau kilometri, și zboruri, și luni de pregătire, exact ce era dincolo de cuvinte –

toate trăite, arse până nu mai rămânea nimic, nu rămâneam nici eu. Atunci am tras, când am fost cu tot degetul apăsător pe fierul striat, avionul s-a zguduit brutal, a revenit în linie de zbor, racheta din stânga plecată. S-a stins becul verde RACHETA STÂNGA INTERIOR, cinci secunde măsurate în unități care nici nu s-au inventat, am apăsător iar. A plecat racheta din dreapta, și pe urmă a fost flacăra totală cuprinzând avionul, vedeam rama parbrizului proiectată pe cer, și cerul era roșu – violet, roșu aprins, roșu fluid curgând, umplea cabina, mâinile pe comenzi, roșii mâinile mele. Cioburi de gânduri, dacă au fost. Am fost avion, secunda aceea. Secunda spre care urcam, am știut mai târziu, dintotdeauna, și tot ce s-a întâmplat după aceea a fost coborâre. Nu vreau să spun că de atunci lucrurile au devenit altfel, sau aia a fost secunda hotărâtoare pe care oricine o are, trebuie numai să o recunoști, nu vreau să spun nimic. Spun doar ce s-a întâmplat. Cred că nici eu nu știu foarte bine ce s-a întâmplat. Știu doar, că zborul acela a rămas imprimat în mine ca într-o casetă de barograf. Tot ce s-a întâmplat cu avionul. Zburam în sfera cu rază de moarte, racheta explodată la lansare, focul acela intra în avion, a fost în mine, ardea până la capăt ce a găsit de ars. Am aterizat, avionul era neatins așa trecut prin explozia rachetei, și mă durea exact în cot de locul trei pe care am reușit să-l ocupăm.

*

Coboram spre portul mic al orașului, casele erau vechi, alb, verde, galben pastelat, culorile nu se potriveau cu cerul cenușiu, cu vântul aspru venit din toate părțile. Străzile înguste se numeau Ancorei, Pupei, Catargului, Strada Mării, se terminau abrupt deasupra mării. Valuri gri se uneau cu cerul, orizontul era necrezut de aproape și nu știu cum, concav, se scobea în cenușa zilei. Numai valurile, când se apropiau de mal, rostogoleau dungi de spumă verde, lipicioasă; rămânea o mazăgă alunecoasă din spuma aceea rostogolită de valuri, în portul mic se legănau la ancoră veliere cu pânze gudronate prinse în lungul vergilor, parâme zbârnâiau în vânt. Se numeau straiuri, sarturi, fungi adunate alcătuiau greementul, știam din cărțile lui Jules Verne. Erau foarte complicate așa cum plecau de pe punte, treceau prin tot felul de scripeți, palancuri, mânuiau vele din pânză groasă, scorțoasă. Am ocolit portul, lespezile cheiului aveau inele groase din fier ruginit de care se legau corăbii. Din oraș au venit pale de muzică, treceau peste port, s-au lovit de peretele digului, de faleză, s-au risipit. Era frig, am urcat spre portul mare, înainte de Cazinou valurile depășeau zidul

falezei, s-au revărsat pe trotuar. Treceau de zidul falezei, de balustradele din metal alb, s-au spart pe mozaicul cu pești stilizați, luna și stelele, cai de mare care semănau foarte puțin cu adevărații cai de mare. Traversam piața Ovidiu, am intrat în prăvălia unde se vindea bragă și se făceau covrigi. Nu credeam că este atât de complicat să faci covrigi. Aluatul era frământat îndelung de două fete cu picioarele groase, tăiat în fâșii înguste, bătut, de planșete din metal alb, frământat din nou, răsucit, împletit în funii lungi, moi, galbene, funiile erau tăvălite prin făină, împărțite în bucăți de aceeași lungime, rotunjite la urmă în covrigi. Treaba începea abia acum, covrigii cruzi erau opăriți în zeamă clocotită, trecuți prin mac și sare, întinși câte doisprezece pe scânduri lungi, subțiri, elastice, cu margini carbonizate și rotunde de lemn ars, fărâmicios, căzut în așchii negre pe cărămida încinsă a cuptorului. Focul ieșea de sub bolta afumată, se strecura pe lângă burlanul din tablă, juca pe tavan, pe zidurile înalte, raze roșii, galbene aureau penumbra prăvăliei. Sub galantarul din sticlă se înșirau lucruri cu denumiri ciudate – trigon, niculițe, cristale mari de zahăr ieșeau din coca aceea transformată în toate felurile. Se scoteau o grămadă de lucruri din apă și făină, totul e câtă apă, câtă făină se pun la un loc. Cumpăram bragă, un pahar băut pe loc, al doilea sorbit înghițitură cu înghițitură, am lăsat paharul gol pe masa cu tăblie lustruită din marmură roșie, pătată cu alb, străbătută de vine albastru închis, aproape negre, ca la oameni.

Una din fetele cu picioare groase scotea covrigi din cuptor, scândurile foarte înguste se arcuiau în aer, covrigii zburau absolut toți pe aceeași traiectorie savantă, se frângeau într-un coș pătrat din răchită. Fata înșira covrigi din coș pe sfori scămoșate, mătura zincul lucios al tejghelei cu dosul palmei, monezile cădeau în sertar odată cu fărâmiturile, gămălii negre de mac, cristale albe de zahăr, de sare. Priveam fețe aurite în pale de lumină scăpate din cuptor, oricum trebuia să pierd vremea, încercam să ghicesc tot felul de lucruri. Dacă se ascunde cineva în spatele acelor fețe aurite. Ce face fiecare în viața lui, învinge, a fost învins de ce se întâmplă în jurul lui, al nostru, mă rog. Nu erau foarte mulți învingători în seara aceea. N-au fost nici foarte mulți învinși. Cei mai mulți erau așa, pur și simplu. Existau și gata. Stăteau la coadă la covrigi. Nu poate câștiga toată lumea, e clar. Nu pe toată linia. Treceau tot felul de tipi legănând sfoara cu covrigi, știam ce se întâmplă cu ei după covrigii înșirați pe sfoară. Credeam că știu. O grămadă de covrigi însemna familia mare, cel așteptat era primit cu țipete, răcnete, urlete de fericire, bătut pe umeri, pupat pe obraz, tras de haine, de mâini, de

păr, împins la masa plină care aștepta exact covrigii aceia ca să fie întreagă. Defilau absent bătrâni cu doi covrigi pe sfoară, nu-i aștepta nimeni, nicăieri, își treceau ziua în așteptarea ritualului de seară – coada, paharul cu bragă, focul din cuptor. A venit o blondă mică, subțire, roșie de ger, s-a băgat în față, a dat peste cap toate teoriile. Pleca cu doi covrigi amărâți. A fost o blondă autentică, părul era lucios, moale, avea culoarea aceea blond – cenușie, de neimitat, și mirosea cum miroase doar părul blondelor nevopsite. Pleca cu doi covrigi amărâți, unul a fost mâncat până la ușa, știu asta pentru că mă uitam la ea, de sus până jos. După ce a trecut pe lângă mine, și am simțit cum miroase părul, m-am uitat la ea. Vreau să spun, aveam după ce să mă uit. Părul blond – cenușiu aurit în lumina difuză, puloverul gros, blugii desenau picioare fine, lungi, cât de lungi pot fi picioarele unei blonde scunde? Doar pro-por-țio-nal. Mi-ar fi plăcut să plec cu blonda aceea. Trebuia să merg lângă ea și să spun, știi ce, hai să punem la un loc covrigii, câte doi de fiecare. M-am oprit, era ceva care nu se potrivea: dacă nici blonda asta n-are pe nimeni cu care să își mănânce covrigii, seara lungă de iarnă, anii de viață. Înseamnă că lumea e plină de tâmpiți. Am făcut un pas, m-am oprit. Era ca atunci când vreau foarte mult să știu un lucru, și nu am de unde să îl știu. Nu pot întreba o femeie dacă este într-adevăr singură. N-avea nimic de femeie singură, sau habar n-am eu cum arată o femeie într-adevăr singură. Haide, a spus gros cineva din spate, dumneata nu cumperi? Am cumpărat, patru covrigi fierbinți ca făgăduielile, mă păcăleam, n-am păcălit pe nimeni. Mâncam trei pe drum, păstram unul cu mult mac și sare multă, și gros, regele covrigilor, l-am păstrat pentru mai târziu. Acasă, hotelul spânzurat deasupra portului, dimineața mă sculau pescărușii. Scoteau țipete absolut îngrozitoare, făceau ca trenul, ca măgarul, ca macaralele din port. Făceau ca sirena de ceață, atunci când e ceață și la fiecare douăzeci de secunde din valuri iese un strigăt pentru care nu găsesc cuvinte potrivite. Am agățat sfoara cu ultimul covrig de rama oglinzii, rama era ovală, sculptată incredibil în lemn dens, cu trandafiri și îngeri grași. Îngerii aveau pe spate aripioare ridicol de mici, ascuțite la vârf; în una din aripioare am prins sfoara scămoșata. Era frig în cameră, m-am culcat, m-am învelit cu toate păturile. Mă gândeam la blonda din prăvălia cu covrigi. De ce nu m-am dus să vorbesc cu ea, pentru că putea să spună: lasă-mă în pace. Nu îmi plăcea să mi se spună: lasă-mă în pace. Nu îmi place nici acum. Cred că n-o să știu niciodată să mă port cum trebuie în situații de astea. Nu știu cât am pierdut așa, pentru că nu îmi place să mi se spună lasă-mă în

pace. Habar n-am cât am câștigat. Pe urmă m-am gândit la avion, cum sunt în cabină cu ținta pe ecran, cu încă trei avioane între mine și țintă, de unde să scot încă două secunde? Necesare pentru corecții, nu puteam fi perfect, ajungea să vin puțin glisat, sau pilotul automat să bage o corecție aiurea pe curba de atac, sau Basil, ori Bigă, sau Grig, să întârzie. Fiecare, o clipă din timpul meu oricum măsurat la limită. Am descompus parcursul de luptă, viteze de apropiere, unghiul de prezentare. Ion trebuia să ne scoată exact la racurs 0/4 în spatele avionului teleghidat, care poate să nu fie totdeauna avion teleghidat. Ion trebuie să ne scoată exact în spate, și cei dinainte să nu depășească timpul lor de atac, și eu să fiu perfect. Atunci totul avea să fie O. K. M-am gândit și la Corporation, ce i-a trecut lui acum trei nopți prin cap, deasupra mării, cu foc în cabină. Ce mi-am închipuit eu stând în pat că i-ar putea trece prin cap noaptea, deasupra mării și mi-am dat seama că nu îl cunosc deloc pe Corporation. Nici pe Grig, nici pe Țestosu, pentru niciunul nu puteam garanta că știu la ce s-ar gândi cu foc în cabină. Cu hidraulica plesnită, cu motorul oprit, cu generatorul de curent defect noaptea în nori, la două sute kilometri de cel mai apropiat aerodrom. Nu puteam garanta nici pentru mine.

S-a făcut cald sub pătură, am adormit așa, cu lumina aprinsă. Pe urmă m-am sculat, am luat o carte, am început să citesc. N-am citit foarte mult. Bătea cineva la ușă, cine știa că sunt aici, am fost sigur că e o greșeală, am tipat întră. S-a deschis ușa, a intrat un sac decolorat de parașută, în urma sacului era Grig.

— Salut.

— Salut, și nu știu de ce eram dezamăgit. Adică îmi părea bine că a venit Grigorescu, dar mult mai bine ar fi fost să vină altcineva. Nici nu știam precis cine. Nu îndrăzneam să gândesc, cine aș fi vrut eu să vină. Nu putea să intre, cine ar fi trebuit din toate puterile mele să intre pe ușă, și atunci tot ce însemnam s-ar fi rotit scârțâind, și Dumnezeu știe cum ar fi curs mai departe povestea. Dacă, dar n-a fost. Am spus încet salut, și îmi părea bine că a venit Grig.

— Nu pari foarte încântat.

L-am încredințat că sunt.

— Poate aștepți pe altcineva. Poate m-am pripit venind aici. Poate trebuia să telefonez înainte.

— În regulă, am spus de sub păturile acelea.

— Sigur, trebuia să telefonez înainte.

— Îmi pare bine că ai venit, am spus. Serios.

Au chelălăit sub geamul cu vedere spre port pescărușii, au scos sunete îngrozitoare, turnuri din fier ruginit răsturnate peste carcase de vapoare eșuate pe stânci. Grig a lăsat sacul jos, abia acum, s-a apropiat de geamul dincolo de care erau vântul, întunericul, luminile din port.

— Asta ce a fost?

— Păsările alea gingașe, am spus. Pescărușii.

— A, pescărușii.

Am ieșit de sub pături, stăteam turcește pe pat, mă uitam la Grig. Cum desface fermoarul sacului de parașută. Cum aranja în dulap tot felul de lucruri, teancuri de rufe spălate, călcate. Avea o mulțime. A văzut covrigul atârnat pe rama oglinzii ovale, vai, a spus, ce decadentă. Oglinda, nu covrigul, îngerii ăștia grași n-or să zboare niciodată. Nu cu aripile astea mititele. Vorbea mâncând covrigul, nici nu știu când l-a mâncat. A dispărut, și gata. Mulțumesc, a spus Grig. Totuși așteptai pe cineva. A fost foarte bun.

S-a dus la baie, aranja pe etajera de sub oglindă, auzeam metalul lovit de sticlă, de faianță, aranja pe etajera de sub oglindă tuburi cu spray, săpuniere, perii cu dinți din oțel strălucitor plantați în articulații elastice de cauciuc.

— Știi, am strigat din pat, hotelul ăsta e foarte nou, nici nu l-au cuplat la rețeaua de apă caldă.

— Bănuiam, a răspuns Grig. Cum era să găsești tu un hotel ca lumea?

— Știi, am țipat iar, la ce oră trebuie să ne sculăm ca să prindem autobuzul pentru aeroport?

— Bănuiesc și asta. Dar nu puteam lăsa un tip cu psihicul tău morbid.

— Cu ce?

— Cu structura ta psihică.

— De când naiba te interesează structura mea psihică?

— Nu puteam lăsa un tip cu psihic slab și labil să stea singur atâta vreme. Nu știi niciodată ce se întâmplă.

*

La două sute de metri înălțime ecranul radiolocatorului era alb de ținte, semnele se suprapuneau, se intersectau, desenau pete lăptoase, confuze, pe grila luminoasă. S-a întunecat brusc sticla polarizată, fulgera lumina verde, fosforescentă, a vizorului, curbe sofisticate tăiau în spirale prelungi orizontul lucid din sticlă brună. În stânga, abia vedeam, avionul lui Grig, dizolvat în trâmbe de ploaie albă, zăpadă cenușie. Treceam pe MULT

protecția radiolocatorului, ecranul rămânea opac, de nedescifrat, am ridicat din umeri sub chingi. A fulgerat departe în sud, s-a luminat ziua stinsă, avionul lui Grig era negru de lumina violetă. Nu știam că fulgeră în februarie. Nu atunci când ninge, mă rog. Lumina violetă uniformiza marea, faleza, norii de deasupra, numai MIG-ul a rămas negru, și apa din cer s-a închegat în bare groase de argint. Fulgerul a cutreierat cerul, a dispărut după negura care acoperea malul, ne-a lăsat în întuneric. S-a întors în căști ca un scrâșnet aspru, scârțâit prelung, greu de suportat. Se ridicau jerbe de scânteii sub botul avionului, s-au întins în lungul tubului Pitot; înveleau cabina cu flacăra rece, seacă, uscată. Aerul din mască mirosea a ozon, între ramele parbrizului săltau bezmetice scânteii lungi, violete, care se frângeau la jumătate. A trecut prin căști un nod rotund, s-a spart, s-a pierdut în fluierături stridente din care desprindeam greu cuvinte, indicative, indicativul meu. Acul radiogoniometrului oscila, s-a învârtit jumătate de tură, s-a oprit, indica o direcție absolut aiurită. Știam povești cu motoare oprite de ploaie, flame înecate în apa cursă din cer, asta – prin ce treceam noi – era dincolo de ploaie. Zburam într-un amestec de apă și zăpadă în care avioanele își făceau loc greu, nici nu înaintam, stăteam așa, încremeniți într-o atmosferă opacă. Cei opt sute de kilometri pe oră la vitezometru erau o ficțiune, o convenție între mine și avion, între avion și ce se întâmplă afară. Am împins maneta de gaze, m-am apropiat de umbra vagă, prelungă, prelinsă prin apa sură, prin negura albă, în jos vedeam doar la verticală, s-a ridicat brusc faleza, roșie lucioasă în lumina ternă. A fâlfâit sub noi farul alb, rotund, cu pălărie neagră din metal. Totul se întâmplă în apă, între ploaia de deasupra și Marea Neagră de sub noi. Reduceam motorul, avionul lui Grig era dintr-o dată foarte mare, astupa cerul, am văzut foarte limpede – dintr-o dată n-a mai fost nimic între noi. Am văzut insignele tricolore, litere mărunte pe capace, numărul de înmatriculare, dunga albă, îngustă, cum înconjură cifrele roșii: 9612. Dureau ochii de roșu acela pe aluminiul gri, pe ziua întunecată. De orizontul care amesteca norii, apa, pământul, cât se vedea din pământ. Le-a amestecat, le aduna într-o sferă frământată; le-a risipit din nou în trâmbe cenușii cu margini sfâșiate, fluturate, incredibil de albe: Fulgera iar, n-a mai fost un singur fulger, cobora o rețea înghețată de foc violet, strălucitor, s-a clătinat pe cerul negru din sud, s-a surpat în mare și marea a reflectat flăcările acelea: cum se clatină, se surpă, se pierde în apa cenușie. Zburam în centrul sferei frământate, avioanele au fost incredibil de

liniștite, stabile în văzduhul contorsionat. Și în mine era nepermis de multă liniște, așa cum zburam în văzduhul contorsionat.

*

Grig nu s-a mirat foarte tare de străzile înguste, nici de cum se numeau ele: i-a plăcut însă portul mic, i-au plăcut velierele ancorate și a spus: să mai venim aici. Îi plăceau și covrigii din piața Ovidiu, adică una din fetele cu picioare groase de acolo, și nu înțelegeam de ce. Nu se deosebea cu nimic de cealaltă. Grig și-a făcut o specialitate din a se plimba prin piață în fiecare seară, venea la hotel cu șiraguri interminabile de sfori scămoșate petrecute prin covrigi, șiragurile acelea atârnavă în scurt timp cam peste tot; pe clanțe, de mânerul ferestrei, de aplicile prinse în perete. De robinetul caloriferului, de spătarul scaunelor. De rama oglinzii, bineînțeles, îngerii aceia bine făcuți. Camera rece mirosea primitor a pâine proaspătă. După ce Grig venea cu șiraguri de covrigi mergeam la cinema, am văzut atunci o grămadă de filme, câte n-am văzut toată viața. Erau două cinematografe aproape de hotel, unul în capătul de sus al străzii, celălalt în capătul dinspre mare; și schimbau afișul la trei zile. Ne culcam devreme, pescărușii țipau pe întuneric, nici nu era întuneric, luminile portului, pescărușii scârțâiau ca vinciurile când trag lanțuri de ancoră, hohoteau ca ielele. Gemeau stins și se linișteau până a doua zi. Noi vorbeam, când unul adormea înainte, celălalt vorbea singur până îl prindea și pe el somnul. Până aștepta un răspuns care nu mai venea, și atunci adormea și el. Nu admiteam decât două subiecte în vorbăria asta pe întuneric, tragerile trecute din stratosferă, tragerile din vara ce avea să vină. O singură dată a fost altfel, când Grig a întârziat foarte mult cu covrigii; nu ne-am mai dus nici la cinema, seara aceea. Așteptam, mă uitam pe geam, la cheul de sub noi ancorase un vapor plat, un fel de șlep negru, uriaș, cu scursori de rugină pe bordul din tablă neagră. Dăre portocalii de metal mâncat curgeau peste vopseaua uscată, plesnită în coji. Au coborât o punte lată pe chei, traversau puntea automobile roșii, albe, galbene, verzi, s-au aliniat lângă zidul antrepozitului. M-am uitat până s-a întunecat cum coboară mașinile acelea, și după ce s-a făcut noapte coborau mai departe, cu farurile aprinse. Atât doar că erau prea departe ca să îmi dau seama ce marcă sunt automobilele acelea, erau departe și le-am văzut prin fierăria unei macarale-turn. M-am culcat mai devreme ca de obicei, când a venit Grig, triumfător, mă făceam că dorm. N-am avut chef de discuție în seara aceea. Nici măcar despre trageri. Mașinile care coborau din vapor mi-

au amintit de Maître. Cum am zburat noi, dar asta a fost de mult, zburam în dublă, una din dublele vechi, cu pilot automat pe un singur canal. Din seria Bătrânei Doamne, poate a fost chiar Bătrâna Doamnă 1120. Veneam de sus de tot, lansare la plafon, cât am urcat atunci -nouăsprezece, douăzeci de mii de metri. Corpul dublei trepida, s-a înfipt în albastrul fără nume, pal, înghețat, nemișcat, nici noi nu ne-am mișcat. Atârnam așa, în aerul acela sticlos, și cei peste două mii cinci sute kilometri la oră nu însemnau mare lucru. Nu însemnau nimic. Rămâneam suspendați, culcați pe aripă, numai freamătul de motor greu încercat transmitea încordarea metalului. Jos de tot, atât de departe încât nu existau pentru noi, nu aveau nici o importanță, creste negre sfâșiau valuri de pâclă galbenă, turbure, ceață de viață. Pământul era – nu mort – nu era însuflețit, n-a fost niciodată, numai noi atârnați peste încremenirea deplină, veneam de nicăieri, curgeam spre planeta pustie, străină, indiferentă. Nu însemnau nimic două mii cinci sute de kilometri pe oră, nici cei peste douăzeci de kilometri până jos. Noi veneam de mult mai departe, așa eu avionul căzând perpetuu pe plan, o sută – o sută douăzeci de metri la variometru. Ne apropiam cu o sută douăzeci de metri în fiecare secundă de ceața gălbuie, a fost ziua târziu de tot, lumina foarte limpede avea culoarea pală, fără nume, se schimba în albastru străveziu, bătea în alb și în argintiul primelor stele care aveau să răsară mai târziu. După un sfert de oră – a spus Maître din prima cabină. Un sfert de oră, asta era ceva concret și foarte bine cunoscut. Sub paisprezece mii începea să se audă aerul, cum geme sfâșiat dincolo de cabină; luam cu noi în coborâre fâșii din aerul rar, înghețat, al stratosferei. La treisprezece, douăsprezece mii de metri înălțime eram deja acasă, redu viteza – am spus. Maneta de gaze îmi pleca de sub mână, s-a tras înapoi. S-a stins becul FORȚAJ, obișnuitul salt de temperatură, obișnuita dare înapoi a acelor de tuometru, rotorul unu, rotorul doi, cobora rapid turajul sub nouăzeci de procente, obișnuitul gând de fiecare dată cu care nu puteam să mă obișnuiesc: s-a oprit motorul. Nu s-a oprit, noi coboram mai departe, Maître a scos frânele aerodinamice și dubla a scrâșnit, frâna violent când s-a înfipt în straturi groase de aer dens. M-a proiectat în tabloul de bord, chingile intrau dureros în umeri, picioarele apăsate pe paloniere. Adâncite sub bord și împingând în paloniere. Nu se compara cu nimic, scrâșnetul acela de metal oprit. Simțeam fizic cu mine, cu avionul, tensiunea metalului perfect intrat în aerul dur. Ricoșând pe troposfera din care se înălța ceața aceea turbure, și tot ce era dincolo de ceața turbure. Atunci s-a umplut cabina de

lumină roșie, când soarele s-a dus sub orizont, soarele fără putere a lunecat sub margini deodată negre, netede, absolute, ne-a lăsat până mâine și vedeam sub noi fluviul, poduri, șosele, am văzut și un oraș. Așa cum se văd toate astea din aer, când vii din lumină și jos e deja întuneric. Puncte chioare, auriul șters pe amurgul care încă mai este; se alcătuiau linii, arcuri, semicercuri concentrice tăiate de raze în cotul fluviului. Aveam opt mii în coborâre când m-am gândit la oamenii de pe străzile arcuite care începeau și se terminau în apă; habar n-au cum arată, într-adevăr, orașul lor. De fapt, am spus, orice este greu de văzut într-adevăr. Poate orașul era adevărat doar așa, trunchiat, cum îl știau cei care îl alcătuiesc. Nu înțeleg – a spus Maître din prima cabină, nu pricep ce mârâi acolo. Ce oraș? Am râs, am decuplat intercomunicația continuă. M-am gândit din nou la oamenii aceia, așa cum ei nu s-au gândit niciodată la mine, până când altimetrul arăta cinci mii de metri. Aerodromul era în față dreapta, la șazeci de kilometri, reduceam viteza verticală spre optzeci – cincizeci – douăzeci de metri pe secundă. Nu aveam foarte mult gaz, nimeni nu vine cu gaz de la lansare, când viteza a scăzut sub nouă sute de kilometri pe oră am băgat frânele. Atunci am văzut șlepul, negru de apa roșcată, se ghiceau șiruri de automobile aliniate pe punte. Boss, a spus Maître, hai să vedem ce marcă sunt. Coboram în seara roșie a zilei care trecea, ultima lumină a zilei trecute, s-a întunecat cabina, răsuceam reostatele. A clipit bordul, s-a stins, s-a aprins din nou cabina de noapte. Era ca atunci când aprind lumina și afară se face dintr-o dată întuneric.

— Ce marcă sunt, am întrebat, treceam de șlepul cufundat în umbre înșelătoare. Zburam între maluri înalte, ce marcă, a spus Maître, marca automobil. Am râs amândoi, am mers la aterizare. Pe urmă s-a zburat de noapte și țineam în mine, la fiecare decolare în beznă, lumina aceea fără culoare de la zborul din amurg. A fost ultimul zbor cu Maître, pentru că plecam la Academia Militară, și cât am făcut Academia primul meu coechipier a murit. Nici măcar eroic, dacă există moarte eroică, a derapat pe poleiul șoselei, a lovit un pom, a ieșit în câmp cu mașina. Acolo a fost un șanț adânc, bineînțeles. Așa l-au găsit a doua zi, în șanțul acela, prins în scaun cu picioarele zdrobite, cu pupile înghețate privind Dumnezeu știe ce prin parbrizul smuls din ramă.

Idila cu Grig n-a durat foarte mult. A venit un banc de ceață groasă de pe mare, acoperea tot sudul, tot estul țării, a stat vântul, meteorologii au prezis că ceața aceea o să țină o grămadă de vreme. O săptămână, două săptămâni. Poate mai mult. Poate mai puțin, am sugerat, și meteo a spus, nu, mai puțin în nici un caz. Era de așteptat, și atunci am plecat la aerodromul nostru. De data asta am mers cu trenul, și trenul abia se târa în ceața deasă. Colonelul de la comandament a venit, s-a uitat la filmele făcute pe mare, parcă începeți să mișcați – a spus. Cu ce aveți aici, scoateți un satisfăcător. Ceața a ținut într-adevăr o săptămână, tot timpul ăsta am făcut exerciții la simulator și am luat de la început manualul de trageri aeriene, ca în școala de aviație. S-a înseninat o zi, am zburat, pe urmă a venit iar o săptămână cu ceață, și colonelul a spus, ce ar fi să plecați în concediu? Decât să stați și să vă uitați la avioane? Nici nu se vedeau avioanele, din negură. Ne strecuram ca fantomele prin laptele alb. Mergem la ski, a spus Grig, dacă nu zburăm, măcar prindem vreme de ski. Hai la mine, a spus Țestosu, să auzi cum vine primăvara. Țestosu era dintr-un sat ascuns în Munții Apuseni, acolo unde se aude cum vine primăvara. Nu m-am dus. La început am spus că rămân acasă, pe urmă, după ce aviatorii din grupă au plecat, mi-a părut rău că nu m-am dus cu Ștefan. Nici să schiez nu prea aveam unde, acolo unde mergeam acum doi, acum trei ani, nu vroiam să mă duc. Mă feream de casele cu amintiri, ar fi trebuit, nu reușeam întotdeauna. Casele în care intru, și odată intrat îmi dau seama că o grămadă de lucruri trecute, uitate, nu sunt – trecute deloc. Se trezesc lucrurile uitate, adică îmi dau seama că le-am purtat peste tot în mine, și timpul scurs nu înseamnă mare lucru. Nu înseamnă nimic. Calendarul agățat în perete, un gest, fotoliul pe care am mai stat, mă împresurau blând și categoric, din toate părțile, lucrurile care nu se uită, întrebările se adânceau, se întorceau împotriva mea. Ordinea de priorități stabilită se rostogolea, într-un vârtej cenușiu, se spulberau prioritățile stabilite migălos și pentru totdeauna. Mă trezeam într-un spațiu oscilant pentru care timpul trecut era cuvânt gol, neumplut de nimic. Fără acoperire în minute, zile, săptămâni, cum le spune?

— Ani. Nu mai erau, anii. Toate lucrurile se întâmplau ieri. Zidurile păstrau ecouri, și restul. Auzitul fără urechi, văzutul fără ochi. Descopeream că exact astea – vorbele neauzite, oamenii nepriviți, uitați în mine – sunt mai puternice. Casele cu amintiri, de care ar fi trebuit să mă feresc. Am stat o zi întreagă și m-am uitat la ceața de afară. Pe urmă am dat cu banul și după ce am văzut stema în sus am spus: stema, și am început să strâng lucrurile în

sacul de parașută. Costumul din fâș, pulovere groase, clăparii. Am pus schiurile în Dacia albastră și m-am dus. Urcam scara, trepte de ciment alb, gata -spuneam, acum sunt tare. Ce a fost s-a dus, a trecut, s-a spulberat. Am spus de două ori asta, o dată pe scări, a doua oară înainte de a suna. Pe urmă am sunat, s-a deschis ușa, aici nu întrebau – cine, cine ești, cine sună, boală de oameni cu musca pe căciulă. Boală de bucureșteni angoasați de ce s-a petrecut acum patru ani, șapte blocuri mai departe, întâi se deschidea ușa și așa, privind și privit în lumina ochilor, aflam dacă sunt sau nu binevenit. Eram, chiar s-a țipat de bucurie și asta era ceva care se întâmplă întotdeauna foarte rar. Intram râzând, a murit râsul în mine. Pentru că toate erau dureros de cum – le știam dinainte. Exact cum erau atunci. Nu ți-e rușine, de când n-ai fost aici, râdeam, mă băteau pe umeri, pe spate, ne-am pupat; mă strângeau mâini bune, calde, uscate, prietenii mei. Am râs și eu, cu gura, ce s-a schimbat era neesențial, restul – ce știam, ce conveneam în mine că s-a terminat! De mult – aiurea, plutea între pereții albi, nu plutea – impregna, învelea, învăluia tot ce se întâmplă acolo. Oamenii, mobila – fotolii scunde înșirate de-a lungul pereților. Fotolii care noaptea se transformau în paturi, și oricât de mulți ne strângeam acolo, fiecare avea locul lui de dormit.

— Hei, au spus, de când n-ai fost aici!

Râdeam, am pus jos sacul de parașută, nu trebuia să întreb: mă primiți. Nu trebuia să întreb nimic. Nu trebuia nici să spun: stau atâtea zile. Și nici să mă scuz că n-am telefonat înainte de a veni să stau atâtea zile. Era unul din locurile unde nu trebuia să telefonez înainte. Probleme erau numai la plecare, niciodată n-am plecat când am vrut. Nu mă lăsau să plec. Atât doar că de data asta, așa cum vedeam eu lucrurile, nu aveam să stau mult acolo. N-ar fi trebuit să stau deloc. Curgeam în mine ca o cocă. Pentru că erau amintiri, din toate părțile. Avionul agățat sub lampă, cutia roșie de pe masă, melodia Abba ieșită din casetofonul japonez și casetofonul însuși, toate erau amintiri. Se mai întâmplaseră odată, și exact în același fel. Masa sub care am împins sacul, fotoliul de sub mine. Prietenii mei, ce spuneau prietenii mei. Ce le spuneam eu. Am luat o revistă tipărită în culori vii, pe hârtia lucioasă zburau avioane cu fuselaj prelung și prize de admisie pătrate. Cu două derive uriașe.

— Ce mai e nou, am spus, se întâmplau o mulțime de lucruri. Avalanșa plecată de sub Cristian, bradul căzut de-a curmezișul pârtiei, cablul sărit de pe role la pilonul treisprezece. Au muncit o grămadă de vreme să pună cablul la loc. Ultimul tip de schiuri germane, legăturile montate pe schiurile

acelea. Bocancii pneumatici, văzuți doar în prospecte. Mă uitam la avionul cu două derive, dădeam din cap că da, auzeam cu totul altceva decât se spunea. Auzeam ce s-a spus în camera aceea cu mult înainte. Auzeam tot felul de lucruri care ar fi trebuit să se spună, și nu s-au spus niciodată – teoria cu timpul potrivit pentru fiecare om, gest, cuvânt, și dacă n-am prins momentul gata, s-a dus, nu se mai întoarce. Așa pierdeam gesturi, oameni, cuvinte, câștigam ce nu vroiam să câștig – amintiri. Nu vroiam să rămân atârnat în povești, mă mulțumeam cu ce se întâmpla chiar acum, numai că lucrurile petrecute în casa de deasupra gării nu vroiau să se termine. Am mâncat pește uscat, am băut vodcă, râdeam mult, de orice, râdeam de mine. Ninge, a doua zi am ieșit pe pârtie, era coadă la telescaun. M-am dus la ski – liftul mic, din pădure, m-am dat de câteva ori acolo, n-avea rost. Nici nu plecam bine, trebuia să mă opresc. Am cumpărat un corn, stăteam la coadă la telescaun, mi-a venit rândul după patruzeci de minute, în ritmul ăsta, adunând cât făceam până sus, și încă un sfert de oră pe schiuri, la vale, nu reușeam mai mult de patru-cinci coborâri. Mi-a venit rândul, nu era nimeni care să urce în scaunul dublu alături de mine. Toți erau perechi, așa cum a lăsat Dumnezeu oamenii pe pământ. Câte doi.

— Cineva singur! A strigat băiatul de la telescaun, a venit o tipă, ia uite, mai era cineva singur aici. A venit, dar cred că îi părea rău că a făcut-o. Când ne-am așezat în scaun, și scaunul s-a balansat și a pornit, și pe urmă, când am vrut să îi pun pătura pe genunchi, s-a uitat în așa fel, avea un fel special de a se uita, încât am lăsat pătura să atârne între noi și am spus: descurcă-te singură. Nu eram acolo să agăț fete. Venisem să schiez, și dacă am nimerit în același scaun nu trebuia să creadă că vreau neapărat să o seduc. M-am răsucit, soarele ieșea de sub pădure, mă întorceam în așa fel încât să bată în față; uitam că sunt cu schiurile în picioare. S-au amestecat, s-au încurcat între ele schiurile mele, schiurile fetei. Am cerut scuze, încercam să descurc vârfurile schiurilor din schiurile ei. Mergea greu, abia acum vedeam, avea schiuri Rossignol, și legături Tirolia, clăpări Köenig înalți până sub genunchi. Numai bețele nu erau grozave, Hagan, negre, lungi, subțiri, cu rondele palmate ca labele de rață. Și eu aveam tot bețe Hagan. Am ridicat capul, abia acum mă uitam la ea.

— Poate încerci să ridici schiul drept, am spus.

A ridicat schiul drept și am reușit să ies dintre schiurile ei. Nici măcar nu era grozavă. Era drăguță, așa cum sunt cele mai multe fete pe pârtie. Și avea nasul roșu, așa cum au cele mai multe fete pe pârtie.

A fost abia pilonul douăzeci când am terminat de descurcat schiurile; mai era o grămadă de urcat.

— Cum ți se pare zăpada? Am spus.

S-a uitat din nou cu privirea aceea specială și a spus că nu i se pare în nici un fel. Zăpadă albă. Am lămurit că o întreb ca între schiori, nu am urcat încă iarna asta, și atunci a zis ah da, e o zăpadă formidabilă. Gheață dedesubt, cu zece centimetri de ninsoare proaspătă deasupra, în două-trei locuri sunt gropi, de care trebuie să mă feresc.

— O. K., am spus. Te rog să mă ierți pentru schiuri.

Probabil nu trebuia să spun asta, pentru că iar a înțepenit. A făcut o strâmbătură mică, așa cum știu să facă femeile; cu nasul cel roșu, cu buzele adunate pe un singur obraz. M-am uitat cum trec brazi pe lângă noi, alunecau în jos și în spate, și pe urmă veneau alți brazi care plecau după primii în jos și în spate.

— Ce ar fi, am spus, să schiem împreună? Îmi arăți gropile cele periculoase, și cum trebuie să le ocolesc. Pe unde, ca să nu ajung în locuri și mai periculoase.

A spus nu, am întrebat de ce. Pentru că ești un tip de acțiune, a spus, și mie nu îmi plac tipii de acțiune. N-am încredere în ei. Niciodată nu știi în ce direcție acționează.

— În direcția nord, am zis, încolo. Arătam cu mâna un nord aproximativ. Ascultă, de unde ai scos că sunt un tip de acțiune?

Scaunul a clănțănit îngrozitor pe role, ne balansa, ajungeam la urcușul abrupt în vârful căruia e roata aceea uriașă, orizontală; acolo unde întoarce telefericul.

— Din cum arăți, a spus fata. Din cum arăți, se vede că ești un tip de acțiune. Din cum ai vrut să mă învelești cu pătura.

— Bravo, am spus.

Ne pregăteam să coborâm; am dat la o parte barele, ne atârnavu picioarele. Până jos erau patru-cinci metri. Cât înălțimea de redresare la MIG 21.

— Chiar, a întrebat, ce faci în viață?

— Fac orice. Acum merg cu telefericul și încerc să te seduc.

— Ce faci oficial.

— Aviator.

— Am spus eu. La TAROM?

Am explicat că sunt pilot de vânătoare. Intram în stație, simțeam zăpada sub schiuri. Roata aceea, uriașă era chiar deasupra noastră. Coboram în mers din scaun, am ieșit în capul pârtiei. Panta aceea lină dintre Clăbucet plecare și brad.

— Ce interesant, a spus fata, pilot de vânătoare. Ești unul din flăcăii care lasă dăre albe pe tot cerul și presară rachete pe unde trec cu avioanele lor de mare viteză?

Ultimele cuvinte le striga, pentru că alunecam, și prindeam viteză, și fluiera vântul în urechi. O luam înainte, am oprit la brad, așteptam, a oprit și ea. Vreau să spun, a oprit foarte frumos, o cristiană scurtă, credeam că intră în mine, n-a intrat. M-a împrășcat doar cu zăpadă, de sus până jos.

— Da, am spus, unul din flăcăii aceia.

— Atunci chiar ești un tip de acțiune.

S-a proptit în bețe, a plecat și nu avea rost să încerc să mă țin după ea. N-aș fi ajuns-o niciodată.

M-am întors ud și obosit de pe pârtie, am mâncat, am râs, în seara aceea s-a râs mai puțin decât de obicei. Mă culcam devreme, n-ar fi trebuit, m-am răsucit în patul amintire, cearșaful foșnea sub mine exact ca atunci. Sacul de dormit era prea gros, prea cald, ieșeam din el, era prea frig. Până la urmă am reușit să îmi amintesc că sunt pilot de vânătoare, atunci am adormit. A fost un somn scurt, întretăiat, parcă nici nu dormeam eu. Mă vedeam din afară, cum dorm aiurea, și mă trezesc o clipă, și adorm din nou. Renunțam, m-am dus la bucătărie, picura apa din robinet, oglinda rotundă reflecta lumina în ochii mei, batjocoritor. Ședeam la masă, pe bancheta îngustă, așteptam să se deschidă ușa. Nu s-a deschis. N-avea cine să deschidă ușa. Așteptam și pe urmă, când a sunat scurt locomotiva din gară, auzeam roțile țâcănind la macazuri, noaptea sunetele merg departe, curgeau pe șine ascunse în zăpadă trenuri lungi, murdare, roșu-afumat, verde afumat, când a sunat locomotiva în gară m-am ridicat, am strâns în sacul de parașută ce era de strâns, am ieșit din casă. Noaptea a fost rece, limpede, albastră de zăpada căzută. De luna agățată dincolo de munte. Am băgat sacul în portbagajul mașinii, mă uitam la noaptea albastră, la munții negri, nu știam foarte bine ce să fac. Strada cobora în toate părțile, casa era clădită chiar în vârful dealului de deasupra gării; ca să ajung undeva, trebuia să cobor. Era ca în viață. Era ca atunci când ajung atât de sus, încât dacă vreau să merg mai departe trebuie neapărat să cobor. A foșnit stins, cădea o pală de zăpadă seacă, uscată de ger; rămâneau fulgi pe obraz, pe gulerul scurtei de

parașutist. Era foarte frig, dar nu bătea vântul și de asta nu simțeam cât e de frig. Dincolo de intersecție strada începea să urce, nu poți cobor prea mult fără să urci după aceea. O mână din neon roșu se agita deasupra străzii, auzeam muzică, discoteca ORIENT, am intrat. M-am prăvălit pe trepte abrupte, jos dormea o blondă, cu capul pe masa de bilete. A tresărit, a căscat, am plătit intrarea; treceam dincolo de perdeaua din catifea. Mirosea a tutun, alergau fluturi de lumină, orientul era negru, cubic, presărat cu stele din staniol și fotolii scunde, late, risipite pe mocheta moale. Muzica nu zbiera, așa cum mă așteptam din stradă; cred că aveau un difuzor lângă mâna roșie de neon. Muzica se auzea exact cât trebuie să se audă, atunci când vrei să dansezi și să auzi doar muzică. M-am așezat pe brațul unui fotoliu liber, atunci am văzut-o pe fata din telescaun. Ședea pe un fel de taburet, cu spatele lipit de sobă, cu ochii închiși. Cred că asculta muzica aceea pusă exact cât trebuie, asta dacă nu dormea. Părea că stă de foarte multă vreme așa, cu spatele lipit de soba caldă și cu ochii închiși.

Am întrebat dacă dansează; erau și alte fete așezate pe fotoliile scunde, și care abia așteptau să fie invitate, dar m-am dus la ea, am atins-o pe umăr, am întrebat dacă dansează. A spus că da, și mai târziu mi-a părut rău. După ce am ajuns pe ring, adică am luat-o de mână, am mers acolo unde se dansa, nici nu știu dacă m-a recunoscut, nu era mare lucru de ținut minte, și când am strâns-o în brațe și am simțit-o prin rochie, atunci mi-a părut rău. Era una din tipele umplute peste tot cu oase late, din acelea care se simt prin rochie, și se mișca greu, ca un lemn, și avea pretenția să conducă ea, fără să își dea măcar seama de asta. Dansul a ținut o grămadă de vreme, fără pauză. A fost una din melodiile acelea învăluitoare, care țin foarte mult timp, și care o iau de la capăt atunci când cred că s-au terminat. Sub tavanul boltit se învârtea o sferă, suprafața tăiată în oglinzi reflecta raze subțiri de lumină; mă secționau mii de lasere mitite. Razele dansau pe umerii fetei, pe puloverul meu, se lăteau pe mocheta întunecată în pete rotunde, vii, mișcătoare.

— Cum se împacă – a spus fata, căuta cuvinte, se silea să vorbească pentru că simțea ceva în neregulă, nu își dădea bine seama despre ce este vorba, neregula era chiar ea – cum se împacă dansul, muzica – a învârtit aerul cu mâna și atunci am știut că m-a recunoscut – cu zborul tău? Cu tine, cel din cabină, cu becurile care îmi închipui că ard când duci bombe și rachete sub aripi? Haide, s-a învârtit pe un picior, era să mă dea jos, cum se întâmplă lucrurile astea în tine? Las-o moartă, am spus, nu e cazul. Nu

acum. Nu când dansezi se dezbat probleme fundamentale. Tot nu se schimbă nimic, cât dansăm noi. Las-o pentru mai târziu. Pentru când se termină.

S-a terminat, am tras un fotoliu din acelea late lângă sobă, ne-am așezat amândoi în el. Era foarte lat, și foarte moale, și reușeam să stăm comod, fără să ne atingem. Era de fapt o canapea mai mică.

— Hai, a reluat fata, cum poți privi un pod, un castel, un oraș, altfel decât socotind unde e mai bine să ochești, sau mai știu eu ce trebuie să faci când bombardați un pod, sau un castel.

— Unde vrei să ajungi? Am întrebat, știam foarte bine unde vrea să ajungă. Știam foarte bine și ce aveam să răspund.

— Cum ai ales profesiunea asta? De virtual. Distrugător. Ce trebuie să se întâmple în cineva care își alege un asemenea mod de a fi, a gândi, a trăi?

— Nu-i prima oară, am spus. Vorbeam pe un ton scârbos, nu îmi place să răspund la întrebări idioate puse de tinere femei cu oase late. Nu e prima oară când vine un deștept, o deșteaptă, și face paradă de umanism. Invocând munca lui, ei, pașnică și necesară. La planșetă, la strung, în învățământ, mă rog. Nu vedeți mai departe de bunurile produse personal. Am avut un prieten, bun, nu-l mai am. Nu se împăca cu ideea că îl pot spulbera printr-o apăsare de buton. Pe el, soția lui, copilul, casa în care locuia cu soția și copilul. Ce tâmpit. Simțeam că scârțâie ceva între noi, nu știam ce, asta până când ne-am pilit într-o noapte, cu vodcă și bomboane. S-a dezis solemn de mine, în vaporii de spirt și vorbind împleticit. A expus tot sistemul lui tâmpit, și cred că nici nu își dădea bine seama ce face. Ascultă, am spus, nu bem ceva?

— Mai încolo.

— Te interesează ce spun?

— Dacă nu mă interesa, îți spuneam.

— O. K. Eu am ținut minte tot ce a zis, chiar dacă a doua zi m-a durut capul îngrozitor. Am ținut minte a doua zi, și în toate zilele care au urmat, și exact de asta din prieten a devenit fost prieten. Dar tu, am spus, ar fi cazul să vezi ce e cu tine. De ce te bântuie gânduri morbide la dancing, în rest ce gândești, când n-ai de pus întrebări fundamentale? Când nu găsești pe cineva căruia să i le pui? Eu sunt aviator doar în cabină, mințeam, nu era cazul să mă omor cu adevărul. Sunt aviator doar în cabină, în rest admir normal ce e de admirat, castelul tău, fără să mă gândesc la direcția optimă de atac. La probabilitatea de lovire, cea mai potrivită variantă de înarmare.

Fac și fotografii, pe care le folosesc doar ca să îmi amintesc pe unde am fost, și ce am făcut acolo unde m-am dus. Las-o moartă, am rugat-o. Măcar pentru seara asta. Uite ce muzică ce discotecă. Uită-te la noi doi. Uită-te la disc-jockey, cum oficiază la orga lui de sunet, de lumini. De destine.

S-a apropiat, a lăsat capul pe umărul meu; i-am simțit omoplații, când s-a lipit de mine. Știi ce a zis? Așa, lipită de mine? Că rămâne aceeași, indiferent de conjunctură. De unde se află. Că nu pricepe cum poate cineva să lase bucăți din el pe unde trece, și să nu fie niciodată același. Pilot – doar în avion, șofer – doar în mașină. Dansator numai aici, la bar. Cum mă alcătuiesc din bucăți separate, și care nu se ating între ele în nici un fel. O lăsam să vorbească, în fond era plăcut: muzica aceea, și o femeie tânără, și căldura de la sobă. Era chiar plăcut. Ne-am dus iar să dansăm, și primul lucru care l-a făcut când am ajuns în ring a fost să se învâрте pe călcâie, îi plăcea grozav figura asta. Pe urmă s-a lăsat în brațele mele, a dat capul pe spate ca să mă privească în ochi.

— Hai, a spus, cum reușești?

— Nu vrei s-o lăsăm baltă?

— Pentru mine e important, a spus, atunci am ridicat din umeri, sunt un tip larg, am explicat. Am dis-po-ni-bi-li-tăți. Așa am spus cuvântul, despărțit în silabe. Accept și alte adevăruri, am zis, și unde nu pot înțelege îngădui, sau nu îngădui și atunci mă răsucesc și plec. Pentru Dumnezeu, să ne vedem de dans.

— Cum, a spus, ești atât de larg și te-ai certat cu prietenul tău.

Era deșteaptă, chiar dacă se mișca oribil.

— Chestia aia m-a lovit. Prima oară după multă vreme, și neașteptat de adânc. Și atunci când nu mai credeam că pot fi lovit etc. Pentru că venea fix de la el. Butonul, pe care puteam presupune că apăs orbește. Probleme de conștiință calpă, ai bombarda mănăstirea Dragomirna? Catedrala Notre-Dame? Podul de peste Dunăre, Siret, Olt, de pe Crișul Alb? Casa mea? Ce vrei, am spus, o conferință despre eschimoșii care își taie răsând piciorul prins în capcană? Despre vulpea care își roade laba? Jocul de-a sacrificiul necesar?

— Nu înțeleg foarte bine unde vrei să ajungi.

Nici eu nu înțelegem, dar așa simțeam, și spuneam exact ceea ce simt. E mai ușor să mă curăț până în străfunduri față de oameni pe care nu îi cunosc. Arunc ce e de aruncat, pe urmă plecăm și gata. Fata s-a învârtit din nou pe tocuri, ameteam privind-o. Muzica s-a subțiat, s-a lungit nesfârșit

într-un sunet care cobora foarte jos, a dispărut. A coborât foarte jos și a dispărut de tot. Am condus fata spre fotoliul larg de lângă sobă, o țineam după umeri, am simțit iar oasele mari. În podul palmei, sub vârful degetelor.

— Nu mai dansăm?

— Mai încolo, am spus, și am întrebat iar: nu bem ceva? S-a așezat în fotoliul de catifea neagră, m-am lăsat lângă ea. A venit focul din sobă, dansa în limbi calde pe ochii, pe mâinile mele. Pe ochii ei, am văzut cum lucesc în foc. Arătau altfel decât pe ring; cunoșteam privirea aceea. Știam și cum se termină seara, cu fete care au privirea aceea.

În stânga era barul masiv, lucea stins în penumbră, reflecta puncte roșii pe lemnul lustruit: focul din sobă. Fata s-a aplecat în fotoliu uitându-se la rafturi, ei, a spus, se găsește aici ceva și pentru mine. A râs neplăcut, pentru noi. Whisky, sau coniac, sau mai știu eu ce. Ceva care să meargă cu ce se întâmplă aici. N-am mai băut niciodată cu un pilot de vânătoare. A râs din nou, nu era nimic de făcut. Cred că se simțea groaznic, dar nu se mai putea opri. Era încordată ca un arc. Era ceva care venea din ea, și nu putea să se oprească, și care trecea numai după un pahar mare, de coniac. Așa că am râs și eu, m-am ridicat, m-am rezeamat de brațele fotoliului, aplecat peste ea. I-am simțit respirația pe față.

— În regulă, dar înainte e ceva de încheiat între noi. Nu uita: e prea puțin să ții ce ne facem fetelor că vine avionul cu bombe și rachete. E inutil. N-ai putea produce bunurile tale materiale, dacă eu și alți câțiva fraieri nu ne-am arde anii pe aerodrom. Nu s-ar putea prăsi foștii mei prieteni, sub acoperișuri calde. Am ales o profesie care nu e numai pentru mine, dacă pricepi, și știu bine ce am ales. Nu spun că am știut bine de la început. Acum merg să aduc ceva de băut.

— Amin, a spus.

— Amin.

M-am dus la bar, am adus paharul de whisky -imens, cu un deget de băutură pe fund și cu un aisberg mititel plutind la suprafața băuturii galbene. Gheața lovea în ritmul pașilor cristalul paharului, ieșeau sunete limpezi, subțiri, simțeam în palmă sunetele acelea, puțin înăbușite.

— Tu nu bei?

— Îmi ajunge conversația, am spus.

— Te mulțumești cu puțin.

A dat capul pe spate, sorbea din pahar, vedeam cum tresaltă gâtul auriu în lumina focului din sobă. Am văzut rochia întinsă pe sâni, corpul subțire,

coapsele, gambaie lungi în cizme înalte, toate calde și aurii în lumina focului din sobă. Am văzut cum se întind toate astea, s-au arcuit și s-au moleșit în ele, când în pahar n-a mai fost nimic. Numai cubul mititel de gheață, pe jumătate topit. A lăsat paharul jos:

— Noroc.

— Noroc, am răspuns.

— N-ai voie, întindea paharul gol, n-ai voie să spui noroc dacă nu bei. Bea și tu.

— E gol, am spus.

— Ei, găsești o picătură acolo.

— Ajunge o picătură?

— Cred că ajunge.

— Nu, am spus. Ascultă, m-am așezat pe covor, lângă sobă, cu capul rezemat de piciorul ei. Tu ai spus noroc după ce ai băut.

— Are vreo importanță?

— N-are.

Am stat așa, mă uitam la cei care dansau, focul mă încălzea dintr-o parte, e bine? A întrebat fata. Am dat din cap fără să mă întorc, era bine. M-am uitat cum dansau pe ring, sfera cu oglinzi se învârtea încet. Puncte de lumină traversau încăperea, treceau prin ochi; lăsau dâre negre, înguste, riguros paralele. Pe ring munceau o grămadă de juni, dar ce făceau ei acolo nu se putea numi dans. Era un fel de strădanie ostentativă, ce făceau ei acolo. Nu era mișcare învelită în muzică, nici muzică unduită în mișcare, era așa, zbatere fără sens și nici măcar grozav de ritmată. Dansau ca și cum erau obligați să facă treaba asta. Fețele alea transpirate nu erau ale unor tipi care uită de ei. O singură fată, o vedeam greu pentru că era în cealaltă parte a cercului de dansat, numai ea se mișca cum trebuie. Era blondă, evident, și purta blugi strâmți și un tricou simplu, negru, pictat pe ea. Un tricou negru cu cerc alb pe piept, cu multe litere albe îngrămădite în cerc, numai că nu puteam deosebi literele acelea. Prea departe, și usturau ochii de fum, și tricoul negru era mereu acoperit de junii care își închipuiau ei că dansează.

Am simțit vârful cizmei înguste apăsându-mi spinarea. Am spus da, priveam peste umăr, nu vedeam mare lucru așa cum mă uitam, de jos în sus. De la lumină la întuneric. Genunchi albind, și mâinile albind în penumbră și bărbia luminată roșu de foc. Și dinții roșii, umezi.

— Poate vrei să știi cum mă cheamă.

— Nu vreau, am spus. Are vreo importanță?

— N-are.

Nimic n-avea importanță. M-am ridicat, am mers la bar, am adus încă un pahar de whisky și două sticle cu Pepsi, pentru mine.

— Noroc.

— Noroc. Chiar, cum te cheamă?

S-a uitat la mine, a râs, se așeza mai bine în fotoliu; s-a lungit, s-a îngropat în pernele groase. Făcea asta uitându-se drept în ochii mei, nu știu cum, parcă de sus. Cu toate că acum privea de jos în sus parcă era deasupra, și mai era un fel de râs strâmb în ochii ei.

— Habar n-ai la ce mă gândesc.

— Are vreo.

Nu mă lăsa să termin.

— Pentru mine are. Mă gândesc la copii. Nu știu dacă e momentul cel mai potrivit să-ți spun că sunt căsătorită și am doi copii.

— Exact momentul potrivit, am încredințat-o. Chiar mă pregăteam să întreb.

A râs din nou, hai, a spus, să dansăm. E twist sau pe aproape, se dansează la distanță, nu te mai împiedici în mine. Am întins mâna, s-a rezeamat de mâna mea când s-a ridicat. Am traversat sala trecând printre fotolii late și măsuțe scunde așa, ținându-ne de mână: abia pe ring, în spațiul de sub sfera cu oglinzi, mi-a dat drumul. Ne-am așezat față în față, își mișca fundul în ce credea ea că e ritm. Nici eu n-am fost grozav, nu pot fi grozav când fata cu care dansez abia se mișcă. M-am uitat la blonda cu tricou negru și mă gândeam că dansez cu ea, și abia reușeam să scot ceva din muzica aceea. Pe urmă am ieșit, mergeam fără să vorbim prin orașul albastru de zăpadă. Era ger, se atingeau umerii în mers, șuba îmblănită cu scurta mea de parașutist. Am trecut un pod peste calea ferată, nu veneau trenuri, șinele erau subțiri, albe, tăioase pe albastrul uniform; coborau abrupt, se pierdeau în vale, dincolo de brazi negri. Ne-am oprit brusc, adică fata s-a oprit, era să mă lovesc de ea. Am făcut încă doi-trei pași, am oprit și eu.

— Aici locuiesc.

Casa mare, mohorâtă, înghesuită sub acoperișul ascuțit, întunecată și mai mult de luna care ne bătea în față. Eram palizi, cu ochii vineți, cu trăsături adâncite nefiresc. Ridică mâna, a cuprins într-un cerc fațada cu geamuri înguste, înalte, reci. A căzut brațul la loc, parcă frânt. Ne-am uitat unul la altul cu ochi vineți, urca răceala din zăpadă prin tălpile groase, prin

căptușeala ghetelor de zbor, se ridica în lungul gambelor, a cuprins genunchii.

— Acum tu trebuie să spui ceva, am zis.

A ridicat umerii osoși sub pielea șubei.

— Sunt două lucruri de spus.

Am încuviințat din cap.

— Pot să spun noapte bună și să urc.

— Unu, am numărat.

— Chiar, ce faci dacă spun noapte bună și urc?

Am spus noapte bună, m-am răsucit, am plecat acolo unde strada se înfunda în munte. Așteptam să strige după mine, n-a strigat. M-am întors, aștepta în fața casei și nici nu s-a uitat la mine cum mă întorc. Privea aiurea dincolo de casă, dincolo de acoperișurile povârnite din spatele casei. Dincolo de munții din spatele orașului. Aici erau munți în toate părțile. Oriunde plecam, trebuia trecut un munte. Am mers lângă ea nici atunci nu s-a uitat la mine.

— Care ar fi al doilea lucru de spus? Am întrebat.

Abia acum s-a trezit.

— Ți-e frig?

— Nu foarte.

Eram înghețat, pe dinăuntru și pe dinafară. Atât doar, că nu vroiam să forțez nimic. Vroiam ca lucrurile să se îndrepte lin acolo unde se îndreptau.

— Pot să te invit sus, să bei ceva.

Am arătat cu degetul ferestrele de sub acoperișul ascuțit.

— Sus, unde sunt cei doi copii și soțul?

— Nu fii prost, a râs înăbușit, dacă te invit înseamnă că nu sunt acolo.

— Dacă ar fi?

A râs iar:

— Dacă pământul e plat, precis există și cele trei balene care îl duc în spate.

— O. K., am spus, îmi dai un ceai fierbinte?

— Îți dau.

— Atunci vin.

*

Uite cum a fost, cred că noaptea aceea balenele care duc pământul pe spinări late și grase au avut de lucru. Casa mohorâtă era albă pe dinăuntru

de lumina nopții, și foarte caldă; ferestrele lungi începeau din podele nevopsite, lemnul dat la rindea mirosea a rășină, și se terminau în tavanul culcat pe grinzi negre, dreptunghiulare. N-am apucat să beau ceai, lucrurile s-au întâmplat foarte repede, sărutul în ușă, cum am intrat, corpul fierbinte lipit dintr-o dată de al meu. Mersul împleticit până la canapeaua imensă, zbaterea scurtă și uitarea împreună, goana prin tuneluri albastre. Niciodată n-am crezut că o femeie poate să aibă atâta păr, adică a desfăcut agrafa și părul strâns sever la spate a căzut în valuri lungi, ne acoperea. Dinți umezi între buzele întredeschise, ochii închiși, capul răsturnat pe cuvertura aceea mițoasă, cergă – am văzut mai târziu: toate înregistrate în sclipiri fugare, pentru că și eu fugeam în întunericul de sub pleoape. Am strâns-o și mă strângeam în ea cum nu țin minte să fi ținut în brațe o femeie: ce este, ce e cu tine, gemeau cuvintele, nici măcar nu puteam să spun de ce fac asta. Nu puteam să-mi spun nici mie, pentru că însemna să recunosc o grămadă de lucruri pe care n-aveam de gând să le recunosc. Ne-am dezmeticit pe canapea între haine smulse, făcute ghem, aruncate, niciodată n-am știut ce să spun femeilor după. Unele pretind conversație, se ascund în cuvinte, acum nu, tăceam amândoi. Am mângâiat sânii, nu erau grozavi, dar n-avea într-adevăr importanță; zâmbea, a închis ochii. Am aruncat boarfele, am netezit cerga sub noi.

— Nasol momentul, a spus, în prima clipă nici n-am înțeles ce spune. Abia pe urmă am crezut că pricep, am râs scurt. Sper că nu vrei chiar acum ceaiul – a mai spus. Ba da, am cerut, în clipa asta, ceaiul meu. Atunci a început să plângă liniștit, numai lacrimi, m-a strâns în brațe, m-a cuprins cu picioarele, cum reușea să aibă picioare atât de lungi pentru că era totuși mică ieșită din cizmele cu tocuri, și bineînțeles n-am întrebat de ce plânge.

— Nu mă pot apropia dintr-o dată de cineva, a clătinat capul, unduia părul pe umerii goi. Curgeau lacrimi de-a curmezișul obrazului, lăsau dăre care luceau stins în lumina albastră. Nu știu cum să-ți explic, a încercat să râdă printre lacrimi. Nu pot să schimb în cuvinte. Spune tu.

— Eu oricum mă descurc greu în logica ta.

I-am mângâiat umerii, tăceam amândoi. Simțeam corpul fierbinte, cum respiră, cum se mișcă. Cum plânge. Cum se lipește de mine. Cum trăia, alături de mine.

— Vreau să spun că n-a fost ca animalele.

— Ba exact ca animalele, am încredințat-o. Adică fără nici o reținere, indiferent de unde ar veni reținerea, foarte deplin și definitiv, chiar dacă

definitiv ține până mâine dimineață. Și fără gânduri, mai ales fără, gânduri.

— Mă. Nu asta, îți plac?

— Mai mult.

— Ți-s dragă.

— Mai puțin. Vreau să spun, e nevoie de timp.

— Noi nu avem timp.

— Nu. Ascultă, de ce să clasifici neapărat?

— Pentru mine.

S-a întins, s-a lipit, nu știu cum făcea asta – complet – gambele, pântecul, pieptul, m-a gădilat părul moale sub bărbie.

— Până mâine dimineață, a spus.

— Până, mâine dimineață. Lasă filosofia, am rugat-o. Avem o grămadă de lucruri de făcut și mai e foarte puțin până mâine dimineață. Nici măcar nu mai e până mâine, e numai până dimineață. Lasă lucrurile așa cum curg ele.

— Adică să ne mințim?

M-am deslipit, mă întorceam eu fața la perete.

— Ne mințim, în regulă. O păcăleală strașnică de-o noapte ca între aviatori.

— Da, a spus, dacă e ca între aviatori. Da, da, da, dacă este ca între aviatori.

*

Am știut că a venit primăvara foarte târziu, după o sondă meteo cu Bigă, pentru că ne-a prins ploaia, ceața în aer, și când veneam la aterizare conducătorul de zbor a spus: ceață de primăvară. Mă uitam după ce am coborât din avion, chiar, plopii de lângă celula de alarmă erau verzi – străvezii, și iarba galbenă de anul trecut s-a amestecat cu iarba nouă, tot verde – străvezie. Când dracu' s-a întâmplat asta, am întrebat, Pețo mergea în față, s-a răsucit: când s-a întâmplat ce? Chestia cu frunzele, am zis. Iarba verde de acasă. Pețo a ridicat din umeri, am mers mai departe. Acum se întorc și lăstunii, am spus, păsările acelea simpatice și rapide. Care se bagă în difuzoarele avioanelor atunci când zburăm deasupra fluviului. Nu știam ce mi-a lipsit toată iarna. S-au întors de mult, a râs Bigă. E plin de lăstuni simpatici, care ieri zburau sus, și meteo a prevăzut vreme bună. Cred că zburau atât de sus special ca să râdă de meteorologi. Pentru ca meteorologii să-i vadă zburând sus, și să spună că azi va fi vreme bună. Au reușit, a spus

Miki care mergea în rând cu noi, și am râs toți, și cel mai tare râdea Miki. Zburau atât de sus, a zis Miki, încât nici nu i-am văzut, Dar asta a fost după ce am aterizat, și mergeam prin ceața ușoară spre zebră, și așa prin ceață am văzut frunzele verzi ale plopilor și fire verzi de iarbă. Înainte de zbor nu m-am gândit la asta – că vine primăvara. Habar n-aveam că trebuie să vină. Am decolat în sonda meteo, ceața începea de la pământ dar rar, trâmbe destrămate și care aveau să se destrame de tot am spus – până începe zborul. Până venim noi la aterizare și începe zborul. Da, a zis Bigă, asta e exact ceața aceea care trece în jumătate de oră. Ne desprindeam, băgam trenul, zece grade la giroorizont, priveam afară, am văzut fâșii negre de pământ destrămat între aburi cenușii. Brazde galbene de zăpadă întârziată. Izbea ochii roșul becurilor, tren escamotat, eram în plafon. Treceam prin amurg, cenușiu s-a închis în gri, gri întunecos, zburam în abur ostil, aproape negru. După noi, trebuia să ieșim din ceață la cincizeci de metri înălțime; eram la cinci sute și negura s-a închegat în plafonul închis, aproape negru. Ce variantă zburăm, întreba Bigă din cabina a doua, râdeam amândoi. Râdeam strâmb, mai trebuia să aterizăm, nu îmi plăcea să mă gândesc la aterizare când abia mă ridicam de la sol. Nu era normal. Altimetrul mesteca sute de metri, le închidea în cercuri strânse, cifre albe pe cadranul negru; albul izbea, fosforescent, negrul era mat și nu știu cum – departe. Se adânceau cadranele bordului în plafonul întunecat; urcam în forțaj total, șandelă la patruzeci de grade. Ce s-a întâmplat după aceea a fost brusc – soarele explodat în cabină așa cum urcam, cerul foarte albastru, deasupra era cald și uscat, norii cei negri au fost albi, strălucitori, văzuți din afară. Diafani. Fără trecere, fără albirea ceții dincolo de cabină, zbor în vâlul strălucitor. Fără scame de nor agățate pe tubul Pitot, zburam dintr-o dată în aer limpede, suspendați peste plafonul acela sclipitor. Mă uitam în jos, am coborât vizorul fumuriu și m-am uitat din nou, așa reușeam să privesc cum luceau argintiu norii negri. Cu vizorul căștii coborât, și încă treceau puncte, fâșii late de lumină atât de puternică, nu vedeam nimic de lumina aceea. Era ca atunci când mă uit în soare, și după aceea nu văd nimic. Văd numai sori negri, plimbați peste ce ar fi de văzut.

— Cum zburăm? Au întrebat cei de jos, râdeam din nou, nu zburăm, am spus. În nici un fel. Nu zburăm deloc. Radiolocatorul de aterizare ne-a speriat cu ploaie. Vedeau pe ecrane un front de ploaie la douăzeci – treizeci kilometri în sud, dincolo de fluviu. Ploaie la stație, a spus Missi. Ploaie, picăturile de pe parbriz în decolare, prindeam viteză, apa luneca, Se turteau

sphere străvezii, cenușii, cu grăunți din lumină. Se desfăceau în șuvițe din ce în ce mai subțiri, incredibil de subțiri, și care păstrau în alcătuirea lor de o clipă grăunții aceia din lumină. Dar asta a fost jos și dedesubt, aici unde eram acum lucrurile se legau altfel. Am făcut un tonou pe stânga, a lucit soarele din aripă în aripă, eram pe spate, ștergeam cu plexiglasul cupolei marginea plafonului. Crestele de abur au lunecat prelinse în tăcere, alunecau una peste cealaltă. Aveam șapte mii la altimetru, am pus la orizontală, departe, spre nord-vest, deasupra munților, se împletea în fel și chip un plafon de altocumuli. Viraj, am scos avionul între soare și nori. Umbra ascuțită alerga, se frângea, s-a întregit din nou în față și în dreapta. Ne însoțea, așa în față și în dreapta, înconjurată de haloul alcătuit din cele șapte culori fundamentale. Treceam printr-o vale între stânci rotunde din abur, s-a întunecat cabina, ieșeam din nou la lumină. Dubla mergea frumos, a fost unul din avioanele noi, 526, 527, manșa era mai ușoară decât la avionul de luptă. Turajul, presiunea la ulei – normal, temperatura în ajutor zero, trece termometrul pe prima cabină, am rugat, am văzut acul sărind, oscilând, s-a oprit puțin peste patru sute. Patru sute douăzeci de grade Celsius, în cele minus patruzeci de grade de afară. A clipit verde becul MARKER, a sunat în căști semnalul radiobalizei. Recreație – a spus Bigă – mă dezleg, ies afară. Aveam șapte sute la oră, întorceam avionul pe spate, hai, am spus la intercomunicație, dezleagă-te. Spânzuram în chingi, am tras de manșă, cădeau peste noi opt tone de metal argintiu. Orizontul s-a legănat, s-a dus în sus, așa intram în plafon, pe spate; se făcea întuneric dintr-o dată, o sută de metri de nori astupau scurt soarele, cerul de deasupra. De când asta – s-a interesat Bigă – să intri în plafon pe spate. L-am încredințat că e ultimul răcnet în materie. Am apăsător butonul REVENIRE de la pilotul automat, am revenit. Adică răsucirea bruscă a dublei, casca lovind plexiglasul cupolei, avionul pleca de sub noi, pe urmă ne-a presat în scaun. Pe urmă a plecat din nou și iar ne-a presat în scaun, în amplitudini din ce în ce mai mici, s-a liniștit. Am decuplat REVENIRE, apăsător butonul de STABILIZARE s-a aprins becul verde, verificam comenzile, normal. Intram pe condiții, cap – compas de îndepărtare, trecut radiofarul pe condiții – am spus jos. Ploaie la stație – a răspuns sec Missi, aprob zborul pe condiții. Gazul tău, 013 – s-a interesat conducătorul de zbor. O mie trei sute litri – am spus, mâncam patru sute pe condiții, cu ce rămânea ajungeam liniștit la aerodromul de rezervă. Speram să nu fie nevoie de aerodrom de rezervă. Speram ca ploaia de jos să nu fie foarte deasă, și să văd pista, și restul. Am virat, nu mult,

douăzeci de grade, intram pe relevmentul de îndepărtare. Aici vântul bătea din vest, jos se rotea, am decolat cu vânt din nord. Înainte de aterizare să întrebăm cum e vântul -am spus. Când facem viraj de axare, a spus Bigă. Venim mai ușor pe direcție. Avea dreptate. Am redus viteza, șase sute la acul lat, cronometrul, mai aveam zece secunde până la viraj. Până când aveam să înclin manșa, macheta orizontului artificial înclinându-se, și cadranul busolei rotit spre stângă, și limba galbenă pierind în dreapta. Nu, am spus, cadranul busolei rămâne nemișcat. Și orizontul artificial rămâne nemișcat. Noi – eu, avionul, Bigă – ne învârtim în jurul unor giroverticale, cadre sofisticate din metal lustruit suspendate în alte cadre, care la rându-le, pe lagăre din rubin, se rotesc în jurul unor giroscopuri. Cu cine vorbești – a întrebat Bigă și am spus, nu vorbesc cu nimeni. Ce turație au giroverticalele? Optzeci de mii de ture pe minut, a răspuns Bigă. De asta își mențin poziția în spațiu, orice s-ar întâmplă. E ceva, am spus, să pot rămâne la fel, orice s-ar întâmpla. Chiar dacă pentru asta trebuie să mă învârt cu optzeci de mii de ture pe minut. Amețeam numai când mă gândeam.

Am zis: la viraj, am înclinat manșa, și atunci toți – Bigă, eu, avionul – ne-am dus după manșă, ne roteam în jurul giroscopurilor acelea mititele, și știam că suntem înclinați și ne rotim cu toate că zburam de un sfert de ceas în spațiul mohorât, uniform, cenușiu, în care nu exista nimic. Nici măcar axele acelea simple, cu care ne umplem și în jurul cărora ne învârtim în trei direcții existența, și spunem așa de firesc: jos – sus, dreapta – stânga, înainte – înapoi. Nu exista nici dreapta – stânga, nici sus-jos, nici față spate. Nu existam decât noi, în cabina avionului de dublă comandă. Am lăsat botul jos, coboram cu douăzeci de metri pe secundă, ne apropiam de axul pistei prelungit patruzeci de kilometri în sud, ridicat trei kilometri în plafon. Acolo eram noi – la intersecția aceea de linii și planuri muiate de ploaie, de apa cenușie, smulse greu din pământul ud și trimise aici de antene. Semnale atât de precise care de fapt nici nu existau. Fluturări de vid în care ne sprijineam, și în care credeam, și de care depindea, simplu, totul. Depindeam.

Ajunge, am spus, filosofia nu e pentru piloții de vânătoare. Nu în avion, deșteptule, să te văd cum nimerești pista. Să te văd cum te agăți, de fluturările de vid. Era ceva, în felul în care se interesa conducătorul de zbor cât gaz mai avem, cum anunța din ce în ce mai sumbru Missi din cabina lui cu o grămadă de ecrane că plouă, mă rog, el a spus oficial: ploaie la stație – era ceva în neregulă. Cred că e groasă jos, a spus Bigă. Asta am vrut să spun

acum – am confirmat. Ai bani la tine? O mie metri înălțime, reducem viteza spre cinci sute, ce să faci cu banii, a întrebat Bigă. Trebuia să scot trenul în capul pantei, nu l-am scos, asta însemna în rezervă o sută douăzeci – o sută cincizeci de litri de gaz. Patru minute de zbor la economic, un tur de pistă mic învârtit după antenele radiofarului apropiat.

— Trenul, a spus Bigă, poate punem dubla pe burtă. Ce să faci cu banii?

— Aterizăm la Kogălniceanu, am spus, bem un Pepsi la cupolă. Nu te grăbi cu trenul.

— Gazul?

— Gazul.

— 013, a spus Missi, la douăzeci și doi kilometri, în ax.

Dumnezeule, iar începea. Poezia cu kilometri, și cu cât mai e până în capul pistei, și ce am de făcut în timpul ăsta.

— Douăzeci în ax, la opt sute înălțime, a spus Missi, Asta înseamnă Dunărea sub noi, insula ascuțită sub noi, la al cărei cap din est, cu patru grade la busolă.

— Optsprezece kilometri.

Speram să nu îmi dea distanța din doi în doi kilometri, până ajung jos. De fapt, aveam nevoie de el doar după ce treceam radiofarul îndepărtat. Coboram cu zece metri pe secundă, cinci sute de kilometri pe oră, bordul – normal. Brațul ARU și restul. Presiunea în hidraulice, la ulei, la aer. Trimererele, patru sute înălțime, am scos trenul, avionul s-a clătinat, a glisat, revenea în linie de zbor. A clipit becul roșu, suna alarmant în cască, insistent, semnalul ÎNĂLȚIME PERICULOASĂ.

— Ți-a ieșit periscopul?

— A ieșit.

Viteza, flapsul pe prima poziție, ceream vântul, bătea mai departe din nord. Cu cinci metri pe secundă.

— Doi kilometri vizibilitate, a spus conducătorul de zbor.

— Doisprezece kilometri, două grade stânga.

— La trei sute de metri, am spus.

— În plafon?

— În plafon.

Viteza spre patru sute cincizeci, cu cinci metri în coborâre. Peste patruzeci de secunde radiofarul îndepărtat, nu mai puțin de o sută cincizeci la radiofar, aveam peste o mie litri de gaz.

— Abia aștept să văd cum te descurci, a spus Bigă, la doi kilometri vizibilitate.

Am ridicat din umeri sub chingi; parcă nu eram în același avion.

— Te-am întrebat dacă ai bani.

— N-am.

— Doi kilometri pe orizontală, am precizat.

Scoteam avionul din înclinare, la nouă, la opt în ax, acum, a spus navigatorul de la radiolocatorul de aterizare treci radiofarul. Exact de aici aveam nevoie de el. Vizibilitatea oblică diferă de cea orizontală, pământul prin straturi de nori, de păclă care reflectă, refractă, descompun, distorsionează orizontul oricum șters, vag, împâclit. Nici nu știam bine ce se întâmplă. Doi kilometri pe orizontală, asta putea însemna orice. Inclusiv ceață cu vizibilitate zero, până la zece metri de sol. Oricum, Bigă trebuia să vadă pista înaintea mea. Prin periscop privirea nu se împiedică în reflexele vizorului de la aparatul de ochire. Am rotit tamburul unghiurilor de corecție, a lucit lentila groasă în parbriz. S-a răsucit în lame gălbui, a dispărut.

— Vezi pista înaintea mea, i-am spus lui Bigă.

— Sunt numai ochi.

S-a albit aburul din jurul cabinei, uite, a zis Bigă, ce ciudat. Cum se albește plafonul la coborâre, în loc să se întunece.

Am fost de acord că e ciudat.

A țârâit soneria, a clipit becul verde MARKER.

— Radiofarul îndepărtat.

— Confirm, am spus.

Acul radiocompasului a făcut un sfert de cerc pe dreapta, a revenit la zero. S-a comutat pe apropiată. Reduceam viteza spre patru sute, cu doi-trei metri în coborâre la variometru.

— Poate ieși în pauză, am spus înăbușit.

Nu vedeam nimic în față. Nu se vedea nici lateral.

— În ax la șase.

— La mine plouă. 013.

— O sută treizeci de metri, am spus. În plafon.

— Nu ies, a făcut Bigă. Afară plouă.

La cincizeci de metri înălțime am pus la orizontală, cu aproape patru sute de kilometri pe oră.

— Doi kilom.

— Acum trebuie să vedeți, a spus conducătorul de zbor. E ceață de primăvară.

— A venit primăvara, a zis Bigă din spate. Pe urmă vine vara, și plecăm în poligon.

N-am răspuns. Mă uitam înainte, și n-am văzut nimic, și pe urmă s-a luminat și am văzut foarte limpede. Uite -țipam amândoi. Bigă și cu mine, pata luminoasă a proiecteurului pus invers pe direcția de aterizare, cercul violet, difuz, punct fix închegat în cenușiul acela fără Dumnezeu. Restul a fost ca de obicei, am picat, reduceam motorul, s-a desprins brusc din ceață solul, biuta proiecteurului neagră pe cercul de cenușă. Iarba galbenă, pământul maro, lucios de apă. Capul pistei a închis inelul mohorât sub noi. S-au năpustit în cabină șiruri de balize chioare, pragul pistei – a spus Missi. Am redresat, cauciucurile groase chelălăiau, au derapat pe betonul ud. Frânam, se învârtea brăzdată de vergi cenușii antena roșie – albă a radiolocatorului de aterizare; acolo, în cabina zebrată, cu căștile pe urechi, stătea Missi. Au fulgerat becuri roșii, parașuta de frânare, am scos-o eu – a zis Bigă. Am degajat la penultima bretea, capul de nord al pistei nu mai exista. Se pierdea, într-un val de negură mohorâtă. Dacă mai o întârziem pe sus, a spus Bigă, chiar mergeam la Kogălniceanu.

— Dacă, am spus. Rulam așa, cu aripa atingând marginea valului acela neliniștitor de nimic. Pe urmă am coborât din avion, m-am uitat în jur și am văzut că a venit primăvara.

*

Erau zile în care avionul zbura cu mine cum nu credeam că se poate zbura. Zilele acelea începeau la fel, decola sonda meteo într-un vârtej de foc, de praf așternut de ieri pe pistă, se ridica silueta fină, jambele intrau în lăcașurile lor când dubla ieșea din norul fierbinte. Zburam în fiecare zi, și ce deosebea zilele între ele erau numai starturile foarte rare în care avionul zbura cu mine cum nu credeam că se poate zbura. Decola sonda, noi așteptam întinși pe iarbă, mâncam cireșe, scuiam sâmburii cât mai savant, adică ceilalți scuiam sâmburii savant, eu înghițeam cu sâmburi cu tot. Se ridica unul din noi, pleca, se întorcea cu o cască Z. S. plină cu cireșe culese din pomii crescuți în spatele celulei de alarmă. Nu vorbeam între noi, nu mai aveam ce să ne spunem. Tot ce a fost de vorbit era de mult spus, și tăceam, urmăream sâmburii: cum zboară în aer, unde cad. Cireșele erau tari, încă reci, ude de rouă. Megafonul de pe Casa albă urla, auzeam convorbirile

între cei din dublă și conducătorul de zbor: plafonul, vizibilitatea, ce mai era pe sus. Curentul jet, cu toate că asta se întâmplă la înălțimi la care nu aveam să ajungem vreodată. Știam varianta la care zburam înainte de aterizarea sondei. Știam ce era de știut imediat după desprindere, când la o sută – două de metri cei din dublă comunicau vizibilitatea și acoperirea. Primăvara aceea începută târziu a fost pe urmă netedă, liniștită, lină - aproape albastră. Nu era foarte mult de ghicit, iar noi zburam atât de jos, practic nu interesa ce se întâmplă dincolo de trei sute de metri. Uneori urcam, cuplam forțajul și urcam peste doisprezece – paisprezece mii de metri, sătui de aerul de jos; la șapte – opt mii de metri ieșeam cu capul, cu umerii, cu tot avionul peste dunga neagră a orizontului, dar abia peste douăsprezece mii de metri găseam încremenirea aceea rece, albastră pentru care cuplam forțajul și urcam.

Megafonul de pe Casa albă spunea lucruri neașteptate în unele dimineți. Se întâmplau tot felul de minuni, aerul pâcios aduna umezeala nopții în nori joși, în cețuri alburii, undeva, nu foarte departe, ploua. Mâncam cireșe în soarele palid, făceam pariuri: zburăm – nu zburăm. Am zburat întotdeauna, pentru că timpul trecea oricum, aterizări din acelea – cu doi kilometri vizibilitate -deveneau obișnuite. Ne miram doar, și nu eram în largul nostru, când vedeam pista de la radiofarul îndepărtat. De dincolo de fluviu. Puneam pariuri, urmăream traiectorii de sâmburi scuipați cu dichis printre dinți. Era și o țintă, baliza portocalie, cu sticlă violetă de lângă bretelă. Iarba încă verde, încă subțire, unduită de vânt în valuri atunci când bătea vântul, se acoperea cu sâmburi galbeni. Mai târziu s-a uscat iarba, se transforma într-o plasă, țesătură dezlânată de fibre seci, alburii, îndoite ciudat. Tulpinile aveau noduri cafenii acolo unde se îndoiau și porneau în altă parte, ochiurile acelei plase secetoase înconjurau pe pământul sec, înconjurau sâmburii de astă-primăvară. Albi, uscați, goi pe dinăuntru. Dar asta a fost târziu, spre vara fierbinte, când socoteam timpul până la trageri în săptămâni, pe urmă în zile, pe urmă chiar am urcat într-un avion de transport și am plecat în poligon.

Atunci însă, în primăvară, așteptam sonda mâncând cireșe, pe urmă urcam în avioane și decolam, iar zilele acelea speciale se închegau sus, după ce interceptam și degajam din atac. Rămâneam singur în aer, nu reușeam să mă obișnuiesc – cum se golea în secunde cerul plin de avioane și rămâneam singur cu MIG-ul, la douăzeci de minute de zbor spre casă. Simțeam altfel manșa în palma prelinsă pe metal, și metalul încălzit se

prelingea în mine firesc prin palma umedă, și atunci avionul singur se proiecta și se curba pe sfere imense de aer albastru cu raze ametoare de patru – cinci mii de metri. Totul se termina în mai puțin de treizeci de secunde laminate, nu știam bine dacă se contractă, se lungesc, timpul cabinei avea alte valori. Cinci g, șase g, de cinci – șase ori eu însumi. Bucuria simplă că eram aici. Că făceam, și avionul făcea cu mine ce niciunul dintre noi n-ar fi făcut fără celălalt: și totul exploda tăcut în lumină limpede dincolo de inelul pâcios de la opt mii de metri. Acolo răsuțeam avionul în semitonou, se rotea cerul albastru, ocupa locul știut. Se așeza, se legăna, revenea sub noi discul galben – verde cu fluviul undulat larg în volute galben – argintii, discul galben – verde al planetei. Răsturnam, atârnam cu ceafa, cu umerii strânși în chingi, peste zece mii de metri goi până jos. Despărțea numai plexiglasul cupolei, mă sălta în chingi, așa cum cădeam, suprasarcina negativă. Avionul se dezlipea de mine, o clipă nesfârșită atârnam într-adevăr singur și cumplit de gol, nedezmeticit în singurătatea aceea, căscată zece kilometri sub mine. Atunci trăgeam de manșă, duruitul înăbușit al supersonicului care cădea deasupra mea așa cum stăteam suspendat între avion și pământul de jos, și pe urmă eram lipit în scaun, linia orizontului se urca, ne înghițea scurt aerul negru, galben, se prelingeau în lungul cupolei șuvoaie groase de văzduh dens. Curgeam prin troposferă, comenzile se încordau, deveneau grele, toată mecanica aceea formidabilă, minunea electronică a unui avion de vânătoare venea la vale cu cincizeci, o sută, trei sute de metri în fiecare secundă: orice corp cade spre centrul neștiut al pământului. Noi arcuiam metalul deștept pe traiectorii prelungi, pământul văzut printre tălpi, clipa ametoare când veneam exact la nouăzeci de grade. Tubul Pitot lăsa o dâră de argint care nu se mai ștergea pe scoarța planetei. Greutățile difuze de întuneric fierbinte, suprasarcină cinci, cinci jumătate, nouă, zece, sute kilometri pe oră transformați în viteză verticală, în prăbușirea care ținea cât vroiam. Ce se întâmpla mai departe - redresarea – era tehnică de pilotaj, vreau să spun, lucrurile se întâmplau ca întotdeauna. La trei mii de metri am trecut peste un vârf de nor, am dat manșa lateral în tonou, a șters norul acela marginea aripii delta, burta avionului, s-a întins opac acoperind cabina. Am ieșit deasupra orașului în zbor pe spate și după aceea, când întorceam avionul normal, am văzut în cotul fluviului pista. După aterizare am dat de Grig, am mers lângă el, încercam să spun ceva, să leg în cuvinte ce se întâmplă sus cu mine, cu avionul; dar capul de celulă nu avea dispoziția necesară. A ridicat din umeri,

iar, a spus, vii cu lucruri fără acoperire. Ce vrei să zici, a întrebat, că avionul zboară altfel cu tine decât cu mine? Că în aer e nemaipomenit și aici e mizerabil? Că toate astea – se ambala fără să știu de ce, a cuprins într-un gest tot ce era acolo, pista, copacii, gurile de alimentare, avioanele – că toate astea nu merită să mai venim jos pentru ele? Rămâi sus, dacă ești așa deștept. De ce n-ai rămas sus?

Nici măcar nu striga, vorbea pe tonul lui obișnuit, atât doar că gesticula, dădea îngrozitor din mâini ca să îmi arate cât de deștept, sunt. Au trecut doi tehnici ducând o vodilă, am văzut avionul lui Țestosu pe panta de aterizare, gata, am spus, tac. Nimic. Încearcă și tu să consideri că n-am spus nimic.

— Eu azi n-am urcat, a făcut Grig, n-am trecut de patru sute de metri. N-a fost nevoie să urc mai sus. Cred că de aia.

— De aia ce?

N-avea rost să încercăm să explicăm ce știam amândoi că nu este de explicat. Am râs, ne-am dus la microbuz.

— Cum a fost? Celula B. B. fuma așezată pe marginea bordurii. Eram chiar acolo unde se încearcă motoarele avioanelor ieșite de la hangar, și pământul de la marginea bretelei era mâncat, ars, dus, spulberat, betonul atârna ca un cozoroc deasupra pământului dus. Celula B. B. ședea pe betonul cald, Basil a scos țigara din gură, otrăveau aerul zilei cu colaci alb – albaștri de fum. Cum a fost? A întrebat.

— Bine, a spus Grig. Două sute viteza de apropiere, tras la o mie cinci sute de metri. Numai.

— Bine, am spus. Ar fi bine să tragi în poligon, cum ai tras acum.

Au râs, Basil, și Bigă al lui, și Grig. Eu nu râdeam. Nu găseam nimic de râs. Efectiv, vroiam ca Grig să tragă în poligon cum a tras acum.

— Mulțumesc, a zis Grig, pentru câtă grijă ai de mine. Rar m-am simțit atât de ocrotit. Numai că am tras cu butonul de încadrare.

Asta se întâmplă mai des decât ne-ar fi făcut nouă plăcere, butoanele erau așezate foarte aproape pe mânerul manșei, și aproape pe aceeași linie. Nu era foarte greu să le încurc. Era mai greu să nu le încurc.

— În poligon, a spus rar Basil, au fost unii care au tras cu butonul de încadrare și se mirau că nu le pleacă racheta.

— Au fost unii care au încadrat cu butonul de tragere, și se mirau că a plecat racheta, a spus Grig. Chestie de optică.

— Nu trebuie să te grăbești, a spus Bigă. E totuși greu, când îl știi pe ăsta cu două rachete după tine.

— Când mă știe cu două rachete după el, ce?

— Ei, a dat Bigă din mână, nimic.

— Chiar, a întrebat Basil, cum ai tras?

— Azi? Am tras bine.

— Ai timp?

— La limită. Ca de obicei. Ascultă, am spus, nu acum trebuiau discutate lucrurile astea. Credeam că le-am aranjat din iarnă. Credeam că le aveți puse la punct dinainte de a veni eu în grupă.

— Nu am întrebat decât cum ai tras, a ridicat Basil din umeri.

— Lasă-l, a făcut Grig. El are azi probleme.

— Dacă are probleme, să nu zboare.

Am văzut avionul lui Țestosu cum ateriza, a scos parașuta de frânare; au scrâșnit discurile de beriliu când oprea avionul.

— Uite, am spus, o grămadă de lume se dă în vânt să ne oprească de la zbor. Nu începe și tu.

— Dumnezeu, a făcut Basil. Cum trăiește omul ăsta, le ia pe toate la propriu.

Avea dreptate. Mă uitam la avionul lui Țestosu, cum rula spre guri. Venea cu farul aprins, a oprit motorul și tehnicul făcea semn cu mâna, stinge farul.

— În regulă, am spus, ai dreptate.

Am urcat toți patru în microbuz și ne uitam ce face Țestosu, cum iese din chingi, cum se saltă în scaun, cum a coborât din cabină. Cum semna în carnetul avionului. Ziua aceea am făcut încă două ieșiri dar n-am mai urcat, zburam jos, la cel mult trei sute de metri. La prânz am mâncat o grămadă de căpșuni cu înghețată, seara am fost în oraș. Ne-am înghesuit toți șase în Dacia albastră, mergeam să vedem un film american cu robinsonade despre care vorbea toată lumea, „Școala curajului” sau cam așa ceva. Filmul era de fapt un spanac, doar animalele, jucau multe animale în film, liber, fără dresor, doar animalele au fost într-adevăr grozave.

*

M-a trezit lumina, soarele ajungea în cameră prin crengile salcâmlor, razele traversau ceața de dimineață, se desfăceau în cercuri rotunde, galbene, portocalii; dansau pe covor, pe zidurile albe, cercuri galbene, portocalii. Pe tăișul lat al săbiei de abordaj. Pe lemnul lustruit al flintei cu țeava rășfrântă. Am sărit în picioare, unde se rotunjeau pete de soare

covorul era cald, moale, gros, în rest îl simțeam rece, umed de noaptea trecută. Am făcut ceva gimnastică, nu foarte multă, pe urmă am fiert ceai adevărat, ce ne turnau în cești Nuțicile la popotă nu se putea numi ceai. Nu în comparație cu ce aveam de la Chioru: cutia roșie de tablă Twining's tea, aburii bruni risipiți în bucătărie se amestecau, închideau lumina zilei. Am fluierat cântecul cu piloții care nu vor fi niciodată cavalerii elicei, fluieram și sub duș, și când am coborât scările fluieram.

N-am încuiat ușa, nu intra nimeni în casă. Și dacă intra, nu avea ce face acolo. Mergeam printre salcâmi spre șosea, plecam să fac cel mai formidabil lucru din lume: plecam în zbor. Am ieșit pe beton, am dat capul pe spate: cerul era albastru, fâșiile de ceață de la orizont nu însemnau mare lucru. Nu însemnau de fapt nimic. Asta într-adevăr era ceață care se topește.

Am ajuns la zebra cu pantofi lucioși de apă, tălpile lăsau dăre lungi, verzi, curate, în iarba argintie. Pista era umedă de rouă: plăci închise, beton ud, plăci albe din beton uscat, fire negre de smoală turnată între plăcile de beton. Niciodată nu puteam înțelege de ce rămân uscate unele plăci, de ce se acopereau altele cu umezeala lucioasă. Puteam doar să îmi închipui cum arăta pista aceea din aer. Arăta ca o tablă de șah cu pătratele deschise și închise aruncate aiurea.

Am urcat la primul etaj al zebrei, Miki întindea hărți meteorologice în sala piloților: era senin. În raionul aerodromului, în țară, în Europa. Pâclă în vârful cizmei italiene, ceață sus, în Scandinavia. Nu avea nici o importanță. Îți fac cadou o zi frumoasă, a spus Miki, a spus asta și când a urcat Basil, și când a urcat Grig, pe toți ne-a primit așa: îți fac cadou o zi frumoasă. Era aproape un cântec scurt. Am râs, am spus: o zi frumoasă, din multele zile frumoase pe care le avem la tine. Nici nu se cunoaște.

Am mers la celulă, prin iarbă, și după aceea am ieșit la avioane, și în timp ce controlam avioanele a trecut la verticală sonda meteo. Au trecut jos, au cuplat forțajul, s-au pierdut într-o șandelă nesfârșită, dar astea erau mofturi de conducător de zbor care avea să stea închis în zebra și să se uite cum zboară alții. Nu era nici o plăcere să conducă zborul într-o zi ca aceea.

În prima ieșire am făcut o interceptare cu grupa, intra soarele în cabină orbind, am schimbat eșalonarea la viraj; vedeam greu avionul lui Grig topit în lumina difuză. Nu puteam sta cu soarele în ochi un viraj întreg, cu unu – două – trei avioane subțiate, topite, dizolvate și trecute lent peste discul incandescent, și pe urmă întregite din nou în lumina zilei. Atunci am schimbat eșalonarea și am văzut avionul lui Grig proiectat pe pădure, în loc

să îl pierd în soare. Zburam în spatele lui și mai sus, de fapt între el și Bigă, și Grig a stat cu ochii în soare tot virajul, ținând formația după prima celulă.

Am trecut peste câmpuri împărțite după legi care îmi scăpau, plantele acelea, ce erau ele, creșteau de la nord la sud, altele de la est la vest. Am strâns virajul, atunci am văzut că Grig rămânea în urmă: departe în față, se aprecia greu distanța din cauza inelului de păclă, avioanele din prima celulă coborau rapid. Grig a băgat motor, dunga de fum cenușiu ieșită din ajutoraj însemna un singur lucru; regim maxim.

S-a arcurit pe albastrul de deasupra, dunga aceea. Am cuplat forțajele și MIG-urile au zvâcnit înainte. Nu mult, la o mie și o sută de kilometri la oră am decuplat; întâi Grig, pe urmă eu. Dumnezeu, cum fluiera aerul în jurul cabinei; vedeam avionul – cap în zbor cu botul ascuțit spre pământ, ca atunci când cobora, dar nu cobora deloc, zbura așa din cauza vitezei mari și zburam alături de el la fel, cu ampenajul spânzurat peste cabină. Cu orizontul sus, la mijlocul parbrizului, și vedeam grozav în față, cum se înghesuie poduri și case sub avion. Sălci, trenuri, mașinile de pe șosea. Cum am ajuns la fluviu așa, zburând cu peste o mie de kilometri pe oră la nici o sută de metri înălțime, și cum dispărea fluviul sub botul avionului.

— Am rămas în urmă, am spus, și Grig a răspuns scurt: nu ne-au dirijat.

Asta era bine cu Grig, nu vorbeam mult în aer. Nu mai era nevoie, să vorbim. La cât zburam împreună. Apăsam pe emisie numai atunci când era ceva în neregulă, și ce i-am spus lui Grig au fost primele cuvinte de când zburam pe canalul de dirijare.

Când nu eram dirijați zburam așa, pe celule, cuprindeam o suprafață mare: prima formație la doi-trei kilometri în față și în stânga; și în celulă zburam în dispozitive largi, să nu ne împiedicăm unii de alții. Zburam risipiți pe tot cerul, și cine vedea primul trebuia să atace fără să mai piardă timpul.

— Formația 160, a întrebat Basil, dacă voi vedeți ceva?

— Noi vă vedem pe voi, a spus Grig.

Tăiam brațul arcurit al fluviului, în dreapta munții aceia bătrâni, creste sure, albe, abrupte, ieșite din cocoșe domoale de ceață cenușie. Puteam să cred orice despre crestele acelea. Despre cât erau ele de înalte. Erau foarte abrupte, și avântate, avântul lor se oprea la patru sute și șaiszeci de metri. Mă uitam pe hartă, 468, cifrele erau chenăruite gros, albastru, le vedeam imediat. Era ca atunci când cineva subțire e înalt de departe, și când se apropie văd că nu e înalt deloc, e numai subțire. Subțire și scurt. Era ca

atunci când ceva pare mare de la distanță, și de aproape e mic, se trece ușor peste.

— Văzut! A țipat Grig, înclina brusc avionul, a trecut cu aripa peste cabina mea. S-a repezit, și ne-am repezit după el fără să știm unde. Prima celulă a virat strâns, cât de strâns se putea vira la viteza aceea, și Basil a spus: văd și eu, intru primul la atac. OK, a spus Grig, dă-i drumul. A scos din înclinare, am scos și eu, zburam drept, cu prima celulă venind din stânga peste noi; și am văzut sub avion canalul, vase la ancoră pe canalul acela. Bordul – normal, acul alb de la manometrul de ulei: patru atmosfere. Viraj la cuțit cu un plan în cer, celălalt în pământ peste trei avioane, s-a întregit formația noastră. Grupa de trageri, și restul. Tot ce însemna asta. Tot ce însemna asta din ce în ce mai mult. S-au umezit mâinile pe comenzi. Las-o moartă, am spus. Ia lucrurile așa cum sunt. E totuși doar un afurisit, de avion teleghidat, vopsit în roșu. Atât doar că avionul ăla însemna o grămadă de lucruri. Am redus motorul, pe urmă am strâns virajul și am împins maneta de gaze înainte, la pragul maxim. Avionul lui Grig era suspendat la câțiva metri deasupra și în stânga; vedeam niturile de pe burtă, intradosul planurilor, literele mici, roșii, de pe capace. Intru la atac, a spus Basil, târziu aici, după viraj, acum trebuie să atace formația a doua. Grig și cu mine. Mă lăsam în scaun, nerușinat de liniștit. Nu mai apucam să trag. Și chiar dacă trăgeam, o făceam în afara perimetrului valabil. Dincolo de limita poligonului.

Basil a degajat, zburam în dreapta și mai sus, cu avioanele din față proiectate pe galbenul cenușiu al fluviului, pe verdele malurilor. Sălciile erau verde închis, verde – argintiu când bătea vântul, și iarba a fost mereu verde deschis, s-a îngălbenit doar la sfârșitul lui iulie, când n-a plouat o grămadă de vreme. Zburam spre sud-est, soarele bătea din față, avioanele străluceau pe fondul solului. Erau așa, ca trei mănunchiuri de raze.

A intrat Bigă la atac, cred că a fost prima oară când s-a grăbit. Eu am dat picior, m-am dus glisat la o parte, am ieșit în coada lui Grig. Pentru că nu mai avea nici un rost. Trăgeam aiurea filmul fotomitralierei. Ce faci, 013, a întrebat Grig, și am spus: ce trebuie să faci și tu. Dar Grig a tras, a făcut filmul în tur de pistă, și după aterizare a spus: nu e niciodată prea târziu. M-am uitat în ochii lui și am zis: numai în dragoste. Numai în dragoste, nu e niciodată prea târziu. Ia te uită, a spus Grig, ești îndrăgostit. De tine, am zis. Ce vijelios ai pornit la atac, erai gata să mă pocnești cu aripa peste cabină. Am fost mândru de tine.

A întors capul, ne uitam după avionul aterizat, venit lung, scârțâiau strident frânele, parașuta de frânare scoasă prea repede s-a rupt de viteză. Iese din pistă – a făcut Grig, nu iese – am spus, nu pentru că eram convins că nu iese din pistă, dar nu vroiam să spun aceleași lucruri ca Grigorescu. Era de ajuns că zburăm la fel. Îngenunchea avionul din frâne, a ieșit fum alb din cauciucurile chinuite, încetinea, a oprit chiar în capul pistei, s-a aplecat pe jamba dreaptă când a degajat.

— Ei, am spus.

— Nici un ei, a spus Grigorescu. Ce avion a fost?

— 8108, de la escadrila a doua.

— Zboară locotenenții?

Am râs și am spus, da, zboară locotenenții. A râs și Grig, s-a uitat la mine și a râs, și iar nu era nevoie de cuvinte. Râdeam numai, pentru că și noi am fost locotenenți și știam foarte bine ce înseamnă asta. Grig era din cei care țin minte, și eu cred că țineam, minte. Vroiam foarte mult să țin minte că am fost locotenent. Mi se părea esențial. Să rămân locotenent în mine, indiferent ce se întâmpla afară. De asta râdeam amândoi, și ne miram numai cum au rezistat cauciucurile. Pneuri de aviație cu șapte pânze, mătase japoneză țesută drept și în cruciș, și care, uite, rezistă la ce nu era de rezistat.

— Ce faci acum? A întrebat Grig.

— Merg să mă dau peste cap.

— Cu dubla?

— Ei, am spus, am depășit etapa. Cu simpla.

— Sunt curios cum o să fie, a zis Grig. Sunt curios și eu, l-am încredințat.

Acrobația cu supersonicul era o cumpănă în aviația militară, avioanele pretențioase, nu excesiv, finețea necesară impusă de complexitatea aparatului. De ce se întâmpla cu avionul, oricum făcut să zboare la parametri duri, atunci când plecam într-o zonă de acrobație. Aripile delta scurte, repezite înapoi, lucrau capricios la viteze mici și unghiuri mari de atac; dar totul era doar chestie de antrenament în zbor. Și de atmosferă. Vreau să spun, ce credea fiecare despre acrobația aeriană. Au fost câteva accidente, catapultări – inerent, treceam din nou masiv la zbor acrobatic, la luptă aeriană cu evoluții strânse, pe verticală și pe orizontală. Dog-fight, lupta câinească, tradițională, clasică, de la primul război mondial încoace. Teoria cu racheta lansată comod de la 8-10-12 kilometri cădea, se dovedea

perimată. Totul se repeta, viraj de luptă, buclă, immelman. Răsturnare. ABC-ul acrobației revenit în actualitate, numai că la viteze și suprasarcini pe care piloții vechi nu le credeau. Opt g, de opt ori greutatea corpului personal, fiecare celulă, țesut, mușchi, calciul din oase devenit plumb, de fapt totul se omogeniza în plumb greu, cenușiu. Pleoapele pe ochi, sângele în vene, gândurile – dacă mai erau gânduri. Dacă creierul tescuit sub casca albă mai putea judeca. Exact asta era, că judecam. Și trăgeam de manșă, și urmăream bordul cu ochi înfundați în orbite uscate, fierbinți. Ochii căskați aiurea, orbi, secunde nesfârșite. Pentru că sângele dens nu mai avea putere să urce, să facă ce era de făcut. Să lumineze ce era de luminat. Gânduri iscate incredibil pe scoarța tescuită, de ce. Asta se întâmpla jos; ce se petrecea atunci și acolo, foarte scurt, distilam jos, după aterizare. De ce, era foarte clar și că nu insistam pe de ce. Asta o rezolvam cu optsprezece ani în urmă, la intrarea în școala militară de aviație. Colonelul ochi albaștri ne pune să facem la nesfârșit bucle și răsturnări. Să ne dăm peste cap. Pe urmă ne luptam între noi și ne doboram cu filme de fotomitralieră. Nu înțelegeam foarte clar de ce insistă colonelul pe toate astea, dar ne plăcea și, oricum, ne dădeam peste cap și singuri. Și ce a fost mai târziu arăta că încă nu ne-am dat destul peste cap. Dar asta a fost mai târziu, în ziua aceea am mers la avion, controlul dinaintea zborului, roți, trape, manometre, starea învelișului, flapsul. Parașuta de frânare, celălalt flaps, de la planul stâng, avea joc. Nu mult, în limite admise. Oxigenul de la motor, din cabină, și restul. Cabina. Strângeam chingile, le-am trecut pe „blocat”: mă lipeau brutal de scaun, de metalul cabinei. De ce era dincolo de metalul cabinei. A fremătat avionul la pornire, l-am simțit întins – metalul alb – trezit și revenit la viața lui caldă de metal însuflețit. De fier mort depășind condiția opacă de fier mort. Rulam repezit, am intrat la pistă pe două roți, permiteți decolarea, am cerut. Permit, a spus conducătorul de zbor, țin minte și acum, ne-am dus în zona doi.

*

Acolo erau două lacuri, unul mic, rotund, celălalt mare, alungit de la sud la nord. Mai era cotul fluviului, locul unde Dunărea scârțâia cumplit și o lua spre nord, după ce traversa un continent întreg de la vest la est. Am făcut viraje cu șase g suprasarcină, în treizeci de secunde măturam trei sute șazeci de grade de orizont. Asta însemna o grămadă de lucruri, motorul urlând în forță, 950-1000 de kilometri pe oră, avionul culcat la cuțit pe

orizont, orizontul se zdrențuia în dealuri, lacuri, malul râpos al fluviului. Rigid în costumul anti-g umflat, cu manșa în burtă, picături de sudoare curgeau aiurea sub cască, curgeau lateral, pe tâmpile, sub cască, s-au scurs pe obraz, se adunau în masca de oxigen. Toată viața curgea lateral treizeci de secunde strivite, de șase ori fiecare secundă. Mă roteam între două sfere, cea știută cu tot ce a fost și va fi din nou, pământul, cealaltă în care eram, cerul dens de la cinci sute de metri înălțime. Bila la mijloc, avionul glisa, variometrul, viteza, indicatorul de suprasarcină. Orizontul artificial și cel de dincolo de cabină, crescut pe o verticală numai a mea. Aparatele control-motor, normal. A trecut un lăstun cu o mie de kilometri la oră prin dreptul cabinei, proiectil cu cioc și pene. La o mie de kilometri pe oră, am avut timp să spun, penele alea moi. Pe urmă șandelă la șaptezeci de grade, urcam cu botul în cer. Aerul tulbure, inelul de pâclă, la 5 200 de metri am țâșnit în albastrul limpede și strălucitor. Vreau să spun, de la înălțimea asta, lumina era îmbrăcată în beteală. Curgea în șuvițe de argint, în dungi albastre. Am întors avionul pe spate, manșa în burtă, bila la mijloc, BILA!

— A duruit scurt și aspru avionul. Botul pe orizont, l-am lăsat să curgă în jos. Tubul Pitot pe păduri, pe coaste roase de dealuri, pe lacul cel mititel. Și iar inelul de pâclă, redresat din răsturnare, am tras în buclă, looping. Nesterov, Pégoud, aviatorul Charles Pégoud cu scândura lui legată în sârme, fluturau cârpe albe, aripi de mătase întinse pe sârmele acelea. Lucrurile se întâmplau atât de departe, prima oară, nici nu știam bina cine le-a făcut prima oară. Nu știam nici de ce este foarte important să știi bine cine le-a făcut prima oară. Ce cocardă a fost pe avionul primului pilot care și-a învățat, simplu, planeta deasupra capului. Pentru că asta se întâmplă, a fost iar jumătatea de cerc urcată în cer, capul nichelat al tubului Pitot înfipt în albastru și orbind cu strălucirea crudă, și pe urmă ne-am dus în jos și desenam iar jumătate de cerc cu Pământul lunecând solemn peste cabină. Pe coama din dural scânteietor, peste deriva înaltă, a lunecat, s-a oprit legănat la locul lui dintotdeauna. Semibuclă, acum rămâneam atârnați pe cer, în partea cea mai înaltă a jumătății de cerc. Am rotit avionul, și eram dintr-o dată la șapte mii de metri albaștri, peste planeta verde – galbenă cu șarpele mâlos de apă. Eram dintr-o dată acolo unde lumina curgea ca beteala. Restul a fost liniște, adică tonouri în coborâre, am tras iar în răsturnare, am făcut un tonou vertical, cu botul înfipt în pământ. Cu botul înfipt în lacul rotund, mititel, verde – cenușiu, și lacul se rotea lăsând un cerc limpede, și iar m-a presat suprasarcina în scaun, dansa orizontul, a lunecat sub

marginea cabinei, la locul știut. Coboram, am traversat axul pistei la 1700 de metri înălțime, intram în tur de pistă pentru aterizare. Auzeam convorbirile în căști. 509 cerea intrarea la virajul trei, pentru trecere la verticală. 160, ăsta era Grig, scotea trenul pentru aterizare. 247 trecea pe canalul punctului, pleca pe traiect, nu l-am mai auzit. M-am uitat la gaz, 600 de litri, singurul cu care mă puteam întâlni era 509. Dorel. Aprob verticala la șapte sute – a spus Missi din cabina lui, și conducătorul de zbor a întrebat: 509, gazul tău, și Dorel a spus: una mie opt sute de litri. Trec la verticală. Cineva cerea pornirea, pornește – a spus conducătorul de zbor. 013, aprob eșalon cinci sute – a făcut Missi și am confirmat, cobor la cinci sute de metri. La traversatul pistei am scos trenul, am cerut aterizarea.

— Aprob aterizarea.

S-a desfăcut sub noi fluviul în brațe de apă cafenie, s-a strâns la loc între malurile verzi; soarele venea din față, de sus, trecea prin plexiglasul cupolei, încălzea mâna pe manșă, picioarele întinse sub tabloul de bord.

Intram în virajul trei, am făcut douăzeci-treizeci de grade de viraj.

— 509, mi s-a oprit motorul.

Raportul a fost scurt, foarte limpede, a căzut peste ziua de afară, m-a despărțit în două; vocea cu care a spus. Ce a fost, dincolo de voce.

— 309 catapultează! CATAPULTEAZĂ 309, a strigat conducătorul de zbor, și asta se întâmpla în realitate, m-a smuls din siguranța mea de om – avion. 509 era lângă noi, câțiva kilometri lateral, asta se simte. Am băgat motor, am strâns virajul și nu mai eram același. Vreau să spun, am simțit altfel avionul. Ca pe ceva care mă poate lăsa în orice clipă.

— Sunt 509, nu 309, a spus Dorel.

— Înălțimea ta, 509 a cerut conducătorul de zbor. Știam foarte clar, așa în zbor, ce se întâmpla acum la zebra. Dacă îi arde de conversație, înseamnă că are timp, însemna că se pot pune întrebări, primi răspunsuri. Un avion se părăsește doar în cumpănă cu viața pilotului. Oricum, admiram reacția conducătorului de zbor când a spus: catapultează. Asta presupune o grămadă de răspundere asumată, să spui așa scurt: catapultează. Pe urmă Dorel a spus: sunt 509, nu 309, și atunci conducătorul a întrebat: înălțimea ta.

— 700 metri.

Am băgat trenul, strângeam virajul în continuare. M-am uitat la debitmetru, am redus motorul.

— Catapultează! La șapte sute, catapultează imediat!

Putea doar să strige în microfon. Nu putea să fie acolo, cu pilotul din cabină. MIG-ul cade aproape vertical fără tracțiune, lui Dorel îi ardea de conversație. De precizări.

— Catapultează, am spus. Apăsam emisia, am repetat gătit: catapultează, 509, și Dorel n-a mai răspuns.

— CATAPULTEAZĂ! A strigat din nou conducătorul de zbor.

N-a răspuns nici acum, și asta putea însemna orice. A fost liniștea de după, avioanele din aer, conducătorul de zbor, nu vorbea nimeni. Pluteam toți în liniștea aceea. Era ca atunci când nu vrei să crezi un lucru despre care știi foarte bine că s-a întâmplat. Asta a fost, nu vroiam să credem. Așa se întâmpla de fiecare dată.

Priveam în stânga, am văzut ciuperca neagră, uriașă, învolburată, creștea incredibil, a întunecat ziua luminoasă. S-a lățit pe cerul albastru, peste câmp, peste fluviu. Peste un sat alb cu acoperișuri roșii. Exact la marginea satului alb-roșu. Am pus botul pe sol, acolo unde ieșea coloana de fum. S-a dezlipit de pământ, atârna în aerul zilei albastre și aurii, ziua aceea împușcată în frunte. S-a legănat ciuperca de fum, a pornit spre sud-est împinsă de fumul ușor.

— Vezi ceva, 013?

Nu puteam să spun: a căzut. Nu puteam să spun nimic.

— 013 poziția ta, a cerut conducătorul de zbor.

— Am băgat trenul, pe doi-șapte-zero acum.

A fost iar liniștea nefirească, și foarte târziu întrebarea:

— A căzut?

— A căzut, am spus. Adică, avionul.

Trecuse prea puțin timp de când Dorel a spus: șapte sute metri, și eu am spus: catapultează, și până am văzut ciuperca de fum.

— Unde?

— În exteriorul virajului trei, la doi kilometri nord de șosea. O mie cinci sute de metri.

Bordul, normal. A clipit, s-a stins, ardea iar palid în soarele din stânga, becul RĂMAS 500 LITRI.

— 013, am spus, mă duc să văd dacă a sărit.

— Du-te, a răspuns conducătorul de zbor, și merită să auzi cum a spus asta. Pe urmă a cuplat iar emisia și a zis: ai grijă.

Picam ușor, pete mari de umbră pe pătrate verzi – galbene, pe apa lacului de la virajul trei. Cinci sute de kilometri la oră cu motorul redus, am

văzut răbufniri de flacără într-un lan ars, cenușiu. Oricum, dacă a sărit, n-a stat mai mult de trei-patru secunde în parașută. Presupunând că a sărit, și scaunul genial a funcționat ca lumea. Am mângâiat cu mâna stângă manetele de catapultare, m-am jucat cu ele. Le-am simțit în palmă, și le-am lăsat iar. Le-am mângâiat, le-am strâns și le-am lăsat la locul lor. Am coborât la zece-doisprezece metri, lucea alb în dreapta și în spatele focului, se târa fumul, nu vedeam ca lumea, am virat. Lumina cădea pe ce era alb acolo și nu se reflecta ca în metal, s-a îngropat în pânza moale. Vira prea strâns pentru viteza aceea, pentru înălțimea-limită. Avionul trepida, motor, am văzut cupola parașutei întinsă pe araci de vie; năvăleau în cabină butuci contorsionați, dâre verzi, vița întinsă pe sârme ruginite, încă un viraj la cuțit, spre hamuri, se pierdeau în via aceea. Nu reușeam să văd n-am văzut decât parașuta întinsă; suspantele se strângeau, ce era în capătul suspantelor. Aveam sub trei sute de litri la debitmetru, am virat în urcare, am apăsat emisia:

— 013, am văzut parașuta. La două sute metri de avion.

— Deschisă?

Nu era deschisă, stătea numai întinsă pe aracii aceia, și asta iar putea însemna orice.

— Întinsă pe iarbă, am spus.

Conducătorul de zbor aducea avioanele la aterizare. A cerut control și 247, s-a întors din drum; Missi i-a dat intrarea în tur la virajul doi. Am scos trenul, flapsul, veneam direct la aterizare.

— Confirm, a spus Missi.

— Să nu bagi pe cineva în fața mea, am spus, sunt 013.

— Pilotul? A întrebat conducătorul de zbor.

N-am răspuns; flaps complet, SPS cuplat. Veneam pe panta de aterizare, mă uitam mereu în stânga; vedeam flăcări scurte, roșii, galbene, răbufnind din lanul cenușiu. Pe urmă m-am gândit la cei mici care veneau la aterizare, și când făceau virajul trei treceau prin fumul negru, ciuperca aceea destrămată.

*

Am rulat la guri, maneta, în STOP, tehnicii alergau, au rezemat scara de avion. Cupola smulsă de la locul ei, m-au dezermetizat, m-au dezăvorât din afară. Aerul de jos mirosea cald și amesteca iarba amară, petrolul încins, smoala topită.

— A sărit?

— Nu știu, am spus. Am văzut parașuta întinsă pe iarbă, dar nu știu dacă a sărit.

Nici măcar nu mă întrebam cum au aflat. Mă dezlegam din chingi, am ieșit din cabină. Cine e 509, vroiau să știe tehnicii, și eu am spus: cu ce avion a fost 509?

Nu trebuia să întreb, era un tehnic rămas la marginea bretelei, nu s-a apropiat; apărătoarea conului, vodila, scara de lângă el devenite inutile. Fier mort. Metal vopsit roșu, modelat în forme fără rost. Vodila aceea n-avea să mai tracteze nici un avion. Tehnicul stătea singur, nu m-am dus la el. N-aveam ce să îi spun. Citeam cifre albe înscrise pe apărătoarea conului: 8104. Mă uitam cum aterizează locotenentii, pe urmă a venit microbuzul și ne-a dus la zebră; a trecut salvarea pe lângă noi, în trâmbe de praf și vuiet de sirenă. Vino cu mine, a spus Basil, am alergat la garaje, eram ud sub salopetă; costumul anti-g se usca în dungi, pete usturătoare de sare. Cât a scos Basil mașina l-am jupuit de pe mine, l-am aruncat în fundul garajului, făcut ghem. Nu, Basil a coborât din mașină, motorul mergea greu, poticnit, cu șocul tras, a ridicat costumul de capron, l-a scuturat. L-a atârnat într-un cui ieșit din scândura ușii.

— Mai ai nevoie de el, a spus.

— Mulțumesc.

A venit Tamara lui Basil cu o sticlă de apă rece, aburită, a întins-o prin geamul portierei.

— Poate trebuie, a zis.

Poate. Mașina a țâșnit de sub noi, goneam cum n-am crezut că se poate goni. Basil a luat-o peste câmp, miriște țepoasă, am ieșit în șosea, întreceam salvarea, am întrecut mașina ARO vopsită kaki, camionul plin cu piloți, tehnicieni; viraj brusc sub nasul unui autobuz verde-galben. Ziua miroase a fum, a motorină arsă. Nu-i nevoie să gonești în halul ăsta, am spus, Basil n-a răspuns. Stătea aplecat pe volan, și s-a uitat numai la mine, și n-a spus nimic. Mașina portocalie gonea spre ceva care se putea întâmplă oricând; se deam pe canapeaua din spate cu sticla aburită în brațe, și nu puteam să fac nimic. Mă simțeam foarte mic, și nu știu cum, murdar. Mă simțeam oribil, și vinovat de ce se întâmplă. Pentru că era un avion căzut, și eu eram întreg în mașină, și nu știam ce să gândesc, și mă simțeam răspunzător pentru avionul căzut. Stupid sau nu, aveam o parte de vină; nu știu cum, nu știu unde, dar așa simțeam: că nu am făcut tot ce era de făcut pentru ca 8104 să

nu cadă. Cred că toți piloții simt așa atunci când cade un avion. Cred că toți piloții sunt ceva din pilotul aflat în cabina avionului căzut. Cred că niciodată un pilot n-are dreptul să spună: am făcut tot ce se putea face. Atunci când e vorba de avioane, și de piloții avioanelor. Așa văd eu lucrurile, cu tot riscul care curge din acest fel de a vedea lucrurile. Nu spun că am dreptate de la început până la sfârșit. E foarte greu să am dreptate, de la început și până la sfârșit. Spun doar cum gândeam ce se întâmpla atunci. Cum goneam pe șosea, și Basil nu spunea nimic, și eu stăteam cu sticla de apă în brațe, cu gura uscată de sete, și nu îndrăzneam să beau din apa aceea.

— Aici?

— Nu, am spus, dincolo de baltă. Acolo unde șoseaua face un cot larg.

Am trecut stația de pompare de la virajul trei, podul, oameni se uitau altfel după mașină. Cei de aici știau, pe aici se întâmplase. A oprit mașina, în partea aia – arăta cineva peste câmpul veșted de porumb. Se ridica încă fum negru, în aerul tremurat al zilei.

— Ce e cu pilotul?

— L-au dus la spital.

— De ce l-au dus la spital? Dumnezeu, am spus, o mână, un picior, îți dau o mână sau un picior. Îți dau amândouă picioarele.

— Ce-a pățit?

Nu eu întrebam, întreba Basil. Eu dădeam răspunsuri, înainte ca cei întrebați să răspundă.

— Și-a rupt mâna, a spus omul acela, și n-o să știu niciodată cum arăta omul acela. Stăteam în fundul mașinii cu sticla în brațe, și habar n-aveam ce trebuie să fac. Dacă trebuie să spun sau să fac ceva.

— Ai văzut mata?

— Nu eu, că eu nu m-am dus. Eu am treabă. Spun oamenii.

Am intrat pe un drum îngust, cranii galbene de bolovani ieșeau din praful drumului cenușiu; am mers o grămadă de vreme printre ziduri oarbe din chirpici. Câmpul cobora, într-o vale domoală s-a înălțat un vârf de movilă rotundă. Acolo era lume adunată, un sergent-major de miliție striga, se agita, alerga spre mormanul de metal prăbușit. Spre motor, ce a mai rămas din el. Nasul compresorului, paletele lungi de la prima treaptă; paletele de jos erau îndoite, așa cum au mușcat din pământ. Avionul era risipit într-o fâșie lată de câmp ars, mai târziu am măsurat, am știut singur – o mie două sute de metri. De la primul impact, unde a lăsat grinzile de sub planuri și deriva falsă, frânt în salturi bezmetice, aruncând petrol aprins,

pierzând bucăți din fuselaj, aripi, motorul – până unde s-a oprit cabina. Răsucită, contorsionată, de neînchipuit pentru ce știam că este o cabină de avion. Era întoarsă pe dos, ca un ciorap. Dar asta a fost mai târziu; atunci vedeam femeii cu mâna la gură, copii, se vorbea tare, cineva a râs. Și am întrebat, pentru că numai asta era important:

— Ce s-a întâmplat cu pilotul?

Am coborât din Dacia, călcam cu picioare moi în ghetetele de zbor spațiul strâns între ziduri de chirpici văruit. Am pornit spre câmp, urmăriți de ochii oamenilor care vorbeau și râdeau. Nu arătam așa cum mi-ar fi plăcut să arăt: salopeta de zbor nu grozav de curată, șalul legat la gât, ghetetele de zbor aveau în loc de șireturi sfori verzi de capron, luate de la costume vechi anti-g. M-am împiedicat de pietre ascunse în praful gros. Traversam golul spre avion, spre ce rămânea din avion. Duralul frânt al unei aripi răstrângea soarele de pe cer, ieșit din tulpini rupte de porumb. S-a apropiat milițianul, sergent – major tânăr, nervos, plin de praf:

— Pilotul e acolo.

Dorel venea dinspre vie, lovea cu manetele de catapultare frunze crestate, prăfuite; frunzele alea erau mai mult cafenii decât verzi. Nu s-a grăbit, venea, a zâmbit când ne-a văzut.

— Salut.

— Salut, am spus, am întins mâinile, am oprit gestul la jumătate. Nu știam ce să spun. Ne-am uitat unul la altul, și Dorel a zâmbit iar.

— Spuneau că ți-ai rupt mâna.

— Nu eu, a zis, zâmbea mai departe și doar mai târziu am știut că zâmbetul acela nu era o mască. Zâmbea și gata. A fost o mână ruptă, dar nu eu. Cineva fugea cu ochii după avion, s-a împiedicat, a căzut pe mână.

— Aha.

Mă uitam la el, încercam să văd ceva nou.

— Sunt multe pietre pe aici, am spus. Ascunse în praf Și eu m-am împiedicat.

— Dar nu ți-ai rupt mâna.

— Nu, am spus, nici gând.

Am râs amândoi, atunci mi-am amintit de sticla Tamarei. Ți-e sete, am întrebat, am adus apă rece dar habar n-am ce am făcut cu ea. Unde am lăsat-o.

A venit Basil, vedeam peste umărul lui câmpul ars, bălți mititele de petrol aprins, motorul rostogolit și iar aripa aceea frântă, cum reflecta

lumina. Ampenajul vertical ieșit din tulpini uscate, la două-trei sute de metri în stânga. Soarele încingea aerul câmpiei, s-au îngroșat șuvițe străvezii de văzduh: se amestecau cu fumul de petrol, au urcat în sus legănând orizontul. Mergeam, am lovit cu vârful ghetei plexiglasul cabinei, sărit din ramă. Opac de raze irizate.

— Cum a fost?

— S-a oprit motorul.

Asta se vede, am spus, din cum a mușcat compresorul în pământ. Numai cu paletele de jos, adică paletele care atunci au fost jos.

— De ce?

— Ei, a spus Dorel, de ce. M-ar interesa și pe mine să știu, de ce. Știi cum a scăzut viteza? Când s-a dat tuometrul peste cap?

Am spus că nu știu, și că nici n-am de gând să știu.

— Am văzut cum s-a dus turajul, știi cum e, fug ochii exact acolo. Și viteza, n-am crezut că poate scădea în ritmul ăsta. Am împins manșa, am raportat, și conducătorul de zbor a răspuns cu alt indicativ, și atunci am raportat iar.

— Nu puteai catapulta cu alt indicativ, a spus Basil.

— Doamne ferește, am zis. Păcat că n-ai auzit ce splendid a fost. Cum l-a corectat pe conducătorul de zbor. Câtă înălțime ai pierdut în minunea aia de discuție?

— Ultima oară am văzut la altimetru două sute de metri, și cinci sute kilometri pe oră, înainte de asta te-am auzit când ai spus să catapultez, și o grămadă de înălțime am pierdut în viraj.

— Ce viraj? A întrebat Basil. De ce-ai mai făcut viraj?

— Asta, a spus Dorel, aveam satul în față. Trebuia să virez ca să nu cad pe sat, incredibil cum a luat-o avionul la vale.

M-am uitat la Basil, și Basil se uita la mine, și amândoi ne-am uitat la acoperișurile ieșite dintre livezile verzi.

— Ai făcut viraj ca să nu vii peste sat, a întrebat Basil, nu întreba, a spus numai.

— Normal.

— La ce înălțime ai intrat în viraj? Am întrebat.

— Ți-am spus, patru – cinci sute. Nu pot să spun sigur. Nu pot spune: aveam patru sute optzeci, sau cinci sute zece. Sau patru sute cincizeci. Veneam în jos, cu cincizeci de metri pe secundă.

— Suficient, a spus Basil.

— Zece secunde până jos, am zis. Nu te știam altruist.
— Ce nu știai despre mine?
— Că ești altruist. Binele aproapelui, și restul.
— Nu cred că e vorba de binele aproapelui, a spus Dorel încet.
— Dar ce., am întrerupt, mă strângea dintr-o dată gulerul salopetei de zbor.

— Sunt lucruri care nu pot fi făcute decât într-un fel, a spus Dorel, și se juca cu manetele de catapultare. Mânerele care se desprind de scaun, și rămân în mâna pilotului. Apăsa blocajele, pe urmă trăgea de manete până clichetul blocajului scotea un sunet limpede și revenea la loc, și atunci apăsa din nou blocajele.

— Cât ai stat în parașută?

— Ei, a spus, au fost două-trei secunde.

M-am uitat iar la Basil, și din nou nu știam ce să spun.

— Ce simplu se întâmplă lucrurile mari, a ridicat Basil din umeri, nici nu știi când s-au întâmplat. Nici nu știi că sunt lucruri mari.

Atunci am spus, pentru că am văzut ciuperca de fum risipită peste ziua albastră dintr-un avion identic cu cel făcut fărăme lângă noi, asta îmi dădea într-un fel dreptul să vorbesc, am spus:

— Normal.

Partea a treia.

Înainte drumurilor lungi cu AN-ul nu dormeam noaptea; zborul până în poligon dura o grămadă de vreme, mugetul greoi al elicei, trepidația surdă a fuselajului, pământul abia se mișca sub noi. De aceea nu dormeam noaptea, și în avion mă întindeam pe banchetă, sau culcam spătarul fotoliului dacă prindeam un aparat amenajat pentru pasageri, și dormeam până la aterizare. Am strâns în sacul de parașută ce era de strâns, l-am dus în antreu: pe urmă am făcut duș, am dat drumul la casetofon, m-am culcat. Adică stăteam întins pe divanul scund, citeam, am băut două sticle de Pepsi. Am scris două scrisori scurte, una lui Nicu Zah, cealaltă pentru Chioru, Dumnezeu știe ce aveau să înțeleagă din scrisul chinuit. Am băgat scrisorile în plic și le-am dus jos la cutie. După asta am stat cu ochii în tavan, am citit iar, și mă pregăteam din nou să stau cu ochii în tavan. Atunci am auzit soneria, a sunat o dată scurt, o dată lung, A în Morse. A de la ajutor. De la aeronavă, aripă, ampenaj, amfiteatru, areopag. De la aerodrom, ambarcare, o mulțime de cuvinte începeau în aviație cu a. Aterizare. M-am ridicat, am mers să deschid. Nu puteam să strig: intră. Era foarte târziu, și nici nu am fost pregătit să strig: intră. Eram pregătit să stau cu ochii în tavan și să trec singur noaptea. M-am ridicat de pe divan, bineînțeles m-am împiedicat de sacul din antreu, am deschis ușa care oricum nu era încuiată.

— Salut, a spus Pețo.

— Salut, am spus. Intră.

— Am văzut lumină, am urcat, a explicat Pețo.

— În regulă, am spus.

— Nu vreau să te stingheresc. Vreau să spun, dacă nu ești singur.

— Sunt singur, l-am încredințat. Voi credeți că un tip necăsătorit se culcă în fiecare seară cu câte o femeie.

L-am condus, vezi să nu te împiedici, am spus. Eu era să îmi rup picioarele.

— N-ai bec?

— S-a ars ieri.

De fapt era ars de o lună. De mai bine de o lună. Nici nu mai țin minte, de când era ars. De când promiteam, în fiecare seară, că mâine cumpăr un bec nou.

— Sper că nu te deranjez, a spus Petre din nou. Chiar dacă ești singur. Poate n-ai chef de mine.

— Pentru Dumnezeu, am spus, n-ai ce deranja. Numai că e foarte târziu, și n-am chef de vorbă.

— Nu vorbim, m-a încredințat Pețo. Îmi pare bine că am urcat. Îmi pare bine că nu dormeai. M-am plimbat, și pe urmă am văzut lumina la tine și am urcat. Habar n-ai ce noapte e afară.

Știam foarte bine, intra pe geam. Stele, vântul cald. Cum foșneau salcâmi în vântul cald. Atât doar, că Petre nu era genul de om care face insomnie pentru că afară adie vântul cald. Care se scuză de trei ori înainte de a intra în casă.

— Nici ție nu-ți place să zbori cu AN-ul? Am întrebat.

A râs: nu mă dau în vânt. Cred că nimeni nu se dă în vânt. Să zbor, și să nu fiu eu la manșă.

Se învârtea prin cameră, a trecut cu degetul pe tăișul săbiei de abordaj:

— S-a tocit.

— Nu foarte tare, am spus.

A luat sabia, a tăiat aerul cu ea; lama lată scotea un sunet gros. Un vuuu înfundat. Era ca o sirenă de ceață auzită de departe. Pe urmă a vrut să scoată și pușca din perete, s-a împiedicat, a căzut peste mine. A fost gata să mă străpungă cu sabia aceea care nu era tocită aproape deloc.

— Iartă-mă, a spus. N-am vrut.

— Sunt convins că n-ai vrut.

— Da.

— Fă și tu ceva, l-am îndemnat.

— Ce să fac? Mă simt foarte prost.

— Lasă, am spus, nu te mai simți prost. Ia o carte și citește.

— Tu vezi ce se întâmplă? A întrebat Petre. Nu avem ce să ne spunem. Am fost și la Grig, și nici cu el n-am avut ce vorbi. De ce dracu nu avem ce să ne spunem?

— Pentru că am spus totul, ridicam din umeri. N-a mai rămas nimic de spus.

Parcă ne obliga cineva să vorbim.

— E ceva, a zis Petre. Să fim împreună și să tăcem, nu pentru că n-ar fi nimic de spus, ci pentru că s-a spus tot ce a fost de spus. Există o deosebire, îți dai seama?

Am spus că îmi dau seama. Am mai spus că uneori lucrurile, așa cum curg ele, n-au nevoie să fie explicate; și dacă încerc să explic, să clasific, se pierde exact chestia aceea fină care face inutilă orice explicație. Inefabilul.

Atunci când ce se întâmplă nu e de cuprins în cuvinte. Se întâmplă numai. Am tăcut, după aceea am spus din nou: trebuie să fim mulțumiți că se întâmplă.

— Ca acum, a făcut Petre.

— Ca acum, am spus. Dacă am tăcea.

Am tăcut, stăteam cu ochii în tavan, Petre a scos nu știu ce carte din raft, o răsfoia. Uneori se oprea, citea, atunci paginile nu mai foșneau. Pe urmă răsfoia mai departe și atunci paginile foșneau iar. Auzeam vântul, cum trece prin salcâmi. Am auzit frigiderul în bucătărie, atunci când s-a opintit și a început să mârâie gros.

— Vrei Pepsi? Am întrebat.

— Nu. Asta, a spus Petre, lăsa cartea, tăcerile astea în doi, leagă mai mult decât atunci când se vorbește la nesfârșit.

— Depinde, am zis. Uneori oamenii se pierd exact atunci când tac împreună.

— În cazul nostru.

— Ei, am spus, cazul nostru e foarte special.

Casetofonul a tăcut, s-a stins becul roșu pe plasticul alb, și când întorceam caseta Petre a întrebat, Abba, nu crezi că s-au demodat? Tipii ăștia? Nu credeam nimic, îmi plac, am zis.

— Îți place blonda, a spus Petre.

— Îmi plac, am repetat. Blonda ar putea fi mama mea scandinavă.

— Mama mea scandinavă ar fi bruneta, a spus Petre. Se mișcă mai frumos. Se mișcă mai frumos, și are o grămadă de draci.

Am râs, uite, am zis, au mai rămas lucruri de spus între noi. Atunci a râs și Petre, sigur, o mulțime de lucruri. Totul e să știi când să te oprești, și totul e să știi când o iei din nou de la început.

— Noi știm asta?

— Cred că da, a spus Petre. De fapt, nu știi niciodată atunci dacă te-ai oprit la timp. Asta se află mai târziu.

— Eu nu știu să mă opresc la timp, am spus. Nici să pornesc din nou, atunci când trebuie, întotdeauna mă opresc mai devreme sau mai târziu, și când pornesc din nou de regulă e prea târziu. Nu se mai poate face nimic.

— Nu în avion, a spus Petre.

— Ei, am zis, avionul este și el ceva foarte special. Nici nu intră în discuție.

— Acum plec, a spus Petre. Așa cred acum, că e timpul să mă opresc.

— Noapte bună.

Am vrut să mă ridic de pe divan.

— Noapte bună. Nu te obosi, nimeresc și singur.

Am spus încă o dată: noapte bună. Vezi să nu te împiedici, am strigat. Să pățești ceva tocmai acum.

— Ascultă, Petre s-a întors din ușă, tu întotdeauna poți dormi în avion?

— Sper, am spus. La mine e a doua noapte fără somn.

*

Dimineața am plecat foarte devreme, de fapt am decolat pe întuneric și așa am scăpat de discurs; au fost numai strângeri de mână la trapa avionului, și buchete de flori. Asta m-a dat gata, buchetul de flori, și în AN am dormit așa, ghemuit pe bancheta tare, cu nasul în florile acelea. Garoafe. Au fost patru garoafe roșii, roșu-închis, și o floare strălucitor de albă. Era clar că florile nu au fost puse la întâmplare. M-am uitat la buchetele celorlalți și am văzut că erau la fel, patru flori roșii-sângerii și o floare strălucitor de albă. Era ca un limbaj secret. Numai colonelul din comandament n-a avut flori. Nu s-a omorât nimeni la București să vă conducă cu flori, a spus Bigă, și colonelul cel înalt a râs scurt, cine să mă conducă cu flori, a zis. Trebuia să mi le aduc singur. Ar fi trebuit să îmi treacă prin cap, și să vin singur cu ele. Nu cred că vă puteați gândi la asta – a continuat Bigă. N-am auzit niciodată de o grupă condusă cu flori, în poligon, și atunci colonelul, a spus: ai dreptate. Până acum se primeau flori numai la întoarcere. Și nici la întoarcere totdeauna.

Am adormit când ei discutau despre flori, și am dormit foarte mult, pentru că atunci când m-am trezit avionul pica cu motoarele reduse, și s-a umflat ca atunci când ies trenul, flapsurile. Mă uitam prin hublou, am văzut flapsul coborând în salturi, s-a oprit pe poziția de aterizare.

AN a rulat, a oprit acolo unde oprise data trecută. Lângă un elicopter uriaș despre care n-am crezut că zboară decât atunci când l-am văzut în aer, și un bimotor mic, avion ușor de legătură. Totul se întâmplă atât de exact ca data trecută, parcă era data trecută. În față era linia de MIG-uri. Nu se zbura, avioanele erau husate din bot în vârful cozii. S-a lăsat trapa, am ieșit pe bretea: bătea vânt de nord, betonul era acoperit cu pulbere roșie. Am scos din avion bagajele, costumele anti-g, cutii cu căști de zbor obișnuite, cu cele etanșe, pentru zbor în stratosferă. Nu știam bine de ce am adus căștile etanșe. Cei din echipajul AN-ului stăteau, s-au uitat la noi cum descărcăm.

Erau obosiți de zborul lung. Am luat și florile, le-am pus peste bagaje. Autobuzul mic ne-a dus la hotel, și hotelul era și el exact așa cum l-am lăsat. Din cărămizi alburii, parcă făcute din nisip. Poate chiar erau făcute din nisip. Am numărat steagurile care fluturau pe catarge albe în fata hotelului: erau opt. Steagul nostru a fost al doilea sau al șaselea, depinde cum număram. De la stânga, sau din dreapta. Pânza steagului era din nu știu ce material ușor, flutura în vântul slab. Ca mătasea, numai că nu făcea ape ca mătasea.

Aveam camere la etajul doi, data trecută am stat la trei, a spus Grig. Tot la doi, a zis Ion. S-au întors spre mine, la ce etaj am stat? Nu țineam minte. La cinci, am spus. Hotelul avea patru etaje. Du-te dracului, a zis Grig. Te-am întrebat serios.

Culoarele erau pustii, ceilalți încă n-au sosit. Sau au venit, dar sunt la pistă. La antrenament.

Aranjam lucrurile în camera spațioasă, dușumeaua vopsită se lăsa elastic sub tălpi; covoarele care acopereau scândura vopsită. Patul era foarte moale, cu perne uriașe, care mă îngropau. M-am îngropat în pernele scrobite, albe, răcoroase, socoteam pe degete: patul de acasă, de la regiment; patul din apartamentul mamei; patul din celula de alarmă. De la Viorei, în Predeal, și celălalt pat din Predeal, mă rog, în care am dormit o singură noapte, și nici n-a fost pat. A fost o canapea foarte lată. Patul de la hotelul TAROM, și de la hotelul din Constanța, cel spânzurat peste port. Patul din sufrageria lui Chioru. Cu cel de aici, făceau nouă, în zece luni dormeam în nouă paturi. Nu am avut când să comentez, a intrat Grig. Nu vrei să facem schimb?

— A spus. Geamul tău dă spre est, întotdeauna mi-au plăcut camerele de hotel cu geam spre est. Mor după camere cu geamul spre est, am zis. Te rog mult, a făcut Grig. Te rog foarte mult. Nu pot să dorm cu un pian în cameră. Ce pian? Am întrebat. Unu mare și negru, s-a plâns Grig. Mă împiedic în el tot timpul. Unul din acelea, cu coadă. E imens. N-ai stil, am spus. O cameră cu pian la hotel e tot ce poate fi mai distins. Îi dai gata pe toți, dacă spui că ai avut o cameră cu pian. Îți las ție cinstea asta, a făcut Grigorescu.

— O. K. Unde dă geamul de la camera ta?

— Vino, a spus Grig evaziv.

M-am dus, camera lui Grig era lângă mine, în capătul coridorului, închidea aripa aceea, și era imensă, și avea trei geamuri. Era cea mai mare cameră de hotel pe care am văzut-o vreodată, și cele trei geamuri dădeau la

răsărit, la sud, la apus. Și în mijloc era un pian uriaș, negru, cu coadă, un Steinway de concert. Cu șal spaniol aruncat pe coada curbă, cu sfeșnic peste șal. Cu lumânări, în sfeșnicul din argint.

— Dumnezeule, am spus, dacă vreau să fac schimb. Dacă vreau să stau în camera asta, cu soare toată ziua, și când soarele dispare aprind lumânările și dau concerte gratis. Deschid ferestrele, și dacă e frig mă înfășor în șalul spaniol. Fiule, am spus, numai pianul ăsta face cât un avion. E o cinste pentru mine, să dorm cu pianul ăsta în cameră. Dacă vrei să facem schimb, adu-mi boarfele aici.

— În regulă, a spus Grig. Dacă vrei schimbul, du-mi bagajele dincolo.

Am dus bagajele, și le-a adus pe ale mele, și când am terminat m-am întins în patul identic cu cel din camera cu fereastră spre est și am numărat: zece.

A venit Basil, la prânz, a spus, ținută de ceremonie. A dat cu ochii de pian, fluiera: cum l-ai adus pe ăsta? L-am avut în buzunar, am explicat. Ce e cu prânzul?

— Ținută de ceremonie, a spus Basil. Cu eghileți și cămașă albă. Cu baretele, și restul.

— N-am foarte multe barete de la decorații. Cine vrea să vadă decorațiile mele, mi-e teamă că trebuie să aștepte până le aduc de acasă. De ce e nevoie de eghileți și decorații? Eu am venit aici să mă bat.

— Banchetul, a spus Basil. Tradiționalul banchet inaugural.

— Prezența e obligatorie?

— Nu s-a specificat.

— Înseamnă că nu e obligatorie, am spus, și nu vin. Nu pot să stau la masă cu viitorul adversar. Să îi zâmbesc etc.

— Viitorul partener.

— Adversar. Ascută, am spus, asta e deosebirea dintre noi doi. Eu nu mă joc de-a aviația, nici o clipă. Pentru mine, povestea asta nu e un simplu concurs.

— Ești stupid.

Mi-am amintit fata lui Basil aplecată pe volan, când ne-am dus după Dorel.

— Groaznic de stupid, am spus. Nu-i nimic de făcut.

— Tu, de fapt, n-ai fost nici data trecută la banchet, a făcut Basil.

— Uite că ții minte, m-am bucurat, înseamnă că mă ierți și de data asta.

Basil a ieșit, a trântit ușa. S-a împiedicat în pian înainte de a ieși, doar după asta a trântit ușa. Petrecere frumoasă, am strigat.

Seara au venit Grig și Țestosu, în uniforme de gală cu eghileți, cămăși albe, barete agățate de uniformă. Am făcut ochii mari când i-am văzut.

— Ei, am spus, cum a fost?

— Ne cânti ceva? A întrebat Țestosu.

— Doar după ce câștigăm. Cum a fost vestitul banchet?

— Înseamnă că n-o să cânti niciodată, a râs Țestosu.

— Mai mult vorbe decât mâncare, s-a plâns Grig.

— Nu-l asculta. A fost o grămadă de mâncare. Ți-am adus și ție un pachet.

— Chiar, a zis Grig, unde e pachetul dizidentului?

— La mine, în frigider.

— Ai frigider în cameră? A întrebat Grigorescu.

— Da.

— Eu am pian, am spus. El are frigider. Numai tu n-ai nimic. N-o să ai ce povesti prietenilor.

— Prietenii mei sunteți voi.

— N-o să ai ce povesti acasă.

— Nici n-am nevoie. Ascultă, a făcut Grig, îmi pare bine că ești culcat, și rămâi așa. Să nu cazi jos.

— De ce să cad jos?

— S-au tras la sorți formațiile, și restul. Perechile pentru luptă aeriană.

— Asta parcă nu era prevăzut în program, am zis.

— Ți-am spus să stai culcat, a făcut Grig satisfăcut. Plăcerea lui cea mare era să aducă noutăți. Te bați cu.

— Nu mă interesează, am spus. Ce-i cu lupta aeriană?

— Surpriza organizatorilor, a explicat Ștefan. Perechile s-au tras la sorți, și punctajul e destul de pipărat. Cine are primul ținta pe fotomitralieră, cu condiții de tragere, evident.

— O să fie ca data trecută? Am întrebat. Cu afișarea rezultatelor parțiale în fiecare seară, și restul? Comentarii în fața tablei din holul hotelului? Acolo unde dușmanii de peste zi își strâng mâinile și discută la nesfârșit?

— Cam așa ceva.

— Bine că mi-ai spus. O să intru pe ușa de serviciu. Ce noutăți extraordinare mai sunt?

— Lucrurile stau așa, a spus Țestosu, o patrulă trage la joasă înălțime. Voi patru, pe posturile știute: Basil cu Bigă, Grig, tu. Petre și cu mine tragem la mare înălțime.

— La cât?

— Oricât, între doisprezece și optsprezece mii de metri.

— Cine dirijează sus?

— Stelică. Ion la preliminară, și Stelică dirijează nemijlocit.

— E bine. Jos dirijează invers.

— Exact. Și toți șase, luptă aeriană. Dog-fight. Fără restricții.

— Bravo. Stelică și Ion ce fac la lupta aeriană?

— Se uită cum iei tu bătaie. Hai să-ți dau mâncare, a spus Ștefan. Chiar nu cânti nimic?

— Ți-am spus, m-am dat jos din patul adânc, era o poveste întreagă, am spus o dată. Cânt doar în ziua victoriei.

*

Avionul era vopsit în galben – cenușiu șters, cu pete verzi, diforme; burta era albastră, spălăcită ca marginea cerului în zile fierbinți de vară. Ca marginea cerului la peste paisprezece mii de metri, acolo unde deasupra cabinei este albastru închis, aproape negru, și cerul curge pe marginea orizontului, și se decolorează cu fiecare metru coborât. Loveam cu vârful ghetei cauciucul gros al roții de bot; a venit tehnicul, a raportat că avionul e gata de zbor. Că s-a remediat defecțiunea semnalată de pilot la ultima ieșire, ceva la radiolocator. N-am reținut exact ce. Nici nu interesa foarte mult radiolocatorul, la ce aveam noi de făcut. A mai spus că MIG-ul înclină pe stânga, nu mult, și numai cu pilotul automat decuplat; cu el cuplat, nu se simte. Nu înclina deloc, cu pilotul automat cuplat. Controlam avionul, bine, am lovit cu palma duralul bălțat, am urcat în cabină. Chingile, oxigenul, radioul, turnul a dat pornirea. Ce faci? A întrebat colonelul, simțeam în cască cum râde. Patrulez în zonă, am spus, și luptă aeriană. Dacă prind pe cineva acolo.

N-aveam șanse foarte mari să prind o țintă la înălțimea aceea, între treizeci și șaptezeci de metri peste nisipul roșcat al deșertului.

— Bine, a spus colonelul, vroia să mai spună ceva, am decuplat radioul. Nu aveam nevoie să se mai spună ceva. De dimineață, eram foarte singur în cabina avionului. De aproape un an eram foarte singur în cabina avionului, de când am început zborul cu grupa. Dintotdeauna, am spus, sunt singur în

cabină. De când zbor ca pilot de vânătoare. Puneam contactele motorului, pompele, conul, am pus și contactul SPS, tehnicul a vrut să îl decupleze dar am spus, așa sunt obișnuit, să cuplez și SPS la pornire, am lăsat contactul cuplat. Am țipat: atenție! Grohăia motorul mașinii de pornire, pe tabloul din dreapta, sus, s-a aprins becul roșu APRINDERE. Turajele, a zvâcnit acul doi la tuometru, atunci am văzut trecând prin stânga, o clipă și numai pentru că a trecut foarte aproape de avionul meu, l-am văzut pe tipul cu care trebuia să mă bat. Alerga să urce în cabină. Urmăream curentul, creșterea presiunii la ulei, a trecut umbra aceea cu cască albă, a rămas pe retină: subțire, nu purta salopetă peste costumul anti-g strâns pe corp. A lucit scurt soarele în fermoare late, dungi de lumină pe capronul verde închis. S-a stins galbenul veninos al becurilor de la instalațiile hidraulice, am pus celelalte contacte, busola acordată, pilotul automat -normal. S-a lăsat de sus, m-a închis cerul mititel al cabinei. În stânga, avionul – țintă a scuipat un glob de foc prin ajutorul negru, mătura câmpia cu jeturi de gaze fierbinți.

Rulam în viteză, bretela făcea zigzaguri capricioase, venea la aterizare, s-a așternut pe pistă un avion uriaș. Avea o grămadă de flapsuri, și voleți la bordul de atac, și spoilere, și toată aripa aceea înflorită semăna cu o conopidă foarte mare. A pus roțile, au bubuit reversoarele de jet, degaja la a doua baretă în timp ce noi intram la pistă. Eu cu avionul.

Am oprit cu roata de bot exact în ax, am cerut decolarea. Permit decolarea, a spus colonelul, și vroiam foarte mult să nu spună și altceva. Ceva gen: noroc, sau mai știu eu ce. Succes. Ce gândea el pentru mine, atunci. Am împins maneta de gaze până la pragul maximal, am cerut decolarea și colonelul a spus: permit decolarea. Cuplam forțajul; motorul a tors moale, s-au prelins avionul, pilotul, în zece tone de metal și foc; a fost zvâcnirea, șocul știut aruncând MIG-ul pe betonul inegal al pistei. Am ridicat roata de bot într-un vârtej de praf, tubul Pitot a zgâriat, s-a înfipt în orizontul spălăcit. Ne desprindeam într-o șandelă abruptă, eu și avionul acela bălțat, străin, nici măcar nu mai era străin. Era avion și gata.

După decolare aveam de făcut o mulțime de lucruri, să bag trenul, să văd dacă a ieșit conul, să dau trenul pe NEUTRU, să escamotez flapsurile și farul înainte ca viteza să crească la opt sute kilometri pe oră. Să reglez din trimere pilotul automat, să trec radioul pe canalul punctului, am decuplat forțajul. Traversam fluviul la înălțimea podului, dincolo de grinzi cenușii, enorme, nituite, goneau automobile roșii, albe, portocalii. Orașul, au năvălit în parbriz antene, acoperișuri, coșuri din cărămidă alb – cenușie. Străzile

erau șanțuri abrupte presărate cu păpuși încremenite în mișcare – oameni. A fulgerat în stânga ciorchinele de cepe umflate, aurite -turnurile catedralei. Fluviul arunca la nord de oraș un braț îngust, și orașul era înconjurat de apă, ca o insulă. Era o insulă – oraș. Pe urmă stuf, dărele negre, albe, cenușii ale păsărilor, am cuplat radarul, păsările simt radiația, câmpul acela ucigător, fug din fata avionului. Strâng aripile lângă corp, cădeau pietre albe, negre, cenușii, se pierdeau în papura de jos. Nisipul începea brusc: dune încremenite, roșii, pătate sărac de plante, pietre ascuțite, crispatе. Saksaul și restul. Florile deșertului. Scorpioni translucizi dormitând la umbra acelor flori veninoase. Nouă sute kilometri la oră, treizeci de metri pe radioaltimetru, am cerut control radio, nu răspundea nimeni. Nu mă auzeau, la înălțimea asta. Am săltat mai sus, cincizeci, o sută de metri.

— 013. Am auzit. Sunt 013, am spus, control radio. Ținta din dreapta către stânga, la doi kilometri – a spus Ion. Mă uitam în dreapta, acolo unde credeam că sunt doi kilometri: n-am văzut nimic. Viraj, ecranul locatorului era alb, orb, opac, plin de ținte false, reflexele dunelor de jos. Ștergerea magnetică, din nou viraj la cuțit, motorul în plin, ținta în față, a zis Ion, la ora unsprezece. Știam dinainte, simțeam, am continuat virajul cu suprasarcină maximă, cinci g: gura uscată, mâinile grele pe manșă, pe maneta de gaze. Picioarele înfipite în paloniere. Habar n-aveam că e numai începutul. S-a răsturnat deșertul oblic, tipsia imensă, roșie, stearpă s-a rotit în fața parbrizului. Cerul deodată, spălat, limpede, albastru adânc, pe care se rotea tipsia aceea imensă. Zgâria nisipul deșertului, în orbitele uscate.

O mie la vitezometru, am urcat încă cincizeci de metri. L-am pierdut, a spus Ion, n-am răspuns. Mă minunam că l-a văzut până acum. Oricum, îl ai în față, a continuat Ion. Și puțin lateral.

La o sută cincizeci de metri sub avion scoarța planetei se prăbușea într-o râpă imensă; fluvii încremenite din nisip cuarțos se adunau, curgeau fără să ajungă vreodată la râpa aceea. Reduceam motorul, am căzut între marginile sfârtecate, pământul roșu a fulgerat în lumini irizate la câțiva metri de plexiglasul cabinei. Acolo, pentru că soarele bătea de sus și tot ce putea umbri arunca umbre negre tăiate sec în lumina totală – nisipul, cristalele pietrelor sparte încrustate în stânci de noroi uscat, totul ardea amplificând, reflectând lumina în raze subțiri, razele subțiri se împleteau în rețele strălucitoare care muiau margini tăioase, fețe aspre – acolo jos, pe fundul amenințătorului canion de pulbere, am văzut unduind peste pereți prăbușiți umbra ascuțită a țintei. Avionul nu îl vedeam, spinarea galben-cenușie topită

în pete galbene de nisip; vedeam numai umbra cu aripi triunghiulare sărind pietrele mari, lăţindu-se pe porţiuni plate de teren. Era acolo o lume întreagă de bolovani uriaşi prăvăliţi şi platouri mititele, netede, despre care nici măcar nu pot să spun cât măsurau, la viteza cu care zburam. N-o să ştiu niciodată cât măsurau în realitate platourile acelea; ne-am aruncat căutând cu ochii la câţiva metri deasupra stafiei de avion, şi doar într-un târziu am reuşit să disting gaura neagră de la ajutoraj, din lumina şi culoarea seacă, şi doar după ce ne-am apropiat foarte mult, linii fine de avion s-au strâns în jurul întinericului incandescent din care năvălea şuvoiul gros de gaze fierbinţi. Vedeam dâre de praf, se ridicau vârtejuri când jetul motorului lovea platourile acelea. Am prins ajutorajul în crucea luminoasă a colimatorului, simplu, am spus, atât de simplu. Nopti nedormite, şi zile de zbor, şi râurile acelea de sudoare care miroseau îngrozitor a zoo. Spinarea lipită de blindajul scaunului, şi soarele izbind în cupola cabinei, şi aterizările în ploaie, cu câţiva metri amărâţi de vizibilitate. Salturile cu paraşuta, şi restul. Orele la simulator. Ochii scoşi cu interpretarea filmelor de fotomitralieră. Prea simplu, am spus. Aproape îmi părea rău. Desiguram clapeta trăgaciului; tot anul acela scurs greu, ars, privit prin crucea colimatorului.

N-a fost simplu deloc.

S-a ridicat la verticală, a ţâşnit din pământ acolo unde valea se lăţea şi îşi netezea malurile abrupte într-o câmpie pietroasă, plesnită, a urcat împins de flacăra violetă a forţajului avionul-? Intă. Motor, am simţit MIG-ul zvâcnind, împins sub mine şi strivindu-mă în scaun. Tubul Pitot a lăsat o urmă adâncă, s-a dus în cer. Urcam cu peste o sută cincizeci de metri în fiecare secundă, dar cum am putut vedea variometrul, acul altimetrului fluturat în cercuri repezi, fiecare cerc însemna o mie de metri. Mă depărtam cu umerii sprijiniţi în pietrele câmpiei de jos. Treceam de verticală, avionul începea să se lase pe spate, prea lent, în ritmul ăsta nu asiguram o viteză de evoluţie când ajungeam cu pământul deasupra capului. Cu burta albastră din dural reflectând cerul, albastrul acela fără cuvinte. Puteam strânge curba, dar pierdeam ţinta.

S-a legănat deasupra MIG-ul, aveam peste şase mii de metri, cădeam înfundat în limită de viteză, spânzurat în chingi sub zece tone de metal inert. Capul dat mult pe spate, bila la mijloc, BILA, ţinta cădea înainte pe o curbă prelungă, o vedeam proiectată pe orizontul zimţat, aici cerul era foarte limpede şi foarte albastru, de sus – până jos. Vreau să spun, nu avea dunga

aceea spălăcită pe orizont. Cerul foarte albastru se sprijinea direct în colții tociți din pulbere roșie.

Dacă sunt în limită de viteză, am spus, nu pot manevra și tipul din față are motor mai puternic, nu mult, câteva sute de kilograme-forță, și intră în viteză mai repede decât mine.

Aici m-a păcălit, am spus. Limita de viteză. A făcut ce vroia el să facă și cădeam pe curba aceea șovăitoare, și n-aveam decât să țin avionul așa, până intram în viteză. Până când aerul avea să se îndese sub planurile scurte, și avionul să se culce pe șuvoaiele de aer, și restul. Până aveam să simt manșa tare, și comenzile. S-a răsucit încet ținta, a glisat dreapta, credeam că mi se pare, nu, a trecut lent prin colimator, a traversat parbrizul, se apropia de rama nituită, dar toate astea se întâmplau în douăzeci și cinci de secunde nesfârșite. De când am cuplat forțajul până am dat manșa lateral, spânzurat sub avion. Urmărind MIG-ul care cădea pe spate, la mai puțin de o mie de metri în față. A picat, s-a răsucit brusc pe plan, unde naiba se duce, s-a dus jos în câmpie și soarele a scânteiat în aripa răsucită pe muche. Șase sute de kilometri la acul lat, răsuceam și eu avionul, altfel scăpa, ce pilot smintit. Plecam fluierând în jos pe verticala, și doar când am văzut silueta argintie crescând în colimator, umplea parbrizul, am tras de manșă și am redus motorul. Din nou bolovani roșii zgâriind retina, ăsta e nebun, am spus. E nebun, și i-au dat avionul pe mână, dar eram deja cu ochii înfundați în orbite, și cu mâinile țepene pe comenzi, și cu sângele pulsând greu și tăcut ca mercurul în vinele tescuite. Jos am văzut, după aterizare, indicatorul de suprasarcină are două ace, acul alb împinge acul roșu până la valoarea maximă atinsă în zbor, după aterizare, mă uitam, constatam, apăsam butonul nichelat, care aduce acul roșu la locul lui. Jos m-am uitat, peste 7,5 g, aproape suprasarcina maxima de exploatare. Atât am tras, ca să mă pot ține după avionul din față. Pentru ce, motor, cu mâna de 7,5 ori mai grea am împins maneta, pragul de forțaj, clapeta, am împins dincolo de prag. Ce făceam semăna cu un fel de sinucidere îndelung gândită. Era ca atunci când curăț foarte atent revolverul cu care o să îmi trag gloanțele în cap. Soarele în ochi, întuneca discul soarelui, când l-a traversat silueta subțiată a țintei. Ce se întâmpla acolo era treabă de nervi; se ducea dincolo de tehnica de pilotaj, de calitățile avioanelor. Dacă doi piloți zboară același tip de avion, și se întâlnesc în aer, și niciunul nu se gândește să aterizeze până nu îl doboară pe celălalt, așa gândeam: să îl doboare, dacă lucrul ăsta se întâmplă și amândoi sunt dispuși să stoarcă totul din avioanele lor, din ce încălzește

avioanele și face metalul să zboare, ce filosofie lungă, dar asta se aduna așa, în cioburi, printre indicațiile bordului și prin reticulul colimatorului, ardea ochii crucea gradată fin în zece, douăzeci, șaiszeci, o sută de miimi, dacă lucrul ăsta se întâmplă vreodată. Se întâmpla acum. Așa trebuie să fie la război, am spus, unde lucrurile sunt mult mai simple și mai categorice. Am văzut un colț din câmpia roșie de nisip, și umbra neagră a canionului, spânzurau deasupra capului, în stânga, și s-au răsucit, au dispărut sub burta avionului. Nici nu mai știam foarte bine unde e sus și unde e jos. Vreau să spun, vedeam limpede nisipul roșu al pustiului, și clopotul albastru de cer, dar astea nu mai însemnau nimic. Puteau să rămână așa cum erau, și puteau la fel de bine să se întoarcă între ele, nu avea nici o importanță. Bordul – normal, acul vitezometrului pe cadranul negru, 850, 800, 750 kilometri pe oră, ce suprasarcină aveam și luam înălțime. Nu face la fel, am spus, nu repetă ce a mai făcut o dată. E prea bun ca să repete ce a mai făcut o dată, așa nebun cum este. Acum schimbă sensul, sau o ia într-o parte, sau. Strângea din nou curba pe care urcam cu ochii în soare, nu, am depășit soarele, 5g, mai mult nu se putea cu cât aveam la vitezometru. Mai mult nu putea nici el, avea cam aceeași viteză, îl păstram în față la opt sute de metri, foarte puțin în stânga. Cât să nu îl astupe botul avionului.

MIG-ul a trepidat înăbușit, e nebun de legat, am spus. Cum face, dar ce se întâmplă în cabina avionului din față, normal era să.

Asta-i, nu era normal. Vreau să spun, ce se întâmplă nu era normal. Intră în pământ, și mă bagă în pământ după el. MIG-ul a trepidat înăbușit, comenzile întinse, duralul tensionat până la limita dincolo de care manșa se lăsa moale, și MIG-ul se smulge din straturile de aer, saltul bezmetic pe aripă, cădeam trepidând într-o mișcare dezordonată. Acum îl pierd, am văzut spinarea țintei ieșită din rama parbrizului, eram foarte aproape, curgea de-a lungul cupolei, asta a fost greu, nu trebuia numai să îl urmăresc; îl urmăream încercând să-l aduc în zona oricum îngustă limitată de o grămadă de parametri – zona permisă de tragere.

Înclinam așa în zbor pe spate, dacă trec în față și pe urmă. Dacă trec în față nu mai e nici un „pe urmă”. Dacă trec în față, și în timpul ăsta ținta se prelingea în lungul cupolei spre traversul meu așa cum cădeam pe plan, dar ce făcea ca să vină pe curba aceea imposibilă, îi trec în față, pe urmă nu mai este nimic. Așa trebuie să fie în realitate, am spus, când doi se întâlnesc știind foarte bine că doar unul pleacă de acolo, și se laminează în duralul, avioanelor – cât?

— Mă uitam la cronometru, trei minute de când am picat, prima oară, între marginile de pământ măcinat în el însuși. E în realitate, așa cum se întâmplă, și cât se poate rezista? Pentru că după asta vine clipa de uriașă indiferență când las ținta să îmi lunece în spate, și nici măcar nu mă schimb în așteptare, constat – și gata. Adică șocul, senzația definitivă, sudoarea înghețată de om – avion lovit, șuieratul aerului despicat – ultima oară. Asta se întâmplă dincolo de cât se poate rezista, uneori nici atât. Nu era timp, nici măcar pentru atât.

Discul de nisip roșu s-a clătinat sub noi, s-a înfundat în albastru cupola cabinei, am împins manșa, am simțit gâtul îndoit sub cele zece tone de metal. A lovit casca plexiglasul cupolei, cădeam în sus, asta s-a întâmplat până am reușit să aduc din nou spinarea de avion în colimator, și am tras în răsturnare, și așa, căzând pe verticală cu avionul-țintă mereu sub mine, puțin în față, i-am înfipt o rafală lungă exact în spatele cabinei, acolo unde începe coama cu rezervorul șapte, și ce mai e acolo. Exact acolo, am văzut crucea gradată în miimi măturând scoarța planetei, cenușie, și apropiindu-se de avionul proiectat pe cenușiul acela, și în timp ce cădeam cu o sută douăzeci, o sută cincizeci, două sute de metri pe secundă, crucea s-a legănat ușor, a oscilat, s-a oprit exact în spatele cabinei. Acolo unde bătea soarele, și se reflecta orbitor în plexicul lustruit, și mai în spate se topea difuz pe metalul bălțat. Am dat clapeta peste cap, am apăsă – nici măcar nu apăsăm foarte tare. Atât doar că am curs tot în apăsarea aceea care nu era nici măcar foarte tare. Auzeam în cască cârâitul fotomitralierei. Am degajat aproape, s-a întunecat cabina când avionul-? Intă a fost între mine și lumină. La două sute de metri eram redresat, pe ARK, spre aerodrom. O mie cinci sute de litri de gaz, am raportat că am prins ținta. Cum a fost? Întreba Ion, îi simțeam încordarea din glas. A fost bine, am zis. O să-ți spun jos, cum a fost. Am cuplat pilotul automat pe REVENIRE, m-am lăsat în scaun. Cred că încercam să fiu vesel, nu reușeam. De fapt nu vesel, încercam doar să fiu altfel decât eram atunci. N-am reușit. N-am reușit să fiu în nici un fel. Eram stors, golit de mine, nici nu mai eram. Așa, o anexă la avion.

— Ești cu ținta? A întrebat Ion.

— Nu știu, am spus. Nici nu mă uitam afară. Am urcat la cinci sute de metri, abia după aceea ceream schimbarea eşalonului. Aprob la cinci sute, a spus Ion. M-am gândit la pilotul țintei, așa cum veneam spre casă. La partener. Știam de ce nu mă duc la banchetele alea false. Singura chestie

valabilă era ce întâmpla aici. M-am lăsat și mai jos în scaun, ajungeam cu ochii la nivelul manșei; am cerut o distanță până acasă.

— 85, a spus Ion. Ținta vine după tine, e în spate la trei. Doi jumate acum.

N-avea decât să vină.

Mi-am amintit silueta subțire, cu cască albă alergând la avion.

Mi-am amintit că nu purta salopetă peste costumul anti-g.

Altceva n-am avut când să-mi amintesc. Celălalt MIG a trecut prin stânga, a lunecat la câțiva metri de cabină, am văzut casca cu vizorul lăsat întoarsă spre mine, și mâinile înmănușate ridicate una lângă alta. Asta însemna, hai să zburăm în celulă, numai că n-aveam nici un chef să zbor în celulă. Nu cu el. Am băgat motorul în plin, n-a insistat, am văzut în periscop, rămâneam în urmă, a legănat din planuri. La șaizeci de kilometri de casă am trecut pe canalul startului, am aterizat înainte ca ținta să ia legătura cu turnul, și, pentru că în afara raionului aerodromului țintele foloseau alt canal radio, nu i-am auzit nici măcar vocea.

*

Am coborât din avion, căutam cu vârful ghetelor de zbor trepte subțiri din metal roșu; m-a prins, m-a înfășurat vântul deșertului. Bătea stins, foarte cald, foarte uscat. Coboram din avion, costumul anti-g, negru de apă, s-a albit într-o clipă de vântul acela sec. M-am văzut din cabină, cum am coborât pe scară. Cum mă duc clătinat, cum s-a albit de vânt într-o clipă costumul anti-g, negru de apă. Pentru că eram în cabină, am rămas acolo, încă mult, crucea colimatorului se înfigea în cerul albastru, în stâncile roșii, în silueta cu aripi ascuțite ștergând stâncile, ducându-se pieziș, pierzându-se pe o aripă în cerul străin, incredibil de albastru. Am stat în cabină, și mă uitam după mine cum merg, și pe urmă m-am trezit lângă Casa de Nisip, în costumul scorțos de sare; Pețo îmi trăgea fermoarele de la umăr.

— Ei, a zis, cum a fost? Arăți cam descompus.

— Ei, am răspuns, cum să fie?

A râs, s-a uitat la costumul meu alb de sare. Alb de sare stoarsă.

— Ai avut de lucru.

— Era să intru în pământ, am spus. Nu numai o dată.

Trebuia să îl întreb și pe el cum a fost, ce a făcut. N-am întrebat. Petre s-a uitat lung la mine, a vrut să spună ceva, a tăcut. Pe urmă ne-am uitat amândoi la avionul care ateriza, a pus roțile atât de ușor, n-a scos fum.

— Așa a fost, am spus. Ca aterizarea. Atât doar, că e nebun.

— Te-a dat jos? S-a posomorât Petre.

Am râs, nu m-a dat jos. Nu înainte de a-l da eu pe el, dacă înțelegi.

— Înseamnă că ești mai nebun ca el, a spus Petre.

— Am avut noroc, am zis.

A trecut un soldat cu caseta portocalie a barografului, cu caseta neagră a fotomitralierei în mână.

— Ce film? A întrebat Petre.

— Desene animate, am spus.

— Am adus și eu un film de desene animate, a făcut Pețo.

— O. K. Ceilalți?

— Se pare că azi toți au făcut desene animate. Numai Grig.

— Ce-i cu Grig?

— Grig abia a decolat.

— Face și el, tot desene animate, am spus. El întotdeauna a făcut desene animate.

— Da, a spus Pețo.

M-am uitat după avionul cu care m-am bătut, cum rula spre rampa de alimentare. Am ridicat din umeri, hai la duș, am spus. Aici nu pierde nimeni ocazia să facă duș.

— Mâine, a spus Petre când ne dezbrăcam în baie, sunt curios să văd ce facem mâine.

— Ce e mâine?

— Tragem cu rachetele.

— Și noi, am spus, tragem tot mâine. Numai că nu sunt curios să văd ce o să facem.

— Tu niciodată nu ești curios. Uite, Petre arăta cu mâinile, ce figură a făcut ținta mea când i-am intrat în coadă.

— Las-o moartă, l-am rugat. Aveam înfipt pe retină, în creier, colimatorul meu. Cum a lunecat pe spinarea avionului galben – cenușiu, și s-a oprit în spatele cabinei, acolo unde începe coama cu rezervorul șapte; reticulul juca pe faianța băii, pe geamul aburit.

— Ia te uită.

Am șters geamul aburit, vedeam MIG-ul oprit la guri, cabina deschisă, s-a ridicat silueta subțire, ieșea din cabină. Asta se întâmpla la cincizeci – șaizeci de metri dar vedeam foarte clar și de sus, baia era la primul etaj.

— Nu poartă salopetă, am spus.

Parcă avea vreo importanță. S-a înălțat silueta subțiată și mai mult de costumul anti-g, n-a atins scara – a sărit pe beton. Costumul de suprasarcină era la fel, de ud ca al meu. Și s-a albit într-o clipă de vântul deșertului, tot ca al meu.

— Te uiți după dușman, a râs Petre.

M-am uitat cum desface fermoarul, cum a scos casca Z. S. Astea erau exact gesturile mele cu cinci minute înainte. Am întors spatele geamului ud, am dat drumul la apa fierbinte până s-a umplut baia de abur.

*

Am decolat cu patrula, adică ne-am îngrămădit toți patru pe pista îngustă, Basil și Bigă au cuplat forțajul, am văzut flacăra alb – albastră țâșnind din ajutaje. Au trepidat cabina, avionul, vibra pista sub roțile MIG-urilor pictate. Au dat drumul la frâne, au țâșnit înainte, voleții ajutajului de la MIG-ul lui Grig se deschideau neobișnuit de încet, s-au deschis, maneta de gaze dincolo de prag, forțaj total. Apărea o limbă de foc portocaliu în negrul ajutajului, n-am așteptat să se închege în coloană masivă de lumină. Frâna liberă, gata, a spus Grig, a spus târziu, rula deja, intram în viteză, eram la dreapta lui, aproape în linie. Dacă se sparge un cauciuc acum, roata din dreapta. Nu se sparge nici un cauciuc, în față, la două sute de metri, topăiau avioanele din celula întâi. S-au desprins, au rămas agățate în aer. Noi am ridicat târziu roata de bot, atenție la jet, nu știu cine a spus asta. Basil sau Grig; MIG-ul meu trăgea pe stânga, am presat palonierul, m-am desprins cu picior băgat și bineînțeles că avionul s-a înclinat pe dreapta. Destul de brutal, aveam rezervorul suplimentar sub burtă, aveam rachetele sub planuri. Dreapta față și puțin mai sus avionul lui Bigă, în stânga la câțiva metri avionul lui Grig, culoarul meu era îngust, am băgat trenul, voleții de decolare au plesnit în difuzor. Conul – normal, Grig a căzut câțiva metri, s-a legănat pe aripile scurte, am băgat și eu flapsul. Cei din față decuplau forțajul, șapte sute de kilometri la oră, o mie de metri înălțime. Decuplăm, a spus Grig. Am decuplat, presiunea la ulei, turajul, temperatura în ajutaj. Trenul, flapsul pe neutru. Am băgat farul, cel care nu lasă păsările deșertului să se apropie. Să intre în difuzor și să oprească motorul, și tot ce se întâmplă după asta. Intram în formație cu celula din față, în dreapta lor și puțin mai jos, aliniați pe o diagonală ascuțită înfiptă în cerul cețos. Radarul de bord cuplat, control, am aprins colimatorul. Semnal acustic de la rachete în căști, ce ținte prindea aici ogiva lor selectivă, am redus volumul. Canalul

de dirijare, a spus Basil, și am trecut pe frecvența punctului de comandă. Jos a lucit, se încolăcea în volute largi fluviul. Am ghicit în dreapta orașul împâclit, ascuns de fum, de ceața din dimineața aceea. Cap – compas trei – zero – zero, dirija Stelică, dirijare preliminară, navigatorul din poligon nu ne vedea încă. Pe ecranele din camera betonată, umedă, neagră, zăvorită cu uși de fier la zece metri sub pământ. Sub nisipul acela spulberat de vânt, atunci când bătea vântul. Diagonala de avioane oscila, planeta a tresărit, s-a legănat, s-a oprit pieziș în fața noastră, înclinată la șaiszeci de grade. Peste două mii de metri pâcla se termina, am țâșnit într-un albastru tăios de clar, și care m-a făcut să închid o clipă ochii. Cred că toți am închis ochii atunci, și pe urmă, după ce am coborât vizorul căștii și m-am uitat jos, eu eram deasupra în virajul acela, înclinat șaiszeci de grade pe stânga și supraplasat față de ceilalți trei, am văzut avioanele lucind dureros pe mizeria de jos, pâclă opacă și nisip mort presărat cu oase de caravane împrăstiate. Căștile albe sub cupole de plexiglas aveau vizoarele fumurii coborâte. Abia acum vedeam, aici pâcla se strângea, condensa într-un plafon subțire, argintiu, categoric, care reflecta toată lumina venită de sus. De la soare. Jos, sub voalul de nori, vizibilitatea nu depășea trei kilometri. Am scos din viraj, ținta în față la zece, a spus Stelică, la șase sute de metri înălțime, aveam mai mult de două mii, două mii și două sute – am citit la altimetru, ăștia nu se joacă, a fulgerat soarele în cabină, coboram abrupt în întunericul de sub noi. Alunecam încet în fața lui Grig, am redus motorul, Grig a întors capul, numai o clipă, a privit, a făcut un gest scurt cu mâna, se uita din nou în stânga și jos.

— Formația 542, viraj dreapta, înclinare maximă, dar zbierat în căști, ăsta era Ion, ne lua în primire din pivnița lui din poligon. Am mângâiat cu degetul manșa, butoanele de pe manșă, cel de încadrare, sub clapeta trimerului, butonul de tragere așezat lateral, cum la celelalte MIG-uri era plasat butonul de încadrare. Bineînțeles, avionul cu care zburam avea butoanele așezate invers decât eram obișnuit. Aveam toate șansele să încadrez cu butonul de lansare, și să trimit o rachetă aiurea. Viraj dreapta, a zbierat Ion, știam, pe parcurs de luptă ținta zboară aproximativ pe nord, comanda a țiuuit în timpane, am împins manșa și am înclinat pe dreapta, știam ce o să urmeze. S-au năpustit peste mine celelalte trei avioane, zburam cumva răsturnat în fundul unei pâlnii tulburi, cu cerc de cer albastru la gură, și trei MIG-uri bălțate spânzurau abrupt deasupra mea. M-au prins cu motorul redus, manșa în burtă, am văzut avioanele de deasupra întoarse

chinuit, pe coadă, am simțit trepidajul scurt, viteza, am împins maneta de gaze înainte. Șapte sute kilometri pe oră, șase sute cincizeci, suprasarcina mai mare de cinci – nu era viraj de făcut cu patrula. Grila colimatorului a sărit, a trecut peste dune, peste ciulini, peste o grămadă mare de stânci roșcate. Am simțit comenzile întărite, pâcla sfâșiată în dăre lungi pe fuselaj, cădeam într-un picaj de treizeci de grade, pe ecranul locatorului a scânteiat galben – verde grămada aceea de stânci. Redresăm, din dreapta către stânga, a țipat Ion, și n-o să știu niciodată dacă a fost adevărat sau mi s-a părut, am ridicat ochii, am văzut avioanele risipite deasupra nisipului și ținta teleghidată cu aripi în cruce trecând foarte aproape de noi, în dreapta, a dispărut înghițită de pâclă. Nici măcar n-a apărut o topare pe tub. Noi ne-am adunat în viraj prelung la stânga, cu avioanele culcate pe o coastă, reflectam în burțile spălăcite cerul de deasupra.

— Continuați pe stânga, în față și la opt kilometri, a spus Ion, își recăpăta glasul liniștit, clocotul de sub crusta aceea de liniște. Scoateți pe trei – patru – zero.

Din nou diagonală de avioane, rămâneam ușor în urmă, nu numai eu – toți, am lărgit formația fără comandă, ținta era aproape, asta se simte, ne-am înșirat pe șase – șapte kilometri de văzduh întunecat. Apăreau scintilații, spoturi verzui pe ecranul locatorului de bord: primul spot era Basil, la doi kilometri în spate Bigă, încă o mie opt sute – două mii de metri pentru Grig, îl aveam în față și puțin în stânga, la mai mult de doi kilometri. Nouă sute de kilometri pe oră, la mai puțin de o sută de metri peste nisip, dunele în formă de semilună, cum se cheamă astea? Barcane, pe urmă începea stâncăraia presărată cu ochiuri de apă sărată, aici am greșit. Pentru că stâncile roșii și bălțile tivite cu fâșii late de sare amăruie apăreau pe tubul locatorului, se uneau într-o rețea de lumină electronică, mă împiedicau să văd ceva pe ecran. M-am uitat afară, avionul lui Grig redus la gaura neagră a ajutorului se pierdea în mîzga neagră – cenușie. Am cuplat protecția față de sol, amplificarea, motorul în plin, pe locator rămâneau aceleași semnale parazite, mai eficace decât orice bruiaj radioelectronic.

— Formația lui 542. Ținta în față la șase!

Șase kilometri până la țintă, încă șase kilometri pe care eram noi întinși, în total doisprezece kilometri, o sută șaiszeci de metri peste pietrele de sub noi, la înălțimea asta radarul abia bate 8-10 kilometri, neparazitat. Am împins maneta de gaze în plin, era una din situațiile în care ochii personali fac mai mult decât electronica.

— 543, capul tău la 800 de metri în față!

Asta pentru Bigă.

— 160, la un kilometru de prima formație!

Grig reducea și el distanța.

— 013, capul tău la doi kilometri, zece grade dreapta.

— Înălțimea țintei, am cerut, zgâria glasul în fundul gâtului.

— O sută de metri. O sută douăzeci.

S-au dat la o parte aripile de pâclă, s-au deschis larg peste nisipul galben, peste stâncile roșii, peste, lacurile mititele și groaznic de amare. Am văzut toate avioanele, unu – doi – trei, al patrulea eram eu, alunecând prin aerul deodată nespus de limpede, ne-am strâns în formație compactă. Stânga la comandă – a spus Ion, nu mult, douăzeci de grade, abia am schițat virajul acela, s-a rotit pustiul sub noi, și am văzut ținta. Asta a fost foarte simplu și așa – neașteptat – întâi a sclipit scurt pe ecran, văd ținta – l-am auzit pe Bigă, și eu – a spus Basil, tu vezi, 013?

— A întrebat Grig, am văzut. Neagră pe nisipul galben, cu aripile în cruce și cu motorul acela umflat agățat de fuselaj. Zbura mai jos decât noi. Am apăsat emisia, văd, o aveam și pe tub, scânteia galben – verzui: pata aceea înghesuită în spatele ei, la cinci kilometri, eram noi. Și am fost foarte liniștit și sigur pe mine, pentru că așa cum zburam în diagonală strânsă de avioane, se vedeau de sub planuri rachetele albe, n-avea cum să scape. Bombardier umflat de bombe, sau ce îmi plăcea mie să cred despre ținta aceea. Puteam să cred orice.

— Aprobați intrarea la atac – a cerut Basil, și nu avea vocea lui dintotdeauna. Era ceva schimbat în vocea aceea. L-am văzut lunecând pe o aripă, noi zburam paralel cu ținta, puțin în dreapta ei, l-am văzut lunecând în jos pe planul stâng, s-a legănat căutând o poziție bună, a zvâcnit și s-a dus înainte. Opt sute cincizeci de kilometri pe oră, la cinci mii de metri de lucrul acela visat, dorit, obsesie de un an, astâmpără-te, am zis. Las-o moartă. Las-o pentru după ce se termină, indiferent de cum se termină. Nu se poate termina decât într-un singur fel. Fără alternative, am spus. O dă jos Grig. O dă jos Bigă. Nu mai ajunge la tine. O doboară Basil.

N-a doborât-o. Am văzut racheta plecând, dâra de fum ușor, cenușiu, s-a arcuit spre sol, a șerpuit sub cerul limpede, a schițat viraj lent în soare, a explodat într-un nor de fum negru, puturos. Nici nu putea să doboare cu ce avea el la bord, rachetă calpă. MIG-ul s-a înclinat pe stânga, într-un viraj la cuțit, a dispărut arând nisipul cu marginea aripii. O sută cincizeci de metri

la altimetru, am redus motorul, eram la patru kilometri de țintă, încă două avioane înaintea mea. Bigă a repetat exact manevra lui Basil, și a fost a doua oară când lucra repede: s-a lăsat pe planul stâng, a coborât cincizeci – șaizeci de metri. A lansat racheta într-o apoteoză de fum și flăcări roșcate, a degajat reflectând cerul în burta albastră – cenușie. Am avut timp să-i doresc un film bun. Pe urma a plecat Grig, s-a desprins din stânga, și am rămas agățat în cer, uitându-mă după el. Știam precis ce face, cum împinge maneta de gaze, cum cuplează contacte. Cum prinde ținta în colimator, și restul. Ce aveam să fac eu, după câteva secunde. M-am dus după el, s-a înclinat pustiul, a intrat în cabină amestecându-se cu bordul. Am redresat sub Grig și foarte puțin în dreapta lui, cred că nu aveam mai mult de o anvergură interval. Și mai în spate, evident, la două-trei lungimi de fuselaj. Aprobați lansarea – a cerut Grig, aprob – a spus Ion, și racheta a plecat. N-am putut să văd cum s-a desprins de pe lansator, racheta era acroșată sub planul stâng și eu eram în dreapta, a țâșnit o flacără lungă, și pe urmă flacăra aceea a coborât, s-a arcuit pe o curbă savantă lăsând în urmă fum cenușiu. Racheta a basculat, strălucitor de albă, a frânt soarele pe ogiva din sticlă groasă, a plecat. S-a dus drept spre țintă, acum vedeam avionul teleghidat mult din spate și proiectat pe cerul albastru, sticlos, uscat, s-a dus drept spre țintă, am vrut să spun: ai lovit! Am înghițit cuvintele. Așteptam întâi explozia și sfărâmăturile rotindu-se lent spre pământ. Aproape mi-a părut rău, și îmi părea și bine în zborul de câteva secunde, cât a durat drumul rachetei, și pe urmă a explodat, și Grig a degajat, și am văzut ținta legănându-se, apărând din fumul exploziei, legănându-se pe aripile scurte, drept, retezate, și continuând să zboare în cerul acela albastru, sticlos, uscat. Am apăsat butonul cronometrului. Simțeam în gură gust de metal coclit, de ce n-a doborât-o. N-am întrebat tare, nu aveam timp. Era rândul meu, am adus ținta în centrul ecranului de radiolocator. Exact pe azimut zero, la doi kilometri jumătate, am privit în fugă bordul, nouă sute cincizeci kilometri la oră, nouăzeci – o sută de metri înălțime, asta era bine, de jos în sus. Motorul – OK, presiunea la ulei, atât lipsea. Să mă lase motorul. Scorpionii, băltoace cu apa amară, cămile cu rânjet batjocoritor. Ce am făcut? A întrebat Grig, degajase devreme ca să-mi dea timp să lucrez, am ridicat din umeri sub chingile late. N-am răspuns. Avea să știe singur, auzind cum mă dirijează Ion. Și am rămas deodată foarte singur la nouăzeci de metri deasupra pustiului, cu avionul acela în formă de cruce încadrat de grila colimatorului, cu două rachete agățate sub planuri, cu mine însumi în cabină, gol, scos din

crustă, mai ușor de lovit ca oricând. Așa cred, că eram mai vulnerabil ca oricând. Am șters ușor butonul cu degetul, doar după aceea am încadrat. Atunci a virat ținta, incredibil, a lunecat ușor din grila aparatului de ochire, fără să încline, am presat palonierul dreapta, pe urmă s-a înclinat brusc și bineînțeles că fluturașul a dispărut de pe ecran. Am înclinat și eu, maneta în plin, ținta manevrează – am spus cu gura uscată. Văd – a confirmat sec Ion, du-te după ea. Eram deja în viraj, nici măcar nu a fost foarte greu să o țin în colimator, dar aici era treabă de precizie, trebuia ținută exact la mijloc, asta era complicat, să suprapun și să păstrez centrul grilei pe avionul care strângea în continuare virajul. A intrat soarele în cabină, peste mâini, încălzindu-le, a maturat tabloul de bord, locatorul. A rămas agățat în stânga parbrizului, sus. Avionul – țintă scotea din viraj, a coborât brutal între, două dune de nisip galben presărate cu tufe verzi – albicioase. Pe urmă, a țâșnit în sus, și asta îmi convenea, era ușor să-l prind în urcare, nici nu m-am uitat la înălțime când am lansat prima rachetă. Imaginea săpată pe retină, în creier, eu eram imaginea aceea, s-a suprapus exact cu imaginea de pe ecranul radiolocatorului: fluturașul galben-verzui, tremurător, și zona permisă de lansare, și semnele de distanță la mai puțin de două mii de metri. „Aprobă”, mai mult șuiert decât spus, n-am spus ce să aprobe, era clar. Trage – a scrâșnit Ion. Am tras, degetul înfipt în butonul striat, așezat lateral pe manșă, am simțit clocotul înăbușit al rachetei, cea din stângă, în aviație toate lucrurile importante încep din stânga și se continuă dacă mai e timp, secunde nesfârșite, dar nu în vorbe – atât țineau secunde alea, două – trei câte au fost s-au terminat nesfârșit de greu și pe urmă, când racheta a plecat, s-a zguduit avionul și s-a înclinat pe dreapta și a revenit în, linie de zbor, când racheta a plecat am știut că n-o să doboare. Am simțit, când era încă, nici nu s-a înscris bine pe traiectorie, așa cum simt foarte rar și foarte de departe, și cum n-a mai fost de atunci, că nu va lovi ținta. De asta m-am strâmbat când ținta a virat scurt în coborâre și a ieșit legănându-se din sfera neagră și roșie a exploziei inutile. A fost la fel ca înainte, când a lansat Grig-punctul negru-cenușiu al rachetei în dreptul crucii negre, explozia care acoperă totul avionul teleghidat ieșind din norul exploziei, clătinând aripile fine, continuându-și zborul. Ce-ai făcut, a spus Ion de jos de sub pământ, și am spus: vax. Scurt, și eram din nou foarte singur cu mine însumi, toate astea – punctul de dirijare îngropat, și pământul în care era îngropat punctul acela de dirijare, și oamenii de pe pământ, indiferent de cât însemnau pentru mine – nu mai însemnau nimic. Și restul, ce trebuia să rămână întreg și să

nu se rupă nicidecum, s-a rupt. Eram foarte singur, puțin nedumerit de ce se întâmplă în singurătatea aceea, eu cu avionul amputat – nu mai aveam mâna stângă. Am simțit limpede adevărata condiție a pilotului de vânătoare, singur în cabină, apăsător de toți cei care au fost odată el. De toți piloții care s-au dezmeticit vreodată cumplit de singuri într-o cabină de avion, cu toate legăturile necesare dezlegate, smulse, dezrădăcinate, cu avionul inamic în colimator. Era atât de simplu, exact asta făcea să nu știu bine unde mă termin și unde începe avionul – faptul că eram singur în cabină. Mama, soția bălaie, copiii pe care ar fi trebuit să-i am, toate erau duse, pierite, înghițite de nisipul care nici el nu mai exista. Nu mai existam decât eu, și crucea aceea a aripilor pe cerul albastru. Nu mai era nici întrebarea țâșnită nu știu de unde: PENTRU CE?

Uite așa se pierd războaiele, cu aviatori filosofi. Atât doar că una era să știu, și altceva să simt ceea ce știam dinainte. Și să trăiesc ceea ce simt, mă rog. Am redus motorul, sub o mie cinci sute de metri până la țintă, ținta în viraj pe dreapta și mai jos. Încercam să încadrez, plimbam degetul pe butonul striat așezat lateral pe manșă, ca la avioanele știute – never – l-am atins numai, pe urmă am revenit la butonul bun, cel de sub clapeta trimerului, și numai jos, după ce totul se terminase și luam de la început, și din nou de la început toată povestea – poligonul, cabina MIG-ului, ținta, eu – atunci am știut că numai anul acela scurs greu, chinuit, combinezonul scorțos de jeg și de sudoare, petele albe de pe capronul costumelor anti-g, somnul inconștient de sâmbătă până luni dimineața, ore adunate aiurea în carnetul de zbor -numai așa n-am încadrat cu butonul de lansare. Am încadrat, ardea becul roșu de suprasarcină admisă, am lărgit virajul puțin – cât să ies în exteriorul cercului, am strâns din nou, ținta prinsă, trag, am spus. Și am apăsător, pentru că nu erau decât trei-patru secunde disponibile, și când Ion a confirmat: trage! Pe urmă a urlat: ce face ăla?

— Simțeam clocotul rachetei din dreapta. Adunându-se în ea însăși, a zvâcnit, a plecat dur de pe lansator, cu scrâșnet de metal, și totul a fost cum am văzut înainte, și încă mai înainte. Cu flacăra trasorului întunecând focul galben – albastru al ajutorului, cu trena de fum cenușiu, și cu explozia astupând cerul. Cu bucăți de metal aprins curgând lent, desfăcându-se și rotindu-se din cerul astupat. Dunga alba de combustibil pulverizat, curs din rezervorul lovit al avionului teleghidat, zborul șovăielnic, lumina aceea subțire ca o spadă. Arzând dâra de gaz într-un fum negru cu volute și înghițind fuselajul țintei. Motorul atârnat caraghios sub burtă, aripile în

cruce. Eram atât de aproape, încât vedeam clar tabla roșie, calcinată. Arzând, desfăcându-se în aer. Sârma de la antenă. Am degajat în sus, cu avionul pe spate, simțeam scrâșnetul aspru al nisipului pe casca albă. Cap – compas spre aerodrom, curgeam în scaun, am rămas atârnat în chingi. Am vrut să râd și chiar am râs singur în cabină așa spânzurat în chingi, cu picioarele întinse sub tabloul de bord. Coborât, scurs în scaun, cu ochii la nivelul manșei. Cu cerul sticlos pătrunzând în cabină. Grig a întrebat: 013, ce-ai făcut? N-am răspuns nici acum. Pe urmă m-am uitat la ceas, două sute de kilometri din poligon la aerodrom, asta face treisprezece – paisprezece minute de zbor, la șaiszeci de kilometri se trece pe canalul startului, Grig trebuia să fie de mult aterizat. Sau măcar trecut pe canalul startului, ceasul, acul lung al cronometrului înainta în salturi spasmodice pe cadranul negru, acul scurt era undeva între trei și patru, între trei și patru minute de viață. A dat-o jos, a răspuns Ion, 013, ai doborât-o.

*

M-am dezlegat, am coborât din avion fără să răspund la întrebarea tehnicului. Nici nu înțelegeam bine ce întreabă. Și de ce întreabă, și de ce trebuie neapărat să răspund. Am semnat în carnet, pe sub fuselajul avionului din stânga am văzut picioare în ghetete de zbor coborând scărița roșie. Atingând pământul. Nu s-a iscat nici o scânteie. Au atins pământul, și gata.

L-am văzut pe Basil.

L-am văzut și pe Bigă.

Stăteau lângă avioanele lor, așteptau.

Am trecut în fața MIG-ului meu, m-am înălțat pe vârfuri, am atins tubul Pitot. Pe urmă mergeam prin fața avionului lui Grig, și Grig a venit lângă mine, și când am luat-o spre Casa de Nisip. Basil și Bigă au făcut câțiva pași și erau lângă noi. Am desfăcut din mers fermoarul costumului anti-g, am respirat aerul planetei – era fierbinte, uscat, fără gust. Mirosea a petrol, de la avioane. Mergeam toți patru spre clădirea lungă, joasă, cenușie de praf, de vreme, peste albul incert hotărât de constructor. De cei care lasă lucruri durabile, case. În peretele din sud era o firidă scundă, arcuită ca firidele care ascund izvoare pe marginea șoselelor de munte. Ieșea o țevă lungă din piatra seacă a zidului, printr-un robinet vrăjit curgea sifon. Nu era un truc ieftin, improvizații cu butelii, manometre și conducte înguste din aramă șerpuiind printre cărămizi; sifonul ăla curgea perpetuu, ardea gâtul, răcorea pe dinăuntru ce era de răcorit. Curgea bogat. Am lăsat o dată

robinetul deschis, m-am uitat la ceas. Țestosu s-a uitat la ceasul lui, nu curge mai mult de zece minute – a spus. Se termină bioxidul de carbon, gazul acela incolor care se așterne pe podelele peșterilor din Italia și omoară câinii intrați în peșteri.

Nu s-a terminat. Nici în zece, nici în cincisprezece minute: după patru ore, când s-a oprit zborul și treceam pe acolo, curgea mai departe. S-a făcut o baltă în nisip, nisipul uscat, albit și ciuruit de spuma bășicilor mărunte. Auzeam pietrișul aleii scrâșnit sub ghetetele de zbor; am scos casca din mers, eram ud, transpirat, am întins mâna după pahar. Erau acolo pahare aliniat pe scândura albă, crăpată de atâta apă uscată, pahare groase din sticlă tulbure. Grig a luat-o înainte, am văzut mâna strânsă în mânășă de zbor, cum dracu rezista, eu nu îmi puneam mânușile nici în avion – am văzut mâna strânsă în mânășă apucând paharul, l-a pus sub robinet. Mă uitam cum joacă bule de acid dincolo de sticla groasă. A băut, auzeam ciocănitul mărunț al dinților pe sticlă, și gâfâitul scurt, și zgomotul sifonului în gură. A sorbit numai o dată, cu toate că așa cum arăta credeam că e în stare să bea o cisternă întreagă, mi-a întins paharul: bea. Nici eu n-am putut să beau mai mult de o înghițitură, și am întins paharul lui Basil, și Basil l-a dus la gură, pe urmă i-a spus lui Bigă: termină tu. Bigă a băut, a pus paharul la loc pe scândura plesnită. N-a fost nimic aranjat; și nu vreau să spun că povestea asta ne-a făcut să fim ca cei patru Aymoni, sau mai știu eu ce. Dar a fost ciudat, și frumos, cum credeam că suntem morți de sete și ne-a ajuns la toți un singur pahar cu sifon. Era ca atunci când ar fi băut unul singur, de patru ori. Nu era ceva aranjat, nici nu putea să fie, și dacă era ceva aranjat n-ar fi avut nici o valoare. Nici nu aveam în fața cui să aranjăm ceva. În fața noastră n-avea nici un rost. Ne cunoșteam prea bine. Tocmai asta era grozav, că se întâmplă între noi, și nimeni nu spunea nimic. Era normal să fie așa. S-a întâmplat, și gata. A fost grozav că s-a întâmplat așa.

*

Am deschis ochii, lumina din cameră era roșie, prăfuită, nu mai era, lumină, era amurg. Intra prin geamul din vest, s-a răspândit în toată camera. M-am dus la geam, pustiul se întindea roșu, vânat spre orizont, s-a amestecat cu cerul vânat. Mă uitam cum se amestecă cerul cu nisipul, și nu vedeam foarte clar unde se termină cerul și începe nisipul. A bătut cineva în ușă, am spus încet: intră. Nu cred că s-a auzit, vorbeam prea încet și am stat cu spatele la ușă; am repetat tare: intră. A intrat Țestosu.

— Salut.

— Salut.

A șters cu degetul capacul lăcuit, când a trecut pe lângă pian.

— Ce faci, a spus, n-a întrebat, a spus numai. Știi să câști?

— Știam, când eram mic.

— Tu ai fost mic?

— Ei, am spus, s-a întâmplat.

Suna ca o scuză. Am făcut școala de muzică, am spus, câțiva ani. Știu, a răspuns Țestosu. Știam că știe, atunci de ce mai întrebi, am spus.

— Iartă-mă. Ce te-au învățat să câști acolo?

— Nu mare lucru, încercam să îmi aduc aminte. Câteva valsuri, un lied. Melodia aia săltăreață cu căpitanul Roberto, bineînțeles. Marșul funebru, prima parte.

— Păstrează-te pentru mâine, a spus Ștefan. Pe urmă a întrebat: de ce bineînțeles melodia cu Roberto?

— Toată lumea care învață pianul trece prin melodia cu Roberto. Nu știu foarte bine de ce, dar așa se întâmplă.

Intra pe geamul din vest lumina roșie a deșertului, a înroșit pereții, cearșafurile, mâinile. Numai pianul rămânea negru, în lumina aceea.

— Voi ce ați făcut?

— Am doborât, a zis Ștefan.

— Care din voi?

— Parcă are vreo importanță, a spus, și am știut: el a doborât. Greșeam, a doborât Pețo, dar Ștefan chiar așa gândea, nu este important cine a dat jos. Ți-am spus că era construit altfel.

— Vii afară? A întrebat.

— Nu.

— De ce?

— Ce faci afară?

— Chiar, a zis gânditor Țestosu, ce fac afară? Nu fac nimic, mă duc și mă întorc.

Mă întindeam iar pe pat, m-am legănat în plasa de sârmă.

— Dacă gălesc ceva interesant, a spus Ștefan, vin să te iau.

Era în ușă când a spus asta; i-a lucit țeasta de lumina roșie din cameră.

— N-o să vii, am zis. N-o să găsești nimic interesant.

A ridicat din umeri, a ieșit. M-am răsucit cu fața în jos în patul acela ca o covată. Uite, am spus, cum rămân golit și fără nimic al meu. Am dat tot din

mine, și dacă mâine nu luăm un loc mai de doamne-ajută, cine o să creadă asta? Am dat tot din noi – pentru că nu sunt singur. Tipii ăștia, cu care zbor plan la plan. Cu care am băut azi sifon, un pahar toți patru și a fost de ajuns. Avioanele. Dumnezeuule, am spus, ce e cu mine? Nu era nimic, doar gânduri care vin singure. Gândurile care vin singure, și mă alcătuiesc, și care mă arată cum sunt. Gândurile de noapte, nu trebuie să mă feresc de ele. Să mă dezic de ce gândesc nud, de ce iese din mine atunci când nu mai e nimic de ieșit. Esențial este să nu mă rușinez dimineața de ce am gândit noaptea. De ce fac, de ce spun noaptea, dacă e cineva lângă mine căruia, căreia să îi spun. Să nu mă întreb dimineața: cum am putut.

M-am cățărat afară din pat, am deschis ușa, pe coridor ardeau tuburi de neon. Traversam coridorul desculț, în chiloți, cu ochii strânși de lumina violetă. Am intrat la Grig, dormea cu veioza aprinsă, cu gura căscată. Horcăia în somn. Am stins lampa, am ieșit. De la Bigă auzeam muzică, nu m-am dus acolo. Nu aveam chef de muzică. Nu aveam chef nici de glasurile care se suprapuneau, peste muzica aceea. Mergeam cu pași mici, puneam picior desculț în fața piciorului desculț, călcam dunga neagră a carpetei de pe jos. Am mers așa până am dat de perete, și pe urmă m-am întors tot pe dunga neagră și am intrat, în camera mea. Mă uitam pe geam, stelele erau uriașe, strălucitoare, înțepau ochii. A scrâșnit somiera, am căzut în somn ca un butuc negru, fără vise.

*

M-a trezit o cascadă de sunete stridente, am deschis ochii, luminat în plin de soare. Țestosu chinuia pianul Steinway, înfunda până la coate mâinile în claviatură, apăsa aiurea pedalele cu picioare desculțe; capacul pianului era deschis, notele ieșite din placa de bronz se loveau, se amplificau în lemnul negru. Ricoșau dureros în timpanele mele. Am aruncat perna în chelia Țestosului.

— Nu-fă-lu-cruri-pe-ca-re-le-re-greți-mai-târ-ziu, a spus, și sublinia silabele cu lovituri puternice în clape. Știi marșul victoriei din Aida?

— Ăla cu sunați gloria țării, azi e sărbătoare?

— Ăla.

— Îl știi puțin.

— Atunci vino și cântă!

M-am săltat pe marginea patului, priveam țintă la Ștefan.

— Nu se poate!

— Ba se poate. Băiete, a spus, mi se pare că am învins.

— Sursa.

— Colonelul.

Am tras pe mine o bluză veche, largă, fără epoleți, m-am încurcat în pantaloni.

— Știi, am spus, cu lucrurile aste nu se glumește.

— Chiar așa tâmpit mă crezi?

Spre capăt, coridorul se adâncea într-o nișă cu televizor. Era un perete-grilaj din fier forjat, rafturi de scândură lustruită purtau ghivece cu plante agățătoare. Acolo erau, înghesuiți toți pe canapeaua din mușama, numai colonelul stătea în picioare, lângă fereastră. Aveau în mână pahare, din sticlă, din celuloid; mi-au dat și mie unul, am mirosit, coniacul avea iz de plastic. Cred că am dormit foarte mult, pentru că atunci când am ajuns în nișa cu plante agățătoare mai era doar un pic de coniac pe fundul sticlei, și se discutau aprins lucruri pe care nu le-am înțeles de la început.

— Glorie riscantă, spunea colonelul. A ridicat paharul, l-a privit în lumină, glorie riscantă, a repetat.

— Și corozivă, a spus Pețo. E genul de glorie care roade. A ridicat și el paharul, a privit coniacul în lumină, a pus paharul pe brațul lat al canapelei, fără să bea.

— Glorie riscantă și corozivă, a întregit Țestosu.

— De ce? Am întrebat.

S-au uitat la mine fără să răspundă. Atunci am ridicat și eu paharul, l-am privit în lumină și l-am pus la loc fără să beau. Și fără să știu. N-am văzut nimic în coniacul acela. Nu avea nimic deosebit.

— De ce? Am repetat.

— De aia, a spus Bigă.

— Chiar nu-ți dai seama? S-a interesat Pețo.

— El a terminat Academia, a explicat Țestosu. Până unde poți merge cu de ce?

Nu vedeam legătura, dar probabil exista una, pentru că ceilalți au râs.

— Până dincolo de pânzele albe, am spus.

Am râs și eu, râsul acela rămânea atârnat între ziduri, încă nu ne dădeam seama ce e cu noi. Vreau să spun, nu arătam ca tipi care au învins pe toată linia. Eram șifonați, purtam bluze largi fără epoleți, aveam picioarele goale în papuci, în adidași, unii nu aveau nici atât. Și pe dinăuntru nu arătam învingători, asta se simte.

Au vibrat pereții, geamurile, tremurau plantele agățătoare pe marginea ghivecelor din pământ ars; încercau un motor la pistă.

— MIG-23, a spus Bigă.

— Namila aia de bombardier cu motoare în coadă, a spus Grig.

— În orice caz nu e MIG-21, a spus Țestosu și avea ca de obicei dreptate.

— Glorie riscantă, a spus colonelul, pentru că de acum trebuie să fim mereu primii.

— De ce?

— Dumnezeu! A făcut Țestosu.

— Pentru că nu se mai poate altfel, a spus colonelul. Nu știu dacă înțelegi.

Am zis da, dar nu eram foarte convins.

— Depinde numai de noi, a filosofat moale Bigă. A întins picioarele, au trosnit genunchii ascuțiți ieșiți prin stofa pantalonilor albaștri. Depinde numai de noi, să fim mereu primii.

— O să fim, a spus Pețo. Nici măcar n-a fost mare lucru.

*

Pe marginea bretelei trei plutoane de soldați din aviație stăteau încremenite, prezentând pentru onor arme lucitoare. M-am uitat două minute întregi la soldații aceia, și n-am văzut niciunul mișcând. Stăteau cu capul răsucit, și cu armele ridicate spre cer, și nu mișcau deloc. Ne-am aliniat pe platoul de lângă hangare, în fata Casei de Nisip. Mirosea a petrol ars, a smoală, aerul fierbinte unduia plopilor lungi argintii, fragili. Ondula catargul de aluminiu din mijlocul platoului. Ne aliniam, îl aveam pe Grig în dreapta, pe urmă Bigă, Basil, Pețo, Țestosu, ordinea de tragere începea să facă parte din noi. Vreau să spun, rămânea în noi. Nu știam că e ultima oară când stăm așa, împreună. Habar n-aveam că zborul acela de împlinire cu două zile în urmă, diagonala de avioane peste dunele pustiului, a fost ultimul nostru zbor în formație. Nu știam că la regiment așteptau ordine de mutare semnate larg în josul paginii și întărite cu peceti rotunde, violete, oficiale. Grig era numit pilot-recepționar la fabrica de avioane. Bigă se muta la elicoptere. Eu plecam să zbor aparate cu geometrie variabilă. Ștefan trecea iar la Centrul de încercări în zbor.

Dar asta a fost mai târziu, după ce ne-am întors însemnați de gloria riscantă și corozivă. Atunci, în dimineața aceea, s-a auzit un sunet tremurat

de goarnă, s-a făcut liniște. A fluierat stins motorul avionului încercat departe, în capul pistei: s-a înălțat zgomotul, a căzut abrupt, s-a stins. Auzeam pași grei lovind cadențat betonul fierbinte, m-am uitat în stânga.

Dinspre Casa de Nisip venea colonelul, între doi soldați cu baionete late la armele lungi; ținea pe brațele întinse drapelul aviației noastre militare, strâns sul. Niciodată nu l-am văzut așa pe colonel; solemn e puțin spus. Era absolut crunt. Era alb la față, și păsea foarte țeapăn, și uniforma cu trese aurii era turnată în metal bleumarin. S-a apropiat de catargul din aluminiu, a prins pe cablul negru, subțire, din oțel împletit, pânza albastră; albastrul acela era lucios și se decupa precis – pe nisipul galben, pe argintiul aluminiului, pe cerul spălăcit de deasupra. A tras cablul subțire, și drapelul aviației se ridica așa, strâns, fără să se desfacă. Fanfara a explodat în sunete scânteietoare, cele trei plutoane au tras trei salve de salut în cerul de deasupra.

A venit vântul deșertului, a suflat peste sulul albastru, desfășurându-l.

M-am adunat într-un „drepti” aproximativ.

Bigă și-a mușcat buzele.

Țestosu a zâmbit, s-a încruntat, a zâmbit din nou.

Grig a lăsat greutatea corpului de pe un picior pe altul, m-a lovit cu cotul în coaste.

Pețo își freca fruntea cu degetul.

Basil avea un cuțit de parașutist în pumn, îl deschidea, l-a închis la loc.

Atât doar, că toți eram cu ochii la drapel.

La cerul acela mititel de mătase.

La razele aurii, care se adunau în centrul cerului de mătase.

Am strâns în pumn, până la durere, aripile vulturului de argint prins pe buzunarul din stânga al vestonului.

Și simțeam că noi fluturăm în vârful catargului din aluminiu.

SFÂRȘIT